ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง และการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย และความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Effects of Learning Management Based on Flipped Classroom Concept with Edutainment and Traditional Learning Management on Thai Language Learning Achievement and Happiness in Learning of Grade 12 Students

พีระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์
นิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
แขนงวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
E-mail: peerasek@hotmail.com
ศุภวรรณ สัจจพิบูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาคหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโยธินบูรณะ เขตบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยพิจารณาจากห้องเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จากนั้นจับฉลากห้องเรียนเพื่อเป็นกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง จำนวน 1 ห้องเรียน (36 คน) และกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม จำนวน 1 ห้องเรียน (37 คน) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่อง คำในภาษาไทย และแบบวัดความสุขในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-Way MANOVA) ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ห้องเรียนกลับทาง การศึกษาบันเทิง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสุขในการเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research is to compare the Thai language learning achievement result and happiness in learning of students in Grade 12. The concept used in learning arrangements is to create a flipped classroom with edutainment and a traditional one. The sample group is the students in Grade 12 of Yothinburana School, Bangsue District, Bangkok. By applying cluster sampling methods, the researcher considers similar classes, in terms of the Thai language scores. After having assigned samples randomly, students are grouped in two experimental classes; 1) flipped classroom with entertainment (36 students), and 2) controlled classroom with traditional learning (37 students) Instruments used in the research include a lesson planning for both classes, a language test about Thai words, a happiness measurement test of high school learning. The collected data is then analyzed by descriptive statistics and One-Way MANOVA.

The research results conclude that the flipped classroom with edutainment significantly achieves in learning the Thai language and happiness in learning more than the traditionally controlled class, at .05 level.

KEYWORDS: Flipped Classroom, Edutainment, Achievement, Happiness Learning

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การเรียนรู้หลักภาษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในภาษาเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายในการเรียนภาษา คือสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในสาระหลักการใช้ภาษาไทยโดยเน้นในเรื่องของคำและการใช้คำเป็นอย่างมาก เพราะ คำเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้ใช้ภาษาได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นเพื่อให้การใช้ภาษาเกิดผลสัมฤทธิ์ นักเรียนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่อง คำ เพื่อที่จะได้สื่อสารอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความสุขในการเรียนก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่สำคัญเนื่องจากมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะนักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุขจะเรียนได้ดีกว่า ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนควรมุ่งที่จะพัฒนานักเรียนอย่างสมดุล เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนและทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจจากแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ลัดดา หวังภาษิต. 2557: 4) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสร้างความสุขในการเรียนจะเป็นสิ่งสำคัญ แต่จากการศึกษาพบว่าผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน หรือ O-NET (Ordinary National Educational Test) สาระหลักการใช้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 เป็นสาระที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดในรายวิชาภาษาไทย (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2560: 6) สะท้อนถึงปัญหาเรียนภาษาไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้ปัญหาหลักของการเรียนหลักภาษาไทย คือเรื่องของการใช้คำซึ่งนับเป็นปัญหาที่แก้ไขยาก อาจเป็นเพราะการวางกฎเกณฑ์ในการใช้ภาษาที่มากเกินไปหรือเคร่งครัดเกินไป ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายภาษาไทยและคิดว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่ยาก (ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์. 2543: 11-20) ส่งผลให้นักเรียนไม่มีความสุขในการเรียน ขาดแรงจูงใจที่จะแสวงหาช่องทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลที่ตามมาก็คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานและไม่มีความสุขในการเรียน

ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงควรค้นหาแนวคิดวิธีการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้หลักภาษาไทยอย่างเข้าใจและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ยึดหลัก สอนน้อย เรียนมาก มุ่งเน้นให้นักเรียนรักและสนุกกับการเรียนรู้และเกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต โดยครูต้องมีทักษะที่จะทำให้นักเรียนรักการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ หรือกระตุ้นให้อยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต (วิจารณ์ พานิช. 2556: 11; พิมพันธ์ เดชะคุปต์. 2558: 4-5) วิธีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่สอดคล้อง คือ การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง โดยเป็นแนวคิดทางการจัดการศึกษาที่กำลังได้รับความสนใจและมีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน ทั้งนี้ห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) มีลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่กลับรูปแบบของการเรียนที่ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน จากที่เคยให้นักเรียนเรียนเนื้อหาที่โรงเรียนและกลับไปทำการบ้านที่บ้าน เปลี่ยนมาเป็นการให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาที่บ้าน และมาทำการบ้านที่โรงเรียน กล่าวคือครูจะจัดเนื้อหาไว้ในเว็บไซต์หรือบล็อกต่าง ๆ ซึ่งทำเป็นรูปแบบของวิดีทัศน์ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน และเมื่อนักเรียนมาโรงเรียน การเรียนในห้องเรียนจะเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความเข้าใจ เช่น การทำกิจกรรมต่าง ๆ การทำแบบฝึกหัด การเล่นเกม หรือกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบนี้เป็นการเรียนแบบกลับทางจากแนวคิดแบบเดิมที่ต้องเรียนเนื้อหาที่โรงเรียนและนำงานกลับไปทำต่อที่บ้าน โดยให้เรียนเนื้อหาที่บ้านด้วยตนเอง แล้วนำงานหรือประสบการณ์ที่ได้รับมาเรียนรู้เพิ่มเติมที่โรงเรียนร่วมกันกับเพื่อนซึ่งครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและชี้แจงในประเด็นคำตอบที่เกิดขึ้น ช่วยให้นักเรียนไม่จำเป็นต้องใช้เวลาที่โรงเรียนในการเรียนเนื้อหา แต่ใช้เวลาให้เกิดคุณค่า โดยการแปลงเนื้อหาความรู้ไปเป็นสาระหรือความเข้าใจที่เชื่อมโยงกับโลกหรือกับชีวิตจริง ซึ่งช่วงเวลาฝึกหัดนี้นักเรียนต้องการความช่วยเหลือจากครู (วิจารณ์ พานิช. 2556: 20-21 และสุรศักดิ์ ปาเฮ. 2556: 3)

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดทางการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจอีกแนวคิด คือ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาบันเทิง (Edutainment) ซึ่งมาจากคำว่า การศึกษา (Education) และ ความบันเทิง (Entertainment) เป็นลักษณะของการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและสร้างประสบการณ์เรียนรู้ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศของความสนุกสนานจากการผสมผสานสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการดัดแปลงเนื้อหาภายในให้เหมาะสมกับนักเรียน ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายด้วยสิ่งบันเทิง นอกจากนี้การศึกษาบันเทิงยังเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่นักเรียนประสบด้วยตนเอง ด้วยหลักการการเรียนอย่างกระตือรือร้น การช่วยเหลือกัน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเล่นและการมีส่วนร่วม โดยสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่วิจารณ์ พานิช (2555. 3-4) กล่าวว่า การร่วมมือและความสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของทุกกิจกรรม ความสนุกสนานและการเล่นเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ การศึกษาบันเทิงจึงช่วยจะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน มีความสุขในการเรียน และส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และเป็นแนวทางให้แก่ครู อาจารย์และผู้ที่สนใจ ได้นำไปปรับใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยหรือวิชาอื่น ๆ ที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิม

3. สมมติฐานในการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 แบบแผนการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ Pretest – Posttest Control Group Design เป็นวิจัยที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมและมีการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 60-61)

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ที่ศึกษาในโรงเรียนโยธินบูรณะ เขตบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 428 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโยธินบูรณะ เขตบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 แผนการเรียนคณิตศาสตร์ - ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 ห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยพิจารณาจากห้องเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จากนั้นจับฉลากห้องเรียนเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 36 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 37 คน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ 2 วิธี ได้แก่

- วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง
- วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิม

5.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย
- ความสุขในการเรียน

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง จำนวน 4 แผน ได้แก่ เรื่องคำไทยแท้และคำยืมจากภาษาต่างประเทศ ชนิดของคำ การสร้างคำ และความหมายของคำ รวม 13 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ การตรวจสอบคุณภาพโดยหาดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนกับจุดประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้อง รวมทั้งปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิม จำนวน 4 แผน ได้แก่ เรื่องคำไทยแท้และคำยืมจากภาษาต่างประเทศ ชนิดของคำ การสร้างคำ และความหมายของคำ รวม 13 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ การตรวจสอบคุณภาพโดยหาดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนกับจุดประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้อง รวมทั้งปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.4.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษาไทย เรื่อง คำในภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยหาดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้อง รวมทั้งปรับปรุงรายการที่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 -0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 - 0.52 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 0.71 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

5.4.4 แบบวัดความสุขในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากมาตรวัดความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของ สำราญ สิริภคมงคล (2556) ซึ่งอยู่ในรูปแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท มีองค์ประกอบ 4 ด้าน จำนวน 49 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยหาดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีที่ไม่น้อยกว่า 0.5 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้อง รวมทั้งปรับปรุงรายการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้มีความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α– Coefficient) เท่ากับ 0.94 แปลผลว่า มีความเชื่อมั่นในระดับสูงโดยสามารถนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

5.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและวัดความสุขในการเรียนก่อนการเรียน (Pretest) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงและแผนการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสอน 13 คาบ คาบละ 50 นาที เมื่อเสร็จสิ้นการสอนได้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและวัดความสุขในการเรียนหลังการเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษาไทย เรื่อง

คำในภาษาไทยและแบบวัดความสุขในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้

5.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-Way MANOVA)

6. สรุปผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมโดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมต่างกัน 3.63 และ 0.71 ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มทดลองที่ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบเดิม อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่สามารถสรุปได้ว่าการเพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนี้เป็นการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติทดสอบความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-Way MANOVA) ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียน จำแนกตามประเภทของกลุ่มและการวัด

ตัวแปรตาม	กลุ่มทดลอง (N = 36)				กลุ่มควบคุม (N = 37)			
	T_1		T_2		T_1		T_2	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	13.08	3.96	17.33	3.85	10.22	2.82	13.70	3.85
ความสุขในการเรียน	3.68	0.29	4.52	0.34	3.71	0.57	3.81	0.55

จากการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของเมตริกซ์ความแปรปรวน (Homogeneity of Covariance Matrices) โดยใช้สถิติ Box's M เป็นสถิติในการทดสอบ พบว่า เมตริกซ์ของความแปรปรวนร่วมของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน (Box' M = 7.53 , F = 2.43 , df1 = 3 , df2 = 930523.05 , p = .06) และเมื่อทดสอบความเท่าเทียมกันของความแปรปรวนของตัวแปรในแต่ละตัวแปรตามระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระด้วย Levene's Test ผลการทดสอบพบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนมีความแปรปรวนที่แตกต่างกันในแต่ละวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = .03 , p = .86 และ F = 1.68 , p = .20 ตามลำดับ) และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามโดยใช้ Bartlett's Test of Sphericity พบว่าตัวแปรตามระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Approx. Chi-Square = 204.94 , df = 2 , p = .00) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการทดสอบความแปรปรวนตัวแปรพหุนาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียน สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการพิจารณาตามรายตัวแปร พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (df = 1 , F = 16.21 , p = .00) อีกทั้งความสุขในการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (df = 1 , F = 43.89 , p = .00) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม

Effect	Multivariate Tests	Value	F	Hypothesis df	Error df	p-value
วิธีการจัดการเรียนรู้	Pilai's Trace	.43	26.00*	2.00	70.00	.00
	Wiks' Lambda	.57	26.00*	2.00	70.00	.00
	Hotelling's Trace	.74	26.00*	2.00	70.00	.00
	Roy's Largest Root	.74	26.00*	2.00	70.00	.00

Test of Between-Subjects Effects

แหล่งความแปรปรวน	ตัวแปรตาม	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p-value
วิธีการจัดการเรียนรู้	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย	240.52	1	240.52	16.21	.00
	ความสุขในการเรียน	9.21	1	9.21	43.89	.00
ความคลาดเคลื่อน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย	1053.73	71	14.84		
	ความสุขในการเรียน	14.90	71	.21		
รวมทั้งหมด	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย	18817.00	73			
	ความสุขในการเรียน	1285.17	73			

Box' M = 7.53 , F = 2.43 , df1 = 3 , df2 = 930523.05 , p = .06

Lervene' Test : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย F = .03 , p = .86

ความสุขในการเรียน F = 1.68 , p = .20

Bartlett' Test of Sphericity : Approx. Chi-Square = 204.94 , df = 2 , p = .00

หมายเหตุ : * p < .05

7. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง ในหัวข้อผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยและสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัฐพล ประดับเวทย์ (2560: 39-47) ที่พบว่า นิสิตรายวิชาชีพครูที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับทางมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับทาง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเทียมยศ ปะสาวะโน (2553: 95-100) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศูนย์การศึกษาบันเทิงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยเรียนด้วยตนเองกับสื่อศึกษาบันเทิงที่สร้างขึ้น ได้แก่ ภาพยนตร์ ดนตรี เกมเพื่อการศึกษา และรายการโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีทัศนคติต่อศูนย์ศึกษาบันเทิงอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงสามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนได้ เนื่องมาจากเหตุผล 2 ประการ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง มุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตัวเองตามทักษะ ความรู้ ความสามารถและสติปัญญาของแต่ละคน โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่ผสมผสานความบันเทิงที่ครูจัดให้ผ่านสื่อเทคโนโลยีอย่างหลากหลายประเภท ทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนที่มากขึ้นกว่าการจัดการเรียนรู้แบบเดิม อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงยังเป็นลักษณะการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างอิสระทั้งด้านความคิดและวิธีปฏิบัติซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบเดิมที่ครูจะเป็นผู้ป้อนความรู้ให้นักเรียนในลักษณะของครูเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2556: 30-34) และ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2556: 7-8) ที่ได้กล่าวว่าห้องเรียนกลับทางช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดเวลา โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงมีผลสัมฤทธิ์และเกิดความสุขในการเรียนที่มากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม

2. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยที่นักเรียนไม่มีความรู้สึกเครียดและเบื่อหน่ายจากการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ จากความสนุก โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนที่สูงขึ้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นเพิ่มพูนประสบการณ์ ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจรอบรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบรื่นเริง ขั้นที่ 5 ขั้นสร้างสรรค์หรรษา และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกความบันเทิง นักเรียนจะได้เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศของความสนุกสนานจากการผสมผสานสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการดัดแปลงเนื้อหา

ภายในให้เหมาะสม ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ผ่อนคลายด้วยสิ่งบันเทิง มีความสนุกสนาน เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่นักเรียนประสบด้วยตนเอง การนำการศึกษาบันเทิงมาใช้เสริมในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับณัฐกานต์ ภาคพรต (2557: 161-171) ที่ได้นำการศึกษาบันเทิงมาใช้ร่วมกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ด้วย I-DU-EQModel ผลการวิจัยพบว่าความฉลาดทางอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ฯ สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ฟรานเซสกา และคณะ (Francesca; et al. 2012: 1377-1385) ที่ได้ศึกษาเรื่องการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา : การสร้างความรู้ด้วยตัวเองผ่านการจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาบันเทิงสำหรับการเรียนทฤษฎีความอลวน ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาบันเทิงสำหรับการเรียนทฤษฎีความอลวน ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงช่วยให้นักเรียน มีความสุขในการเรียน และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) การจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดห้องเรียนกลับทางเป็นฐาน ครูต้องหมั่นตรวจสอบนักเรียนว่าได้ศึกษาวีดิทัศน์มาก่อนการเรียนหรือไม่ เนื่องจากถ้านักเรียนไม่ได้ดูวีดิทัศน์มาก่อน นักเรียนอาจจะยังไม่เข้าใจเนื้อหาจึงทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ ทั้งนี้ครูอาจใช้การเสริมแรงทางลบ เพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยแจ้งนักเรียนล่วงหน้าว่านักเรียนที่ไม่ได้ดูวีดิทัศน์มา จะต้องแยกไปเรียนนอกชั้นเรียน หรือต้องทำใบงานเพิ่ม เพื่อที่นักเรียนจะได้ดูวีดิทัศน์มาก่อนในครั้งต่อไป

(2) วีดิทัศน์ที่ครูสร้างโดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิงแล้วให้นักเรียนได้ไปศึกษาด้วยตนเอง ต้องกระชับและไม่ยาวมากเกินกว่า 20 นาที ถ้าเนื้อหาในเรื่องที่ครูบรรยายในวีดิทัศน์มากอยู่แล้วครูควรนำตัวอย่างมาอธิบายในชั้นเรียนแทน และบรรยายเฉพาะประเด็นสำคัญ เพราะวีดิทัศน์จะได้ไม่ยาวจนเกินไป นอกจากนี้การนำเพลงมาใช้ในวีดิทัศน์ ครูควรเลือกทำนองเพลงที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และเป็นเพลงที่นักเรียนรู้จักกันเป็นอย่างดี เพราะนักเรียนจะได้คุ้นเคยกับทำนองเพื่อที่จะร้องแบ่งจังหวะได้ถูกต้อง

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสุขในการเรียนสูงขึ้นกว่าการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ดังนั้นครูควรนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกรายวิชา โดยเฉพาะรายวิชาที่มีเนื้อหากับเวลาเรียนไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือมีเนื้อหาที่นักเรียนต้องเรียนรู้เป็นจำนวนมากแต่เวลาที่เรียนในชั้นเรียนมีน้อย ครูสามารถนำการจัดการเรียนรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ได้ ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้นและมีความสุขในการเรียนมากขึ้น

(2) ควรมีการศึกษาวิจัย โดยนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง ไปใช้ควบคู่กับวิธีการจัดการเรียนรู้หรือเทคนิคการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อให้กิจกรรมในชั้นเรียนมีความหลากหลายมากขึ้นและเกิดการพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

(3) ควรมีการศึกษาโดยนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการศึกษาบันเทิง ไปศึกษาเพิ่มเติมว่าการจัดการเรียนรู้นี้สามารถส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะและพฤติกรรมใดได้อีก เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่พบในชั้นเรียนต่อไป เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากนักเรียนจะต้องรับชมสื่อที่ครูจัดไว้ให้ และนำสื่อการเรียนรู้มาแบ่งปันกับเพื่อนในกลุ่มที่ครูสร้างไว้ให้ ทักษะความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม เนื่องจากนักเรียนต้องสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ขึ้น หรือทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ เนื่องจากกิจกรรมในชั้นเรียนส่วนใหญ่นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมกลุ่ม

9. เอกสารอ้างอิง

ณัฐกานต์ ภาคพรต .2557. **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงตามหลักการการศึกษาบันเทิงเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์.** ปริญญานิพนธ์ ค.อ.ด. (เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เทียมยศ ปะสาวะโน. 2553. **การพัฒนาศูนย์ศึกษาบันเทิงเพื่อเสริมการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา.** ปริญญานิพนธ์ ศษ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. 2558. **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐพล ประดับเวทย์. 2560.ผลการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านสำหรับนิสิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. **วารสารพัฒนาการเรียนการสอน.** 11(1): 39-49.

ลัดดา หวังภาษิต. 2557. **การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิจารณ์ พานิช. 2556. **ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

_____. 2555. **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์. 2543.ปัญหาการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ. **วารสารราชบัณฑิตยสถาน.** 25(3): 11-20.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2560. **ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559.** สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2560 จาก www.newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM6_2559.pdf

สำราญ สิริภคมงคล. 2556. **การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.** ปริญญานิพนธ์ ค.ด. (วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2556. **ห้องเรียนกลับทาง : ห้องเรียนมิติใหม่ในศตวรรษที่ 21.** สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2560, จาก http://phd.mbuisc.ac.th/academic/flipped%20classroom2.pdf

Francesca, Bertacchini; et al. 2012. Motivating the learning of science topics in secondary school: A constructivist edutainment setting for studying Chaos. **Computers & Education.** 59: 1377-1386.

Jonathan, Bergmann; & Aaron, Sams. 2012. **Flip Your Classroom : Reach Every Student in Every Class Every Day.** Washington DC: Eugene, Or., International Society for Technology in Education.

Layard, R. 2006. **Learning with Happiness: Penguin.** London: Cambridge University Press.

_____. 2005. **Happiness. Lessons from a new science.** London: Cambridge University Press.

Nemec, J.; & T. Josef. 2002. **Edutainment or Entertainment Education Possibilities of Didactic Games in Science Education.** Czech Republic: Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, Brno.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC)

A STUDY OF THAI READING COMPREHENSION ACHIEVEMENT OF PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS USING CIRC (COOPERATIVE INTEGRATED READING AND COMPOSITION)

ภัทรวดี ดำทอง

นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: phattarawadee.dam@northbkk.ac.th

ดร.เบญจรัตน์ ราชฉวาง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: benjarat.ra@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ (1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบประเมินการอ่านจับใจความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติที่ไม่ใช่พารามิเตอร์ (Non Parametric) ด้วยวิธี Wilcoxon Signed-Ranks Test ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) คิดเป็นร้อยละ 84.5 อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอ่านจับใจความภาษาไทย

ABSTRACT

The purposes of this study were comprised of 2 issues (1) to study the learning achievement and (2) to compare Thai reading comprehension achievement of Prathomsuksa 4 students between pre-test and post-test by using CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition). The population in study consisted of 12 students in a section of Prathomsuksa 4 who were studying in the first semester in the academic year of 2018 from Wat Khun Innimit school Under Patthalung Primary Education Service Area Office 1. The research instruments were (1) lesson management plan (2) learning achievement test and (3) evaluation form on Thai reading comprehension. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing by Non Parametric on Wilcoxon Signed-Ranks Test. The results found that (1) Thai reading comprehension achievement of Prathomsuksa 4 students by using CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) was 84.5% based on the assumption and (2) Thai reading comprehension achievement of Prathomsuksa 4 students by using CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) the post test score was higher than pre-test at the statistical significant level of .05.

KEYWORDS: Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC), Learning Achievement, Reading Thai Comprehension

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุรกิจการงานและการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนการนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ,2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดูและการพูด สาระหลักการใช้ภาษา และสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร นอกจากจะมุ่งเน้นพัฒนาทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ยังมีจุดเน้นสำคัญอีกหลายประการ เช่น การใช้ภาษาเพื่อทำความเข้าใจเรื่องราว การจับใจความของเรื่องที่อ่าน การใช้ภาษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นทักษะการใช้ภาษาที่ต้องฝึกฝนให้เกิดการชำนาญ หากผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาดังกล่าว จะช่วยให้สามารถรับรู้ข้อมูลการเรียนรู้ได้ดี สามารถเลือกใช้

คำเพื่อเรียบเรียงความคิด ความรู้ได้เหมาะสม ตลอดจนเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพทางกฎเกณฑ์ความหมาย กาลเทศะและบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ,2551)

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในโรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีคะแนนเฉลี่ย 74.57 เมื่อเทียบกับเป้าหมายของโรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ (โรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร,2560) และจากกการรายงานการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่ 2 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และมีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ยร้อยละ 60 อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับรอบแรกในมาตรฐานที่ 5 พบว่า สถานศึกษาไม่มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มาตรฐานคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบถึงปัญหาที่เป็นปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกี่ยวกับตัวครูใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ยึดครูผู้สอนเป็นจุดศูนย์กลาง ขาดเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ใช้กิจกรรมเดี่ยวหรือกิจกรรมทั้งชั้นเรียนในการเรียนรู้ ด้านนักเรียนมีปัญหาในด้านการอ่าน คือ อ่านหนังสือช้า อ่านไม่ออกและสรุปสาระสำคัญใจความของเรื่องที่อ่านไม่ได้ จำหลักเกณฑ์ในการจับใจความสำคัญไม่ได้ เป็นเพราะขาดทักษะพื้นฐานในการสรุปสาระสำคัญในเนื้อหาที่เรียนรู้ไม่เข้าใจไม่สามารถรวบยอดความรู้ความคิดได้ จึงเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนไม่อยากอ่านหนังสือจึงไม่มีนิสัยรักการอ่าน และส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการสอนที่ขาดความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของตัวผู้เรียน จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร ประกอบกับการศึกษาวิธีจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาไทย โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (CIRC) ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่คละความสามารถของนักเรียน ร่วมกันเรียนรู้เป็นทีมและคู่ ผู้เรียนมีโอกาสรู้ผลของการเรียนรู้ทันทีจากการทดสอบย่อย ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่านในภาษาไทยของนักเรียน ซึ่งวิธีการนี้ จะช่วยแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตรได้ดี เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ หลายด้านทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้น นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถใช้ภาษาไทยไม่เท่าเทียมกัน และ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้แต่ละคนได้ช่วยเหลือกันตามศักยภาพ มีความเข้าใจในพื้นฐานของแต่ละคน และเป็นการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนซึ่งจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (CIRC) มาปรับใช้ในการสอนอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และปรับปรุงการเรียนการสอนใน เรื่องการอ่าน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC)

(2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC)

3. สมมติฐานในการวิจัย

(1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) อยู่ในระดับดีมากขึ้นไปเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC)หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

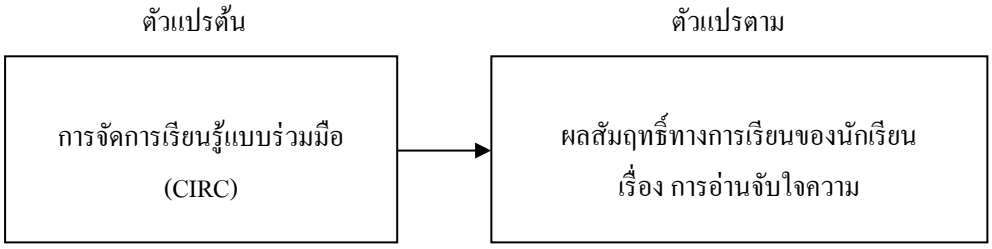

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment design) ศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว โดยการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) (ปรีชา เนาว์เย็นผล,2540) โดยผลที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้ง จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 12 คน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC)

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

Pre-test	Treatment	Post-test
T_1	X	T_2

เมื่อ T_1 แทน การทดสอบก่อนเรียน

T_2 แทน การทดสอบสอบหลังเรียน

X แทน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC)

5.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 12 คน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) ส่วนตัวแปรตาม มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

5.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 6 เดือน (เมษายน-ตุลาคม 2561) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1วัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนเรียน ระยะที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) และระยะที่ 3 วัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียน

5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 3 ประเภท ได้แก่

(1) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ได้ดำเนินการสร้างจากการศึกษาจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของเนื้อหาและแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จนนำมาสู่การกำหนดสาระการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยการเรียน จำนวน 17 ชั่วโมง จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ได้ดำเนินการสร้างโดยกำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง การอ่านจับใจความ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มเดียวกัน จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง การอ่านจับใจความ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ตรวจสอบแบบทดสอบแล้วคำนวณค่าความยากง่าย ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.32 – 0.81และค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.33 – 0.48 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรโลเวท (Lovett) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

(3) แบบประเมินการอ่านจับใจความ ได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินการอ่านจับใจความ โดยมีประเด็นในการประเมิน 4 ข้อ ได้แก่ การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร บอกความสำคัญของเรื่องที่อ่าน บอกข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน และ แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน โดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการตรวจเพื่อประเมินความถูกต้องเหมาะสม ได้ค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52

5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการอ่านจับใจความ และแบบทดสอบวัดฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น โดยนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้กับประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1

5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานด้วยวิธี Wilcoxon Signed-Rank Test

6. สรุปผลการวิจัย

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การค้นหา การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) คิดเป็นร้อยละ 84.5 อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC)

นักเรียนคนที่	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน				ระดับ
	สอบก่อนเรียน (30)	อ่านจับใจความ (20)	รวม (50)	ร้อยละ	สอบหลังเรียน (30)	อ่านจับใจความ (20)	รวม (50)	ร้อยละ	
1	18	9	27	54.0	24	16	40	80.0	ดีมาก
2	21	12	33	66.0	26	18	44	88.0	ดีมาก
3	25	13	38	76.0	29	19	48	96.0	ดีมาก
4	23	11	34	68.0	27	18	45	90.0	ดีมาก
5	20	10	30	60.0	26	17	43	86.0	ดีมาก
6	19	8	27	54.0	25	16	41	82.0	ดีมาก
7	18	9	27	54.0	25	16	41	82.0	ดีมาก
8	16	7	23	46.0	23	15	38	76.0	ดี
9	18	12	30	60.0	24	15	39	78.0	ดี
10	20	11	31	62.0	26	18	44	88.0	ดีมาก
11	17	10	27	54.0	24	17	41	82.0	ดีมาก
12	18	13	31	62.0	25	18	43	86.0	ดีมาก
					ค่าเฉลี่ยรวม			84.5	ดีมาก

จากตารางที่ 2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 84.5

(2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) ระหว่างก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	d_i	z
ก่อนเรียน	12	30	13.83	2.55	12.42	.000*
หลังเรียน	12	30	38.90	3.67		

จากข้อมูลในตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. อภิปรายผล

7.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (CIRC) จากผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (CIRC) อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 84.5 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC)ได้ผ่านกระบวนการสร้างและหาคุณภาพอย่างเป็นระบบผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และได้รับการปรับปรุงแก้ไขเมื่อมีข้อบกพร่องทุกครั้ง จึงทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) เป็นวิธีการสอนที่คละความสามารถของนักเรียนร่วมกันเรียนรู้เป็นทีมและคู่ ผู้เรียนมีโอกาสรู้ผลของการเรียนรู้ทันทีจากการทดสอบย่อย ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่านในภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดา ทิพย์สุข (2556) ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอยู่ในระดับดีมากร้อยละ 85.3

7.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (CIRC) พบว่า คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถใช้ภาษาไทยไม่เท่าเทียมกัน และ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้แต่ละคนได้ช่วยเหลือกันตามศักยภาพ มีความเข้าใจในพื้นฐานของแต่ละคน และเป็นการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนซึ่งจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยงานวิจัยของกรุณา ปางวิภาค (2556) ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาภาษาไทย ระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค CIRC กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R ผลการวิจัยพบว่า คะแนนหลังการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ครูผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อที่จะให้นักเรียนในชั้นเรียนได้ช่วยเหลือและร่วมมือกันในการเรียนรู้

(2) ครูผู้สอนต้องมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาตามขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (CIRC) เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ(CIRC) ในระดับชั้นอื่นๆและในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

9. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ และดร.เบญจรัตน์ ราชฉวาง อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

10. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรุณา ปางวิภาศ. 2556. **การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

ธิดา ทิพย์สุข. 2552. **การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นิรมล น้อยจันทร์. 2554.**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความกลุ่มสาระภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิค(CIRC).**วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญชม ศรีสะอาด. 2540. **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล.** กรุงเทพ ฯ : สุวีริยาสาสน์.

ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2540. **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 6.** กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โรงเรียนวัดควนอินทร์นิมิตร. 2560. **รายงานการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา.** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1.

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

The Relationship between The Role of College Administrators and Teachers' Motivation for Working in the Colleges under The Department of Khon Kaen Provincial Vocational Education.

มนธิชา สาริกา
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
E-mail: Sarikajang19@gmail.com
ดร.จิรวัฒน์ วรุณโรจน์
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน712 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายโดยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ ด้านบทบาทในการบริหารงบประมาณและการเงิน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านบทบาทเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีแรงจูงใจสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านการยกย่องนับถือส่วนด้านที่มีแรงจูงใจต่ำสุดคือ ด้านลักษณะของงาน

3. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา, แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู, อาชีวศึกษา

ABSTRACT

The objective of this research was to study the relationship between the role of college administrators and teachers' motivation for working in the colleges under The Department of Khon Kaen Provincial Vocational Education. The sample group consisted of 712 teachers in the colleges under The Department of Khon Kaen Provincial Vocational Education who were selected through a proportionate random sampling, and sample group size was decided in accordance with Krejcie & Morgan's Table (1970). The research tool was a 5-level rating scale questionnaire. The collected data were analyzed by mean of using arithmetic mean, standard deviation and Pearson Product Moment Correlation.

The findings show that:

1) The role of college administrators which affect teachers' motivation in the colleges under The Department of Khon Kaen Provincial Vocational Education, overall, was at a "high" level. When each aspect of the role played by the administrators was scrutinized separately, it was found that the aspect of organizing student-centered learning activities has been practiced at the "highest" level. Next in the order of significance was the administrators' role in the management of finance and budget, whereas their role in the aspect of educational quality assurance was practiced at the "lowest" level.

2) The motivation that caused teachers in the colleges under The Department of Khon Kaen Provincial Vocational Education to work, overall, was at a "moderate" level. When each aspect of the motivation was scrutinized separately, it was found that taking responsibility for their duty was their "highest" level of motivation, while winning respect of other people was their second level of motivation and job description was their least level of motivation.

3) The college administrators' role has a "moderate" level of positive relationship with work motivation of the teachers at the .01 level of significance.

KEYWORDS: College Administrators' role, Work Motivation, Department of Vocational Education

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การจัดการศึกษาเกี่ยวกับอาชีวศึกษา นับได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเห็นได้จากพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 กล่าวถึง การอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังพลในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมพลังเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาเพื่อการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะเต็มสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระ(พระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ.2551)อาชีวศึกษาได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น เมื่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ได้รับการส่งเสริมและมีอัตราการขยายตัว แรงงานที่ต้องการในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2550-2555) อาชีวศึกษามี

ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และมีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์, 2554)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา จัดโครงสร้างสถานศึกษา และเป็นผู้นำทางวิชาการ มีทักษะความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร และส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาบุคลากรในการจัดทำวิจัย จัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อก่อประโยชน์ให้กับสถานศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ (ณัฐธยาน์ โพธิ์ชาธาร, 2553) โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคล ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้นำสามารถควบคุม และดูแลการดำเนินงานการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามแผนและเป้าหมายที่วางเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (วงษ์เดือน ทองคำ, 2556) ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา อันประกอบด้วย 1. บทบาทในการบริหารงานบุคคล 2. บทบาทในการบริหารงบประมาณและการเงิน 3. บทบาทเกี่ยวข้องกบการประกันคุณภาพทางการศึกษา 4. บทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5. บทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู(ธีระ รุญเจริญ, 2546) จะเห็นได้ว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อองค์กร ที่จะตัดสินใจในการพัฒนาและนำพาผู้ใต้บังคับบัญชา เดินหน้า เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

ในสภาพปัจจุบันแรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษายังอยู่ในระดับไม่มากเท่าที่ควรอันเห็นได้จากปัญหา การลาออกของบุคลากรทางการศึกษา การขาดความมั่นคงและก้าวหน้าในการทำงาน ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษายังไม่สูงเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากขาดความกระตือรือร้นและความตั้งใจในการทำงานรวมไปถึงปัญหาอื่นๆอีกมากมายที่ส่งผลมาจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลดา สมัครเกษตรการ (2559) ทำการศึกษา แนวทางส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า สภาพแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42 โดยรวมมีสภาพแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยเหตุนี้คุณภาพการทำงานของบุคลากรที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งหมายถึงมีแรงจูงใจในการทำงานซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการทำงานของบุคลากร เนื่องจากบุคลากรแต่ละคนมีแรงจูงใจในการทำงานเพื่อหวังได้เงินเดือนสูงขึ้นเป็นค่าตอบแทน แต่บางคนอาจมีความต้องการทางด้านจิตใจที่ได้เข้าไปทำงานร่วมกันหรืออาจได้ตำแหน่งสูงขึ้น ซึ่งแรงจูงใจทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกัน แต่ถ้าหากบุคลากรในองค์การได้รับแรงจูงใจที่เหมาะสมจะช่วยให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น เกิดความร่วมมือกันในการทำงาน สามารถทำให้บรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ และบทบาทสำคัญในการบริหารและสำคัญต่อองค์กรในลักษณะที่เป็นศูนย์รวม ที่แสดงออกในบทบาทต่างๆ รวมไปถึงการสรรหาบุคคลที่ดีที่สุดในการเข้าร่วมทำงาน ตลอดจนสามารถทำให้บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรร่วมมือกันปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้เกิดแก่บุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานของตน ดังนั้นผู้บริหารจึงมีหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ผู้บริหารต้องใช้การวางแผนเชิงกลยุทธ์ด้านการบริหาร

เข้ามาช่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรทุกๆฝ่ายในองค์กร เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2546) ได้กำหนดข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ (2548) ในหมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ขวัญและกำลังใจสร้างโอกาสให้ข้าราชการครูให้พัฒนาได้ทุกสถานการณ์ และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับการให้ขวัญกำลังใจและสร้างแรงจูงใจ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจกับฝ่ายต่างๆ ให้ความสำคัญในการพยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมงานและยกย่องให้รางวัล

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะพนักงานราชการ (ครู) ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศอันจะนำไปสู่การส่งเสริม หรือปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

(2) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

(3) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

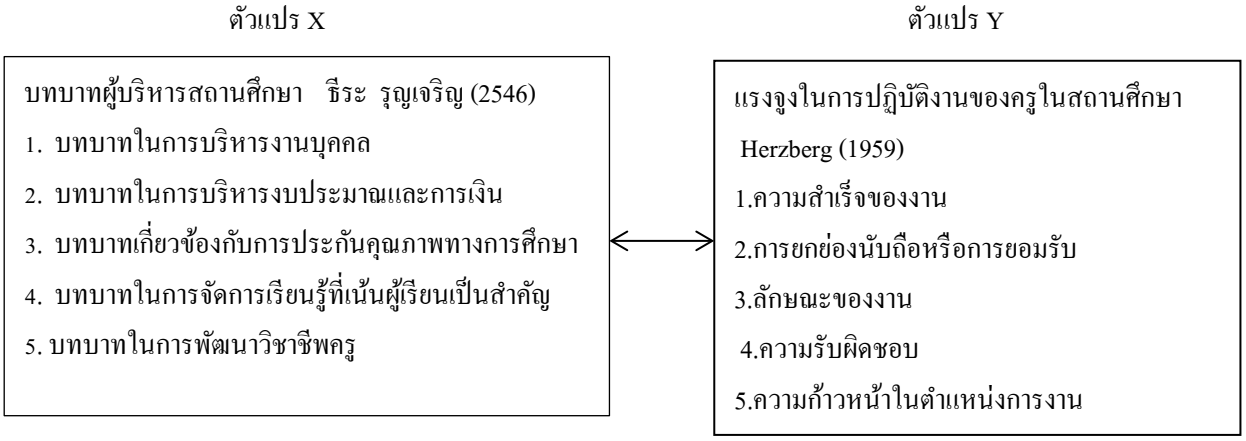

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 สถานศึกษา รวมจำนวนทั้งสิ้น 712 คน

2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 11สถานศึกษา โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejie& Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปร X คือ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามกรอบของ ธีระ รุญเจริญ (2546) ได้แก่ 1. บทบาทในการบริหารงานบุคคล 2. บทบาทในการบริหารงบประมาณและการเงิน 3. บทบาทเกี่ยวข้องกบการประกันคุณภาพทางการศึกษา 4. บทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5. บทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู

2. ตัวแปร Y คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามกรอบของ Herzberg (1959) ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงาน 2) ความมั่นคงในการทำงาน 3) การย่อมรับนับถือ 4) ความรับผิดชอบ 5) ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ บทบาทในการบริหารงานบุคคล บทบาทในการบริหารงบประมาณและการเงิน บทบาทเกี่ยวข้องกบการประกันคุณภาพทางการศึกษา บทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตรประมาณค่า (RatingScale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การยกย่องนับถือหรือการยอมรับ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตรประมาณค่า (RatingScale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

2. สร้างแบบสอบถาม และนำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบรายละเอียดของข้อคำถามในด้านเนื้อหา ภาษาและความถูกต้องและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3ท่านเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งรายชื่อผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ(Index of Item – Objective Congruence : IOC) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)และปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

5. นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try - out) กับสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach,1990 อ้างถึงใน ทิพยา กิจวิจารณ์ , 2557:166) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.88

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในเขตอำเภอเมืองและอำเภอในจังหวัดขอนแก่น จากนั้นนำไปดำเนินการจัดทำข้อมูลสำหรับการวิจัย เก็บข้อมูลได้แบบสอบถามคืน 249 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นใช้การวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายโดยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

5. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล และลำดับที่ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมและรายด้าน

ข้อที่	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น	ระดับการปฏิบัติ			
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1	บทบาทในการบริหารงานบุคคล	3.58	.36	มาก	3
2	บทบาทในการบริหารงบประมาณและการเงิน	3.63	.41	มาก	2
3	บทบาทเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา	3.42	.42	ปานกลาง	5
4	บทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.64	.43	มาก	1
5	บทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู	3.54	.42	มาก	4
รวม		3.57	.29	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.57, S.D.= .29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\overline{X}$ =3.64, S.D. = .43) รองลงมาคือ ด้านบทบาทในการบริหารงบประมาณและการเงิน ($\overline{X}$ =3.63, S.D.= .41) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านบทบาทเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา ($\overline{X}$ =3.42, S.D.= .42)

2. ผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล และลำดับที่ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมและรายด้าน

ข้อที่	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น	ระดับการปฏิบัติ			
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1	ความสำเร็จของงาน	3.14	.26	ปานกลาง	4
2	ในการยกย่องนับถือ	3.60	.26	มาก	2
3	ลักษณะของงาน	3.09	.33	ปานกลาง	5
4	ความรับผิดชอบ	3.65	.45	มาก	1
5	ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	3.23	.26	ปานกลาง	3
รวม		3.34	.20	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.34, S.D.= .20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีแรงจูงใจสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ($\overline{X}$ =3.65,S.D. = .45) รองลงมาคือ ด้านการยกย่องนับถือ($\overline{X}$ =3.60, S.D.= .26) ส่วนด้านที่มีแรงจูงใจต่ำสุดคือ ด้านลักษณะของงาน ($\overline{X}$ =3.09,S.D.= .33)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y	ระดับ
X_1	.720**	.319**	.727**	.176**	.712**	.736**	มาก
X_2	.427**	.422**	.104	.336**	.153**	.389**	ปานกลาง
X_3	.103	.136*	.140*	.148*	.102	.173**	น้อย
X_4	.327**	.376**	.043	.322**	.099	.313**	ปานกลาง
X_5	.189**	.592**	.463**	.719**	.609**	.712**	มาก
X	.492	.519**	.402**	.479**	.459**	.645**	ปานกลาง

* แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา (X)กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา (Y) สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีความสัมพันธ์กันในระดับ ปานกลาง (r = .645) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาตัวแปรบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน (X1 , X2,, X3 , X4 , X5) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา (Y) พบว่า ตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ บทบาทในการบริหารงานบุคคล (X1) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก (r = .736) รองลงมาคือบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู (X5) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก (r = .712) ส่วนตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ บทบาทเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา (X3) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย (r = .173) ซึ่งทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา จัดโครงสร้างสถานศึกษา และเป็นผู้นำทางวิชาการ มีทักษะความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ รวมไปถึงการจัดการทรัพยากรในชุมชนเพื่อก่อประโยชน์ให้กับสถานศึกษาและเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์อิศรา ประหยัดทรัพย์ และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒนะ (2557) ได้ทำการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

2. ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันครูมีภาระงานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากภาระงานสอนเป็นจำนวนมากทำให้ครูมีความเหนื่อยล้าในการปฏิบัติหน้าที่ ลักษณะของภาระงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัด การประเมินผลการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ครูไม่ได้รับการยอมรับนับถือ จากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาจึงส่งผลทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับที่ไม่สูงเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลดา สมัครเกษตรการ และสายทิตย์ ยะฟู (2558) ได้ทำการวิจัยแนวทางส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า สภาพแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยรวมมีสภาพแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาใน

ฐานะที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ และบทบาทสำคัญในการบริหารและสำคัญต่อองค์กรในลักษณะที่เป็นศูนย์รวม ที่แสดงออกในบทบาทต่างๆ รวมไปถึงผู้บริหารจะต้องสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้เกิดแก่บุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานของตน ดังนั้นผู้บริหารจึงมีหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ผู้บริหารต้องใช้การวางแผนเชิงกลยุทธ์ด้านการบริหารเข้ามาช่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรทุกๆฝ่ายในองค์กร เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา เต่าพาลี (2559) ได้ทำการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่าในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับ มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการดูแลให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

(2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจในด้านลักษณะของงานโดยการมุ่งเน้นการมอบหมายงานที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของครูและบุคลากร

(3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับบทบาทการบริหารงานบุคคลและบทบาทการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุการแก้ไขปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

(2) ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการสร้างแรงจูงใจของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาในจังหวัดอื่นหรือสถานศึกษาที่อื่นๆต่อไป

8. กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.จิรวัฒน์ วรุณโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้สนับสนุนช่วยเหลือ ตรวจสอบ แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล คุณค่า และประโยชน์ของการ

ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ขอมอบบูชาแด่คุณบิดา มารดา บูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยได้ภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนตามศักยภาพที่มี อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

"ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548," 5 กันยายน 2548. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์.2554. **นวัตกรรมและเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2.

ชลดา สมัครเกษตรการ. 2559**. แนวทางการส่งเสริมจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ณัฐธยาน์ โพธิชาธาร. 2553. **การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ธีระ รุญเจริญ. 2546. **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ ข้าวฟ่าง จำกัด

พงษ์อิศรา ประหยัดทรัพย์. 2557. **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี.** ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตรอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอนพิเศษ 76 ง. หน้า 44 - 46.โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

วงษ์เดือน ทองคำ. 2556. **คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารถานศึกษากับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสู่อำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมธานี เขต 2.** ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตรอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วาสนา เต่าพาลี. 2557. **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับปัจจัยจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาปทุมธานี.** ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตรอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2543. **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.**กรุงเทพฯ :บริษัทพิมพ์ดี

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2546. **พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546.** กรุงเพทฯ:

Herzberg, Frederick, Bernarol and Synderman, Barbara Bloch.(1959). The Motivation to Work. New York : John Wiley and Sons, lnc. **Journal of Education and Psychological Measurement,** 30(3), 608.

Krejcie,R. V.,& Morgan, D. W. (1970). **Deterring Sample size for research activities.**

Likert, S. (1961). **New patterns of Management.** New York

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

Development of Learning Activities Package Based on Harrow's Instructional Model for Psychomotor Domain on Invention from Recyclable Waste Materials in the Career and Technology Learning Area for Prathom Suksa III Students in Schools under Songkhla Primary Educational Service Area Office 1

เยาวนา สิทธิเชนทร์
บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
E- mail: kruyaowana@gmail.com
ผศ.ดร.เพชรผ่อง มยูขโชติ
E- mail: g4386013@hotmail.com
รศ.ดร.จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์
E- mail: drjareeluk@gmail.com
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน (3) ศึกษาทักษะปฏิบัติงานของนักเรียน (4) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลสงขลา จำนวน 33 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย (1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) แผนการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน (5) แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ของใช้พาเพลิน ชุดที่ 2 สนุกกับของเล่น แต่ละชุดประกอบไปด้วย คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม สื่อ และการประเมินผล มีประสิทธิภาพ

อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ผลการฝึกทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนอยู่ในระดับดี (4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติ งานประดิษฐ์

Abstract

The purposes of this study were as follows (1) to develop a learning activities package based on Harrow's instructional model. (2) to compare the learning achievement scores between pre-test and post-test. (3) to study about the students practicing skill, and (4) to study the satisfaction on the Learning Activities Package.

The sample subjects were thirty-three Prathom Suksa 3 students at Anuban Songkhla School. They were selected by the cluster random sampling technique. The research instruments used were (1) the learning activities package (2) the lesson plans (3) an achievement test (4) the practicing skill assessment (5) a satisfaction questionnaire. Data were analyzed by average, standard deviation, content analysis and t-test.

The research results showed that (1) Development of Learning Activities Package included 1) Happy with wares and 2) Enjoy with toy. Each package included: teacher guide, lesson plan, worksheet, instruction media, and evaluation. Learning Activities package's efficiency was very much. (2) post test score was higher than pretest at 0.05 (3) students' practicing skill was as well. (4) students' satisfaction was highest level.

Keywords: learning activities package, practicing skill, invention

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณลักษณะการสอนที่ดีและกลวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ทั้งโสตทัศนูปกรณ์ และกระบวนการนั้นคือการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนและให้โอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการพัฒนาตนเองตามความสามารถโดยจัดให้มีการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ เน้นกระบวนการกลุ่ม และจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงควบคู่ทฤษฎี การเรียนการสอนจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรต้องการเน้นครูผู้สอนให้เป็นผู้รู้จักแก้ปัญหาและพัฒนาวิธีการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น. 204-205)

สำหรับโรงเรียนอนุบาลสงขลา มุ่งเน้นพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานในการทำงานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การงานอาชีพ และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ แข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็น

แนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข มีสังคมในสภาพเศรษฐกิจที่พอเพียงไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เน้นการปฏิบัติจริงจนเกิดความมั่นใจ ภูมิใจในผลสำเร็จของงาน เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง จากการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนการงานอาชีพและเทคโนโลยี ในปีที่ผ่านมาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้ พบว่ามีปัญหาเนื่องมาจากครูผู้สอนขาดประสบการณ์ ไม่มีความสามารถเฉพาะด้านในการสอน ขาดสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั้นจะใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากกว่าการสอนแบบภาคปฏิบัติ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงได้จัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนได้ทำกิจกรรมในการเรียนรู้อย่างมีระบบ โดยมีลำดับขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1ขั้นเลียนแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือกระทำตามคำสั่ง ขั้นที่ 3 ขั้นกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงออกขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ โดยหวังว่าจะทำให้นักเรียนมีเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

3 เพื่อศึกษาทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

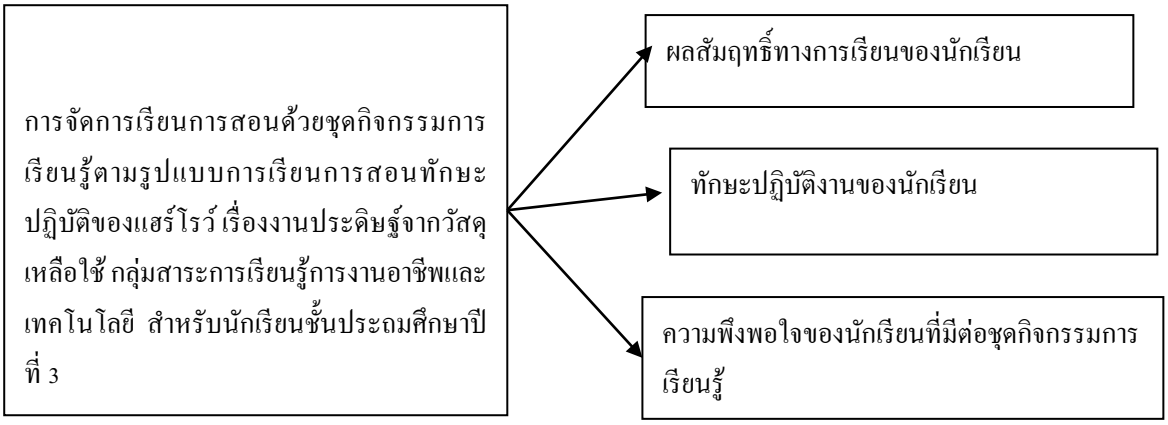

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Design)) แบบแผนการวิจัย one group Pre-test Post-test

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนอนุบาลสงขลา สังกัดเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวน 223 คน

(2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จำนวน 33 คนโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.3.2 ตัวแปรตาม

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(2) ทักษะเครื่องมือปฏิบัติงาน

(3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ของใช้พาเพลิน ชุดที่ 2 สนุกกับของเล่น

2. แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียน เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้สำหรับทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. แบบประเมินทักษะปฏิบัติงานด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการทดลองโดยใช้เวลา 17 ชั่วโมง ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน เวลา 15 ชั่วโมง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน 2 ชั่วโมง มีลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 25 ข้อ

3. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ จำนวน 2 ชุด ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ของใช้พาเพลิน และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 สนุกกับของเล่น

4. หลังจากเรียนจบในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยสรุปผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียน จำนวน 7 รายการ จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องงานประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุเหลือใช้ ได้แก่ กระถางปลูกต้นไม้ ที่คั่นหนังสือ ขวดใส่กระดาษทิชชู และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่องงานประดิษฐ์ของเล่นจากวัสดุเหลือใช้ ได้แก่ หน้ากากแฟนซี เซียมซีเสี่ยงทาย กะลาก๊อก ก๊อก โดยในแต่ละเรื่องนั้นให้ผู้เรียนเลือกประดิษฐ์ชิ้นงานเพียง 1 ชิ้น

5. เมื่อเรียนครบทุกชุดกิจกรรมแล้ว ให้นักเรียนทุกคนทดสอบหลังเรียน จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 25 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการสอนด้วยชุดกิจกรรมมา จำนวน 10 ข้อ หลังจากที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 2 ชุดแล้ว ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

6. ตรวจสอบการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ สรุปคะแนนทักษะปฏิบัติงาน แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.วิเคราะห์การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน (S.D.)

2.วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3โดยการหาค่าเฉลี่ย และการใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test)

3. การวิเคราะห์ทักษะปฏิบัติงานด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน (S.D.)

5. สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

ที่	รายการประเมิน	($\overline{X}$)	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอน	4.00	0.00	มาก
2	ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.33	0.58	มาก
3	เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.00	0.00	มากที่สุด
4	มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิม	4.67	0.58	มากที่สุด
5	ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม	5.00	0.00	มากที่สุด
6	มีการอธิบายขั้นตอนในการฝึกปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
7	มีภาพประกอบที่เข้าใจได้ง่าย	5.00	0.00	มากที่สุด
8	ผู้เรียนมีโอกาสนำเสนอผลงานของตนเองและกลุ่ม	5.00	0.00	มากที่สุด
9	มีโอกาสนำเสนอผลงานและร่วมกันประเมินผลของตนเองและผู้อื่น	4.33	0.58	มาก
10	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสรุปขั้นตอนด้วยตนเอง	4.67	0.58	มากที่สุด
11	ผู้เรียนได้จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
12	ผู้เรียนได้มีส่วนในการวางแผนปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.67	0.58	มากที่สุด
13	ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลเพื่อให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
14	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	4.67	0.58	มากที่สุด
15	สนับสนุนให้ผู้เรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา	4.33	0.58	มาก
	รวม	**4.69**	**0.31**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการผลการพัฒนาคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ในภาพรวมชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีระดับคุณภาพมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.69 , S.D. = 0.31) จึงทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ผลการวิเคราะห์แต่ละรายการปรากฏว่า มี 6 รายการที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 5.00 , S.D. = 0.00) คือ ข้อที่ 3 เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อที่ 5 ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ข้อที่ 6 มีการอธิบายขั้นตอนในการฝึกปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ข้อที่ 7 มีภาพประกอบที่เข้าใจได้ง่าย ข้อที่ 8 ผู้เรียนมีโอกาสนำเสนอผลงานของตนเองและกลุ่ม และข้อที่ 11 ผู้เรียนได้จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

	N	คะแนนเต็ม	($\overline{X}$)	S.D.	df	t	Sig.
Pretest	33	25	18.15	2.85	32	9.42	0.000
Posttest	33	25	21.39	2.55			

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการการเปรียบเทียบของคะแนนสอบก่อนเรียนกับคะแนนสอบหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาทักษะปฏิบัติงานด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

รายการประเมิน	**ระดับทักษะปฏิบัติงาน**		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์	2.67	0.48	ดี
2. การวางแผนการทำงาน	2.70	0.47	ดี
3. การปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน	2.60	0.50	ดี
4. ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน	2.76	0.44	ดี
5. ปฏิบัติงานเสร็จทันเวลา	2.55	0.50	ดี
6. การเก็บวัสดุอุปกรณ์และการทำความสะอาดสถานที่	2.52	0.49	ดี
7. การประเมินผลงาน	2.63	0.49	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	2.63	0.48	**ดี**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการศึกษาทักษะปฏิบัติงานด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ข้อที่ 4 ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน มี รองลงมาได้แก่ข้อที่ 2 การวางแผนการทำงาน

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

รายการประเมิน	($\overline{X}$)	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. ตัวอักษรชัดเจนอ่านง่าย	4.64	0.49	มากที่สุด
2. การนำเสนอเนื้อหาง่ายต่อการทำความเข้าใจ	4.70	0.47	มากที่สุด
3. ภาพประกอบในชุดกิจกรรมมีความสวยงาม	4.58	0.50	มากที่สุด
4. ภาพประกอบสามารถสื่อความหมายได้สอดคล้องกับเนื้อหา	4.82	0.39	มากที่สุด
5. กิจกรรมในแบบฝึกกิจกรรมมีความน่าสนใจ	4.39	0.50	มาก
6. รูปเล่มของชุดกิจกรรมมีความสวยงาม	4.30	0.47	มาก
7. ชุดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน	4.76	0.44	มากที่สุด
8. คู่มือการใช้งานชุดกิจกรรมมีส่วนชี้แนะหรือให้ความช่วยเหลืออันเป็นประโยชน์เมื่อผู้เรียนต้องการ	4.33	0.48	มาก
9. ชุดกิจกรรมสามารถ ใช้งานได้ง่าย และสะดวกในการเรียนรู้	4.55	0.51	มากที่สุด
10. ระยะเวลาในการศึกษาชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.27	0.45	มาก
ระดับความพึงพอใจของนักเรียน	**4.53**	**0.47**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 4 ภาพประกอบสามารถสื่อความหมายได้สอดคล้องกับเนื้อหา รองลงมาได้แก่ข้อที่ 7 ชุดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

6. อภิปรายผล

1. จากการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ มีวิธีการที่เหมาะสม กล่าวคือ เริ่มจากวิเคราะห์ปัญหา และหาสาเหตุจากการเรียนการสอน บันทึกปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำการสอน ศึกษาหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกเนื้อหาที่เหมาะสม ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำมาจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ จำนวน 2 ชุด

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งนี้เนื่องมาจากในการทำวิจัยได้มีการศึกษาหลักสูตร

เอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดเนื้อหาวิชา หน่วยการเรียนรู้ ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มีแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ มีแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีใบความรู้เรื่องงานประดิษฐ์เพื่อใช้เป็นความรู้เป็นพื้นฐานในการทำงาน มีใบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติชิ้นงาน และมีใบงานการตอบคำถาม เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ที่เรียนมา นอกจากนี้กิจกรรมยังช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียนทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณ เอก อึ้งเสือ (2555) ที่ว่าการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในงานประดิษฐ์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัย Crosley (2007) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมีผลการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ

3. ผลการฝึกทักษะการปฏิบัติงานด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ มีทักษะปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Harrow, (1972, pp.96-99) ซึ่งทำให้นักเรียนมีโอกาสฝึกอย่างมีระบบขั้นตอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ระบุไว้ตามลำดับขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การเลียนแบบ ขั้นที่ 2 การลงมือกระทำตามคำสั่ง ขั้นที่ 3 การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นที่ 4 การแสดงออก และขั้นที่ 5 การกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้นักเรียนมีโอกาสการฝึกซ้ำ ๆ กันหลายครั้งจนเกิดความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกปฏิบัติ (Low of Exercise) ของธอร์นไดร์ โดยการปฏิบัติจริง และสอดคล้องงานวิจัยของกีรติกร ขัติวงศ์ (2557) ได้วิจัยรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องขนมไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางบวก อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น มีองค์ประกอบที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การนำเสนอเนื้อหาง่ายต่อการทำความเข้าใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการใช้รูปแบบการสอนให้นักเรียนปฏิบัติจริง ขั้นปฏิบัติเองโดยที่ไม่ต้องดูแบบจากครู จนกระทั่งปฏิบัติอย่างถูกต้องสมบูรณ์ มีความคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็ว ราบรื่นและด้วยความมั่นใจ จนกระทั่งกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และทำให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น ได้ช่วยเหลือกันในการประดิษฐ์ชิ้นงาน เกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยการนำวัสดุเหลือใช้ประดิษฐ์เป็นชิ้นงานเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และยังพัฒนาชิ้นงานไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยา โล่คำ (2554) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของแฮร์โรว์ที่มีต่อการประดิษฐ์หมวกจากวัสดุเหลือใช้อยู่ในระดับมากในระดับมาก และงานวิจัยของ Crosley (2007) พบว่า การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดการสอน ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่าการสอนแบบปกติ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

(1) การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษา คู่มือครู เพื่อจะได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการสอน และศึกษาใบกิจกรรม สื่อการสอน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ก่อนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

(2) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ครูผู้สอนควรนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ที่เรียนโดยการใช้ทักษะปฏิบัติงาน

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนอื่น ๆ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

(2) ควรนำรูปแบบวิธีการเรียนรู้หรือเทคนิคอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และนำไปใช้ในงานวิจัยต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

กีรติกร ขัติวงศ์. 2557. การใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เรื่องขนมไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนันทชาติ เกรดสคูล จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณเอก อึ้งเสือ. 2555. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องงานประดิษฐ์ใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน* พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย หน้า 204-205.

สุริยา โล่คำ. (2554). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของแฮร์โรว์ที่มีต่อทักษะการประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องการประดิษฐ์หมวกจากวัสดุเหลือใช้ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Crosley, Haver. 2007. *Effects of Traditional Teaching vs a multisensory instructional package on the science achievement and attitudes of English language learners middle-school students*. (Doctoral dissertation). St. john's University. New York.

Harrow, A.J. 1972. A taxonomy of The Psychomoter Domain. New Yok: David Mckay Co.

Hinrichs, Susan R. .2008. An Analysis of Vocabulary and Comprehension KnowledgeGrowth of First- Grade English-Language Learners Using an Instructional Package (Doctoral dissertation). Northern Illinois university, Illinois.

ฐานความรู้สู่การพัฒนานักศึกษาครูในการศึกษาไทยยุค 4.0

KNOWLEDGE BASE TO UPLIFT PRE-SERVICE TEACHERS FOR THAILAND EDUCATION 4.0

ดร.สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

E-mail: sutheera.nim@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

นโยบายที่นำประเทศไทยจากยุค 3.0 สู่ยุค 4.0 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ตลอดจนวิถีชีวิตในการเรียนรู้และการทำงาน ครูและนักศึกษาครูเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวผ่านไปอย่างเข้มแข็งท่ามกลางพลวัตการเปลี่ยนแปลงนี้ บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวทางการพัฒนานักศึกษาครูตามมาตรฐานวิชาชีพ และนำเสนอฐานความรู้ที่ช่วยพัฒนานักศึกษาครูในการศึกษาไทยยุค 4.0 ซึ่งพบว่า ฐานความรู้สำคัญในการพัฒนานักศึกษาครูมีหลายด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านการใช้ปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านการคำนวณ ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะพิสัย ด้านการใฝ่รู้และการพัฒนาวิชาชีพ และด้านการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

คำสำคัญ: ฐานความรู้, การพัฒนานักศึกษาครู, การศึกษาไทยยุค 4.0

ABSTRACT

The transition of Thailand from 3.0 to 4.0 era causes a sudden change throughout the economic system, political and social including the way of life, learning, and working. Teachers and pre-service teachers reveal the direct roles in this circumstance. The sturdy characteristics are leaden to fulfill students among this dynamic change. This article aims to make people to understand the framework of developing plans according to the standards of teaching profession and the knowledge base which helps the pre-service teachers' development to Education 4.0 is illustrated as well. The knowledge base for developing pre-service teachers composes of moral and ethics, knowledge, intellectual skills, interpersonal relationship and accountability, numerical and statistical analysis, communication and information technology, operational context or processes skill, pursuing and professional development, and developing learners according to their potential.

KEYWORDS: Knowledge Base, Pre-service Teacher, Thailand education 4.0

1. บทนำ

การศึกษายุค 4.0 เป็นความพยายามของสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะปรับตัวให้สอดรับกับนโยบาย Thailand 4.0 ที่มุ่งเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยก้าวสูงขึ้นสู่กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงซึ่งสามารถลดการพึ่งพาและความเหลื่อมล้ำต่างๆได้ ภายใต้นโยบายนี้ รัฐบาลจึงต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายในด้วยการยกระดับนวัตกรรม สร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย รวมถึงการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในเข้ากับเศรษฐกิจโลก (สืบค้นเมื่อ 30 ก.ย. 2561 จาก htpp://www.doithai.com) โดยเหตุนี้ จึงนำไปสู่ลักษณะการศึกษาที่ควรพัฒนาหลายด้าน ซึ่ง นพ. ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ประกอบด้วย การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ การส่งเสริมการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การปรับหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงตำราเรียนให้มีมาตรฐาน การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก บทบาทของครู และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (สืบค้นเมื่อ 30 ก.ย. 2561จาก htpp://www.krooupdate.com)

จะเห็นได้ว่า ภารกิจหลักของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาคือการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงนี้ ในภารกิจของสถาบันผลิตครูเป็นประเด็นที่ต้องก้าวไปข้างหน้าพร้อมกับการพัฒนาและเติมเต็มฐานความรู้ให้นักศึกษาครู เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับผู้เรียน และเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้เข้าใจแนวทางการพัฒนานักศึกษาครูตามแนวทางการจัดการศึกษายุค 4.0

(2) เพื่อนำเสนอฐานความรู้สู่การพัฒนานักศึกษาครูในการศึกษายุค 4.0

3. แนวทางการพัฒนานักศึกษาครูตามแนวทางการจัดการศึกษายุค 4.0

บทบัญญัติหลายประการถูกนำมาใช้ประกอบการกำหนดแนวทางการพัฒนานักศึกษาครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ระบุบทบาทของครู อาจารย์ ที่จะต้องเป็นผู้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู เรียนรู้สิ่งใหม่ เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 40)

เพื่อให้แนวทางพัฒนานักศึกษาครูมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูจากมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน ตามข้อบังคับคุรุสภา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์มาเป็นแนวทางพัฒนานักศึกษาครู ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นแนวทางการพัฒนานักศึกษาครู

ด้าน	มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (คุรุสภา)		กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 (TQF) ระดับประกาศนียบัตร-บัณฑิตปรับเข้ากับวิชาชีพครู	กรอบคุณวุฒิของประเทศไทย (ศรเนตร อารีโสภณ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และสิริภัทร์ ศิริไท (2559)	Generic Level Descriptors (GLD) of Hong Kong Qualifications Framework (HKQF) (2018)	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ แนวทางการพัฒนานักศึกษาครูในการศึกษายุค 4.0
	มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ	มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน				
คุณธรรม จริยธรรม		มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ ได้แก่ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม	- จัดการกับปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมเชิงวิชาการ / วิชาชีพ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น - วินิจฉัยปัญหาทางจริยธรรมตามหลักการเหตุผล ค่านิยมที่ดีงาม และจรรยาบรรณวิชาชีพ - วินิจฉัยด้านคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการกับข้อโต้แย้งและปัญหาที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น - แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการประพฤติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน และชุมชน	- มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ - ส่งเสริมและชี้นำผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทบทวนข้อโต้แย้งด้านจริยธรรม	- ใช้จรรยาบรรณวิชาชีพเมื่อตัดสินปัญหาเชิงคุณธรรม - พิจารณาปัญหาอย่างมีคุณธรรม	ความสามารถจัดการกับปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมในเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ วินิจฉัยปัญหาและจัดการกับข้อโต้แย้งด้วยคุณธรรม หลักเหตุผลและค่านิยมที่ดีงาม มีจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกถึงภาวะผู้นำที่จะส่งเสริม ชี้นำให้ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทั้งในการทำงานและชุมชน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกการปฏิบัติ กิริยา วาจาที่เหมาะสมกับความเป็นครู
ความรู้	มาตรฐานความรู้ : 1) ความเป็นครู 2) ปรัชญาการศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 10) การประกันคุณภาพการศึกษา 11) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ	มาตรฐาน 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	- มีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหา หลักการทฤษฎีของวิชาชีพครู ความรู้ด้านงานวิจัย สามารถประยุกต์ใช้ในการค้นคว้าทางวิชาการหรือวิชาชีพ - เข้าใจวิธีการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ และนวัตกรรม เข้าใจผลกระทบของงานวิจัยต่อองค์ความรู้ในสาระวิชาและการปฏิบัติในวิชาชีพ	- มีความรู้เชิงรุก ทันสมัยก้าวหน้า - รู้ลึกในศาสตร์วิชา บูรณาการความรู้เชิงสหวิทยาการ มีการวิจัยปฏิบัติการ - มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	- แสดงออกถึงการมีความรู้อย่างเป็นระบบและมีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ - รู้สาระสำคัญขององค์ความรู้ และอธิบายความสัมพันธ์ของทฤษฎีมโนทัศน์ในสาขาวิชาที่ศึกษา	มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเนื้อหา หลักการ และทฤษฎีที่สำคัญของวิชาชีพครู สามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อศึกษา ค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการหรือวิชาชีพ บูรณาการความรู้มาใช้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร และเข้าใจการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ ความรู้เชิงรุก การสร้างนวัตกรรม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
ด้านปัญญา		มาตรฐาน 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้ผลจริง มาตรฐาน 5 พัฒนาสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	- ใช้ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจัดการบริบทใหม่ทางวิชาการ พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ โดยบูรณาการให้เข้ากับองค์ความรู้เดิม หรือเสนอความรู้ใหม่	- คิดก้าวหน้า คิดเป็นระบบ คิดสังเคราะห์ คิดวิพากษ์ แก้ปัญหาที่ไม่สามารถคาดเดาได้	- ใช้เทคนิคเฉพาะทางระดับสูง ทักษะการวิจัยเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การศึกษา	ความสามารถประยุกต์ทฤษฎีและการปฏิบัติมาใช้ในบริบทใหม่ทางวิชาการ ความสามารถใช้เทคนิคทั่วไปหรือเทคนิคเฉพาะทางในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ปัญหา สร้างผลงาน และ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ด้าน	มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (คุรุสภา)		กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 (TQF) ระดับประกาศนียบัตร-บัณฑิตปรับเข้ากับวิชาชีพครู	กรอบคุณวุฒิของประเทศไทย (ศรเนตร อารีโสภณ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และสิริภัทร์ ศิริโท (2559)	Generic Level Descriptors (GLD) of Hong Kong Qualifications Framework (HKQF) (2018)	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ แนวทางการพัฒนานักศึกษาครูในการศึกษายุค 4.0
	มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ	มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน				
ด้านปัญญา (ต่อ)			- ใช้เทคนิคทั่วไปหรือเฉพาะทางวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ซับซ้อนอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาข้อสรุป ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา วางแผนดำเนินการโครงการสำคัญ หรือการวิจัย	- ประยุกต์ความรู้และผลการวิจัยสู่การปฏิบัติทางวิชาชีพ ทำโครงการวิจัย	- สร้างผลงานตามข้อกำหนดหรือมีลักษณะสหวิทยาการ - ทบทวนอย่างมีวิจารณญาณ รวมเข้าหรือขยายองค์ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ และแนวคิดในวิชาที่ศึกษา - ระบุกรอบความคิด นำเอาความรู้เดิมและความคิดสร้างสรรค์มาสร้างสิ่งใหม่	พัฒนาข้อสรุป ความสามารถในการคิด ได้แก่ คิดก้าวหน้า คิดเป็นระบบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดริเริ่ม และคิดสังเคราะห์ ความสามารถบูรณาการความรู้เพื่อสร้างสิ่งใหม่และความสามารถทำวิจัยและประยุกต์ผลการวิจัยมาใช้ในวิชาชีพ
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ		มาตรฐาน 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ มาตรฐาน 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	- แก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนระดับสูงทางวิชาชีพได้ด้วยตนเอง - ตัดสินใจ แสดงความรับผิดชอบในการดำเนินงานของตนเอง - วางแผนปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูง - ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างเต็มที่ในการจัดการข้อโต้แย้งและปัญหา - แสดงออกถึงทักษะผู้นำอย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่ม		- รับผิดชอบต่อตนเอง พึ่งพาตนเอง - รับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่ตามมาจากตนเองและผู้อื่น แสดงออกถึงภาวะผู้นำและมีการพัฒนาผลงาน - ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ขอคำแนะนำจากผู้อื่นตามสมควร หรือใช้จรรยาบรรณวิชาชีพเมื่อต้องตัดสินปัญหาเชิงคุณธรรม	รับผิดชอบในการดำเนินการของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม วางแผนปรับปรุงพัฒนาตนเอง สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ ให้ความร่วมมือกับผู้ร่วมงาน สถานศึกษาและชุมชนในการจัดการกับปัญหา ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและผู้ร่วมงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา และมีทักษะการเป็นผู้นำอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
5. ทักษะการวิเคราะห์ตัวเลขและสถิติ (ทักษะการคำนวณ)			- คัดกรอง วิเคราะห์ข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้า สรุป เสนอแนะการแก้ไขปัญหา		- ประเมินอย่างมีวิจารณญาณในข้อมูลตัวเลขและข้อมูลเชิงกราฟเพื่อช่วยในการตัดสินใจ การสร้างความรู้และการปฏิบัติใหม่ๆ	ความสามารถเลือกใช้ข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติมาใช้ในการปฏิบัติงานครู ค้นคว้า แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และสร้างความรู้ใหม่ๆ
6. ทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		มาตรฐาน 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นระบบ	- สื่อสารและใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับบุคคลทั้งวงวิชาการ วิชาชีพและชุมชนทั่วไป - นำเสนอรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้		- สื่อสารด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับระดับผู้ฟัง - ใช้ทักษะการสื่อสารที่ดีเพื่อส่งเสริมงานวิชาการ และงานในวิชาชีพ - ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อช่วยให้ทำงานมีประสิทธิภาพ	ความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอข้อมูลในการปฏิบัติงานครูอย่างเป็นระบบ มีความสามารถคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยี-สารสนเทศเพื่อจัดการเรียนการสอน ประเมินผล รวมถึงการปฏิบัติงานอื่นๆ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ด้าน	มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (คุรุสภา)		กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 (TQF) ระดับประกาศนียบัตร-บัณฑิตปรับเข้ากับวิชาชีพครู	กรอบคุณวุฒิของประเทศไทย (ศรเนตร อารีโสภณ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และสิริภัทร์ ศิริโท (2559)	Generic Level Descriptors (GLD) of Hong Kong Qualifications Framework (HKQF) (2018)	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ แนวทางการพัฒนานักศึกษาครูในการศึกษายุค 4.0
	มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ	มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน				
7. ทักษะพิสัย	- บูรณการความรู้มาใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เลือกใช้ผลิตสื่อ และนวัตกรรม เลือกใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ ประเมินผล ปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพผู้เรียน - ทำวิจัยในชั้นเรียน - นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ - จัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน		- มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ - มีทักษะทางกายภาพสูง มีทักษะด้านการปฏิบัติที่เชี่ยวชาญ เน้นการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ	- ทักษะเชิงปฏิบัติการ หรือเทคนิคชั้นสูงอย่างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง - สร้างนวัตกรรม สามารถให้ข้อแนะนำผู้อื่นได้	- ประยุกต์ความรู้ ทักษะต่างๆ มาใช้ปฏิบัติงานด้านเทคนิคเฉพาะในวิชาชีพ หรือการบริหารงาน - วินิจฉัยและใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการวางแผน ออกแบบ ดำเนินการเพื่อสร้างผลงาน ให้บริการ ดำเนินงาน และการประเมินผล - ออกแบบ ประยุกต์วิธีการที่เหมาะสมในการสร้างงานวิจัย เทคนิคใหม่ๆ หรือกิจกรรมในวิชาชีพ - ประเมินอย่างมีวิจารณญาณสำหรับข้อมูลใหม่ๆ เหตุการณ์ต่างๆ มีการตอบสนองอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องทั่วไป และเรื่องในวิชาชีพ - ตัดสินใจต่อปัญหาที่ซับซ้อน หรือปัญหาที่มีข้อมูลไม่เพียงพอได้	ความสามารถในการบูรณาการความรู้มาใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้ ความสามารถสร้างนวัตกรรม และให้ข้อแนะนำผู้อื่นได้ ความสามารถวางแผน ออกแบบ ประยุกต์วิธีการต่างๆมาใช้สร้างงานวิจัย หรืองานในวิชาชีพ และมีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ต่อเรื่องทั่วไปและปัญหาในวิชาชีพ
8. การใฝ่รู้และพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู		มาตรฐาน 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการด้านการพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ มาตรฐาน 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา				การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ การแสวงหา จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป วิเคราะห์ วิจารณ์ข้อมูลข่าวสารอย่างมีเหตุผล ใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาการพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมอย่างเหมาะสม
9. การพัฒนาผู้เรียน		มาตรฐาน 3 พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มาตรฐาน 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ทุกสถานการณ์				ความสามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความพยายามและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ เน้นการพัฒนาที่ถาวรแก่ผู้เรียน

ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นแนวทางการพัฒนานักศึกษาครูมี 9 ด้าน ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ การใช้ปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการคำนวณ ทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะพิสัย การใฝ่รู้และการพัฒนาวิชาชีพครู และการพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ จึงเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนานักศึกษาครูเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เริ่มจากการพัฒนาองค์ประกอบภายในตัวครูด้านความรู้ ความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ควบคู่กับการมีคุณธรรมจริยธรรม ใฝ่รู้ที่จะพัฒนาตนเอง มีจิตวิญญาณความเป็นครูที่จะพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ มีความรับผิดชอบและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยการมีทักษะด้านภาษา และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง

4. ฐานความรู้สู่การพัฒนานักศึกษาครูในการศึกษายุค 4.0

การพัฒนานักศึกษาครูในการศึกษายุค4.0 นั้น จำเป็นต้องผนวกผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เข้าไว้ด้วยเพื่อให้เกิดผลดีกับผู้เรียนสูงสุด ซึ่ง ทิศนา แขมมณี (2559: 5-6) ได้กล่าวไว้ในเรื่อง "บัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21 : การปรับหลักสูตรและการสอน " เกี่ยวกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ว่าจะต้องมีทักษะที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการยอมรับพันธะเพื่อความดีที่ยิ่งใหญ่ จะเห็นว่าสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นทิศทางเดียวกับที่ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความรู้ คุณลักษณะจากการเรียนรู้โดยเน้นการฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะการคิด การใช้เหตุผลและทักษะกระบวนการกลุ่ม มีความรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เมื่อจบการศึกษาแล้วจะต้องมีทักษะความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ

จะพบว่าปัจจุบัน นักการศึกษาได้พยายามนำลักษณะแห่งอนาคตศตวรรษที่ 21 และการศึกษายุค 4.0 มาเพื่อเตรียมฐานความรู้ให้ครูและนักศึกษาครูซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้าของผู้เรียน ผู้เขียนจึงสังเคราะห์เป็นฐานความรู้ไว้ ดังนี้ (กวีภัทร ฉาวชาวนา และปกรณ์ ประจัญบาน, 2559:197-202; ชวลิต โพธิ์นคร, 2560; ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2560: 19-24; ภาสกร เรืองรองและคณะ, 2557: 202-203; สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต และคณะ, 2558: 33; Alismail & McGuire, 2015: 150-154; Boholano, 2017:21-29; Hilkemeijer, 2016; Palmer, 2015)

1. **ฐานความรู้สำหรับการเตรียมครูและนักศึกษาครู** มีดังนี้ 1) ความรู้ ความสามารถเชิงวิชาการ ครูต้องมีความรู้เป็นอย่างดีในวิชาที่สอน มีความรู้ในศาสตร์เนื้อหาที่สอนและมีศาสตร์การสอนวิชานั้น มีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย 2) ความสามารถด้าน ICT การเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถกลั่นกรองข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประโยชน์อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ 3) ความสามารถด้านการใช้ภาษาได้หลายภาษาและความสามารถในการสื่อสาร 4) ทักษะการคำนวณ และความสามารถในการวัดและประเมินผลได้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ 5) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างเหมาะสม 6) การพัฒนาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถแนะนำแหล่งเรียนรู้ 7) ทักษะการจัดการข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน การจัดทำ รวบรวม จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนรายบุคคลเป็นระบบ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน รวมถึงการใช้และรักษาความลับข้อมูลสารสนเทศ 8) ความสามารถในการเข้าใจ

ผู้เรียน ส่งเสริมความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน ยอมรับในการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปของผู้เรียน 9) การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไข ปัญหาของผู้เรียน 10) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ในการประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม 11) ความมีคุณธรรม จริยธรรมความเป็นครู และจรรยาบรรณวิชาชีพ 12) มีจิตวิญญาณความเป็นครู รักและศรัทธาในวิชาชีพครู 13) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 14) ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความสามารถในการบริหารจัดการ

2. ฐานความรู้ด้านเทคนิคการสอนสำหรับครูและนักศึกษาครู มีดังนี้ 1) จัดการเรียนการสอนเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การประดิษฐ์ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ 2) เน้นบูรณาการความรู้เดิมและความรู้ใหม่เข้าด้วยกันเป็นผลงานของตนเอง 3) เน้นทักษะการคิด การจัดระบบความคิด การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการสร้างชิ้นงาน 4) จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการสหสาขาวิชา เชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการไปสู่รูปธรรม 5) ฝึกให้ผู้เรียนลงมือสร้างงาน มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการสอนแบบปัญหาเป็นฐาน แบบสืบเสาะและแบบโครงงานเป็นฐาน 6) ฝึกการสร้างสรรค์ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย 7) เชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียนในอนาคต 8) ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน เป็นผู้อำนวยความสะดวก พี่เลี้ยงหรือครูฝึกให้กับผู้เรียน 9) สร้างความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองสร้างสรรค์ 10) เน้นทักษะการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ การสื่อสารที่ดี 11) มีทักษะการจัดบรรยากาศในห้องเรียน จัดบรรยากาศทางสังคมที่ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างมีความสุข สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่มีความเท่าเทียมและเสมอภาค

เพื่อให้เข้าถึงมุมมองบางส่วนและทราบว่าในการปฏิบัติงานจริงของครู สถาบันผลิตครูควรจัดหาหรือเพิ่มเติมฐานความรู้ส่วนใดเพื่อช่วยให้นักศึกษาครูมีคุณภาพเพิ่มขึ้นในการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษานี้ สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาความพึงพอใจ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานครูจากการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาครู ครูพี่เลี้ยงหรือผู้บริหาร และอาจารย์นิเทศก์ ทั้ง 4 ระดับ คือ อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลจากนักศึกษาครู นักศึกษาให้ความเห็นว่าควรเพิ่มเติมฐานความรู้หรือจัดหลักสูตรในเรื่องต่างๆ ดังนี้ 1) การผลิตสื่อการสอน เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สร้างการ์ตูนที่ครูทำเองได้ สื่อการสอนที่เน้นการใช้วัสดุใกล้ตัวหรือวัสดุท้องถิ่น สื่อการสอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย นักศึกษาให้ความเห็นว่า “ไม่รู้จะใช้สื่ออย่างไรให้เด็กสนใจ ครูยังไม่เข้าใจเขา เด็กเข้าใจพักเดียว เดี๋ยวก็ไม่นิ่งอีกแล้ว” 2) เทคนิคการสอนรูปแบบต่างๆ เช่น เทคนิคการสอนสำหรับโรงเรียนที่มีเพียงกระดานดำและชอล์กโดยมีข้อจำกัดเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคนิคการสอนผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เทคนิคการสอนเฉพาะของวิชาตามกลุ่มสาระ 3) การพัฒนาบุคลิกภาพครู 4) จิตวิทยาการสอนตามช่วงวัยและการควบคุมชั้นเรียน 5) การสืบค้นข้อมูลสำหรับครูเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการทำวิจัยชั้นเรียน 6) การบริหารจัดการงานในชุมชนสำหรับครู นักศึกษาให้ความเห็นว่า “ต้องทำงานกับชุมชน อยากรู้วิธีทำงานต่างๆ กับชุมชนและผู้ปกครอง” และ 7) การดูแลเด็กพิเศษทั้งการจัดการเรียนการสอนและการควบคุมชั้นเรียน ตามลักษณะพิเศษของเด็ก เช่น เด็กบกพร่องทางอารมณ์ เด็กเรียนช้า เด็กอยู่ไม่สุข เด็กออทิสติก เป็นต้น

2. ข้อมูลจากครูพี่เลี้ยงหรือผู้บริหาร ให้ความเห็นว่าควรเพิ่มเติมฐานความรู้หรือจัดหลักสูตรในเรื่องต่างๆ ดังนี้ 1) การผลิตสื่อการสอน เช่น การสร้างและการใช้ e-book การสร้างสื่อโดยอาศัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์รูปแบบต่างๆ การทำสื่อที่ผลิตด้วยมือสำหรับเด็กเล็ก 2) เทคนิคการสอนและการจัดกิจกรรม 3) การพัฒนาบุคลิกภาพของครู 4) จิตวิทยาสำหรับครู ครูพี่เลี้ยงให้ความเห็นว่า " มีครูใหม่ๆ ไม่ได้ตั้งใจเป็นครู ไม่ได้ฝึกสอน มีประสบการณ์น้อยจึงมีความเข้าใจเด็กน้อย " 5) จิตวิญญาณความเป็นครูและจิตอาสา ครูพี่เลี้ยงให้ความเห็นว่า " ครูรุ่นใหม่หลายคน ไม่ทุ่มเทในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร " 6) การจัดการสอนและการควบคุมชั้นเรียนสำหรับเด็กพิเศษ ครูพี่เลี้ยงเสนอแนะว่า " ครูจำเป็นต้องเสริม ทวนซ้ำ ย้ำเตือน และเข้าใจธรรมชาติของนักเรียน ครูควรเรียนรู้คู่ไปกับเด็กพิเศษในสถานการณ์จริง บางวิธีใช้ได้ บางวิธีใช้ไม่ได้ มีหลายเทคนิคที่เกิดขึ้นจากเด็กพิเศษ " และ 7) เทคนิคการประเมินผลสำหรับเด็กพิเศษ

3. ข้อมูลจากอาจารย์นิเทศก์ ให้ความเห็นว่าควรเพิ่มเติมฐานความรู้หรือจัดหลักสูตรเรื่องต่างๆ ดังนี้ 1) ศิลปะสำหรับครูหรือกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับครู ฝึกให้ครูผลิตสื่อด้วยตนเองได้ง่ายๆด้วยวัสดุทั่วไปหรือวัสดุในท้องถิ่น อาจารย์นิเทศก์ให้ความเห็นว่า " สอนเด็กๆต้องใช้ศิลปะมาก ต้องผลิตสื่อที่สนุก สวยงาม " 2) เทคนิคการสอนและการจัดกิจกรรมเรียนรู้สำหรับผู้เรียนแต่ละวัย ครูต้องรู้จักเรียงลำดับเรื่องราวอย่างกระชับเข้าใจง่าย ในเวลาจำกัด อาจารย์นิเทศก์ให้ความเห็นว่า " ต้องให้รู้ลำดับคิว เหมือนคนเขียนบท เล่าอย่างไรให้คนเข้าใจ จุดสำคัญอยู่ที่ใด สรุปอย่างไร " 3) การพัฒนาบุคลิกภาพครู เช่น การแต่งกาย ความมีวินัย กิริยา มารยาทที่เหมาะสม และการใช้คำพูด 4) เทคนิคการประเมินผลสำหรับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน โดยพิจารณาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบกัน และ 5) จิตวิญญาณความเป็นครู อาจารย์นิเทศก์เสนอแนะว่า " อาจเพิ่มกรณีศึกษาแทรกในเนื้อหาที่เรียน ต้องเข้าใจมโนทัศน์ความเป็นครูเมื่อเข้ามาในอาชีพนี้จะไม่มีวันหยุด "

จากข้อมูลข้างต้นจึงได้ **ฐานความรู้เพิ่มเติมจากประเด็นที่ศึกษาสำหรับครูและนักศึกษาครู** ดังนี้ 1) การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการสอนและสร้างสื่อการสอน 2) การฝึกความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างกิจกรรมการสอนใหม่ๆ ชิ้นงาน หรือสื่อการสอน 3) เทคนิคการประเมินผลผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่างกัน โดยพิจารณาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 4) การเติมความรู้เรื่องจิตวิทยาการสอนและการควบคุมชั้นเรียน 5) การพัฒนาบุคลิกภาพครู ให้เป็นที่น่าเชื่อถือต่อผู้ปกครองและบุคคลภายนอก 6) การแสวงหาและฝึกปฏิบัติการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและการวิจัย 7) การบริหารจัดการงานในชุมชนสำหรับครู 8) การดูแลเด็กพิเศษทั้งการจัดการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียนและการประเมินผล

5. สรุป

นโยบาย Thailand 4.0 มีความมุ่งหมายเพื่อยกระดับให้ประเทศไทยก้าวสู่กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงเพื่อลดการพึ่งพาและความเหลื่อมล้ำต่างๆ จึงเป็นการเปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบเดิมมาเป็นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การจัดการศึกษาในยุค 4.0 จำเป็นต้องเตรียมฐานความรู้ที่จะพัฒนาครูและนักศึกษาครูให้มีความสามารถรอบด้านและมีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วยด้านต่างๆ ได้แก่ **คุณธรรม จริยธรรม** ครูต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนและจัดการกับปัญหาตามหลักคุณธรรม จริยธรรม หลักเหตุผล ค่านิยมที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดี และมีจิตวิญญาณความเป็นครู **ความรู้** ครูต้องมีความรู้เนื้อหาและศาสตร์ของวิชานั้นอย่างถ่องแท้ ประยุกต์สู่การปฏิบัติหรือรูปธรรมได้ บูรณาการความรู้มาใช้

จัดกระบวนการเรียนรู้ เข้าใจการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ ความรู้เชิงรุก การสร้างนวัตกรรม การสร้างโอกาสและบริหารความเสี่ยง **การใช้ปัญญา** ครูต้องมีความสามารถในการคิดและจัดระบบการคิด บูรณาการความรู้สู่การสร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับวิชาชีพและที่ใช้ประโยชน์ในวงกว้าง มีวิจารณญาณในการคัดสรรความรู้ สามารถทำวิจัย ประยุกต์ผลการวิจัยมาใช้ในวิชาชีพ **ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ** ครูต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดีและรู้จักสร้างเครือข่าย มีทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการทำงานและแก้ปัญหากับบุคคลในชุมชนเป็นการสร้างความเข้มแข็งในระดับรากฐานและชุมชน **ทักษะการคำนวณ** ครูต้องมีทักษะการคำนวณ สามารถเลือกใช้และแปลความหมายข้อมูลคณิตศาสตร์หรือสถิติมาใช้ปฏิบัติงานครูและการสร้างสรรค์นวัตกรรม **ทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ** ครูต้องมีทักษะด้านภาษา มีความสามารถสื่อสารและนำเสนอข้อมูล มีทักษะและความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อที่จะสร้างความเข้มแข็งจากภายในสู่สังคมภายนอกและต่างประเทศ **ทักษะพิสัย** ครูต้องมีความสามารถบูรณาการความรู้มาใช้จัดการเรียนรู้ตลอดจนจัดทำรายงานผลการเรียนรู้ มีทักษะเทคนิคเฉพาะทาง สามารถวางแผน ออกแบบ สร้างงานวิจัย สร้างนวัตกรรมได้ **การใฝ่รู้และการพัฒนาวิชาชีพ** ครูต้องปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการที่แสดงถึงการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เปิดรับและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง เข้าใจจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการ วิเคราะห์ วิจารณ์ข้อมูลอย่างมีเหตุผล และเลือกใช้ข้อมูลในการพัฒนาการงาน พัฒนาตนและพัฒนาสังคม **และการพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ** ครูต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามพัฒนาการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นความรู้สึกท้าทายที่จะสร้างสิ่งใหม่ๆ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ ฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังมีสิ่งที่ควรเสริมให้กับครู ได้แก่ การพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี การฝึกทักษะการสืบค้นข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงาน เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและเครือข่าย และความรู้ในการดูแลเด็กพิเศษทั้งการจัดการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียนและการประเมินผล

6. ข้อเสนอแนะ

1. ควรผสมผสานองค์ความรู้หลายสาขาในการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นที่การประกอบอาชีพในอนาคตและการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงเชื่อมโยงความสามารถที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็น Thailand 4.0 ประสานไปด้วยกัน เช่น ความสามารถด้านการคิด ความรู้ในวิชาหรือเทคนิคเฉพาะ ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความมีคุณธรรมจริยธรรม ทักษะการคำนวณ ทักษะด้านภาษา การสร้างสัมพันธ์ภาพและเครือข่าย เป็นต้น

2. จัดกิจกรรมทางการศึกษาที่กระตุ้นให้ค้นพบความต้องการ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ทดลองทำและรับผิดชอบต่อผลงานนั้นจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง เห็นโอกาสและคุณค่าของผลงาน เรียนรู้ผ่านความสำเร็จหรือล้มเหลว มีความอดทน และรู้จักการบริหารความเสี่ยง

7. เอกสารอ้างอิง

กวีภัทร ฉาวชาวนา และปกรณ์ ประจัญบาน. 2559. การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 18 (4), 197-209.

ชวลิต โพธิ์นคร. 2560. **การศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0**. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2561, จาก http://km.li.mahidol.ac.th/thai-studies-in-thailand-4-0

ทิศนา แขมมณี. 2559. บัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21: การปรับหลักสูตรและการสอน. **การประชุมสัมมนา เรื่อง การยกระดับคุณภาพบัณฑิตศึกษาสาขาครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์**. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร วันที่ 28 มีนาคม 2559.

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. 2560. **ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0** สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2561, จาก http:// e-jodil.stou.ac.th.

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. 2561. **การศึกษาไทยยุค Thailand 4.0 เป็นอย่างไร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ก.ย. 2561, จาก htpp://www.kroopdate.com/?p=4308

ภาสกร เรืองรอง, ประหยัด จิระวงพงศ์, วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรันยู หมื่นเดช, และชไมพร ศรีสุราช. 2557. เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21 **วารสารปัญญาภิวัฒน์.** 5 (ฉบับพิเศษ), 199-205.

ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, ไพฑูรย์ สินลารัตน์, และสิริภักตร์ ศิริโท. 2559. กรอบคุณวุฒิของประเทศไทย. **วารสารครุศาสตร์.** 44(4), 160-175.

สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์. 2561. **การศึกษาความพึงพอใจ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานครูจากการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต, อมรรัตน์ วัฒนาธร, เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, และปกรณ์ ประจันบาน. 2558. การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 17 (1), 33-48.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2561, จาก http://www.backoffice.onec.go.th.

"**Thailand 4.0 คืออะไร และเราต้องปรับตัวอย่างไร**" สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ก.ย. 2561, จาก htpp://www.doithai.com/article/79/Thailand-40-

Alismail, H. A., & McGuire, P. 2015. 21st Century Standards and Curriculum: Current Research and Practice. **Journal of Education and Practice**, 6(6), 150-154.

Boholano, H. B. 2017. Smart Social Networking: 21 st Century Teaching and Learning Skills. **Research in Pedagogy**, 7(1), 21-29.

Education Bureau. 2018. **Generic Level Descriptors: Hong Kong Qualifications Framework**. Retrieved October 28, 2018, from https://www.hkqf.gov.hk/filemanager/en/content_13/The%20revised %20GLD%20an %20the%20Explanatory%20Notes_Eng_April_2018.pdf.

Hilkemeijer, M. 2016. **The Skills of an effective teacher in the 21 st Century.** Retrieved October 28, 2018, from https://www.linkedin.com/pulse/skills-effective-teacher-21st-century-michael-hilkemeijer.

Palmer, T. 2015. **15 Characters of a 21 st Century Teacher**. Retrieved October 27, 2018, from https://www.edutopia.org/discussion/15- Characters-21st- Century- Teacher.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

A STUDY ON LEARNING ACHIEVEMENT IN DATA SEARCHING, DATA MANAGEMENT AND DATA PRESENTATION OF 6th GRADERS THROUGH 4 MAT LEARNING MANAGEMENT

อรดาริญา ภูเขาทอง
นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: orradariya.poo@northbkk.ac.th
ดร.เบญจรัตน์ ราชฉวาง
อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: benjarat.ra@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT และ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านวังแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 9 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมด เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ (1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (2) แบบประเมินการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติที่ไม่ใช้พารามิเตอร์ (Non Parametric) ด้วยวิธี Wilcoxon Signed-Ranks Test ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT คิดเป็นร้อยละ 80.88 อยู่ใน ระดับดีมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to study on learning achievement in Data search, Data management and Data presentation of 6th graders through 4 MAT learning management and (2) to compare learning achievement in Data search, Data management and Data presentation of 6th graders through 4 MAT learning management. The sample of this study was 9 students in a section of 6th graders who were studying in the first semester in the academic year of 2018 from Baan Wang Daeng school Under Sakaeo Primary Educational Service Area 1. The instruments of study (1) learning achievement test and (2) evaluation form of students' working behavior. This study was conducted in 6 months. The data was analyzed by frequency, mean, standard deviation,and hypothesis testing using Non Parametric by Wilcoxon Signed-Ranks Test. The results founs that (1) the lerning achievement of 6th graders through 4 MAT learning management was 80.88% which was at the excellent level based on the assumption and (2) the learning achievement of 6th graders through 4 MAT learning management in post-test was higher than pre-test at the statistical significant level of .05.

KEYWORDS: 4 MAT learning management, Learning achievement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ. ศ. 2545 หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ มาตรา 24 ได้กำหนดไว้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้อง กับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ฝึกทักษะกระบวนการคิด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2552) โรงเรียนจะต้องปรับโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา และยุทธวิธีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการกระตุ้นส่งเสริมความสามารถในด้านต่างๆ ของเด็กในโรงเรียนทั้งระบบ จึงจะเกิดผลดี การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น จะยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว และควรเป็นการตื่นตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ เพราะพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และส่งผลต่อการเรียนรู้ อันทำให้ผู้เรียนได้คิดค้นสร้างและสรุปความสิ่งที่รู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปใช้ให้ประโยชน์ได้ (ทิศนา แขมมณี, 2552)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การงานอาชีพและเทคโนโลยี มา

ประยุกต์ใช้ในการทำงาน อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ หลักการทำงานและมีเจตคติต่อการทำงานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียง และมีความสุข การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรู้ความคิดคุณลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณลักษณะ เพื่อพัฒนาทักษะแนวคิด ในการนำวิธีการสอนและสื่อการสอน มาใช้อย่างมีระบบ ช่วยเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูผู้สอน ให้เป็นผู้แนะแนวทาง และส่งเสริมให้ผู้เรียน มีโอกาสพูด และทำมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6โรงเรียนบ้านวังแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่านักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานได้ไม่ดีเท่าที่ควร รวมถึงครูผู้สอนยังจัดการเรียนการสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางวิธีสอนเป็นแบบบรรยาย จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2560 พบว่า ร้อยละของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคอมพิวเตอร์ 3.00 ขึ้นไป เพียง 66.66% ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้คือ 80.00% (โรงเรียนบ้านวังแดง, 2560) แสดงให้เห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ยังมีปัญหาที่ส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะในการเรียน มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงทำให้ครูผู้สอนต้องนำมาสู่การพัฒนาเทคนิควิธีการสอนที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับการเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์ได้ดีนั้น ควรเป็นวิธีการที่เน้นกระบวนการทางสมองเป็นหลักและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การเรียนการสอนแบบ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ รูปแบบหนึ่งโดยใช้สมองเป็นฐาน ทั้งสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวาอย่างสมดุล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน มีโอกาสได้เรียนและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างมีความสุข และช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างจินตนาการ จากประสบการณ์ ฝึกฝนการสร้างความคิดรวบยอด และสรุปองค์ความรู้ มีทักษะกระบวนการในการทำงาน และมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นคนที่คิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น (ประภัสรา โคตะขุน, 2559)

จากความเป็นมาและความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน รายวิชาคอมพิวเตอร์ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูผู้สอนจะต้องนำวิธีการสอนแบบ 4 MAT มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาตนเอง ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และต่อยอดไปในระดับชั้นที่สูงขึ้นได้นอกจากนี้ครูผู้สอนได้นำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

(2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

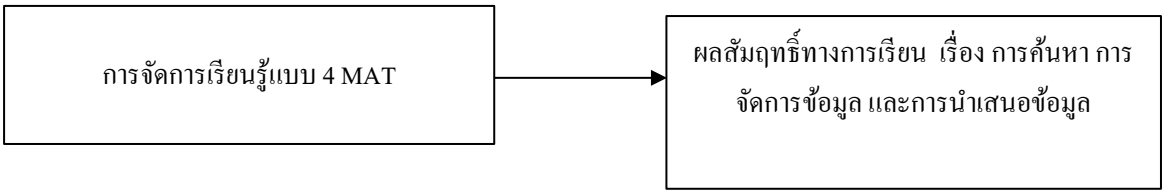

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานของการวิจัย

(1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT อยู่ในระดับดีขึ้นไป เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment design) ศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว โดยการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) (ปรีชา เนาว์เย็นผล,2540) โดยผลที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้ง จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 9 คน โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

Pre-test	Treatment	Post-Test
T_1	X	T_2

5.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านวังแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 9 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมด

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ตัวแปรตาม มีจำนวน 1 ตัวแปร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

5.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 6 เดือน (เมษายน-ตุลาคม 2561) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1วัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนเรียน ระยะที่ 2 จัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา และระยะที่ 3 วัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียน

5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) แบบประเมินการปฏิบัติงาน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้แบบฝึกการปฏิบัติ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลจำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item - Objective Congruence (IOC) ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบคำนวณค่าความยากง่าย ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.20- 0.70 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนก 0.20-0.80 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธีการของโลเวท (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553:112) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการปฏิบัติงาน และแบบทดสอบวัดฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น โดยนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้กับประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านวังแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานด้วยวิธี Wilcoxon Signed-Rank Test เนื่องจากใช้ประชากรเป้าหมายในการวิจัยซึ่งไม่มีการสุ่มตัวอย่างและในการวิจัยครั้งนี้มีประชากร N< 30 จึงใช้วิธี Wilcoxon Signed-Rank Test

6. สรุปผลการวิจัย

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่าคะแนนทดสอบการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.88 อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

นักเรียนคนที่	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน				ระดับ
	ทฤษฎี (30)	ปฏิบัติ (20)	รวม (50)	ร้อยละ	ทฤษฎี (30)	ปฏิบัติ (20)	รวม (50)	ร้อยละ	
1	11	15	26	52	22	18	40	80	ดีมาก
2	10	16	26	52	22	18	40	80	ดีมาก
3	7	14	21	42	18	17	35	70	ดี
4	10	13	23	46	23	17	40	80	ดีมาก
5	12	13	25	50	25	18	43	86	ดีมาก
6	10	17	27	54	22	19	41	82	ดีมาก
7	9	14	23	46	19	17	36	72	ดี
8	13	17	30	60	28	19	47	94	ดีมาก
9	10	15	25	50	24	18	42	84	ดีมาก
รวม	92	134	226	452	203	161	364	728	-
ค่าเฉลี่ยโดยรวม								80.88	ดีมาก

จากข้อมูลในตารางที่ 2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT จากนักเรียน 9 คน พบว่า คะแนนทดสอบการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าคะแนนร้อยละของคะแนนทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 80.88 อยู่ในระดับดีมาก

(2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ระหว่างก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	d_i	z
ก่อนเรียน	9	30	10.22	1.72	45.00	.008
หลังเรียน	9	30	22.55	3.00		

จากข้อมูลในตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามลำดับสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่า คะแนนทดสอบการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าคะแนนร้อยละของคะแนนทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 80.88 อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล นามปัดสา (2558) ศึกษาการประเมินความแตกต่างประสบการณ์และผลการเรียนรู้ เรื่องสารและการเปลี่ยนแปลง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนทดสอบการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าคะแนนร้อยละของคะแนนทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 82.46 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

6.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การค้นหา การจัดการข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่า คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมรัฐ รูปคม (2557) ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องจำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่า คะแนนหลังการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ควรมีการควบคุมเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผู้สอนจึงต้องวางแผนการใช้เวลาและควบคุมเวลาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอน

(2) ทักษะในการคิดวิเคราะห์ผู้สอนควรเริ่มจากง่ายไปหายาก คำถามกระตุ้นนักเรียนควรใช้คำถามที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ใช้คำถามที่หลากหลาย เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ให้เหมาะสมและท้าทายความสามารถตามวัยของผู้เรียน

(3) ผู้สอนควรให้การเสริมแรงทางบวก คำพูด หรือสภาพการณ์ที่จะช่วยให้พฤติกรรมเกิดขึ้นอีก

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับการจัดเรียนรู้อื่น ๆ เช่น เปรียบเทียบกับการสอนแบบ KWL PLUS

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ และดร.เบญจรัตน์ ราชฉวาง อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ทิศนา แขมมณี. 2552. **ศาสตร์การสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์จำกัด.

ธรรมรัฐ รูปคม. 2557. **การพัฒนาผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องจำนวนจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

บุญชม ศรีสะอาด. 2540. **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล.** กรุงเทพ ฯ : สุวีริยาสาสน์.

ประภัสรา โคตะขุน. 2559. **วัฏจักรแห่งการเรียนรู้ 4 MAT**. ค้นเมื่อ 3 มิ.ย. 61 จาก https://sites.google.com/site/prapasara/xbrm-khwam-hlak-hlay-thang-chiwphaph

ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2540. **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 6.** กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิกุล นามปัดสา. 2558. **การประเมินความแตกต่างประสบการณ์และผลการเรียนรู้ เรื่อง สารและการเปลี่ยนแปลง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการ เรียนรู้ แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและการประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2552. **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส.

โรงเรียนบ้านวังแดง. 2560. **รายงานประเมินตนเอง.** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.

ความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

The Expectation and Satisfaction in Scouting Activity Management of Primary Schools under the Office of Samutprakarn Educational Service Area 1

นายเอกชัย ถาวรประเสริฐ
นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี
E-mail: room722@hotmail.com
ดร.ปฐมพรณ์ อินทรางกูร ณ อยุธยา
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยธนบุรี
E-mail: dr.pathomporn@gmail.com
ผศ.ดร.ธนายุส ธนธิติ
คณะบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: thanayust @yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 และ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test (Dependent Samples) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคาดหวังการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยภาพรวมระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการวางแผน (P) รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน (D) และ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข (A) 2) ความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปฏิบัติตามแผน (D) รองลงมาคือ ด้านการวางแผน (P) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข (A) 3) เปรียบเทียบระดับความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความคาดหวัง/ ความพึงพอใจ/การบริหารกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนประถมศึกษาสมุทรปราการเขต1

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) to investigate level of expectation toward administrative in scouting of primary schools under Samut Prakarn Primary Education Service Area 1, 2) to investigate satisfaction level of administrative in scouting of primary schools under Samut Prakarn Primary Education Service Area 1, and 3) to compare level of expectation and satisfaction level of administrative in scouting of primary schools under Samut Prakarn Primary Education Service Area 1The instrument was used for collecting data was a 5 scale rating questionnaire. The sample was 325 scout teachers in seventy-two schools. The statisties was used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation and testing hypothesis by t- test Dependent Samples at the statistical significance at a level of 0.01.

The results indicated that 1) overall level of expectation toward administrative in scouting of primary schools under Samut Prakarn Primary Education Service Area 1 was at a high level. When inspecting at individual aspects, it was found that the highest rated aspect was planning (P), followed by doing (D), and acting (A), respectively. 2) Overall satisfaction level of administrative in scouting of primary schools under Samut Prakarn Primary Education Service Area 1 was at a high level. When inspecting at individual aspects, it was found that the highest rated aspect was doing (D), followed by planning (P), and acting (A), respectively. 3) A comparison between the level of expectation and the satisfaction level of administrative in scouting of primary schools under Samut Prakarn Primary Education Service Area 1, in overall and individual aspects revealed differences, statistical significant at a level of 0.01.

KEYWORDS: Expectations / Satisfaction / Scouting activity mangement in primary school under the office of Samutprakarn educational service area 1

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ซึ่งมีจำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง และ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารกิจกรรมลูกเสือ ให้เป็นไปตามมาตรฐานของพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติลูกเสือแห่งชาติ พ.ศ. 2551 จึงได้มีการสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือให้กับโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ทุกด้านเพื่อให้กิจการลูกเสือมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ได้มีการจัดตั้งสโมสรลูกเสือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์รวมของลูกเสือทุกประเภท เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกเสือได้ปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฎ และอุดมการณ์ของลูกเสือและวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ และเพื่อพัฒนากิจการลูกเสือ และเป็นศูนย์ประสานงานกับสำนักงานลูกเสือแห่งชาติและลูกเสืออื่น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเพื่อสำรวจ ความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบายเพื่อจะนำมาปฏิบัติ ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ โดยใช้กรอบแนวคิดกิจกรรมวงจรคุณภาพตามวงจร PDCA ตามทฤษฎีการบริหารตามวงจรเดมมิ่ง ของ ดร.เอดวาร์ด เดมิ่ง ที่ใช้เป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

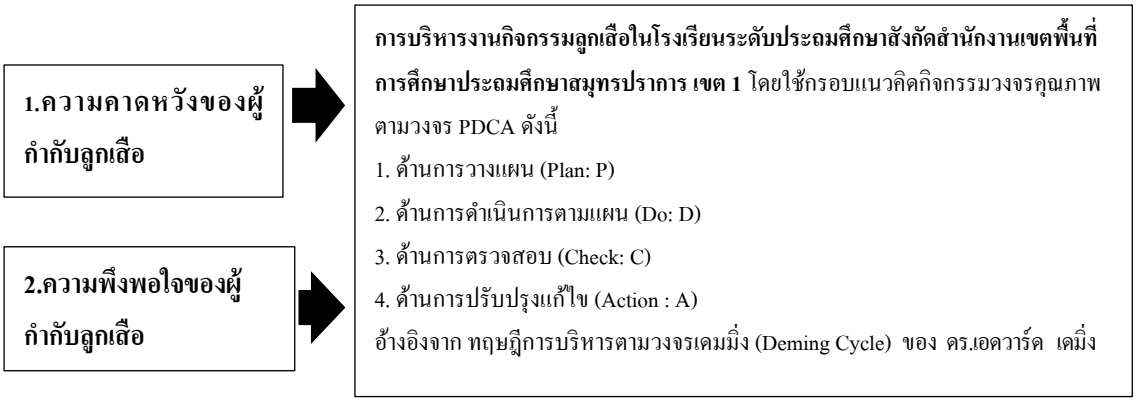

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

4.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 รวมจำนวนทั้งหมด 72 โรงเรียน รวมทั้งหมด 2,187 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน , ด้านการปฏิบัติตามแผน , ด้านการตรวจสอบ , และด้านการปรับปรุงแก้ไข

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน , ด้านการปฏิบัติตามแผน , ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงแก้ไข ได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลข้อมูลไว้เป็นช่วง 5 ระดับ และนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา โดยผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำมาวิเคราะห์ด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 และนำข้อคำถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test Dependent Samples

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำนวนโรงเรียน 37 โรงเรียน และ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 ชุด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปSPSS วิเคราะห์ค่าสถิติของข้อมูล ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าความถี่และร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test Dependent Samples

5. สรุปผลการวิจัย

เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศพบว่า เป็นเพศชายจำนวน 115 คน (ร้อยละ35.38) เป็นเพศหญิงจำนวน 210 คน (ร้อยละ64.62) เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า อายุ 21-30 ปี จำนวน 91 คน (ร้อยละ28.00) อายุ 31-40 ปี จำนวน 138 คน (ร้อยละ42.46) อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 96 คน (ร้อยละ29.54) เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า วุฒิระดับปริญญาตรี จำนวน 191 คน (ร้อยละ58.77) วุฒิระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 134 คน (ร้อยละ41.23) เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางลูกเสือในสถานศึกษาพบว่า ตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือ รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน จำนวน 72 คน (ร้อยละ22.15) ตำแหน่งผู้กำกับกลุ่ม หรือ รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือโรงเรียน จำนวน 66 คน (ร้อยละ20.31) ตำแหน่งผู้กำกับ หรือ รองผู้กำกับกองลูกเสือโรงเรียน จำนวน 95 คน (ร้อยละ29.23) ตำแหน่งครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ จำนวน 92 คน (ร้อยละ28.31) เมื่อจำแนกตามวุฒิทางลูกเสือพบว่า ไม่มีวุฒิทางลูกเสือ จำนวน 5 คน (ร้อยละ1.54) มีวุฒิขั้นความรู้ทั่วไป จำนวน 7 คน(ร้อยละ2.15) มีวุฒิขั้นความรู้เบื้องต้น จำนวน 119 คน (ร้อยละ36.62) มีวุฒิขั้นความรู้ชั้นสูง จำนวน 111 คน (ร้อยละ34.15) มีวุฒิสูงกว่าขั้นความรู้ชั้นสูงขึ้นไป จำนวน 83 คน (ร้อยละ25.54) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาพบว่า ประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 111 คน (ร้อยละ34.15) ประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป จำนวน 214 คน (ร้อยละ 65.85)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลความคาดหวังในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง (Deming cycle) จำแนกรายด้าน

การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง (Deming cycle)	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความคาดหวัง
1. ด้านการวางแผน	4.20	0.64	มาก
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน	4.16	0.66	มาก
3. ด้านการตรวจสอบ	4.12	0.65	มาก
4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข	4.01	0.66	มาก
รวม	**4.12**	**0.58**	**มาก**

เมื่อพิจารณาถึงความคาดหวังในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง มีระดับความคิดเห็นจำแนกรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.12, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการวางแผน (plan : P) ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.64) รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน (do : D) ($\bar{X}$ =4.16, S.D. = 0.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข (act : A) ($\bar{X}$ =4.01, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำแนกรายด้าน

การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง (Deming cycle)	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการวางแผน	4.10	0.70	มาก
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน	4.15	0.70	มาก
3. ด้านการตรวจสอบ	4.02	0.77	มาก
4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข	3.91	0.76	มาก
รวม	**4.04**	**0.67**	**มาก**

เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเขตสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง จำแนกรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.04, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน (do: D) ($\bar{X}$ =4.15, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ ด้านการวางแผน (plan : P) ($\bar{X}$=4.10, S.D. = 0.70) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข (act : A) ($\bar{X}$ =3.91, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระดับความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง จำแนกรายด้าน โดยใช้สถิติทดสอบ T–test (dependent Samples) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง	**ความคาดหวัง**		**ความพึงพอใจ**		t	**Sig.**
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผน	4.20	0.64	4.10	0.70	3.75**	0.00**
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน	4.16	0.66	4.15	0.70	0.61	0.55
3. ด้านการตรวจสอบ	4.12	0.65	4.02	0.77	3.46**	0.00**
4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข	4.01	0.66	3.91	0.76	3.90**	0.00**
รวม	**4.12**	**0.58**	**4.04**	**0.67**	**3.61****	**0.00****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านจำแนกได้ดังนี้ ด้านการวางแผน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการปฏิบัติตามแผน 1 มีความไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ด้านการตรวจสอบ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการปรับปรุงแก้ไข มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. อภิปรายผล

การศึกษาระดับความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีแนวทางพัฒนา การบริหารงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการวางแผน มีความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง (Deming cycle) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรยา คำแหง (2552) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ตามวงจรเดมมิ่ง ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน พบว่า มีการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดลำดับขั้นตอนความสำคัญในการพัฒนาการจัดกิจกรรมลูกเสือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เจิมประไพ และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจในการศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหิน ผลการวิจัยพบว่า

ความคาดหวังของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ ด้านที่สำคัญมากที่สุด โดยผลการเปรียบเทียบทางคุณลักษณะของนักศึกษามีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหิน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.05

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน มีความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง (Deming cycle) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤฒยา เลิศมานพ (2557) ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ของโรงเรียนสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามกระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง (Deming cycle)ได้แก่การปฏิบัติตามแผน คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดให้มีการสำรวจความคิดเห็นของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีของโรงเรียน เพื่อนำมาหาแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชิน เกตุแก้ว (2557) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือของครูวิทยาลัย เทคโนโลยีหมู่บ้านครูกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของครูวิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครูอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีความพอใจต่อการมอบหมายภาระงานสอนวิชาลูกเสือให้ และภูมิใจเมื่อมีการจัดกิจกรรมลูกเสือทั้งในและนอกวิทยาลัยผู้กำกับลูกเสือต้องไปร่วมกิจกรรมเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรมกับลูกเสือทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม และ ด้านการจัดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูวิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครูอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดทำทะเบียนวัสดุอุปกรณ์และเอกสารของกองลูกเสือโรงเรียนอย่างเป็นระบบ จัดหาวัสดุอุปกรณ์และเอกสารของกองลูกเสือวิทยาลัยให้สะดวกต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องการสนับสนุน และการหาแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ

1.3 ด้านการตรวจสอบ มีความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง (Deming cycle) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤฒยา เลิศมานพ (2557) ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ของโรงเรียนสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามกระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง (Deming cycle) ได้แก่ การติดตามตรวจสอบ (check)ควรจัดให้มีการติดตาม กำกับ นิเทศ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและรายงานผลการดำเนินงานให้ชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรยา คำแหง (2552) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ตามวงจรเดมมิ่งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการตรวจสอบ พบว่า ภาพรวมและทุกรายข้อ มีการปฏิบัติการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี

เพราะการตรวจสอบและการประเมินผลจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาให้การปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานได้

1.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข มีความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยใช้กิจกรรมวงจรคุณภาพวงจรเดมิ่ง (Deming cycle) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรยา คำแหง (2552) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ตามวงจรเดมมิ่งในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปรับปรุงและพัฒนา พบว่า ภาพรวมและทุกรายข้อ มีการปฏิบัติการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ และประเมินผลโครงการการจัดกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ รักษาแสง (2556) ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารกิจกรรมลูกเสือของผู้บังคับบัญชาลูกเสือโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ระบบ ด้านการนิเทศ ติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนแน่นอน มีการวางแผนการนิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีอย่างต่อเนื่อง มีการนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ เครื่องมือการนิเทศติดตามประเมินผลสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) การดำเนินงานการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ด้านการวางแผน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรมีการให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการมีการวิเคราะห์ และวางแผนปฏิบัติการประจำปีทางด้านกิจกรรมลูกเสือให้มีประสิทธิภาพ

2) การดำเนินงานการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ด้านการปฏิบัติตามแผน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3) การดำเนินงานการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ด้านการตรวจสอบ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมลูกเสือระดับกลุ่มเครือข่ายซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีการดำเนินกิจกรรมลูกเสือพร้อมทั้งรูปแบบการการตรวจสอบและประเมินผลที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

4) การดำเนินงานการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ด้านการปรับปรุงแก้ไข ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีการให้บุคลากรทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำวิจัย และนำผลการประเมินที่ไม่บรรลุเป้าหมายมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรทำการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาบุคลากรร่วมกับโรงเรียนอื่นหรือกลุ่มเครือข่าย เพื่อให้ประสบความสำเร็จสูงสุด

(2) ควรศึกษาว่ามีเทคนิควิธีการในการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสืออย่างไร ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์มากที่สุด

(3) การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจในการบริหารกิจกรรมลูกเสือในระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 เท่านั้น การวิจัยในครั้งต่อไปควรดำเนินการในการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในระดับที่สูงขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครังที่ 2).** กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เนตรดาว ปาลรัตน์. 2555. **การบริหารกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีระดับประถมศึกษา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ปิยะรัตน์ เจิมประไพ และคณะ.2551. **ความคาดหวังและความพึงพอใจในการศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหิน.**งานวิจัยทุนอุดหนุน.มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

พฤฒยา เลิศมานพ.2557. **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1**. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีรยา คำแหง.2552. **สภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ตามวงจรเดมมิ่งในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี** .วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี/ลพบุรี.

วีระศักดิ์ รักษาแสง.2556. **สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต** 1 .การศึกษาค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สุชิน เกตุแก้ว. 2557. **ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือของครูวิทยาลัย เทคโนโลยีหมู่บ้านครูกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน.**งานวิจัยสถาบันราชมงคลวิทยาเขตนนทบุรี

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2542. **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา.** กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. (2551). **พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

การศึกษาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)

A STUDY ON THE ENGLISH READING AND WRITING ABILITIES OF MATTHAYOMSUKSA 4 STUDENTS THROUGH STORYLINE LEARNING METHOD

นางสาวลักขณา มลิวัลย์
นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: lakkhana.mal@northbkk.ac.th
ผศ. ดร.สุนันท์ ศลโกสุม
อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: sunun.so@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 36 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จากการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) 8 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง และ (2) แบบทดสอบความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 2 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบที (t-test แบบ Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\overline{X}$ = 17.58 และ $\overline{X}$ = 8.75) (2) ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline), ความสามารถอ่านและเขียน

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to examine the English reading and writing abilities of Matthayomsuksa 4 students and (2) to compare the English reading and writing abilities of Matthayomsuksa 4 students after they have been taught using a storyline learning method in pre-test and post-test through storyline learning method. The sample of this research was 36 students randomly drawn from those who were studying in Matthayomsuksa 4 at Assumption College Rayong, in the first semester of the academic year 2018. The instruments in this study were (1) 8 storyline learning management plans and (2) an evaluation form of English reading and writing skills. The duration for the study was 2 months. The data were analyzed using mean, standard deviation and t-test by Dependent Samples. The results showed that, after having been taught using a storyline learning method, (1) the English reading and writing abilities of Matthayomsuksa 4 students was found to exist at a high level ($\overline{X}$ = 17.58 and $\overline{X}$ = 8.75), and (2) the English reading and writing abilities of Matthayomsuksa 4 students before and after having been taught using a storyline learning method were found to be significantly different at the level of .05.

KEYWORDS: Storyline Method Learning Management, Reading and Writing Literacy

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ทักษะทางภาษาในด้านต่างๆ ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อการนำไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะทักษะการอ่านและการเขียน ผู้เรียนต้องใช้ทักษะนี้ในการแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ผู้เรียนอ่านแล้วต้องสามารถวิเคราะห์ความ สรุปความ ตีความ บอกรายละเอียด สาระสำคัญ ตลอดจนเขียนแสดงความคิดเห็น ตัดสินหรือประเมินค่า และให้ข้อคิดเห็นจากการอ่านเรื่องได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

จากผลการรายงานการทดสอบวัดระดับทักษะทางภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ (4Skills) ภายในโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง ปีการศึกษา 2560 (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง. 2560) ซึ่งเป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนเทียบเคียงหลักสูตรเคมบริดจ์ (Cambridge) โดยการทดสอบวัดระดับทักษะทางภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ (4Skills) คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมาย

คือนักเรียนร้อยละ 80 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยในด้านทักษะการพูด (Speaking) ร้อยละ 73.26 ด้านทักษะการอ่าน (Reading) ร้อยละ 52.20 ด้านทักษะการเขียน (Writing) ร้อยละ 60.73 และในด้านทักษะการฟัง (Listening) ร้อยละ 54.98 จะเห็นได้ว่าคะแนนทั้ง 4 ทักษะต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดคือร้อยละ 80 ซึ่งไม่เป็นไปตามนโยบายของโรงเรียน และในด้านทักษะการอ่าน (Reading) มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์อื่น ๆ ซึ่งทักษะการอ่านเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษาภาษาอังกฤษ การอ่านเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาชีวิต นอกจากจะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้แล้วยังทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อีกด้วย ซึ่งหลักการสำคัญในการอ่านคือต้องจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ เพราะจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจสาระสำคัญและเนื้อเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว และการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดีในการเรียนรู้มีทักษะการเขียน การฟัง และการพูด ทำให้เกิดความชำนาญ และมีความรู้กว้างขวางนำมาซึ่งการพัฒนาในด้านความรู้ ความคิด และด้านอื่น ๆ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับคำกล่าวของรินทร์ลภัส เฉลิมธรรมวงษ์ (2557) ได้กล่าวว่า การอ่านจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ เพราะวิชาการต่าง ๆ จำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาและจับใจความจากเรื่องที่อ่าน แล้วจึงนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การที่จะพัฒนานักเรียนให้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจึงจะประสบผลสำเร็จ การอ่านประเภทหนึ่งที่นักเรียนควรจะได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพราะเป็นประโยชน์อย่างมากในการแสวงหาความรู้ คือ การอ่านจับใจความ นอกจากนี้ทักษะที่ควรพัฒนาควบคู่ไปด้วยคือ ทักษะการเขียน เพราะเป็นการสะท้อนการเรียนรู้ของทักษะอื่น ๆ เป็นกระบวนการที่ต้องผ่านการคิดหลากหลายขั้นตอน เพื่อที่จะถ่ายทอดออกมาเป็นข้อความหรือลายลักษณ์อักษรที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับความคิดของผู้เขียน หากผู้เขียนใช้โครงสร้างทางภาษาไม่ถูกต้อง ขาดความสมบูรณ์ ก็จะทำให้ไม่สามารถสื่อความหมายตามที่ต้องการได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของกุลธิดา คนเสงี่ยม (2557) ได้กล่าวว่า ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ การฝึกทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสารจะเป็นการเขียนในระดับสูงกว่าการเขียนประโยค และเป็นการเขียนถ้อยคำและสำนวนในรูปแบบของประโยคที่เป็นที่ยอมรับและเรียบเรียงประโยคให้เหมาะสมและสามารถสื่อความหมายได้

การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้เพื่อพัฒนาการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ผู้สอนเน้นคุณค่าว่าผู้เรียนทุกคนต่างมีประสบการณ์และทักษะเดิมของตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความรู้ประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียน และมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาวุฒิภาวะทางสังคมโดยการร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะการอ่านและเขียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจสาระสำคัญและเนื้อเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว รวมไปถึงสามารถถ่ายทอดเรื่องที่อ่านออกมาเป็นข้อความหรือลายลักษณ์อักษรที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ อีกทั้งเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ การใช้คำถามเพื่อหาเหตุผล และบูรณาการนำเอาสาระการเรียนรู้จากหลากหลายรายวิชามาเชื่อมโยงกันภายใต้การเรียนรู้หัวข้อเรื่องเดียวกัน เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างเส้นทางการเดินเรื่องให้เรียงต่อเนื่องกันตามลำดับเหตุการณ์

และสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ โดยใช้คำถามหลักเป็นตัวเชื่อมโยงหรือเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง เพื่อให้นักเรียนได้กระตุ้นประสบการณ์เดิม และจินตนาการอันเป็นการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยผู้เรียนจะได้สร้างจินตนาการตามเนื้อเรื่องที่กำหนด เป็นการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ผสมผสานกันไป ซึ่งเป็นสภาพจริงของชีวิต โดยมีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังนี้ การจัดฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น หรือปัญหาที่ต้องแก้ไข (วลัย พานิช. 2547) ถ้าได้มีการนำการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 น่าจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ดีขึ้น มีความสามารถจับใจความสาระสำคัญและเนื้อเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดออกมาโดยการเขียนที่สื่อความหมายได้ตรงกับความคิดของนักเรียนได้อย่างถูกต้องตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อศึกษาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)

(2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหา สามารถสรุปเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย ได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)	
ขั้นตอน	**จุดประสงค์การเรียนรู้**
1. ขั้นนำ 1.1 เสนอภาพหรือเนื้อเรื่อง	1. มีความเข้าใจในการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์และจุดประสงค์ในการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ในแต่ละขั้นตอน 2. ได้หลักการในการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์
2. ขั้นเสนอเรื่อง 2.1 วิเคราะห์เนื้อเรื่องโดยการอ่าน	1. สามารถจับใจความสำคัญและมีทักษะการคิดวิเคราะห์ 2. สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนคนอื่น ๆ
3. ขั้นปฏิบัติ 3.1 การสร้างฉาก 3.2 การสร้างตัวละคร 3.3 กำหนดวิถีชีวิต 3.4 เหตุการณ์และการแก้ปัญหา 3.5 การเขียนโดยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ	1. สามารถใช้คำถามนำในแต่ละขั้นตอน 2. วางโครงเรื่องของฉาก 3. กำหนดความสัมพันธ์ของตัวละคร 4. สร้างเรื่องราวการดำรงชีวิตของตัวละคร 5. ระบุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และปัญหาที่ตัวละครต้องเผชิญ 6. สามารถสร้างเรื่องตามแบบสตอรี่ไลน์
4. ขั้นสรุปและนำเสนอผลงาน	1. อภิปราย สรุปเล่าเรื่อง นำเสนอผลงานแนวคิดหรือประสบการณ์ได้
5. ขั้นประเมินผล	1. ประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรมในทุกขั้นตอน 2. ตรวจสอบผลการเรียนและการนำไปใช้

→ ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ
1. ความสามารถอ่าน
2. ความสามารถเขียน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้การวิจัย การวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) (ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2540) โดยผลที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้ง นำมาเปรียบเทียบเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ว่าความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญระยองภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) สูงขึ้น

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง จำนวน 1 ห้องเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จากการจับฉลาก มีนักเรียนจำนวน 36 คน

4.3 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ

4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 เดือน (สิงหาคม – กันยายน 2561) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง ครั้งละ 2 ชั่วโมง

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

(1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) โดยในแต่ละแผนจะมีการใช้โครงสร้างทางภาษาของประโยค Present Simple Tense, Past Simple Tense, Future Simple Tense การตรวจสอบคุณภาพโดยด้านความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52)

(2) แบบทดสอบความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1) แบบทดสอบความสามารถอ่านภาษาอังกฤษ เป็นแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.66 – 1.00 ค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.23 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.33 - 0.88 และค่าความเชื่อมั่น 0.78 ชุดที่ 2) แบบทดสอบความสามารถเขียนภาษาอังกฤษ เป็นแบบปรนัย จำนวน 1 ข้อ มีได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00

4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผน เวลาในการสอน 16 ชั่วโมง มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบที (t-test แบบ Dependent Samples)

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 การศึกษาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)

การศึกษาความสามารถอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD
80 - 100	ดีเยี่ยม	16-20	30	83.33	-	-
70 – 79	ดี	14-15	6	16.7	-	-
รวม	ดีเยี่ยม	-	36	100	17.58	2.03

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ = 17.58) และมีนักเรียนร้อยละ 83.33 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 16.7 อยู่ในระดับดี

การศึกษาความสามารถเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD
80 - 100	ดีเยี่ยม	8-10	29	80.56	-	-
70 – 79	ดี	7	7	19.44	-	-
รวม	ดีเยี่ยม	-	36	100	8.75	1.25

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ = 8.75) และมีนักเรียนร้อยละ 80.56 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 19.44 อยู่ในระดับดี

5.2 การเปรียบเทียบความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)

ความสามารถอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)

การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	df	t	p-value
ก่อนเรียน	10.03	4.19	35	9.83	.000
หลังเรียน	17.58	2.03			

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความสามารถเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline)

การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	df	t	p-value
ก่อนเรียน	4.83	1.42	35	15.10	.000
หลังเรียน	8.75	1.25			

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) อยู่ในระดับดีเยี่ยมตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ การใช้คำถามเพื่อหาเหตุผล สร้างเรื่องราวโดยปฏิบัติตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) โดยให้ใช้คำถามนำในแต่ละขั้นตอน ดังนี้ 1. การสร้างฉาก เป็นการเริ่มเข้าสู่บทเรียนโดยครูเสนอภาพหรือเนื้อเรื่อง จากนั้นนักเรียนเปิดตัวเรื่องในฉากโดยเป็นการระบุเวลา สถานที่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ 2. การสร้างตัวละคร เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของตัวละคร ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับฉากหรือเหตุการณ์ 3. การกำหนดวิถีชีวิต คือการสร้างเรื่องราวการดำรงชีวิตของตัวละคร เป็นการดำเนินชีวิตหรือเป็นเรื่องราวของตัวละครว่าตัวละครเหล่านั้นทำอะไร เป็นเรื่องราวของตัวละครว่าได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง 4. เหตุการณ์และการแก้ปัญหา โดยการระบุเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือปัญหาที่ตัวละครต้องเผชิญ การมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอาจเป็นได้ทั้งด้านดีหรือด้านไม่ดีหรือมีปัญหาที่

ต้องแก้ไข โดยจะมีการใช้คำถามในการดำเนินเรื่องในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การทำกิจกรรมที่หลากหลายได้ อีกทั้งยังเชื่อมการฝึกทักษะขั้นพื้นฐานเข้ากับการดำรงชีวิตจริง และใช้ได้ดีกับการเรียนภาษาและสิ่งแวดล้อม การทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) นี้จะช่วยสร้างโอกาสในการฝึกทักษะพื้นฐาน โดยผู้เรียนจะสามารถฝึกทักษะนั้น ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีกโดยไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย เป็นลักษณะการสอนเรื่องราวสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุด เช่น ตัวเรา บ้านของเรา ครอบครัวของเรา จากนั้นจึงขยายเป็นวงกว้างออกไปสู่สภาพแวดล้อมในชุมชนของผู้เรียน และออกไปสู่ประเทศอื่น ๆ เมื่ออยู่ในชั้นเรียนที่สูงขึ้นในลักษณะของการบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนจึงจะได้เรียนรู้สิ่งที่เป็นวิถีชีวิตจริง ส่งผลให้ผู้เรียนได้เห็นประโยชน์ของการเรียนหรือทักษะนั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง (อรทัย มูลคำ และ สุวิทย์ มูลคำ. 2544) อีกทั้งยังได้ฝึกและพัฒนาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์ รวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน อย่างละเอียดทุกขั้นตอน และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ โคตรทอง (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป้า (สำราญไชยวิทยา) จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ Storyline สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนการสอนมีคุณภาพ ได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แผนมีการจัดลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน สะดวกต่อการเรียนการสอน มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียน มีการทบทวนเนื้อหาเก่าเชื่อมโยงสู่เนื้อหาใหม่ และมีการจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างเส้นทางการเดินเรื่องให้เรียงต่อเนื่องกันตามลำดับเหตุการณ์ และสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ โดยใช้คำถามหลัก เป็นตัวเชื่อมโยงหรือเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง เพื่อให้นักเรียนได้กระตุ้นประสบการณ์เดิม และจินตนาการอันเป็นการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และทำให้ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนสูงขึ้นอีกด้วย ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและหาเหตุผลมาตอบคำถามด้วยตนเอง จึงเป็นการช่วยเสริมแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลธิดา คนเสงี่ยม (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพรหมเพชร ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพรหมเพชร โดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา (CIPPA Model) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาเพิ่มเติมของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะเป็นรายวิชาที่เน้นการพัฒนาด้านการอ่านและเขียน

(2) ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้ภาพประกอบและข้อความในการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อกระตุ้นความสนใจแก่นักเรียน สร้างความตระหนักให้นักเรียนอยากเรียนรู้ และนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ (Storyline) กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยเฉพาะรายวิชาหลักภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาฝรั่งเศส เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถอ่านและเขียนได้อย่างถูกต้องตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ โคตรทอง. 2557. **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป้า (สำราญไชยวิทยา) จังหวัดชัยภูมิ**. นครปฐม: วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กุลธิดา คนเสงี่ยม. 2557. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพรหมเพชร**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการสอนภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2540. **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหน่วยที่ 6**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รินทร์ลภัส เฉลิมธรรมวงษ์. 2557. **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL Plus**. นครปฐม: วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วลัย พาณิช. 2547. **การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ (Storyline)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรทัย มูลคำ; และคณะ. 2544. **Child Centred Storyline Method การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

การศึกษาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

A STUDY ON ENGLISH READING AND WRITING ABILITIES OF PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS THROUGH LEARNING MANAGEMENT WITH EXERCISES

วงค์วาส คุ้มกลาง

นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: wongwas.kum@northbkk.ac.th

ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสุม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: sunun.so@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดราษฎร์นิยมธรรม(พิบูลสงคราม) กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 40 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ จำนวน 18 แบบฝึก และ (2) แบบทดสอบความสามารถอ่านและเขียน ภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบใช้ระยะเวลา 2 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบที (Dependent t-test statistic) ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถอ่าน และเขียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ มีความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ = 64.90 และ $\bar{X}$ = 145.90) และ (2) ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ ,ความสามารถอ่านและเขียน

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to study on English reading and writing abilities of Prathomsuksa 5, and (2) to compare the English reading and writing abilities of Prathomsuksa 5 students in pre-test and post-test through learning management with exercises. The sample of this research was 40 students in a section of Prathomsuksa 5 from WatRathniyomtham (Piboonsongkram) in Bangkok in the first semester in academic year of 2018. The sample was selected by Simple Random Sampling using a section as a random unit. The instruments in this study were (1) 18 learning management plans with exercises, and (2) evaluation form of English reading and writing skills. This study was conducted in 2 months. The data was analyzed by mean, standard deviation and dependent t-test statistic. The results showed that (1) English reading and writing abilities of Prathomsuksa 5 students through learning management with exercises were at the excellent level ($\overline{X}$ = 64.90 and $\overline{X}$ = 145.90). vespectively. and (2) English reading and writing abilities of Prathomsuksa 5 students through learning management with exercises were higher at the statistical significant level of .05

KEYWORDS: Learning management with exercises, Reading and Writing abilities

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันเนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม การตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลกนำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น สามารถเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อสารได้ รวมทั้งการเข้าถึงองค์ความรู้และความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านของโลกในยุคปัจจุบัน เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา ส่งผลให้มนุษย์ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมโลกที่แปรเปลี่ยนไปได้อย่างเข้มแข็ง มั่นคง เหมาะสมมีภูมิคุ้มกันเช่น การเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ การสร้างและใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ การสร้างและใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการเพิ่มความสามารถในการสื่อสารหรือความสามารถในการใช้ภาษา เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถและความพร้อมทางด้านต่าง ๆ และสามารถใช้ชีวิตตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ความสำคัญของการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานสาระการเรียนรู้แกนกลาง และตัวชี้วัดในระดับชั้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั่วประเทศแม้อาจแตกต่างหลากหลายไปตามสภาพแวดล้อมหรือบริบทของพื้นที่ก็ย่อมสามารถจะพัฒนานักเรียนไปสู่ระดับมาตรฐานเดียวกันได้ สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น สถานศึกษาต้อง

ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่กำหนดไว้เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของแต่ละมาตรฐานตามที่กำหนดของแต่ละระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากผลการรายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน หรือ O-net (Ordinary Nationnal – Education Testing) ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2560 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน วัดราษฎร์นิยมธรรม (พิบูลสงคราม) ได้คะแนนเฉลี่ย 31.85 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมพบว่าคะแนนรายวิชาภาษาอังกฤษยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำเนื่องจากไม่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 50 และเมื่อเทียบกับรายวิชาอื่นทั้ง 4 รายวิชา พบว่ารายวิชาภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำกว่ารายวิชาอื่น ซึ่งจากการศึกษาพบว่าสาเหตุเกิดจากการสอนวิชาภาษาอังกฤษยังไม่บรรลุผลมีสาเหตุหลายประการ เช่น นักเรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน หรือแสวงหาความรู้จากการอ่านด้วยตนเอง ไม่สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและเขียน หรือตอบคำถามได้ ครูผู้สอนไม่ใช้วิธีที่เหมาะสมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านและเขียนได้ อีกทั้งครูมักจะมุ่งเน้นไปที่การสอนอ่านและเขียนให้ถูกต้องตามหลักกาอ่านและเขียน จึงส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ยังเข้าใจเนื้อหาภาษาอังกฤษได้ไม่ลึกซึ้ง เห็นว่าเป็นเรื่องยาก เรียนไม่สนุก น่าเบื่อ ทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน ดังนั้นถือเป็นหน้าที่สำคัญของครูที่จะต้องนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการจัดสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพสูงสุดทางการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลาย และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ และมุ่งเน้นทักษะทั้งสี่ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิธีหนึ่งที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวิธีการสอนนี้ มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาที่เรียนในการสื่อสาร อันได้แก่การใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยสามารถเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสามกับสภาพสังคม การเรียนการสอนจึงเน้นการทำกิจกรรมเพื่อฝึกการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริงให้มากที่สุด โดยฝึกในลักษณะทักษะสัมพันธ์หรือทักษะรวมโดยผู้สอนเป็นผู้นำกิจกรรมมาให้ฝึก เช่น สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้สนทนากันเอง ให้นักเรียนมีปฏิกิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน การเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการอ่านและเขียนมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความพร้อมและอยากรู้อยากเรียนในบทใหม่ เนื้อหาจะเชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญของบทนั้น ๆ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในขั้นนี้มีหลากหลาย เช่น เล่นเกมปริศนาคำทาย เพื่อทบทวนความรู้ที่เรียนมาแล้ว ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอ (Presentation) ในขั้นนี้ครูจะให้ข้อมูลทางภาษา แก่นักเรียน มีการนำเสนอศัพท์ใหม่ เนื้อหาใหม่ให้เข้าใจทั้งรูปแบบและความหมายกิจกรรมที่กำหนดไว้ประกอบด้วยการให้ฟังเนื้อหาใหม่ ให้นักเรียนฝึกพูดตาม ในขั้นนี้ครูเป็นผู้ให้ความรู้ทางภาษาที่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องในการออกเสียง รูปแบบของภาษาจึงเน้นที่ความถูกต้องเป็นหลัก ขั้นที่ 3 ขั้นฝึก (Practice) ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ฝึกใช้ภาษาที่เรียนมาแล้วในขั้นนำเสนอ โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง ขณะเดียวกันก็เน้นเรื่องการใช้ภาษาให้คล่องแคล่ว (Fluency) การฝึกอาจจะฝึกทั้งชั้น เป็นกลุ่ม เป็นคู่ หรือขั้นนี้เป็นโอกาสที่ครูจะแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษา ซึ่งการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นควรทำหลังการฝึก หากทำระหว่างที่นักเรียน

กำลังลองผิดลองถูก นักเรียนจะขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาจนทำให้ความคล่องแคล่วอาจลดลงได้ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในคู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้มีทั้งในลักษณะที่กล่าวมานี้ และในลักษณะที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกอย่างอิสระ ขั้นที่ 4 ขั้นการใช้ภาษา (Production) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนนำคำศัพท์หรือประโยคที่ฝึกมาแล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว (Fluency) และเกิดความสนุกสนาน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสบายใจในการเรียนแต่ละครั้ง กิจกรรมที่กำหนดไว้มีหลากหลาย เช่น การเล่นเกม การทำชิ้นงาน การทำแบบฝึก การนำเสนอผลงาน ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป (Wrap up) เป็นขั้นสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง จุดประสงค์คือ เพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียนแล้ว กิจกรรมที่เสนอแนะไว้อาจจะเป็นการนำเสนอรายงานของกลุ่ม ทำแบบฝึกหัดเพื่อสรุปความรู้ หรือเล่นเกมเพื่อทดสอบสิ่งที่เรียนมาแล้ว (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบบฝึกเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยฝึกทักษะการเขียนสะกดคำศัพท์ให้ได้ผลดี เพราะแบบฝึกช่วยให้นักเรียนสามารถเขียนสะกดคำศัพท์ได้แม่นยำ สื่อความหมายได้ชัดเจน และการให้นักเรียนทำแบบฝึกบ่อย ๆ จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาให้ดียิ่งขึ้น เพราะแบบฝึกจะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสนำความรู้ตามที่เรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น (ชวาลา ศรีวงษา, 2557) และการสร้างแบบฝึกต้องคำนึงถึงตัวนักเรียนเป็นหลัก และในขณะเดียวกันก็ควรสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและควรจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกบเนื้อหาในบทเรียนที่เรียนมาแล้วด้วย และให้เวลาที่เหมาะสมแก่นักเรียนในการทำแบบฝึก หากมีคำชี้แจงใด ๆ ควรให้มีข้อความสั้นๆ กระชับ ได้ใจความ ส่วนการเรียนเนื้อหาควรเรียนจากง่ายไปหายาก (กมลวรรณ โคตรทอง, 2557) และ (สมพล พวงสั้น, 2559) ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะร่วมกับชุดคำสั่งสำเร็จรูปของโปรแกรมจีโอจีบร้า เรื่องการหาปริพันธ์ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.93/76.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 75/75 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การหาปริพันธ์ หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับชุดคำสั่งสำเร็จรูปของโปรแกรมจี โอจีบร้าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ศริญดา เทียมหมอก, 2558) แบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.05/81.33 (ไชยวัฒน์ อารีโรจน์, 2558) ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะการพูดรายงานการศึกษาค้นคว้าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าประสิทธิภา 82.24/85.46 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และความสามารถด้านการพูดรายงานการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการพูดรายงานการศึกษาค้นคว้า มีค่าเท่ากับร้อยละ 85.46 สูงกว่าเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความเป็นมาและความสำคัญของสาเหตุปัญหาดังกล่าว ถ้านำรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะอ่านและเขียนมาใช้ในการฝึกทักษะการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะเกิดผลดีกับนักเรียนเป็นอย่างมากและที่สำคัญอย่างยิ่งเพื่อจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ และความสามารถพื้นฐานทางภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน ผู้วิจัยจึงสร้างแบบฝึกทักษะอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นสื่อและเครื่องมือในการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับทักษะอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นและเป็นประโยชน์ในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหา สามารถสรุปเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย ได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ	
ขั้นตอน	**จุดประสงค์**
1. ขั้นนำ 1.1 สร้างความสนใจ 1.2 นำบทเรียนเดิมเชื่อมโดยบทเรียนใหม่ 1.3 บอกวัตถุประสงค์การเรียน	1. ทบทวนความรู้เดิม 2. เชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนใหม่ 3. เกิดการเรียนรู้อย่างตรงเป้าหมาย
2. ขั้นสอน 2.1 ชี้แจงหลักการอ่านและเขียน 2.2 ครูยกตัวอย่างการใช้แบบฝึกทักษะประกอบ	1. ได้หลักการของการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ 2. เกิดความเข้าใจการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ
3. ขั้นฝึกทักษะ นักเรียนทำแบบฝึกทักษะประกอบ	1. เพื่อฝึกทักษะอ่านและเขียนโดยทำแบบฝึกทักษะประกอบ 2. ตรวจข้อบกพร่องจากการทำแบบฝึกทักษะ
4. ขั้นการนำไปใช้ 4.1 นำคำศัพท์หรือประโยคที่ฝึกมาแล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ 4.2 นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย	1. ครูนำบทอ่านและให้นักเรียนเขียนตอบจากบทอ่าน 2. ความสามารถอ่านและเขียนตามบทเรียนที่กำหนดให้
5. ขั้นสรุป สรุปสิ่งที่ได้เรียนแล้ว	1. ตรวจคำตอบที่ถูกต้อง 2. สรุปเนื้อหาจากการเรียน

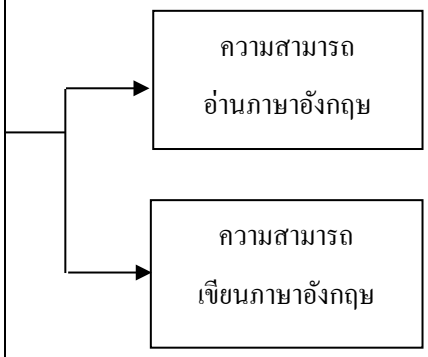

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้การวิจัย การวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2540) โดยผลที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้ง นำมาเปรียบเทียบเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ที่ว่าการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะประกอบสูงขึ้น ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน โรงเรียนวัดราษฎร์นิยมธรรม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ

4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 เดือน (สิงหาคม – กันยายน 2561) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 18 แผน เวลา 18 ชั่วโมง ครั้งละ 1 ชั่วโมง

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

(1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ เรื่อง Animals, Weather and Seasons, Fruit and Vegetables การตรวจสอบคุณภาพโดยด้านความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63)

(2) แบบทดสอบวัดวัดความสามารถอ่านและเขียน จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ความสามารถอ่าน เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.6-1.00 ค่าความยากง่าย 0.34-0.75 ค่าอำนาจจำแนก 0.29-0.85 และค่าความเชื่อมั่น 0.85 ชุดที่ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถเขียน เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.6-1.00 ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.38-0.88 ค่าอำนาจจำแนก 0.20-0.93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.89

4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ ใช้เวลาในการสอน 18 ชั่วโมง มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน โรงเรียนวัดราษฎร์นิยมธรรม(พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติทดสอบที (Dependent t-test statistic)

5. สรุปผลการวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

5.1 การศึกษาความสามารถอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD
80-100	ดีเยี่ยม	58-72	40	100		
70-79	ดี	50-57	-	-		
รวม	ดีเยี่ยม	-	40	100	64.90	3.37

จากตาราง 2 พบว่า ความสามารถอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ = 64.90) และมีนักเรียนร้อยละ 100 อยู่ในระดับดีเยี่ยม

5.2 การศึกษาความสามารถเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD
80-100	ดีเยี่ยม	136-170	28	70.00		
70-79	ดี	119-135	12	30.00		
รวม	ดีเยี่ยม	-	40	100	145.90	13.72

จากตาราง 6 พบว่า ความสามารถเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ = 145.90) และมีนักเรียนร้อยละ 70.00 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 30.00 อยู่ในระดับดี

การเปรียบเทียบความสามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

5.3 ความสามารถอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียน และ หลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

การทดสอบ	$\bar{X}$	SD	df	t	p-value
ก่อนเรียน	10.72	4.64	39	20.89	.000
หลังเรียน	24.02	2.18			

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 ความสามารถเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ ผลการ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ

การทดสอบ	$\bar{X}$	SD	df	t	p-value
ก่อนเรียน	10.52	4.86	39	21.78	.000
หลังเรียน	24.28	2.50			

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

1. ความสามารถอ่าน และเขียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ ความสามารถอ่านและความสามารถเขียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ = 24.08 และ $\bar{X}$ = 24.28) ตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลของการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบ โดยเริ่มจากการศึกษาหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎี ผ่านการตรวจสอบแก้ไข แบบฝึกทักษะที่ใช้กับนักเรียนมีคุณค่าเพราะ 1) แบบฝึกมีภาพประกอบที่ชัดเจน 2) การจัดเรียงลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหาอยาก 3) ตรวจสอบแก้ไขนักเรียนเป็นรายบุคคลในการ

ฝึก หลังจากที่นักเรียนได้เรียนเนื้อหาจากแบบเรียนแล้ว แบบฝึกทักษะจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจ และสามารถตรวจสอบผลการเรียน ทำให้ทราบความก้าวหน้า และข้อบกพร่องของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรษา ทิพย์เที่ยงแท้ (2557) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนสามารถเขียนประโยคภาษาอังกฤษดีกว่าเดิม ตอบคำถามได้ถูกต้อง นักเรียนที่อยู่ในระดับปานกลางและอ่อน อาจใช้เวลาในการทำแบบฝึกช้ากว่า แต่เข้าใจเรื่องที่เรียนได้มากขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ โคตรทอง (2557) ได้ศึกษาถึงการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียน จากการวิเคราะห์พบว่า แบบฝึกมีประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อตัวนักเรียนและครู สามารถเห็นความก้าวหน้าของตนเอง รวมทั้งเป็นการวัดความสามารถว่าอยู่ในระดับใด แบบฝึกสามารถช่วยลดภาระงานของครูอีกทั้งยังเห็นข้อบกพร่องในการเรียนการสอนทำให้วางแผนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ความสามารถอ่านและเขียนจากการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะประกอบ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะประกอบ สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนอยากรู้อยากเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และทำให้ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและหาเหตุผลมาตอบคำถามด้วยตนเอง จึงเป็นการช่วยเสริมแรงจูงใจแก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลธิดา คนเสงี่ยม (2557) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ณัชชา ทัดภูธร (2559) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวคิดทฤษฎีการประมวลผลข้อมูลประกอบกลุ่มร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และผลการประเมินโดยรวม อยู่ในระดับมาก รวมทั้งผลการศึกษาหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 84.34/87.99 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 และ อรพัทธ ศิริแสง (2558) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้แผนผังสรุปโยงเรื่อง เป็นแบบฝึกชนิดเติมเพื่อฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนเกรด 4 ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนด้วยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องด้วยตนเองแตกต่างจากกลุ่มที่เรียนด้วยการตอบคำถามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การปรับปรุงการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรจัดแบบฝึกมีภาพประกอบที่ชัดเจน การจัดเรียงลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก และตรวจสอบแก้ไขนักเรียนเป็นรายบุคคลในการฝึก

2. การทำแบบฝึกทักษะประกอบไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต้องมีการดูแลแก้ไขนักเรียนทันที

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษ ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ตามมาตรฐานวิชาและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับหลักสูตร ในระดับชั้นต่าง ๆ ควรมีการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องและศึกษาผลที่เกิดขึ้นผู้เรียน

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ และ ผศ. ดร.สุนันท์ ศลโกสุม อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

9. เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ โคตรทอง. 2557. **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป้า (สำราญไชยวิทยา) จังหวัดชัยภูมิ.** นครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

กุลธิดา คนเสงี่ยม. 2557. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1โรงเรียนวัดพรมเพชร.** กรุงเทพฯ: สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ชวาลา ศรีวงษา. 2556. **พัฒนาการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง Fun with Word โดยใช้แบบฝึกกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านกุดไห สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.** 2557

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. 2558. **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการพูดรายงานการศึกษาค้นคว้าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณัชชา ทัดภูธร. 2559. **การศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยผสานแนวคิดทฤษฎีการประมวลผลข้อมูลประกอบกลุ่มร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** มหาสารคาม: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2540. **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหน่วยที่ 6.** กรุงเทพฯ. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศริญดา เทียมหมอก. 2557. **การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมพล พวงสั้น. 2559. **แบบฝึกทักษะร่วมกับชุดคำสั่งสำเร็จรูปของโปรแกรมจีโอจีบร้า เรื่องการหาปริพันธ์** จังหวัดฉะเชิงเทรา: สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สุพรรษา ทิพย์เที่ยงแท้. 2557. **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นชะอำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2540. **วิธีสอนภาษาอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 4**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

อรพัทธ ศิริแสง. 2558. **ผลของการใช้แผนผังสรุปโยงเรื่อง เป็นแบบฝึกชนิดเติมเพื่อฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนเกรด 4.** นครปฐม**:** สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน สำหรับการศึกษาด้านวิศวกรรมสายอากาศ

Development of Laboratory based Learning for Antenna Engineering Education

วรรณิศา แก้วตาแสง, ณรงค์ศักดิ์ แสงป้อม, วิทฤทธิ์ โคตรมณี

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

E-mail: w.kaeotasaeng@gmail.com, narongsak.s@rmutsb.ac.th, wittarit.k@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน สำหรับการศึกษาด้านวิศวกรรมสายอากาศ ที่ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการเตรียมการ 2) ขั้นการศึกษาข้อมูล 3) ขั้นการวิเคราะห์แก้ปัญหา 4) ขั้นการทดลอง 5) ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 6) ขั้นการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชุดการสอนเรื่องการออกแบบสายอากาศ ซึ่งประกอบด้วย คู่มือครู แผนการสอน ใบเนื้อหา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โปรแกรมนำเสนอ (PowerPoint) โปรแกรมจำลองฟังก์ชัน (GUI) และชุดทดลองต้นแบบสายอากาศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยเลือกแบบเจาะจง 20 คน ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนและชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนและชุดการสอน มีระดับความพึงพอใจมาก และชุดการสอนที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 1.70 ที่สอดคล้องกับเกณฑ์การหาคุณภาพของ เมกุยแกนส์

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน วิศวกรรมสายอากาศ

ABSTRACT

This research aims to Development of Laboratory based Learning for Antenna Engineering Education. The model consists of the Preparation, Information, Analysis, Experiment, Discussion and Assessment. These research tools include the Antenna Design instructional contain with teacher guide, teacher plan, content, achievement test, PowerPoint, Graphical User Interface (GUI) program and Prototype of Antenna Design. The sample was implemented using a sample group of 20 undergraduate students of electronic and telecommunication engineering from the Bachelor of Industrial technology program, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. This paper results showed that 1) the degree of the opinions on the laboratory based learning was high level, the degree of the research instrument was high level, learners are satisfied with the instructional style

and teaching set. There is a lot of satisfaction and the efficiency of the laboratory based learning was equal to 1.70 that was consistent to the standard criteria of Meguigans's formula.

KEYWORDS: Laboratory based Learning**,** Antenna Engineering

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 22 ระบุว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ" และมาตรา 24 ระบุว่า "สถานศึกษาควรจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิดที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นรวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้" (พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนั้นผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุผล ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

จากการสำรวจสภาพการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ผ่านมา พบว่า กิจกรรมในการเรียนการสอนไม่หลากหลายทำให้ผู้เรียนมีความเบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจในการเรียน วิธีการสอนไม่มุ่งให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนไม่มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบตลอดจนไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นควรจัดให้มีการพัฒนาด้านรูปแบบการสอนและด้านสื่อ การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (อนุรักษ์, 2557) นอกจากนั้นยังมีการศึกษาและสำรวจสภาพปัญหาอย่างต่อเนื่อง พบว่าเนื้อหาทางด้านวิศวกรรมส่วนใหญ่มีการคำนวณทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการคำนวณมาก ทำให้ผู้เรียนขาดความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ในเนื้อหาใหม่ๆ สื่อประกอบการเรียนการสอนส่วนใหญ่ไม่มีความหลากหลายและมีจำนวนน้อย ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนส่วนมากใช้วิธีการสอนเป็นแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Klinbumrung, K. Tansriwong, S. and Akatimagool, S. (2015)) จากการศึกษาสภาพปัญหาดังกล่าว จึงสรุปได้ว่ากิจกรรมและการเรียนการสอนที่ผ่านมาไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมภายในชั้นเรียน ไม่มีสื่อการสอน และไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถ้าหากปล่อยให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามรูปแบบเดิมจะไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และไม่สนับสนุนการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน อันเป็นส่วนสำคัญของคนไทยในอนาคตที่ชาติต้องการ (ธีรวุฒิ, 2548) ดังนั้นผู้สอนควรจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนรู้จักการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น สร้างความรู้ด้วยตัวเอง และให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์กับสังคม อย่างมีคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต ได้บรรจุรายวิชาวิศวกรรมสายอากาศ ที่มุ่งเน้นหลักการเบื้องต้นของสายอากาศ แพทเทอร์สนามของสายอากาศชนิด เส้นลวด ไดโพลครึ่งคลื่น ยากิ-อูดะรายคาบล็อกและอะเพอร์เจอร์ การออกแบบสายอากาศ อิมพีแดนซ์ของสายอากาศ การแมตซ์สายอากาศชนิดต่างๆ วิธีป้อนสัญญาณเข้าสายอากาศ และการวัดคุณสมบัติของสายอากาศ เป็นต้น

ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญทางด้านวิศวกรรมโทรคมนาคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบปฏิบัติการ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติ การทดลอง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เนื่องจากการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือทำการทดลอง ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดประสบการณ์ตรง มีทักษะปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทาบอย (Taboy, 2006) ได้กล่าวไว้ว่าสำหรับการปฏิบัติการทดลองในห้องปฏิบัติการนั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งในการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ทางทฤษฎีและทักษะปฏิบัติการทดลองผู้เรียนจึงต้องการประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติทั้งในช่วงปฏิบัติการตามตารางเรียนและนอกตารางเรียน

จากแนวทางดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน (Laboratory based Learning) ที่เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญหน้ากับสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิด การเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และฝึกทักษะการเสาะแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) นอกจากนี้ได้มีนักวิจัยที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สำหรับการสอนปฏิบัติการวิศวกรรมโทรคมนาคม ที่พบว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบ PESDEEP (เปปดีฟ) ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีความสนใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการเรียนรู้ และยังมีส่วนร่วมในการเรียน มีเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการปฏิบัติการทดลองที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ทางด้านปฏิบัติการเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น (สมศักดิ์, 2557) ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน (Laboratory based Learning) ที่เรียกว่า พิเอด้า (PIAEDA model) ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นการเตรียมการ (Preparation) 2. ขั้นการศึกษาข้อมูล (Information) 3. ขั้นการวิเคราะห์แก้ปัญหา (Analysis) 4. ขั้นการทดลอง (Experiment) 5. ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Discussion) และ 6. ขั้นการประเมินผล (Assessment) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด การปฏิบัติงานจริง และการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จึงเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน PIAEDA model สำหรับการศึกษาด้านวิศวกรรมสายอากาศ และสร้างชุดการสอนปฏิบัติการการออกแบบสายอากาศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางด้านวิศวกรรมโทรคมนาคมอันก่อให้เกิดประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพของการศึกษาระดับสูงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน สำหรับการศึกษาด้านวิศวกรรมสายอากาศ

2.2 เพื่อสร้างและทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนและชุดการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐาน (Laboratory based Learning) เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญหน้ากับสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิด การเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (ทิศนา, 2559) ดังนั้นแนวคิดดังกล่าว จึงถูกนำมาประยุกต์เป็นแนวทางหลักในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การปฏิบัติการเป็นฐานแบบ PIAEDA model แสดงดังภาพที่ 1

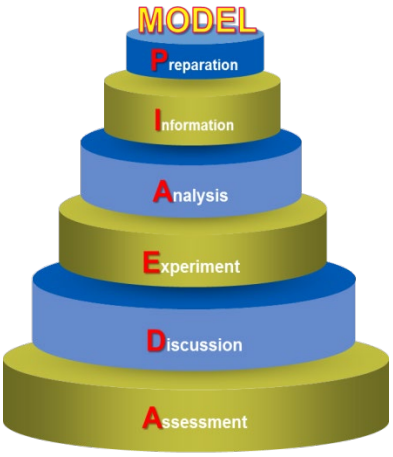

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบ PIAEDA model

จากภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐานแบบ PIAEDA model ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นที่ผู้สอนจะวางแผนการจัดการเรียนรู้ ลำดับขั้นตอนและแผนกิจกรรม ในส่วนของผู้เรียนจะศึกษาและทบทวนเนื้อหาตามหัวข้อการเรียนรู้ที่กำหนด

2. ขั้นการศึกษาข้อมูล (Information) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา โดยใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และผู้เรียนจะรวบรวมและสรุปเนื้อหาที่ได้รับ

3. ขั้นการวิเคราะห์แก้ปัญหา (Analysis) เป็นขั้นที่ผู้สอนจะต้องให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะทฤษฎีที่จำเป็น และโปรแกรมจำลองที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และผู้เรียนจะศึกษาหัวข้อโจทย์ปัญหาที่กำหนด จากนั้นค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยนำเอาองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่ศึกษาค้นคว้ามาอ้างอิง หรือใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น โปรแกรมจำลอง มาพิสูจน์และตรวจสอบผลลัพธ์ เป็นต้น

4. ขั้นการทดลอง (Experiment) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการเพื่อพิสูจน์ หลักการ ทฤษฎี ตามหัวข้อที่กำหนด โดยทำการทดลองตามขั้นตอนที่กำหนดให้ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผลการทดลอง โดยที่ผู้สอนเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือให้การทดลองเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด

5. ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Discussion) เป็นขั้นที่ผู้แทนในแต่ละกลุ่มจะนำเสนอสรุปข้อมูล ในแต่ละหัวข้อโดยผู้สอนและผู้เรียนทุกคนจะร่วมกันแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันถามตอบในเนื้อหาวิชา จะทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปและรวบรวมเนื้อหารายวิชาได้ รวมทั้งทำให้เกิดความรู้ในการนำไปใช้ประโยชน์

6. ขั้นการประเมินผล (Assessment) เป็นขั้นตอนของการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลทางการเรียน หลังจากผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม จากรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหาในการเรียนการสอนรายวิชาวิศวกรรมสายอากาศ และวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาวิศวกรรมสายอากาศ เพื่อกำหนดหัวข้อในการเรียนการสอนได้จำนวน 6 หัวข้อ แสดงดังภาพที่ 2

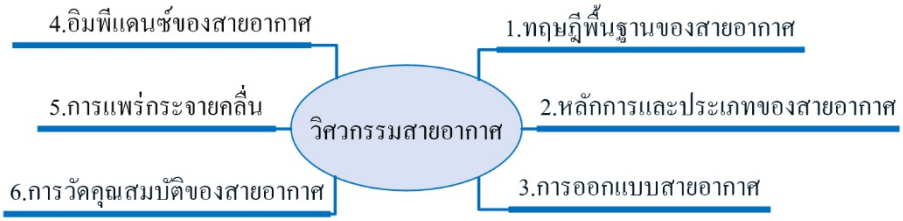

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์หัวข้อรายวิชาวิศวกรรมสายอากาศ

สำหรับในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยมีแนวคิดในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นฐานแบบ PIAEDA model ดังนั้นจึงได้กำหนดเลือกหัวข้อของเนื้อหาที่ใช้ในการทดสอบรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวเฉพาะในหัวข้อที่ 3 เรื่องการออกแบบสายอากาศ

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ประกอบไปด้วยชุดการสอนเรื่องการออกแบบสายอากาศ ได้แก่ ใบเนื้อหา โปรแกรมนำเสนอ (PowerPoint) สื่อโปรแกรมจำลองฟังก์ชัน (GUI) และชุดทดลองต้นแบบสายอากาศ แสดงดังภาพที่ 3 ชุดการสอนที่สร้างขึ้นนั้นได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผลการประเมินความเหมาะสม แสดงดังตารางที่ 1 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน-หลังเรียน ที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ภาพที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัยของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ข้อคำถาม	$(\overline{X})$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านแผนการสอน	4.16	0.55	มาก
2.	ด้านใบเนื้อหา	4.04	0.84	มาก
3.	ด้านสื่อการเรียนการสอน (โปรแกรมนำเสนอ PowerPoint)	4.12	0.60	มาก
4.	สื่อโปรแกรมจำลองฟังก์ชัน (GUI)	4.16	0.55	มาก
5.	ชุดทดลองต้นแบบสายอากาศ	4.20	0.58	มาก
6.	ด้านการวัดและประเมินผล	4.16	0.69	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.14	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าผลประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ซึ่งถือว่าชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์การประเมินความเหมาะสมที่ระดับมาก

4.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิศวกรรมสายอากาศ ในภาคการศึกษาที่ 2/2560 จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการเรียนการสอนแบบ PIAEDA model ที่เน้นการปฏิบัติการเป็นฐาน สำหรับการศึกษาเรื่องการออกแบบสายอากาศ ส่วนตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพของชุดการสอน และระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิศวกรรมสายอากาศ ในภาคการศึกษาที่ 2/2560

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำชุดการสอนเรื่องการออกแบบสายอากาศ ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์

อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคมที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิศวกรรมสายอากาศ ในภาคการศึกษาที่ 2/2560 จำนวน 20 คน คือวันที่ 6 และ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบ PIAEDA model ที่เน้นการปฏิบัติการเป็นฐาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมซึ่งประกอบไปด้วย ผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน-หลังเรียนมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานเมกุยแกนส์ และผลที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนสอนและชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ภาพที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ PIAEDA model

5. สรุปผลการวิจัย

ผลที่นำเสนอในบทความวิจัยนี้ เป็นการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบ PIAEDA model ที่เน้นการปฏิบัติการเป็นฐานที่พัฒนาขึ้น นำมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน มีผลเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ข้อคำถาม	$(\overline{X})$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านรูปแบบการเรียนการสอน แบบ PIAEDA model	4.20	0.65	มาก
2.	ด้านการเรียนการสอน	4.12	0.53	มาก
3.	ด้านสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	4.28	0.54	มาก
4.	ด้านการวัดและประเมินผล	4.08	0.70	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.17	0.60	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมินที่ระดับมาก

ตารางที่ 3 ผลประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

รายการ	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละคะแนนที่ได้	ค่าประสิทธิภาพของเมกุยแกนส์ (Meguigans)
คะแนนก่อนเรียน (Pretest)	15	6.85	33.35	1.70
คะแนนหลังเรียน (Posttest)	15	11.65	79.90	

จากตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 1.70 ซึ่งสูงกว่า 1.00 ตามเกณฑ์มาตรฐานของเมกุยแกนส์

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

ข้อที่	ข้อคำถาม	$(\overline{X})$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านรูปแบบการเรียนการสอน	4.20	0.84	มาก
2.	ด้านใบเนื้อหา	4.34	0.82	มาก
3.	ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.24	0.78	มาก
4.	ด้านการวัดและประเมินผล	4.20	0.60	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.25	0.77	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนและชุดการสอน มีระดับความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77

6. อภิปรายผล

6.1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบ PIAEDA model ที่พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้าข้อมูลและพัฒนาความรู้และทักษะได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

6.2 ด้านความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน และชุดการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่าโดยรวมระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการสอนเพราะเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และมีการจัดลำดับเนื้อหาเหมาะสม ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ สื่อโปรแกรมนำเสนอ PowerPoint มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสื่อโปรแกรมจำลองฟังก์ชัน GUI และชุดทดลองต้นแบบสายอากาศ มีความเป็นรูปธรรมที่ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นกระบวนการทำงานได้อย่างถูกต้อง แบบทดสอบครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม จำนวนแบบทดสอบมีความเหมาะสมและสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) กระบวนการของ PIAEDA model ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ และสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ที่เป็นไปตามมาตรฐานของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

(2) ควรนำผลการวิจัยไปสู่การจัดการองค์ความรู้ระหว่างอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำกระบวนการของ PIAEDA model ไปทดลองใช้กับหัวข้อในรายวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับทางด้านการศึกษาวิศวกรรมโทรคมนาคม

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ทิศนา แขมมณี. 2559. **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 20 : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรวุฒิ โศภิษฐิกุล. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเน้นการร่วมมือกันเรียนรู้รายวิชากลุ่มสังคมศาสตร์ระดับอุดมศึกษา. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.** 10(2): เมษายน-มิถุนายน 2548, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

สมศักดิ์ ธนพุทธิวิโรจน์ และคณะ. การพัฒนาและออกแบบการเรียนการสอนปฏิบัติการวิศวกรรมโทรคมนาคม เรื่อง วงจรไมโครเวฟแบบพาสซีพโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ PESDEEP. **วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.** ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 หน้าที่ 112-121 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557.

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.2550. **แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และเน้นการปฏิบัติการ.** กรุงเทพฯ:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อนุรักษ์ เมฆพะโยม. 2557. **สภาพการเรียนการสอนด้านวิศวกรรโทรคมนาคม กรณีศึกษาเรื่องระบบการสื่อสารดิจิตอลหลักสูตรระดับปริญญาตรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาไฟฟ้าศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

Klinbumrung, K. Tansriwong, S. and Akatimagool, S. 2015. **The Development of Instructional Package on High-frequency Transmission Line, Engineering using REPEA Learning Model.** In Proceedings of the 3rd International Conference on Technical Education. Bangkok: Faculty of Technical Education, King Mongkut University of Technology North Bangkok, (19-22).

Taboy, J.P. A Community Sharing Hands-on Centers in Engineering's Training. **International Journal on Line Engineering.** Vol. 2 (1), 2006.

ศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย

A STUDY ON READING AND WRITING ABILITIES IN THAI LANGUAGE FOR PRATHOMSUKSA 1 STUDENTS FROM LEARNING MANAGEMENT THROUGH THAI LANGUAGE READING AND WRITING EXERCISES

นางสาววัลลภา แจ่มจันทร์
นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: Wanrapar.jam@northbkk.ac.th
ดร.เบญจรัตน์ ราชฉวาง
อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: benjarat.ra@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย (2) เพื่อศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย และ (3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดศรัทธาธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ (1) แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย (2) แผนการจัดการเรียนรู้ (3) แบบประเมินความสามารถการอ่านสะกดคำภาษาไทย และ (4) แบบประเมินความสามารถการเขียนสะกดคำภาษาไทย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ด้วยวิธี Wilcoxon Signed-Rank Test ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย มีประสิทธิภาพ 80.02/86.02 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (2) ผลการศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.00 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และ (3) ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย

ABSTRACT

The objectives of this study were 3 items which are (1) to examine the efficiency of Thai language reading and writing exercises (2) to study reading and writing abilities in Thai language of the students and (3) to compare the reading and writing ability of the students from learning management through Thai language reading and writing exercises. The population of this study was students in Prathomsuksa 1 from Wat Satthatham school in Samut songkram Province Under Primary Education Service Area Office Samut songkram. The research instruments were (1) Thai language reading and writing exercises (2) lesson plan managements (3) the evaluation form of writing ability for the students and (4) the evaluation form of reading ability for the students. The data was analyzed hypothesis testing by percentage, mean and hypothesis testing by Wilcoxon Signed-Rank Test. The study revealed that (1) the efficiency of Thai language reading and writing exercises was efficient at 80.02/86.02 based on the assumption (2) the results of reading and writing abilities in Thai language of the Prathomsuksa 1 students were on the average of 86% which according to the hypothesis and (3) the comparing of reading and writing ability of the students from learning management through Thai language reading and writing exercises in post-test was higher than pre-test at the statistical significant level of .05.

KEYWORDS: reading and writing abilities in Thai language, Thai language reading and writing exercises

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาภาษาไทย ดัง ที่พระราชบัญญัติไว้ในหมวด 4 ว่าด้วยเรื่องแนวการจัดการศึกษา ซึ่งในมาตรา 23 (4) ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญในเรื่องของความรู้และทักษะด้านภาษา ส่งเสริมให้มีการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้อย่างสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยระบุว่าภาษาไทยเป็นทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านทักษะ การอ่าน การเขียน การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการพูดที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องมีการใช้หลักภาษาไทยที่ถูกต้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2551) ดังนั้น การศึกษากลุ่มสาระภาษาไทยระดับประถมศึกษา นับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญมาก ภาษาไทยเอกลักษณ์ของชาติไทยเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของพรรพบุรุษทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากผลการประเมินการอ่าน และเขียน ประจำปีการศึกษา 2560 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดศรัทธาธรรม พบว่า นักเรียนที่มีผลการประเมินการอ่าน เขียน ต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 66.65 ฝ า ย

วิชาการ โรงเรียนวัดศรัทธาธรรม จึงชี้ให้เห็นว่าการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยนั้นมีความสำคัญอย่างมาก ควรนำวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ได้แก่ แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย เนื่องจากแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย จะช่วยให้นักเรียนเห็นภาพ การอ่านและเขียนสะกดคำชัดเจนขึ้น และแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย เป็นเครื่องมือที่นักเรียนสามารถนำไปทบทวนความเข้าใจนอกชั้นเรียน ช่วงเวลาใดก็ได้ ตามต้อง จึงทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญ อ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง อยู่เสมอ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

(2) เพื่อศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย

(3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย

3. สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

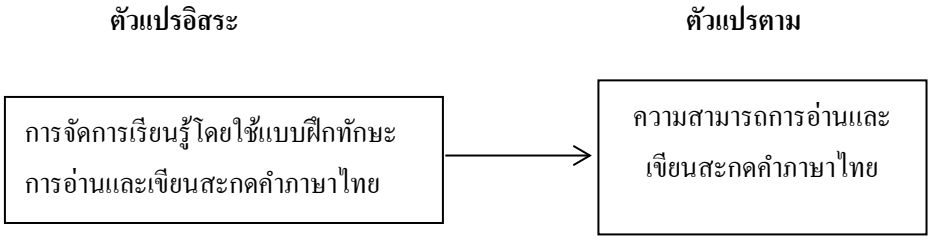

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment design) ที่ศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว โดยการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2540)

โดยผลการทดลองที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้ง จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย คือ ผลการศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน โรงเรียนวัดศรัทธาธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

Per-test	Treatment	Post-test
T_1	X	T_2

5.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดศรัทธาธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ส่วนตัวแปรตาม มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย และความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย

5.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 6 เดือน (พฤษภาคม-ตุลาคม 2561) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 วัดผลความสามารถอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนก่อนเรียน ระยะที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย และระยะที่ 3 วัดผลความสามารถอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนหลังเรียน

5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 3 ประเภท ได้แก่

(1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ประกอบด้วย 1) การอ่านเรื่องตา 2) การอ่านสะกดคำและเขียนแจกรูปตัวสะกด 3) รู้จักพยัญชนะ ข ห ต ม พ และการคัดลายมือ 4) การอ่านเรื่อง อีกาตาดี และเขียนคำศัพท์จากเรื่องที่อ่าน 5) เรื่อง รู้จักพยัญชนะ ก ด น ล รู้จัก สระ อี อู และการเขียนตามคำบอก เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม และประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามแบบประเมินแผน ซึ่งลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ ผลการประเมิน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59

(2) แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย มี 10 แบบฝึก ประกอบด้วย 1) อ่านคำตามภาพ 2) เติมคำตามภาพ 3) การเขียนสะกดคำ 4) อ่านคำนำเรื่อง 5) โยงคำทำได้ 6) ฝึกอ่านกันเถอะ 7) เขียนคำจากภาพ 8) ปริศนาหาให้เจอ 9) เรียงคำทำโยค 10) มาแต่งประโยคกันเถอะ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ ผลการทดลอง พบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) = 80.02/86.02

(3) แบบประเมินความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย แบ่งแบบประเมินออกเป็น 2 ส่วน (1) แบบประเมินความสามารถการอ่านสะกดคำภาษาไทย จำนวน 15 ข้อ และ (2) แบบประเมินความสามารถการเขียนสะกดคำภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62

5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยที่สร้างขึ้น โดยนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้กับประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน โรงเรียนวัดศรัทธาธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานด้วยวิธี Wilcoxon Signed-Rank Test

6. สรุปผลการวิจัย

(1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80.02/86.02 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตาราง 2 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

นักเรียนคนที่	คะแนนระหว่างเรียน(50)	ค่าร้อยละ	คะแนนหลังเรียน(50)	ค่าร้อยละ
1	40	80	45	90
2	39	78	43	86
3	40	80	42	84
4	39	78	42	80
5	40	80	43	86
6	40	80	42	82
7	39	78	44	88
8	40	80	43	86
9	44	88	46	92
10	41	80	44	88
เฉลี่ยรวม		80.02		86.02
ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 = 80.02/86.02				

จากข้อมูลในตารางที่ 2 แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพร้อยละของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระหว่างเรียน (E_1) มีค่า

เท่ากับ 80.02 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียน (E_2) มีค่าเท่ากับ 86.02 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.02/86.02 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

(2) ศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.00 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย

นักเรียนคนที่	คะแนนสอบก่อนเรียน (50)	ค่าร้อยละ	ระดับ	คะแนนสอบหลังเรียน (50)	ค่าร้อยละ	ระดับ
1	32	64	พอใช้	45	88	ดีมาก
2	32	64	พอใช้	43	86	ดีมาก
3	34	68	พอใช้	42	84	ดีมาก
4	30	60	พอใช้	42	80	ดีมาก
5	33	66	พอใช้	43	86	ดีมาก
6	30	60	พอใช้	42	82	ดีมาก
7	33	66	พอใช้	44	88	ดีมาก
8	34	68	พอใช้	43	86	ดีมาก
9	34	68	พอใช้	46	92	ดีมาก
10	34	68	พอใช้	44	88	ดีมาก
เฉลี่ยรวม		65.20			86.00	

จากข้อมูลในตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.00 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

(3) การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	d_i	sig
ก่อนเรียน	10	50	32.60	1.57	11.48	.00
หลังเรียน	10	50	43.40	1.35		

จากข้อมูลในตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. อภิปรายผล

7.1 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีประสิทธิภาพ 80.02/86.02 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และมีความเข้าใจในเนื้อหาด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย เฉลี่ยร้อยละ 80.02 และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย เฉลี่ยร้อยละ 86.02 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการสอนที่จะช่วยส่งเสริมนักเรียนได้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น และแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ช่วยให้นักเรียนเกิดความชำนาญ สามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง จนทำให้นักเรียนความเข้าใจในบทเรียนเพิ่มขึ้น และช่วยส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกานต์ ชาติเพชร (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะเสริมทักษะกลุ่มภาษาไทย เรื่อง การอ่านและเขียนสะกดคำยาก กลุ่มสาระภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำยากที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 86.46/84.46 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 80/80 ที่ได้กำหนดไว้

7.2 การศึกษาความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย พบว่า การประเมินความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย มีประสิทธิภาพ 83.77/85.33 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้แสดงให้เห็นว่า การประเมินความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยยึดหลักปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย ซึ่งครูได้ออกแบบ แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย หรือการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เป็นการทบทวนเนื้อหา และการทำแบบฝึกทักษะของนักเรียนยังเป็นการประเมินผลการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษร สุทธิปัญโญ (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาการอ่านและการเขียนแจกลูกสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.50/82.50 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.5821 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนแจกลูกตัวสะกดคำมีค่าเฉลี่ย 2.65

7.3 การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย เป็นการพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดย ครูนำเพลง สระ-า มาร้องให้นักเรียนฟัง เป็นการพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด และครูนำบัตรภาพ ปริศนาอักษรไขว้ ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เป็นการพัฒนาทักษะด้านการอ่าน การเขียน ทำให้เกิดความคล่องแคล่วในการอ่านสะกดคำภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาธิป ผลวาวแวว (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 86.67/88.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.83

8. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) นักเรียนควรนำแบบฝึกทักษะภาษาไทยมาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยของตนเอง และควรนำแบบฝึกทักษะไปทบทวนนอกห้องเรียน

(2) ครูควรออกแบบสื่อให้เหมาะสมกับรายวิชาภาษาไทย และนำไปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และควรไปใช้เป็นตัวอย่างในการออกแบบสื่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาแบบฝึกทักษะที่มีความหลากหลาย เช่น แบบฝึกทักษะ รูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์บุ๊ค (E-Book) โดยผ่านระบบเครือข่าย (Internet) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้งานได้อย่างสะดวก และไดทุกที่ ทุกเวลา

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ. กระทรวงศึกษาธิการ.

เกษร สุทธิปัญโญ. 2556. **เรื่องการพัฒนาการอ่านและการเขียนแจกลูกสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.** ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์หาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชนาธิป ผลวาวแวว. 2548. **เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณัฐกานต์ ชาติเพชร. 2549. **เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะเสริมทักษะกลุ่มภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนสะกดคำยาก กลุ่มสาระภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2540. **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหน่วยที่ 6**. กรุงเทพฯ. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โรงเรียนวัดศรัทธาธรรม. 2560**. ผลการประเมินการอ่าน และเขียน ประจำปีการศึกษา 2560 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดศรัทธาธรรม.** ในกลุ่มสาระภาษาไทย มีผลการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด. สมุทรสงคราม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.ฉบับที่2 พ.ศ. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2546.** กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.

การพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์

Development of Mandarin Listening and Speaking Skills for Every Communnication through 4 MAT Model for Grade 9 Students, Uttaradit School

นางสาวศิริลักษณ์ ศรีเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
E-mail: sriphet.bb@gmail.com
รศ.ดร.นิตยา สุวรรณศรี
ประธานกรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ โดยใช้รูปแบบ 4 MAT (2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ด้านทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป และ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 1/2561 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ฉบับคือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบ 4 MAT (2) แบบทดสอบทักษะการฟัง และทักษะการพูดภาษาจีนของนักเรียน และ (3) แบบวัดความพึงพอใจ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 6 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) การจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ยร้อยละ 82.67 มากกว่าร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการฟัง, ทักษะการพูด, การสื่อสาร, ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน, การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ABSTRACT

The three main objectives of this research were (1) to develop the learning management of Listening and Speaking Skills for Every Communnication through 4 MAT Model for Grade 9 Students, Uttaradit School (2) To study the learning achievement of for Grade 9 Students in Uttaradit School of Listening and Speaking Skills for Every Communnication through 4 MAT Model is an average of 70% , and (3) to study students' satisfaction, in the 1/2018 semester. Learning management plan The learning Listening and Speaking test and the satisfaction evaluation form were applied for data collection. It took six months to conduct this research. The descriptive statistics used in this research comprised mean, percentage, arithmetic mean and standard deviation.The research findings were as follows: (1) the learning management of Listening and Speaking Skills for Every Communnication through 4 MAT Model for Grade 9 Students, Uttaradit School, the learning achievement was higher than before learning at the 0.05 level of significance (2) Listening and Speaking Skills for Every Communnication through 4 MAT Model for Grade 9 Students, was an average of 82.67 percent more than 70 percent set. (3) Student Satisfaction on Learning Management Listening and Speaking Skills for Every Communnication through 4 MAT Model for Grade 9 Students, Uttaradit School, was at the highest level. Students satisfied the teaching and learning through 4 MAT Model for Grade 9 Students at a high level.

KEYWORDS: Listening Skills Speaking Skills Communication Chinese in everyday life 4 MAT

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

กระแสโลกาภิวัตน์ หรือการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและสังคมตามวิวัฒนาการของโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคมในด้านบวก โดยภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ใช้เชื่อมโยงและเปิดโอกาสให้มนุษย์ แสวงหาความรู้ได้ทุกทิศทาง (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2553, น.1) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญใน การติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ2551, น.190)

ภาษาจีนเป็นภาษาสากลมีผู้ใช้ในฐานะเจ้าของภาษาเป็นจำนวน ถึง 1 ใน 6 ของประชากรโลก จึงนับว่าเป็นภาษาซึ่งมีผู้ใช้กันมากที่สุด ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ติดต่อค้าขายและมีความสัมพันธ์ทางการทูตมากว่า 30 ปี รัฐบาลไทยจึงกำหนดนโยบายมุ่งสร้างสังคมฐานเศรษฐกิจซึ่งอาศัยภาษาจีน เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, น.1)

การเรียนการสอนภาษาจีนในปัจจุบันของไทยพบว่า มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลางอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และในระดับมหาวิทยาลัยตลอดจนสถาบันสอนภาษาเอกชนที่เปิดสอนภาษาจีนกลางให้กับผู้ที่สนใจทั่วไปนั้น (Pan Xinghua, 2010, pp.7-11 อ้างถึงใน Shi Lei, 2554)

โรงเรียนอุตรดิตถ์ ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน โดยจัดเป็นวิชาเพิ่มเติม จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาจีน ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาจีน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ปีการศึกษา 2558 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 2.05 (โรงเรียนอุตรดิตถ์, 2559, น.5) และ ปีการศึกษา 2559 เท่ากับ 2.11 (โรงเรียนอุตรดิตถ์, 2560, น.5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ พบว่าปัญหาการใช้ภาษาจีนของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ ปัญหาด้านทักษะการฟังและการพูด ขาดทักษะด้านการฟัง ไม่เข้าใจเรื่องที่ฟัง ไม่สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้ ส่วนทักษะการพูด นักเรียนไม่สามารถพูดข้อความหรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถฟังและพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารได้ การเรียนการสอนทักษะทางภาษานั้นจะเริ่มจากการสอนทักษะการฟังไปสู่การพูด เป็นการปูพื้นฐานนำไปสู่การเรียนภาษาชั้นสูงต่อไป (ปัญญา วรรณชัย, 2553)

จากการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาจีนได้ศึกษารูปแบบวิธีการจัดการสอนวิชาภาษาจีน พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ 4 MAT เป็นรูปแบบที่น่าสนใจในการนำมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาจีน มาใช้ในการพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดของนักเรียน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน รูปแบบ 4 MAT จึงน่าจะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการจัดการจัดการเรียนรู้ภาษาจีน เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้น และใช้ติดต่อสื่อสารกับชาวจีนในโอกาสต่างๆต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ โดยใช้รูปแบบ 4 MAT

(2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ด้านทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป

(3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

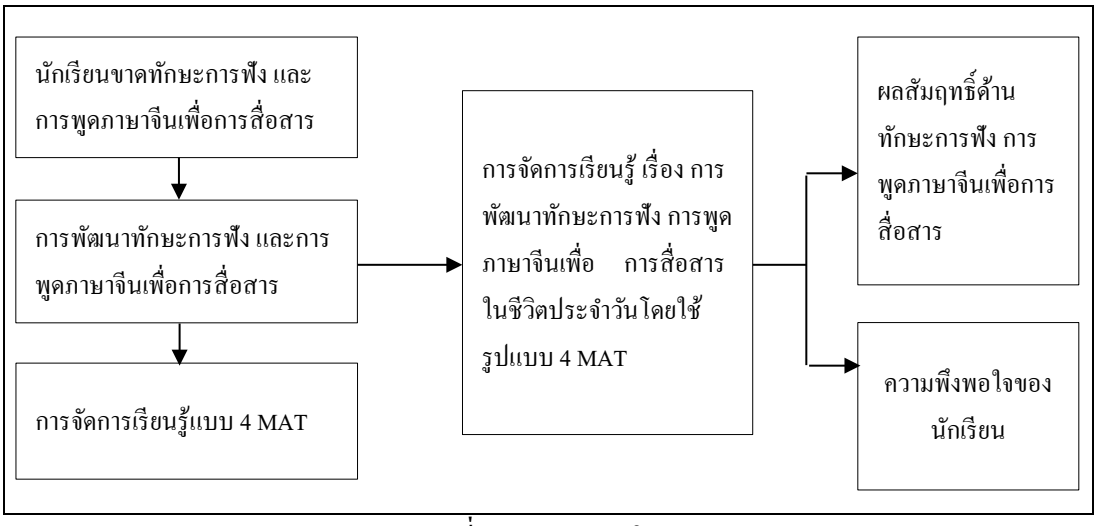

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) โดยใช้แผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ซึ่งมีการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยดังนี้ ฟิทซ์กิบบอน (Fitz-Gibbon, 1987, p.113)

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

กลุ่มทดลอง	ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
E	**T_1**	**X**	**T_2**

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

E แทน กลุ่มทดลอง

T_1 แทน การทดสอบก่อนเรียน

X แทน การพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT

T_2 แทน การทดสอบหลังเรียน

4.2 ประชากรและตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนอุตรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ ส่วนตัวแปรตาม มี จำนวน 2 ตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้เวลาในการสอน จำนวน18 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียน 4 MAT เรื่อง ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 天气 สภาพอากาศ จำนวน 4 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 职业 อาชีพ จำนวน 4 ชั่วโมงหน่วยที่ 3 爱好 งานอดิเรก จำนวน 4 ชั่วโมง และหน่วยที่ 4 旅行 ท่องเที่ยว จำนวน 6 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบทักษะการฟัง และทักษะการพูดภาษาจีนของนักเรียน
3. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาจีน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ถึงผู้อำนวยการ

ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ บทเรียน 4 เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองการจัดการเรียนรู้ครบทุกแผนแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนแบบทดสอบวัดความสามารถด้านทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT

ครูให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ โดยใช้รูปแบบ 4 MAT

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบวัดทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนร้อยละ 70 ขึ้นไป

3. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ หลังจัดกิจกรรม การเรียนรู้ โดยคำนวณหาคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนความพึงพอใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

4.51-5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

3.51-4.50 ระดับความพึงพอใจมาก

2.51-3.50 ระดับความพึงพอใจปานกลาง

1.51-2.50 ระดับความพึงพอใจน้อย

1.00-1.50 ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

5. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์

การจัดการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวมนักเรียนทุกคน	คะแนนเต็ม	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
คะแนนระหว่างเรียน (E1)	40	13734	360	343.34
คะแนนหลังเรียน (E2)	40	992	30	24.55

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 343.34/24.55

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) การเรียนรู้ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนน		ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
		ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	
40	30	448	992	0.7234

จากตารางที่ 2 จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผลรวมคะแนนของการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 448 คะแนน ผลรวมคะแนนของการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 992 คะแนน เมื่อคำนวณโดยใช้สูตรดัชนีประสิทธิ์ผล (E.I.) ได้เท่ากับ 0.7234 หมายความว่า นักเรียนที่เรียนแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์เพิ่มขึ้น

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ด้านทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT เฉลี่ย
ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการก่อนเรียนและหลังเรียนการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	ค่า t-test	Sig	ร้อยละ
ก่อนเรียน	**40**	**11.20**	**1.18**	**37.28**	**.000**	**37.33**
หลังเรียน	**40**	**24.80**	**2.02**		**82.67**	

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ก่อนเรียนเท่ากับ 11.20 คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ หลังเรียนเท่ากับ 24.80 ค่า t เท่ากับ 37.28 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT มีความสามารถในการเรียนสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 82.67 ซึ่งนักเรียนกลุ่มเป้าหมายผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		ระดับความพึงพอใจ
		$\overline{X}$	$S.D.$	
1. ด้านเนื้อหา				
1.1	ครูแจ้งจุดประสงค์ก่อนเรียนทุกครั้ง	4.75	0.44	มากที่สุด
1.2	เนื้อหามีความเหมาะสมกับวัย	4.25	0.44	มาก
1.3	ครูอธิบายเนื้อหาและยกตัวอย่างประกอบได้ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.45	0.50	มาก
1.4	การจัดกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอนตามรูปแบบ 4 MAT	4.65	0.48	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้				
2.1	ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสร้างคุณค่าและประสบการณ์ของสิ่งที่เรียน	4.38	0.49	มาก
2.2	ขั้นตอนที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์	4.63	0.49	มากที่สุด
2.3	ขั้นตอนที่ 3 ขั้นปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด	4.78	0.42	มากที่สุด
2.4	ขั้นตอนที่ 4 ขั้นพัฒนาความคิดรวบยอด	4.75	0.44	มากที่สุด
2.5	ขั้นตอนที่ 5 ขั้นลงมือปฏิบัติจากกรอบที่กำหนด	4.75	0.44	มากที่สุด
2.6	ขั้นตอนที่ 6 ขั้นสร้างชิ้นงานเพื่อสะท้อนความเป็นตัวเอง	4.80	0.41	มากที่สุด
2.7	ขั้นตอนที่ 7 ขั้นวิเคราะห์คุณค่าและประยุกต์ใช้	4.75	0.44	มากที่สุด
2.8	ขั้นตอนที่ 8 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับผู้อื่น	4.23	0.42	มาก
3. ด้านแหล่งการเรียนรู้และสื่อประกอบ				
3.1	สื่อประกอบการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.33	0.47	มาก
3.2	ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งอื่น ๆ	4.78	0.42	มากที่สุด
4. ด้านการวัดและประเมินผล				
4.1	วิธีการวัดผลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.45	0.50	มาก
4.2	วิธีการวัดผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.43	0.50	มาก
4.3	เครื่องมือวัดผลมีความสอดคล้องกับวิธีการวัดผล	4.38	0.49	มาก
4.4	การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลมีความเหมาะสม	4.75	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.57	0.03	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.03

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ มีผลการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.67 มากกว่าร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่านักเรียนทั้งหมดได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำใบงานจำนวน 18 ใบงาน และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนประกอบกับแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะพงษ์ วงศ์ขุมเงิน (2556, น.63-67) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการฟัง และการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนของนักเรียน โดยให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทักษะการฟังและ การพูดภาษาจีนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้คือ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนเพิ่มเติม 1 รหัสวิชา จ32201 การวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 70 จำนวน 23.50 คน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 16.12 คิดเป็นร้อยละ 90.38 ซึ่งนักเรียนกลุ่มเป้าหมายผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ เฉลี่ยร้อยละ 82.67 มากกว่าร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้รูปแบบ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในแต่ละขั้นตอนนั้นจะช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยหลังจากการเรียนรู้โดยรูปแบบ 4 MAT ปรากฏว่าผลการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน แสดงว่าวิธีการเรียนรูปแบบ 4 MAT สามารถทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด โดยใช้รูปแบบ 4 MAT ได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับ ศิริรัตน์ นาอุดม (2553, น.161) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโนนสมบูรณ์ประชาสรรค์ได้รับกลวิธีฝึกตามแนวการสอนแบบฟัง-พูด โดยยึดขั้นตอนภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านเฉลี่ยร้อยละ 75.22 และจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินเฉลี่ยร้อยละ 83.33 ซึ่ง สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์อยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการฟัง การพูดและเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ด้วยวิธีที่ตนเองถนัด เนื่องจากผู้วิจัยได้คิดหาวิธีนำรูปแบบ 4 MAT มาช่วยให้การการฟัง การพูดภาษาจีนมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยในขั้นที่ 8 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูดเพิ่มขึ้น ทำให้นักเรียนสนุกสนาน เพลิด เพลิน บรรยากาศในการเรียนไม่ตึงเครียด และทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เธียร พานิช (2544, น.31-32) ได้กล่าวว่า ในการเรียนตามแบบ 4 MAT นักเรียนแต่ละแบบต้องใช้

สมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาสลับกันไป โดยใช้หลักการที่ว่า กิจกรรมการสอนทั้งหมดจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมที่เน้นรายละเอียด และกิจกรรมประเภทสร้างสรรค์ ต่อความสามารถในการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ด้านทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสามารถในการพัฒนาทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุตรดิตถ์ด้านทักษะการฟัง การพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบ 4 MAT เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป 3) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) การเลือกเนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญควรคำนึงถึงความเหมาะสมของ เพศ วัย และระดับความสามารถในการเรียนของนักเรียน

(2) ในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรม ครูควรสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ อาจจะไม่เขาใจหรือเกิดการเรียนรู้ช้า หรือตองการความช่วยเหลือ ครูควรใช้เทคนิคเสริมแรงกระตุนให้นักเรียนสนใจ หรืออธิบายให้เข้าใจชัดเจนอีกครั้ง

(3) จากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ 4 MAT ใช้เวลาในบางขั้นตอนค่อนข้างมาก ครูควรกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมให้ชัดเจนมากที่สุด

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างรูปแบบ 4 MAT กับการเรียนการสอนรูปแบบอื่นๆ

(2) ควรติดตามผลการฟัง การพูดของนักเรียนอย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ 2 สัปดาห์ 1 ครั้ง เพื่อศึกษาว่ารูปแบบ 4 MAT จะสามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการฟัง การพูดได้อย่ามีศักยภาพทางภาษาจีนมากน้อยเพียงใดและมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร

(3) ควรเลือกเนื้อหาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันเพื่อนักเรียนจะได้มีทักษะในการอ่านที่หลากหลาย

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา สุวรรณ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ คอยให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ และข้อเสนอแนะต่างๆ

9. เอกสารอ้างอิง

Shi Lei. (2554). การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาจีนสำหรับนักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีนเบื้องต้น.(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลับูรพา

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ปัญญา วรรณชัย. (2553). ความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบทางตรง (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

ปิยะพงษ์ วงศ์ขุมเงิน. (2556). การพัฒนาทักษะการฟัง และการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบ 4 *MAT.* มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. นานมีบุคส์พับลิเคชนส์.

โรงเรียนอุตรดิตถ์. (2559).

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ส. (2553). ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย. กรุงเทพ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล๊อก.

สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). สำนักยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย. กรุงเทพ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล๊อก.

Doff. (1991). *Teaching English: A Training Course for Teacher*. Cambridge University Press.

Dwyer. (1993). *Using the* 4 *MAT System Learning Styles Model To Teach*

Persuasive Speaking in the Basi Speech Course.

Finocchiaro & Brumfit. (1983). *do something with the language*.

Flowerdew and Miller. (2005). *Second Language Listening*. Cambridge University Press.

Fredericks. (1997). *Ministering Spiritually to Families*.

Husen, T. P., N.T,. (1994). *The international encyclopedia of education*. New York.

Larsen-Freeman. (2000). *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxfrod.

Littlewood. (1995). *Communicative Language Teaching*. Cambridge University Press.

McCarthy. (1995). *A Tale of Four Learner :* 4*MAT 's Learner Style.* (Dissertation Abstracts International),

Nation and Newton. (2009). *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking*. 270 Madison Ave, New York, NY 10016.

Oller. (1979). *LANGUAGE TESTS AT SCHOOL*: Longman

Pan Xinghua. (2010).

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

A STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT ON INTERNATIONAL MUSIC OF PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS THROUGH SUZUKI METHOD WITH PAIRWORK TECHNIQUE

นายศุภกร มอทิพย์

นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: Suppkorn.mor@northbkk.ac.th

ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสุม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: sunun.so@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 ระหว่างก่อนและหลัง จากการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด และ (3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561โรงเรียนหมู่บ้านเศรษฐกิจ สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานครจำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 31 คนใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (1) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด วิชาดนตรีสากล จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล เป็นข้อสอบ เลือกตอบ 4 ตัวเลือก และแบบวัดภาคปฏิบัติ (3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบที (t-test for Dependent Samples)ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากลภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ = 24.77 และ 16.64) (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติหลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม จากการจัดการจัดเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี / พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ABSTRACT

This research aims (1) to compare learning achievement on International music (2) to compare the learning achievement on International music of Prathomsuksa 5 students between before and after studying through Suzuki method with pair work technique and (3) to study the Prathomsuksa 5 students' behavior on teamwork through Suzuki method with pair work technique. The sample of this research consisted of a section of Prathomsuksa 5 students in the first semester in academic year of 2018 from Moo Bansetthakit school under Bangkhae District Office in Bangkok Metropolitan, totally 31 students by Cluster Random Sampling. The classroom was a sampling unit. The research instruments were (1) 5 lesson management plans on International music through Suzuki method with pair work technique. Each plan was used within 2 hours, concluded 10 hours. (2) learning achievement test on International music in multiple 4 choices and Performance test and (3) Behavior assessment form on working as a team. The data was analyzed by mean, standard deviation and t-test (t-test for Dependent Samples). The results of this research were as follows (1) the learning achievement on International music in theory and performance of Prathomsuksa 5 students through Suzuki method with pair work technique was at the excellent level ($\overline{X}$ = 24.77 and 16.64) (2) the learning achievement on International music in theory and performance of Prathomsuksa 5 students through Suzuki method with pair work technique in post-test was higher than pre-test at the statistically significant level of .05. (3) the students' behavior through Suzuki method with pair work technique in the overall score was at the highest level ($\overline{X}$ = 4.52).

Keywords: Suzuki method with pair work technique, Learning achievement on International music, The behavior of working as a team

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

สังคมให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในด้านต่างๆ ตามแต่วิชาหรือกิจกรรมนั้นๆ ทุกวิชามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันรวมถึงในด้านการเรียนการสอนวิชาดนตรี ดนตรี เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมมนุษย์ ทุกเชื้อชาติทุกศาสนาต่างนำดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวัน ตลอดจนดนตรียังสามารถช่วยผ่อนคลายในด้านเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟังได้ นับว่าดนตรีมีส่วนช่วยในการพัฒนาจิตใจและบุคลิกภาพของคน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้เพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและได้ระบุเป้าหมายหลักด้านคุณภาพผู้เรียนโดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คือเก่ง ดี มีสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง

ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไว้ว่าต้องรู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบอารมณ์ ความรู้สึกของบทเพลงจากวัฒนธรรมต่างๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลง เครื่องดนตรีทั้งเดี่ยวและเป็นวง โดยเน้นเทคนิคการร้องบรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่านเขียนโน้ตในบันไดเสียงที่มีเครื่องหมายแปลงเสียงเบื้องต้นได้รู้ และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทางดนตรี องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น แสดงความคิดเห็นและบรรยายอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการประเมินคุณภาพของบทเพลง และการแสดงดนตรี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 184) และหัวใจสำคัญของการเรียนการสอน ผู้สอนต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนตามแนวซูซูกิร่วมกับเพื่อนคู่คิดเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนดังนี้ขั้นแรก ขั้นตอนการฟังเพลง เป็นการกระตุ้นและเร้าความสนใจ เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นการเลียนแบบเป็นการเลียนแบบจากครูหรือสื่อการเรียนรู้ที่ครูจัด ขั้นที่ 3 ทำซ้ำๆ เป็นการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติแบบซ้ำๆ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจับคู่ (pair) ฝึกปฏิบัติหรือทำกิจกรรมซ้ำ ๆ และขั้นที่ 4 จดจำฝังใจหลังจากผ่านการฝึกขั้นที่ 3 ทำซ้ำ ๆจนเกิดความชำนาญ จดจำทักษะเหล่านั้นๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นธรรมชาติ และให้นักเรียนรวมกลุ่มแลกเปลี่ยน (share) วิเคราะห์วิจารณ์ภายในกลุ่มหรือทั้งชั้นเรียน และร่วมกันคิด (Think) เพื่อหาข้อสรุปผลการค้นหาคำตอบ และเทคนิคเพื่อนคู่คิดเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบหนึ่งที่ถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกันซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญคือ การคิด (think) เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นด้วยปัญหาเพื่อให้นักเรียนหาคำตอบ การจับคู่ (pair) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนจับคู่เพื่ออภิปรายปัญหาและการแลกเปลี่ยน (share) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนและนำเสนอผู้สอนนิยมใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดคู่กับวิธีสอนแบบอื่นๆเนื่องจากเป็นเทคนิคที่ส่งเสริมการให้มีปฏิสัมพันธ์จากการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนอธิบายความคิดหรือความรู้ที่เชื่อมโยงมาใช้ในการแก้ปัญหาให้เพื่อนฟังทำให้มีความแม่นยำในเรื่องที่เรียนมากขึ้นกล้าที่จะสื่อสารความคิดออกมาอย่างมั่นใจในการทำกิจกรรม มีความสุขในการเรียนและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (ชรินทร์ สงสกุล. 2559:2-3)

การศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทักษะด้านดนตรีไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันร่วมกันค้นหาข้อสรุปหรือคำตอบที่ต้องการและให้คำแนะนำซึ่งกันและกันซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นด้วย

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหา สามารถสรุปเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย ได้ดังนี้

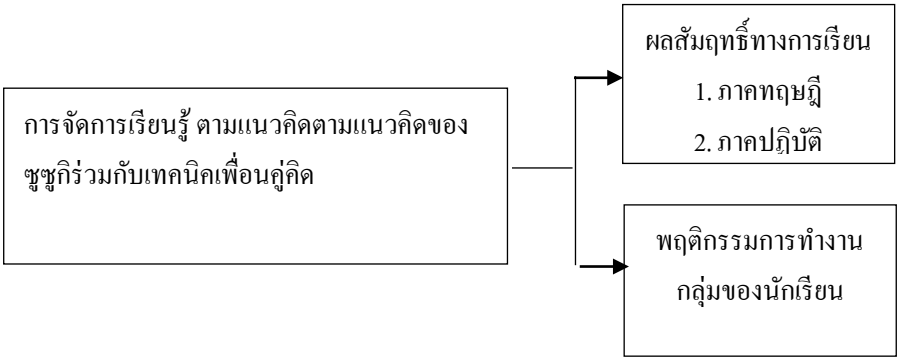

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเป็นการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543 : 47) โดยมีการทดสอบภาคทฤษฎี วิชาดนตรีสากล ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ใช้เวลาเรียน 10 ชั่วโมง และมีการทดสอบก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนหมู่บ้านเศรษฐกิจ สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานครจำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 31 คนใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit)

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
   การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
   2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล
   2.2 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 (มิถุนายน– สิงหาคม 2561) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

(1) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด วิชาดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง การตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63) (จาก 5 ระดับ)

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากลภาคทฤษฎีเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.67 – 1.00 นำไปทดลองใช้กับนักเรียน 30 คน ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.44-0.69 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.25-0.44 และค่าความเชื่อมั่น 0.87 ส่วนแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ภาคปฏิบัติ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.67 – 1.00

(3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญจำนวน3คนพิจารณาความเที่ยงตรง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.67 – 1.00

4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูล จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด วิชาดนตรีสากล ใช้เวลาในการสอน 10 ชั่วโมง มีการทดสอบก่อนและหลังเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบที (t-test for Dependent Samples)

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด นำเสนอดังนี้

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ดังตารางที่ 1 - 2

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคทฤษฎีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ภายหลังจาก จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD
80 - 100	ดีเยี่ยม	24-30	26	83.87	24.77	0.710
75 - 79	ดี	23-24	3	16.13	-	-
70 - 74		21-22	2		-	-

จากตารางที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล ภาคทฤษฎี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$=24.77) โดยมีนักเรียนร้อยละ 83.อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 16.13 อยู่ในระดับดี

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคปฏิบัติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD
80 - 100	ดีเยี่ยม	16-20	25	80.65	16.64	0.76
75 - 79	ดี	15	6	19.35	-	-
70 - 74		-	-		-	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ภาคปฏิบัติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$=16.64) โดยมีนักเรียนร้อยละ 80.65 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 19.35 อยู่ในระดับดี

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ภาคทฤษฎีและปฏิบัติของนักเรียน จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากลภาคทฤษฎี จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดระหว่างก่อน และหลัง

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	31	30	14.22	1.14	38.08*	.000
หลังเรียน	31	30	24.38	1.64		

หลังจากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล ภาคทฤษฎี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ภาคปฏิบัติ จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดระหว่างก่อน และหลังเรียน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	31	20	7.74	0.96	3.88*	.000
หลังเรียน	31	20	16.38	0.91		

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาดนตรีสากล ภาคปฏิบัติ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

ข้อ	ข้อความ	นักเรียน (N = 31)		ระดับการปฏิบัติ
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานของกลุ่ม	4.61	0.49	มากที่สุด
2.	ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามกำหนดเวลา	4.39	0.49	มาก
3.	เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมตรงตามเวลากำหนด	4.52	0.50	มากที่สุด
4.	ซักถามเพื่อนเมื่อไม่เข้าใจ	4.45	0.50	มาก
5.	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเสมอ	4.65	0.48	มากที่สุด
6.	ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของเพื่อนที่มีเหตุผลถูกต้อง	4.48	0.50	มาก
7.	แก้ไขปัญหาร่วมกับเพื่อนด้วยความเป็นเหตุเป็นผล	4.52	0.50	มากที่สุด
8.	มีส่วนประสานงานระหว่างกลุ่มของตนเองกับกลุ่มอื่นๆ	4.58	0.50	มากที่สุด
9.	เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.55	0.50	มากที่สุด
10.	นำเสนอความคิดในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม	4.55	0.50	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.52	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52) และเมื่อพิจารณาเป็น

รายข้อพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามกำหนดเวลา ซักถามเพื่อนเมื่อไม่เข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของเพื่อนที่มีเหตุผลถูกต้องอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39 – 4.48) นอกนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52 – 4.65)

6. อภิปรายผล

1. จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของผู้เรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคลเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะการฟัง การสังเกตและฝึกปฏิบัติตามแบบ เพื่อที่จะได้ฝึกปฏิบัติดนตรีตามวิธีการและรูปแบบการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องไปพร้อมกันและมุ่งเน้นทักษะให้นักเรียนได้ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญด้านดนตรีมากขึ้นอีกทั้งการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดเป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด การค้นหาคำตอบด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนคนอื่นๆ ทั้งกลุ่มย่อยหรือทั้งห้องเรียน ทำให้นักเรียนมีเวลาที่จะคิดถึงคำตอบและได้รับฟังแง่มุมที่ต่าง ๆ และการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ผู้วิจัยได้วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน รวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน อย่างละเอียดทุกขั้นตอน และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียนวิชาดนตรีสากล จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจาก ผู้วิจัยยึดหลักการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดของซูซูกิ (สุกรี เจริญสุข. 2542 : 13-17) ซึ่งเชื่อว่าความสามารถที่เรียกว่า “เก่งหรืออัจฉริยะ” ไม่ได้มีติดตัวมาแต่กำเนิดทุกคนเกิดมามีทุกสิ่งทุกอย่างเท่ากันหมดคือ “ไม่มีอะไร” ต้องอาศัยการเรียนรู้การเลี้ยงดูอบรมบ่มสอนและการพัฒนาเพื่อให้เด็กเป็นอย่างที่พ่อแม่ต้องการ ผู้วิจัยได้นำวิธีสอนของชินอิชิ ซูซูกิ และเทคนิคเพื่อนคู่คิดมาพัฒนาโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นแรก ขั้นตอนการฟังเพลง เป็นการกระตุ้นและเร้าความสนใจเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นการเลียนแบบเป็นการเลียนแบบจากครูหรือสื่อการเรียนรู้ที่ครูจัด ขั้นที่ 3 ทำซ้ำๆ เป็นการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติแบบซ้ำ ๆ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจับคู่ (pair) ฝึกปฏิบัติหรือทำกิจกรรมซ้ำ ๆ ขั้นที่ 4 จดจำฝังใจหลังจากผ่านการฝึกขั้นที่ 3 ทำซ้ำ ๆจนเกิดความชำนาญ จดจำทักษะเหล่านั้นๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นธรรมชาติ และให้นักเรียนรวมกลุ่มแลกเปลี่ยน (share) วิเคราะห์วิจารณ์ภายในกลุ่มหรือทั้งชั้นเรียน และร่วมกันคิด (Think) เพื่อหาข้อสรุปผลการค้นหาคำตอบ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดีจากการฝึกซ้ำๆ ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาของดนตรี เกิดความชำนาญจนจดจำถึงขั้นจำแบบฝังใจ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางดนตรีเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภารัตน์ คู่คิด (2553 : 93-94) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางดนตรีเรื่องการบรรเลงดนตรีไทยเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโซลตานโคดายและแนวคิดของชินอิชิ ซูซูกิ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโซลตานโคดายและแนวคิดของชินอิชิ ซูซูกิ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางดนตรีหลังเรียนทั้ง 2 รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของชินอิชิ ซูซูกิ มีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนและทักษะทางดนตรีสูงกว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโซลตาน โคดาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพชัย อุปชิต (2558 : 96) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุดฝึกทักษะคนตรีไทยตามแนวคิดของซูซูกิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง เสียงใสขลุ่ยเพียงออ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม จึงเป็นโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดร่วมกัน ฝึกการวางแผนร่วมกันประสานงานกัน ทำงานอย่างเป็นระบบแบบแผนมากขึ้น และแก้ปัญหาร่วมกันกับเพื่อนด้วยความเป็นเหตุเป็นผลทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบในส่วนของตนให้สำเร็จ เพื่อความสำเร็จของผลงานของกลุ่ม ดังที่ วัชรา เล่าเรียนดี (2548 : 133) ได้กล่าวไว้ว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เป็นการแสดงออกด้วยคำพูดและการปฏิบัติเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จสูงสุดสมาชิกทุกคนต้องยอมรับว่าผลงานของกลุ่มหรือผลสำเร็จของงานกลุ่มทุกครั้งนั้นเป็นผลงานของทุกคนทุกคนในกลุ่ม มีความรับผิดชอบเท่าเทียมกันต่อผลงานทุกคนในกลุ่ม จึงต้องมีส่วนร่วมในการคิดยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน ร่วมเสนอและปฏิบัติด้วยความเต็มใจ และผู้วิจัยได้คอยติดตามดูแล การปฏิบัติงานของกลุ่มโดยตลอดเวลา คอยช่วยเหลือ คอยปรับแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและกระตุ้นเสริมกำลังใจให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมกันคิดและปฏิบัติอย่างสนุกสนานโดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นเพื่อนสนิทกันจะเกิดการยอมรับกันได้ง่ายขึ้น ด้วยพฤติกรรมการทำงานที่จะให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนชำนาญติดเป็นนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระวัฒน์ หัสโก (2558 : 109) ได้ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยการเรียนรู้แบบผสมผสานแบบร่วมมือ เทคนิค TGT สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบรบือวิทยาคาร ผลการวิจัยพบว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานแบบร่วมมือเทคนิค TGT ช่วยให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน มีการใช้ให้ความช่วยเหลือกัน มีการเคารพกติกาของกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนผู้อื่น แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีและร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จ ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับสูงมาก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

(2) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด การจับคู่ครูผู้สอนควรจับคู่นักเรียนที่เรียนเก่งกับที่เรียนอ่อนเพื่อคอยดูแลช่วยเหลือกัน และควรจะเลือกเพื่อคู่คิดที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้กล้าซักถามปัญหาที่ตนไม่เข้าใจและเกิดการยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

7.2 ข้อแสนะแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยจากการจัดทำชุดการเรียนดนตรีสากลตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ตามขั้นตอนด้วยตนเองจากชุดการเรียนและได้ฝึกปฏิบัติช่วยเหลือระหว่างเพื่อน

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.** พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

_____. 2560. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553** สืบค้นจากhttps://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2560.

ชรินทร์ สงสกุล. 2559. **การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ธีระวัฒน์ หัสโก. 2558. ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยการเรียนรู้แบบผสมผสานแบบร่วมมือ เทคนิค TGT สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบรบือ วิทยาคาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นพชัย อุปชิต. 2558. **ผลการใช้ชุดฝึกทักษะดนตรีไทยตามแนวคิดของซูซูกิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง เสียงใสขลุ่ยเพียงออ**. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ล้วนสายยศ และอังคณา สายยศ. 2543. **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.** กรุงทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิภารัตน์ คู่คิด. 2553. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางดนตรีเรื่องการบรรเลงดนตรีไทยเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโซลตา โคดายและแนวคิดของชินอิชิซูซูกิ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัชรา เล่าเรียนดี. 2548. **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุกรี เจริญสุข. 2542. **คู่มือการอบรมครูซูซูกิและการเป็นครูซูซูกิชั้นต้น**. นครปฐม : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle

THE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT ON PRESENTATION OF INFORMATION TECHNOLOGY FIRST YEAR STUDENTS IN HIGH VOCATIONAL CERTIFICATE IN FACTORY TECHNICIAN DEPARTMENT WITH THE MOODLE PROGRAM

ศุภาพิชญ์ แก้วคำ
นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: supapitch.kae@northbkk.ac.th
ดร.เบญจรัตน์ ราชฉวาง
อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: benjarat.ra@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ(2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ จากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาวิชาเทคนิคผลิต แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 30 คน วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ฉบับ คือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบประเมินทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 6 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ด้วยวิธี t-test for Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.26 และ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this study consisted to 2 issues (1) to study the learning achievement and (2) to compare the learning achievement in Information Technology for Career Management in presentation of Information Technology with Moodle program between pre-test and post- test. The sample of this study was 30 students in the first year in high vocational certificate, majoring in Production Engineering in the department of Factory Technician from Phanom Sarakham Vocational College in Chachoengsao province under Office of the Vocational Education Commission. The research instrument were three issues (1) the lesson plans (2) the learning achievement test and (3) the computer program evaluation form. This study was conducted for 6 months. The data were analyzed by using the descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation and parametric with the t-test method on Dependent Samples. The result of this study showed that (1) the learning achievement of the learners from the learning management with Moodle program has achieved at 87% which is based on the assumption, and (2) the comparison of learning achievement of the learners from the learning management with Moodle program, the scores in post-test were higher than pre-test at the statistically significant at the level of .05

KEYWORDS: Learning management with Moodle program, Learning achievement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับมนุษย์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการสื่อสาร การผลิตในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงในภาคการศึกษา เทคโนโลยีเข้ามีส่วนช่วยให้ระบบการเรียนการสอนมีการพัฒนามากขึ้น เพิ่มโอกาสและเวลาในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยการใช้เทคโนโลยี เทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ในยุคของโลกไร้พรมแดนเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน จนถึงการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีชื่อว่า “อินเทอร์เน็ต” ซึ่งเป็นระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์จากที่ต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกันอินเทอร์เน็ตจึงเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สำคัญที่นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่ต้องการได้เพราะสามารถเข้าถึงวิธีการสอนที่หลากหลายจากแหล่งข้อมูลอันมั่นคงนั่นคือทำให้บทบาทของนักเรียนและครูต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (ไพรัช ธัชยพงษ์; และกฤษณะ ช่างกล่อม, 2541)

การเรียนผ่านอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างมากทั้งตัวผู้เรียนและระบบการศึกษา วงการศึกษาของไทยได้มีความตื่นตัวเกี่ยวกับพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนดังจะเห็นได้จากสถานศึกษาหลายแห่งได้เริ่มโครงการพัฒนาบทเรียน CAI/CBT เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในลักษณะต่าง ๆ ทั้งการสอนเสริมในกรณีที่ผู้เรียนขาดเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน หรือสอนแทนอาจารย์ในกรณีที่เนื้อหาสลับซับซ้อน ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นแนวความคิดที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสาระหลักที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่าย

อินเตอร์เน็ต ซึ่งประมาณการไว้ว่าจำนวนผู้ใช้ในอินเตอร์เน็ตปัจจุบันทั่วโลกมีเกินกว่า 1,500 ล้านคน พัฒนาการของบทเรียน CAI/CBT จึงปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอ เป็นบทเรียนที่นำเสนอผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต เพื่อสอดคล้องกับการใช้งานและกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้บทเรียน (มนต์ชัย เทียนทอง, 2544)

การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 แผนกวิชาช่างกลโรงงาน ได้พบปัญหาในการเรียนการสอนดังนี้ นักศึกษาขาดความสนใจและความกระตือรือร้นที่จะเรียนในรายวิชาเนื่องจากเนื้อหารายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ จะเป็นเนื้อหาที่มีลักษณะในการปฏิบัติการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ทำให้นักศึกษาซึ่งไม่มีความถนัดในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ จึงกลายเป็นบทเรียนที่ค่อนข้างยากสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรม ครูผู้สอนจึงต้องใช้เวลาในการอธิบายเนื้อหาเป็นเวลานาน ทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจและเกิดความเบื่อหน่าย ลดความสนใจในการเรียนลง (วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม, 2560)

จากปัญหาในการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรม นักศึกษาขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนเพราะนักศึกษาไม่มีความถนัดในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงเนื้อหามีลักษณะในการปฏิบัติการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ จึงทำให้ครูผู้สอนนำวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ พร้อมทั้งมีเทคนิคการนำเสนอเป็นตัวกระตุ้นที่น่าสนใจ นักศึกษาสามารถประเมินผลการเรียนได้ทันทีหลังจากที่นักศึกษา ศึกษาจบบทเรียนแล้ว อีกทั้งยังสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา เพื่อส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน เพิ่มทักษะในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศของนักศึกษา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle ถือเป็นการนำเทคโนโลยีทางด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้เพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในงานด้านต่าง ๆ ตามลักษณะงานอาชีพ และครูผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรม Moodle ไปใช้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา สามารถกำหนดเป็นนโยบายในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับมาตรฐาน การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ จากการจัดการเรียนรู้ ด้วยโปรแกรม Moodle

(2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ จากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

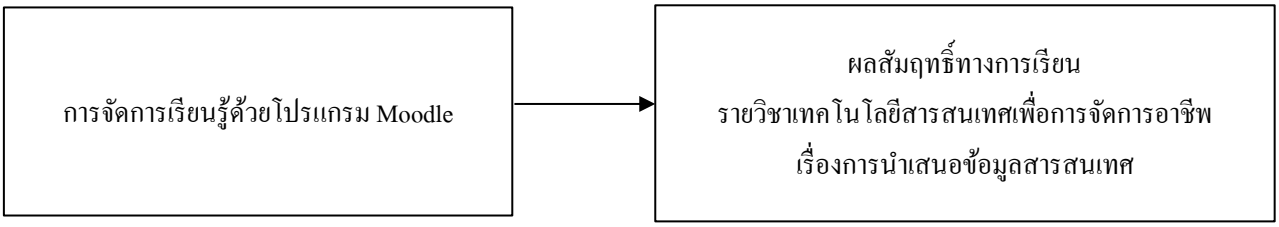

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานของงานวิจัย

(1) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่องการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ จากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle อยู่ในระดับดีมากเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่องการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) ศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว โดยการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2540)

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

Pre-test	Treatment	Post-test
T_1	X	T_2

5.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาวิชาเทคนิคการผลิต แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 30 คน วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

5.3 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ตัวแปรต้น มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle ส่วนตัวแปรตาม มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่องการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ

5.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ระยะเวลา 6 เดือน (พฤษภาคม-ตุลาคม 2561) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1วัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษาก่อนเรียน ระยะที่ 2 จัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle และระยะที่ 3 วัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลังเรียน

5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

(1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม และประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามแบบประเมินแผน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า(Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน คำนวณค่าความยากง่าย ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.65-0.73 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.23-0.46 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธีการของโลเวท (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

(3) แบบประเมินทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ เป็นแบบประเมินตามด้าน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านความถูกต้อง2)ด้านความคิดสร้างสรรค์3)ด้านความเป็นระเบียบและ 4)ด้านการทำงานสำเร็จตามเวลา ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item- Objective Congruence (IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00

5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น โดยนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาวิชาเทคนิคการผลิต แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 30 คน วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานได้แก่ t-test for Dependent Samples

6. สรุปผลการวิจัย

(1) ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ จากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1

นักศึกษาคนที่	คะแนนสอบก่อนเรียน (50)		ร้อยละ	ระดับ	คะแนนสอบหลังเรียน (50)		ร้อยละ	ระดับ
	ทฤษฎี (30)	ปฏิบัติ (20)			ทฤษฎี (30)	ปฏิบัติ (20)		
1	21	9	60.00	พอใช้	28	18	92.00	ดีมาก
2	20	9	58.00	ผ่านเกณฑ์	26	18	88.00	ดีมาก
3	21	9	60.00	พอใช้	29	18	94.00	ดีมาก
4	19	6	50.00	ผ่านเกณฑ์	23	18	82.00	ดีมาก
5	20	12	64.00	พอใช้	26	20	92.00	ดีมาก
6	18	9	54.00	ผ่านเกณฑ์	25	19	88.00	ดีมาก
7	18	11	58.00	ผ่านเกณฑ์	24	18	84.00	ดีมาก
8	17	8	50.00	ผ่านเกณฑ์	23	18	82.00	ดีมาก
9	19	10	58.00	ผ่านเกณฑ์	25	18	86.00	ดีมาก
10	18	9	54.00	ผ่านเกณฑ์	24	18	84.00	ดีมาก
11	17	8	50.00	ผ่านเกณฑ์	24	20	88.00	ดีมาก
12	20	12	64.00	พอใช้	27	18	90.00	ดีมาก
13	21	12	66.00	พอใช้	27	18	90.00	ดีมาก
14	17	8	50.00	ผ่านเกณฑ์	24	18	84.00	ดีมาก
15	18	11	58.00	ผ่านเกณฑ์	23	17	80.00	ดีมาก
16	20	12	64.00	พอใช้	28	20	96.00	ดีมาก
17	17	8	50.00	ผ่านเกณฑ์	24	20	88.00	ดีมาก
18	17	9	52.00	ผ่านเกณฑ์	23	18	82.00	ดีมาก
19	14	7	42.00	ผ่านเกณฑ์	21	19	80.00	ดีมาก
20	16	8	48.00	ผ่านเกณฑ์	23	17	80.00	ดีมาก
21	17	8	50.00	ผ่านเกณฑ์	23	18	82.00	ดีมาก
22	21	9	60.00	พอใช้	28	19	94.00	ดีมาก
23	20	9	58.00	ผ่านเกณฑ์	26	18	88.00	ดีมาก
24	19	9	56.00	ผ่านเกณฑ์	26	18	88.00	ดีมาก
25	20	9	58.00	ผ่านเกณฑ์	24	20	88.00	ดีมาก
26	19	9	56.00	ผ่านเกณฑ์	26	19	90.00	ดีมาก
27	21	10	62.00	พอใช้	27	18	90.00	ดีมาก
28	20	11	62.00	พอใช้	27	18	90.00	ดีมาก
29	21	12	66.00	พอใช้	28	18	92.00	ดีมาก
30	19	10	58.00	ผ่านเกณฑ์	25	18	86.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม							87.26	ดีมาก

จากข้อมูลในตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.26

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)

การทดสอบ	N	K	$\bar{X}$	**S.D.**	**t**	**p-value**
ก่อนเรียน	30	50	28.26	2.98	42.64*	.000
หลังเรียน	30	50	43.63	2.23		

จากข้อมูลในตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. อภิปรายผล

7.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle พบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.26 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรม Moodle เป็นการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นการเปิดโอกาสผู้เรียนที่ไม่มีเวลาได้เรียนในเวลาและสถานที่ที่ต้องการและยังช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเนื้อหาในการเรียนถูกถ่ายทอดผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนจากสื่อข้อความเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พีระพงษ์ น้ำใจดี (2550) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นในการเรียนรู้บทเรียนวิชาฟิสิกส์ โดยการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนภูเวียงวิทยาคม ซึ่งพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเฉลี่ยร้อยละ 7.40 และที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 76.67 และการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ในระดับดี

7.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle มีการชี้แจงและบอกวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนทำให้ผู้เรียนเข้าถึงประเด็นที่สำคัญของเนื้อหาและสามารถเรียนรู้จากเนื้อหาและวิดีโอ รวมไปถึงสื่อการเรียนรู้จากภายนอก และผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบความรู้ที่ผู้สอนจัดการเรียนรู้ในโปรแกรม Moodle ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และสามารถปลูกฝังความรับผิดชอบความขยันหมั่นเพียร ให้กับผู้เรียนอีกด้วย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้ด้วย

โปรแกรม Moodle สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพงศ์ จันทร์สุข (2557) ได้พัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อทบทวน เรื่องค่าตัวแปรและค่าคงที่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผลวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อทบทวน เรื่องตัวแปรและค่าคงที่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ก่อนการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรม Moodle ครูผู้สอนควรมีการสำรวจทักษะหรือฝึกทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาก่อน เพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้งานและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในระหว่างที่เรียนด้วยโปรแกรม Moodle

(2) ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาการสอนโดยให้มีการทำสื่อการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและเป็นการกระตุ้นความสนใจในการเรียนและการทดสอบของนักศึกษาและลดเวลาในการสอนจากตำราเรียน

(3) การจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle สามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนซ่อมเสริมสำหรับนักศึกษาที่มีความต้องการเรียนเพิ่มเติม

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโปรแกรม Moodle ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทบทวนเนื้อหาหลังจากการเรียนในชั้นเรียนปกติเป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง

(2) ควรมีการวิจัยในการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมอื่นๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

9. เอกสารอ้างอิง

ธนพงศ์ จันทร์สุข. 2557. **การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อทบทวนเรื่องตัวแปรและค่าคงที่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง**. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ (คอมพิวเตอร์). บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

บุญชม ศรีสะอาด. 2553. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2540. **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหน่วยที่ 6**. กรุงเทพฯ. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พีระพงษ์ น้ำใจดี. 2550. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นในการเรียนรู้บทเรียนวิชาฟิสิกส์โดยจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนภูเวียงวิทยาคม.** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไพรัช ธัชยพงษ์; และกฤษณะ ช่างกล่อม. 2541. **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติเพื่อการศึกษา.** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.กรุงเทพฯ.

มนต์ชัย เทียนทอง. 2544. **ก้าวไกล พัฒนาเทคนิคศึกษา.เอกสารประกอบการสอนวิชา การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์ สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ จำกัด.

วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม. 2560. **รายงานการประเมินตนเองภายในสาขางาน**.ฉะเชิงเทรา: สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ.วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม.

การใช้สื่อละครนิทานเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติในเด็กปฐมวัย

Fairy tale plays usage for conscious implantation of loving in nature in early childhood

สมเจตน์ ยามาเจริญ

อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอนแก่น

E-mail: somjate.ya@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การปลูกฝังสิ่งดีๆให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่สำคัญ และเป็นเรื่องที่ควรกระทำอย่างยิ่ง ซึ่งการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม และการปลูกฝังจิตสำนึกของเด็กปฐมวัยนี้ เด็กจะเข้าใจลักษณะของรูปธรรมมากกว่านามธรรม ละครนิทานจึงมีความเหมาะสม ตรงกับความสนใจ และสามารถถ่ายทอดคุณธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมได้ อีกทั้ง การใช้ละครนิทานในการสื่อสารโน้มน้าวใจเด็กปฐมวัยอย่างมีระบบและขั้นตอน และประสิทธิภาพของสื่อละครนิทาน ในการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติแก่เด็กปฐมวัย ยังเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องศึกษา เพราะในปัจจุบันนี้ สิ่งที่มนุษย์กระทำ อาจสร้างความเสียหายให้แก่โลกของเรามากกว่าทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมมากมาย โดยเฉพาะปัญหาใหญ่อย่างสภาวะโลกร้อน ที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สภาพอากาศแปรปรวน ทุกคนจึงต้องร่วมมือกันรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อโลกที่น่าอยู่ของเรา ซึ่งละครนิทานจะช่วยสร้างความตระหนักรู้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะคุณธรรมทั้งหลาย ที่เด็กได้ฟังตั้งแต่ปฐมวัย จะฝังแน่นอยู่ในตัวเด็ก แล้วนำไปใช้ในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ อย่างมิรู้ลืม

คำสำคัญ : ละครนิทาน, จิตสำนึก, รักธรรมชาติ, เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The goodness implantation is so important for early childhood and it is an obligation that we should do. The conscious implantation in early childhood, children able to understand the natural form more than abstract. Also, Fairytale plays is the tool which is appropriate, suitable with children's interesting, and passing on morality to be natural formations. Moreover, the original fairy tale plays which is created the base on the motivation theory and setting the specific objectives for media usage framework, these creation effect factors that will make the clarify objectives, appropriate to their age, and effectiveness conscious implantation of loving in nature in early childhood through the fairy tale plays. Because of now, human action makes harmfulness to the world more than others era in the past. There were many environmental problems, especially a big problem as the global warming that it is an important cause of climate change. Also, everyone must go along for taking responsibility for environmental cares and protection that this idea will make the livable world. Fairytale plays usage will create an

effective awareness to children. Finally, the virtue that children have listened until early childhood, will be ingrained to them, including unforgettable utilization when they are teenage and adult age.

Keywords : Fairy tale plays usage, Conscious, Loving in nature, Early childhood

1. บทนำ

ละครนิทาน หมายถึง การแสดงละครจากหนังสือนิทาน ซึ่งอาจนำเสนอ เป็นลักษณะของละครเต็มรูปแบบที่ประกอบไปด้วย บทละคร นักแสดง เสื้อผ้า ฉาก แสงและเสียง หรืออาจเป็นการจัดกิจกรรมประกอบละครเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่นเป็นสื่อการสอน หรือ เพื่อความบันเทิง จุดประสงค์ที่สำคัญของการจัดละครนิทานนั้น เพื่อให้เด็กซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยคำนึงถึงวัยและความสนใจของเด็ก เด็กจะได้รับการเรียนรู้บางอย่างตามเจตนาของผู้ผลิต จากการสังเกตบทบาทของตัวละคร โดยที่ผู้แสดงอาจเป็นเด็ก แสดงให้เด็กชม หรือ ผู้ใหญ่แสดงให้เด็กชมก็ได้ และเรื่องราวที่แสดง จะนำมาจากนิทาน เน้นเรื่องจินตนาการเป็นสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ละครจะตอบสนองได้กับคนทุกกลุ่ม แต่ในละครนิทานนั้น จะมุ่งเน้นตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กโดยเฉพาะ การเขียนบทละครนิทาน ก็เขียนขึ้นเพื่อกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม ทำให้ละครนิทานมีประสิทธิภาพในการพัฒนาและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด และสื่อละครนิทานนี้ ยังสามารถช่วยพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องที่เด็กควรรู้ ควรเข้าใจได้อย่างดีเยี่ยม โดยเฉพาะในเรื่องของการปลูกฝังจิตสำนึกอันพึงประสงค์ ถ้ามีการวางแผนการสื่อสาร เพื่อใช้สื่อประเภทนี้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีระบบ ก็จะสามารถผลิตละครนิทานที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม และมีความน่าสนใจ นำมาใช้ปลูกฝังจิตสำนึกอันพึงประสงค์ได้อย่างดี หลากหลาย แม้แต่เรื่องของการรักสิ่งแวดล้อม รักธรรมชาติ ก็เช่นกัน

รักธรรมชาติ คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด โดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมทั้งต้อง มีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้น การรักธรรมชาติ นอกจากจะหมายถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีความหมายรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่สมควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็ก ในช่วงที่เรียกว่า ปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยสำคัญของชีวิต เป็นพื้นฐานสำคัญของการมีบุคลิกภาพที่ดี ที่จะคงอยู่กับเด็กตลอดไป

ดังนั้น การปลูกฝังสิ่งดีๆให้แก่เด็กปฐมวัยจึงเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นเรื่องที่ควรกระทำอย่างยิ่ง ซึ่งการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม และการปลูกฝังจิตสำนึกของเด็กปฐมวัยนี้ เด็กจะเข้าใจลักษณะของรูปธรรมมากกว่านามธรรม ละครนิทานจึงมีความเหมาะสม ตรงกับความสนใจ และสามารถถ่ายทอดคุณธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมได้ อีกทั้ง ละครนิทานที่สร้างขึ้นเอง และมีการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจน เป็นกรอบในการใช้ก็จะทำให้เนื้อหาของละครนิทานที่สร้างขึ้น มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมกับความสนใจของเด็กปฐมวัย และส่งผลให้ละครนิทานมีประสิทธิภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติในเด็กปฐมวัยได้อย่างดี

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อศึกษาการใช้ละครนิทานในการสื่อสารโน้มน้าวใจเด็กปฐมวัยอย่างมีระบบและขั้นตอน

(2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสื่อละครนิทานในการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติแก่เด็กปฐมวัย

3. การใช้ละครนิทานในการสื่อสารโน้มน้าวใจเด็กปฐมวัย

การดำเนินงานใดๆก็ตาม ควรจะเป็นไปอย่างมีระบบและขั้นตอนที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ และการวางแผนสำหรับการใช้ละครนิทานในการสื่อสารโน้มน้าวใจเด็กปฐมวัยก็เช่นกัน จำเป็นต้องทำต่อเนื่องอย่างมีระบบและขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นงานอันดับแรกที่ผู้ผลิตละครนิทานจะต้องดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้รู้ทิศทางที่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า เพราะการวางแผนเป็นเรื่องของอนาคตดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว และเป็นพื้นฐานที่เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ สิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักในการวางแผนคือ แผนที่วางจะต้องมีความชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ทีมงานเกิดความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี

2. พัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน ผู้ผลิตละครนิทานจะต้องกำหนดข้อตกลงต่างๆ ที่จะเป็นขอบเขตในการวางแผน เพื่อสามารถคาดการณ์สิ่งต่างๆในอนาคตได้ถูกต้องใกล้เคียง การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นจะนำมาเป็นพื้นฐานในการวางแผน ขอบเขตและข้อตกลงต่างๆ นอกจากปัจจัยภายนอกแล้ว การวางแผนจะต้องตระหนักถึงข้อมูลภายในด้วย จึงจะทำให้ข้อตกลงที่กำหนดขึ้น มาจากข้อมูลรอบด้าน ทำให้ผลที่นำมาเป็นกรอบในการวางแผน มีความเชื่อถือมากขึ้น

3. พิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นเสมอในการทำงานใดๆ ฉะนั้นถ้าผู้ผลิตละครนิทานได้มีการพิจารณาและคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้แล้ว ก็จะสามารถขจัดข้อจำกัดต่างๆให้เหลือน้อยลง ซึ่งคงจะไม่มีงานใดที่สมบูรณ์โดยไม่มีข้อบกพร่องเลย แต่ถ้าได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว งานนั้นก็จะดำเนินไปด้วยความราบรื่น สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาคาดการณ์ในการวางแผน ได้แก่ ขอบเขต อำนาจหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพทางการเงิน ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ในทีมผู้ผลิต เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีน้ำหนักสำคัญในการวางแผนงานที่จะดำเนินการในอนาคต

4. พัฒนาทางเลือก ในการวางแผน ผู้ผลิตละครนิทานควรได้แสวงหาทางเลือกต่างๆ ที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้นๆ เพราะบางครั้งการดำเนินตามแผนหนึ่งๆ ไม่ใช่มีแนวทางปฏิบัติแนวเดียว ที่จะบรรลุความสำเร็จของแผนนั้น แต่อาจมีแนวปฏิบัติหลายๆ แนวที่สามารถไปถึงวัตถุประสงค์ของแผนนั้นได้เช่นกัน ฉะนั้นผู้ผลิตละครนิทานจำเป็นต้องคิดถึงแนวทางต่างๆ หลายแนวทางในการวางแผน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาความคิดของผู้ผลิตละครนิทาน ให้มีความหลากหลายตามข้อมูลต่างๆ

5. ประเมินทางเลือก การประเมินทางเลือกนี้ ต้องการหลังจากได้มีการพัฒนาทางเลือกต่างๆ และผู้ผลิตละครนิทานจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ของทางเลือกแต่ละแนวทางประกอบ ว่าจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ที่ทางเลือกเหล่านี้ จะทำให้การผลิตละครนิทานดำเนินการไปได้ด้วยดี แล้วจึงตัดสินใจเลือกแนวทาง ที่เป็นไปได้สูงสุด โดยสิ่งที่เป็นข้อคิด สำหรับผู้ผลิตละครนิทาน ในการประเมินทางเลือกนั้นก็คือ ไม่มีวิธีใด ที่ให้ผลสูงสุดเพียงวิธีเดียว ฉะนั้นผู้ผลิตละครนิทานควรตัดสินใจเลือกแนวทาง สักสองแนวทางหรือมากกว่า และนำทางเลือกที่เลือกแล้ว มาหลอมรวมกันเพื่อเป็นแผนงาน ที่เป็นไปได้มากที่สุดในการปฏิบัติ

6. เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ผู้ผลิตละครนิทานต้องทำการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะออกมาในรูปการกำหนดเป็นนโยบาย , ตารางการทำงาน , มาตรฐานปฏิบัติงาน , วิธีปฏิบัติงาน , งบประมาณ , การเปลี่ยนแปลงแผนในลักษณะที่กล่าวนี้ จะช่วยเป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

ทั้งนี้ เราควรนำการวางแผนอย่างมีระบบและขั้นตอนมาใช้ ตั้งแต่การเขียนบทละครนิทาน ซึ่งเขียนขึ้นเพื่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก โดยอาจนำเรื่องมาจากหนังสือนิทาน ซึ่งก่อนนำเรื่องราวมาแสดงควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ความเหมาะสมของบทละครนิทานต่อผู้ชม พิจารณาได้ด้วยการศึกษาจิตวิทยาของเด็กวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายก่อนทำการเขียนบทละครนิทาน เพราะการศึกษาจิตวิทยาจะทำให้เข้าใจความสนใจ ความยาวนานของสมาธิของผู้ชม

2. คุณค่าทางศิลปะการละคร ซึ่งบทละครนิทานที่ดีต้องมีเอกภาพ โครงเรื่องต้องกระชับ สนุก ไม่ซับซ้อน และไม่มีโครงเรื่องย่อยมากจนจำเรื่องเดิมไม่ได้ ตัวละครต้องมีชีวิตจิตใจเหมือนคนธรรมดา เรียกความเห็นอกเห็นใจจากผู้ชมเมื่อต้องเผชิญอุปสรรคและความยากลำบากต่างๆ บทสนทนาต้องเป็นไปตามธรรมชาติ เหมาะสำหรับเนื้อเรื่อง และเมื่อเรื่องดำเนินถึงตอนที่ตื่นเต้นที่สุด ก็มีบทสรุปจบเรื่อง ที่แสดงให้เห็นว่าใครจะได้ผลลัพธ์อย่างไรจากการกระทำของตน

3. สาระของเรื่อง ไม่จำเป็นที่บทละครนิทานจะต้องมีคุณธรรม เช่น ความดีชนะความชั่วแฝงอยู่เสมอ แต่เมื่อสรุปเนื้อหาแล้ว บทละครนิทานควรจะสามารถสื่อสารกับผู้ชมเกี่ยวกับข้อคิดในการดำรงชีวิต รวมทั้งการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม หรือแสดงให้เห็นถึงข้อผิดพลาดบางอย่างของมนุษย์ ซึ่งทำให้ผู้ชมยอมรับสิ่งต่าง ๆ หรือมองโลกได้กว้างขึ้นกว่าเดิม หากเป็นการแต่งบทละครนิทานขึ้นใหม่ ควรพิจารณาว่าละครนิทานที่แต่งขึ้นมีจุดมุ่งหมายอะไร เหมาะสมกับผู้ชมอายุเท่าใด และบทละครนิทานที่เขียนขึ้นมีความเป็นเอกภาพทางการละครหรือไม่ ในกรณีแปลบทละครนิทานหรือดัดแปลงบทละครนิทาน ผู้แปลหรือดัดแปลงควรมีความรู้ในด้านภาษาเป็นอย่างดี ต้องทำการศึกษาบทละครนิทาน ต้นแบบอย่างละเอียดถี่ถ้วน และมีจุดมุ่งหมายในการแปลหรือดัดแปลงอย่างชัดเจน

4. หัวใจของการเขียนบทละครนิทาน ซึ่งก็คือ การสร้างโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร และ การเขียนบทสนทนา

การสร้างโครงเรื่อง คือ การจัดลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในละครตั้งแต่ฉากแรกจนกระทั่งฉากสุดท้ายตามที่ผู้เขียนบทละครนิทานต้องการ ถ้าเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่ดัดแปลงมา ผู้เขียนบทละครนิทานจะสามารถตัดทอนหรือเพิ่มเติมบางส่วนของเนื้อเรื่องได้บ้าง ตามที่ผู้เขียนบทละครนิทานเห็นว่าทำให้เรื่องสนุกสนานขึ้น โครงเรื่องที่ดีไม่ควรซับซ้อน เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นควรเป็นไปตามลำดับเวลา เหตุผล และรักษาเอกภาพของเรื่องไว้อย่างดีที่สุด เอกภาพคือการที่ผู้เขียนบทละครนิทานตัดสินใจอย่างแน่นอนว่า จุดมุ่งหมายในการเขียนบทละครนิทานเรื่องนี้คืออะไร มีใครเป็นตัวเอก มีความสัมพันธ์กับใครบ้างและมุ่งพัฒนาเฉพาะเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับตัวเอกเท่านั้น และผู้เขียนบทละครนิทาน ควรเน้นถึงลักษณะนิสัยของ ตัวละคร เพื่อให้ผู้ชมได้รู้จักตัวละครเสียก่อน หลังจากนั้นจึงเริ่มแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งภายในของตัวละครเองหรือกับผู้อื่นก็ได้ ตัวละครตัวเอกต้องพยายามต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จนกระทั่งถึงตอนที่ตื่นเต้นที่สุดของเรื่อง ซึ่งเมื่อผ่านตอนนี้ไปแล้ว ทุกอย่างก็จะเริ่มคลี่คลาย และเรื่องก็จะจบลง ละครจะสนุกหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินเรื่อง

ว่า ผู้เขียนบทละครนิทาน สามารถสร้างความระทึกใจให้กับผู้ชมได้มากเพียงไร ถ้าผู้เขียนสามารถทำให้ผู้ชมติดตามเรื่องด้วยใจจดใจจ่อ เอาใจช่วยตัวละครอยู่ตลอดเวลา ขณะที่เขาเผชิญอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆได้ ก็หมายความว่า ละครนิทานเรื่องนั้น เป็นละครที่ดีทีเดียว

ส่วนของ การสร้างตัวละคร ในละครนิทาน ผู้เขียนบทละครนิทานจะปูพื้นเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ให้ผู้ชมได้รู้จักตัวละคร ฟังความคิด ความเชื่อและเหตุผลว่าทำไมจึงตัดสินใจทำสิ่งนั้น ตัวละครต้องมีความเป็นมนุษย์และน่าเชื่อ ต้องทำ ต้องคิด และต้องตัดสินใจต่อสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่อย่างคนธรรมดากระทำ ถึงแม้ว่าตัวละครในละครนิทานส่วนใหญ่ จะเป็นตัวละครในจินตนาการ แต่ทว่าตัวละครเหล่านั้นจะต้องมีลักษณะนิสัยที่เลียนแบบจากคน เช่น นกแก้วขี้โม้ หมาป่าจอมกวน และเต่าขี้ลืม เป็นต้น ซึ่งการที่จะทำให้ตัวละครบนเวทีทุกตัวมีชีวิตและเด็กจำได้ก็คือ ให้ตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะเด่นเป็นของตนเอง การที่ตัวละครมีลักษณะนิสัยที่ต่างกันเมื่อประสบปัญหานั้น ย่อมจะแสดงความรู้สึกและแสดงออกต่างกันด้วย และตัวละครนิทาน มักมีลักษณะเป็นตัวละครด้านเดียว เป็นตัวละคร ที่มีคุณสมบัติตายตัวและไม่ละเอียด เช่น ถ้าเป็นคนดีก็จะต้องมีหน้าตาดี จิตใจดีตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่มีข้อบกพร่อง และถ้าเป็นผู้ร้ายก็มักจะก้าวร้าว อารมณ์ร้าย พูดจาไม่ดี คือร้ายตลอด รวมถึงลักษณะภายนอก ตัวละครในละครนิทานนั้น มักจะต้องมีลักษณะภายนอกที่ดูสมกับบทบาท เช่น เจ้าหญิงควรจะสวย น่ารัก ใจดี แต่ทว่าขณะเดียวกันจะต้องมีชีวิตจิตใจ มีข้อบกพร่องและนิสัยใจคอ ที่เปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะตัวละครนำเรื่อง เด็กๆจะรู้สึกเอาใจช่วยตัวเอกที่เป็นรองคนอื่นในตอนแรก เช่น เป็นเด็กขี้อาย และได้ปรับตัวเอง จนกระทั่งฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆไปได้ และได้รับการยอมรับในตอนจบ เนื่องจากเวลาจำกัด การปูพื้นฐานนิสัยตัวละคร ถ้าทำตั้งแต่เริ่มเรื่องก็จะทำให้ผู้ชมติดตามเรื่องได้เร็วขึ้น ทั้งนี้โดยผ่านการกระทำและการสนทนาของตัวละคร ตัวละครนำเรื่อง ที่เรียกว่า “ตัวเอก” นั้นต้องมีความดึงดูดผู้ชมได้ดี นอกจากความเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจแล้วก็จะต้องมีความแน่วแน่ เมื่อตั้งใจจะทำอะไรต้องทำให้ได้ แม้จะมีอุปสรรคมากก็ตาม นอกจากนี้ตัวละครอีกตัวหนึ่ง ซึ่งนับว่ามีความสำคัญในการดำเนินเรื่องเช่นกัน คือ ตัวร้าย สำหรับตัวร้าย ถ้าไม่มีเวลาปูพื้นนิสัยให้ผู้ชมทราบว่าทำไมตัวร้ายจึงมีนิสัยชั่วร้าย ก็ไม่ควรสร้างแบบที่โหดร้ายจนเกินไป เพราะจะทำให้เด็กฝังใจ ผู้เขียนบทละครนิทานสามารถลดความน่ากลัวด้วยการใส่ความตลกลงไป ซึ่งจะทำให้เด็กยอมรับได้ดีกว่า เพราะตัวร้ายมีทั้งความน่ากลัวและความตลกในเวลาเดียวกัน

สุดท้าย การเขียนบทสนทนา ในละครนิทาน บทพูดนั้นมีความสำคัญรองจากการกระทำบนเวที เพราะเด็กยังไม่รู้ศัพท์มากนัก การสื่อสารด้วยการกระทำจะทำให้เด็กเข้าใจได้ง่ายกว่า บทพูดในละครนิทานต้องสั้นๆ ง่ายๆ ได้ใจความ เป็นสิ่งที่เข้ามาช่วยเสริมการกระทำของตัวละคร เพื่อให้ผู้ชมได้รู้จักนิสัยใจคอของตัวละครดีขึ้น หรือช่วยอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้วให้ชัดเจนขึ้น เด็กๆมักไม่ชอบให้มีคนสองคนนั่งคุยกันหรือตัวละครออกมาพูดนานๆ ด้วยข้อความยาวๆ เด็กชอบเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนเวที ซึ่งไม่จำเป็นต้องตื่นเต้นตลอดเวลา แต่อาจเป็นกิจกรรมธรรมดาที่เราทำในชีวิตประจำวัน เช่น บิดขี้เกียจ หาวนอน กินข้าว เกาหลัง ก็ทำให้เด็กสนใจได้ ดังนั้น เมื่อการสื่อสารด้วยการกระทำจะทำให้เด็กเข้าใจได้ง่ายกว่า ผู้ที่รับบทบาทเป็นผู้กำกับการแสดงละครนิทาน จึงต้องสร้างสรรค์การแสดงละครนิทาน จากบทละครนิทานที่เป็นตัวอักษร ให้กลายเป็นการกระทำ ที่จะทำให้เด็กได้เข้าใจ นับเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การสื่อสารที่จะเกิดขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การใช้ละครนิทานในการสื่อสาร โน้มน้าวใจเด็กปฐมวัย ที่ประสบผลสำเร็จ

อาจกล่าวได้ว่า การใช้ละครนิทานในการสื่อสารโน้มน้าวใจเด็กปฐมวัยนั้น “ละครนิทาน” เป็นสื่อที่เหมาะสม และเป็นที่สนใจของเด็กวัยนี้ที่สุด และยังสามารถนำมาใช้เพื่อปรับจิตสำนึก หรือปลูกฝังคุณลักษณะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในการใช้ละครนิทานนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้ละครนิทาน และการศึกษาข้อมูลเพื่อใช้ละครนิทานมีความสำคัญอย่างมาก เพราะนอกจากจะทำให้ตัวสารที่ต้องการสื่อถึงผู้รับสาร มีความถูกต้องชัดเจน ตัวสื่อซึ่งคือ ละครนิทาน ยังต้องมีความเหมาะสม และตรงกับความสนใจของผู้รับสารด้วย การใช้เนื้อหาละครนิทานที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เนื้อหาไม่ซับซ้อน เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก และตัวละครมี ความใกล้เคียงกับเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความสนใจในละครนิทาน เนื้อหาของละครนิทานนี้ต้องง่าย เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับโลกเล็กๆ ของเด็กเป็นหลัก ความสนใจหลัก เป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เด็กคนอื่นๆ หรือธรรมชาติ จะทำให้เด็กเกิดความสนใจในละครนิทานได้ดี

4. ประสิทธิภาพของสื่อละครนิทานในการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติ

ประสิทธิภาพของสื่อละครนิทานในการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติแก่เด็กปฐมวัย ประสบผลสำเร็จได้เพราะ สื่อละครนิทานมีเรื่องราวที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก คือ

1. เด็กต้องการความรัก
2. เด็กต้องการให้คนอื่นสนใจ
3. เด็กต้องการให้ความรักแก่คนอื่น
4. เด็กต้องการเล่น
5. เด็กต้องการกิน
6. เด็กต้องการสิ่งวิเศษ มหัศจรรย์
7. เด็กต้องการความสวยงาม
8. เด็กต้องการสิ่งลึกลับ
9. เด็กต้องการความขบขัน

อีกทั้งละครนิทาน เป็นสื่อที่มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การสั่งสอนอย่างสนุก ทำให้เด็กไม่รู้สึกว่าถูกสอน และยิ่งทำให้ละครนิทานมีประสิทธิภาพในการปลูกฝังจิตสำนึก คุณธรรมจริยธรรมได้อย่างดี ซึ่งละครนิทานมีประโยชน์ดังนี้

1. ละครนิทานช่วยเสริมปัญญาเด็ก ขณะที่แสดงละครนิทาน จะเป็นบรรยากาศแห่งความสุขของทุกคน แสดงถึงความรัก ความอบอุ่น สร้างความผูกพันมั่นใจ เชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะเสริมปัญญาเด็กได้อย่างดี

2. ละครนิทานปลูกฝังให้เป็นเด็กช่างคิด ช่างถาม ช่างสังเกต ละครนิทานช่วยให้เด็กเป็นเด็กกล้าถาม เด็กจะมีความมั่นใจ ฉลาด แสดงความคิดเห็นถูกจังหวะ เรียกว่ามีความฉลาดทั้งทางปัญญา (IQ) และฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

3. เด็กเรียนรู้ภาษาได้เร็ว การแสดงละครนิทานเปรียบเสมือนการสอนภาษาไทยไปในตัว เด็กจะได้ยินได้ฟังรูปประโยค การใช้ภาษาอย่างสนุกสนาน เด็กจะมีทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาไทย

4. จับประเด็นเก่ง วิเคราะห์เก่ง การแสดงละครให้เด็กๆชม ได้ฟังคำพูดซ้ำๆ เด็กๆก็จะจำได้ทั้งเรื่อง เด็กก็จะมอง ภาพรวมของเรื่องทำให้เด็กรู้จักกับประเด็น ย่อความเป็น รู้จักมองสรรพสิ่งอย่างเป็นระบบ

5. สร้างสมาธิให้เด็ก ช่วงของการแสดงละครนิทาน เด็กจะชมและฟังละครนิทานอย่างใจจดใจจ่อตั้งอกตั้งใจ ยิ่งแสดงละครนิทานที่เหมาะกับอายุของเด็ก เด็กก็จะเข้าใจและอยากรู้ต่อไปว่าจะเกิดอะไรขึ้น เป็นการสร้างสมาธิให้กับเด็ก พบว่าเด็กฉลาดหรือคนเก่ง มักจะเป็นคนที่มีสมาธิสูง สมาธิจึงเป็นองค์ประกอบของความฉลาดทางปัญญา (IQ)

6. สร้างให้เด็กมีจินตนาการ ขณะที่แสดงละครนิทาน เสียงและภาพ จะช่วยสร้างจินตนาการไปพร้อมกับการรับรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ไม่เคยรู้มาก่อน

7. สร้างคุณธรรมแก่เด็กได้ง่าย ละครนิทานแต่งขึ้นเพื่อสอดแทรกคุณธรรม ทักษะชีวิตหรือข้อคิดต่างๆ เป็นอุทาหรณ์ให้ผู้ชมได้ตระหนักรู้ไว้ คุณธรรมทั้งหลายที่เด็กได้ฟังตั้งแต่ปฐมวัย จะฝังแน่นอยู่ในตัวเด็กและนำไปใช้ในวัยรุ่น และผู้ใหญ่อย่างมิรู้ลืม หากคุณพ่อคุณแม่อยากจะสอนคุณธรรม ความดีเรื่องใดๆให้ลูกยึดถือ เครื่องมือที่ดีที่สุด คือ ละครนิทาน ละครนิทานเป็นการขยายสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมเด็กก็จะมองเห็น คิดออก และคล้อยตามได้ง่าย

8. สร้างเด็กให้มีความรู้ความฉลาดทางอารมณ์ เด็กๆที่ชอบชมละครนิทาน จะสามารถปรับตัว เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ละครนิทานสร้างความเข้าใจเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย เมื่อเด็กชมละครนิทานก็จะรู้จักคิด จินตนาการ และนำข้อคิดที่ได้จากละครนิทานมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

9. สร้างเด็กให้เป็นเด็กรักการเรียนรู้ การให้เด็กชมละครนิทานอยู่เสมอ จะเป็นการช่วยปลูกฝัง นิสัยรักการเรียนรู้ของเด็กในทุกมิติ

เมื่อละครนิทานที่สร้างขึ้นเอง มีการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจน เป็นกรอบในการใช้ จะทำให้เนื้อหาของละครนิทานที่สร้างขึ้น มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมกับความสนใจของเด็กปฐมวัย และส่งผลให้ละครนิทานมีประสิทธิภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติในเด็กปฐมวัยได้อย่างดี จึงควรนำมาใช้ในการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติ เพราะในปัจจุบันนี้ สิ่งที่มนุษย์ทำสร้างความเสียหายให้แก่โลกของเรา มากกว่าทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมาย โดยเฉพาะปัญหาใหญ่อย่างสภาวะโลกร้อน ที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สภาพอากาศแปรปรวน ทุกคนจึงต้องร่วมมือกันรับผิดชอบดูแลรักธรรมชาติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อรักษาอากาศที่บริสุทธิ์
2. เพื่อป้องกันการเกิดภัยธรรมชาติ
3. เพื่อรักษาที่อยู่อาศัยให้กับสัตว์
4. เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม
5. เพื่อสร้างอาหารให้กับมนุษย์และสัตว์
6. เพื่อความสมดุลทางธรรมชาติ

หากกล่าวถึงละครนิทานที่ปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติในเด็กปฐมวัย ซึ่งประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพในเรื่องของการใช้ละครนิทานเพื่อสื่อสารโน้มน้าวใจเด็กปฐมวัย อย่างมีระบบและเป็นขั้นเป็นตอน ดีที่สุดเรื่องหนึ่ง ก็คงต้องยกให้กับละครนิทาน “ไดโนป่วน ก๊วนหรรษา ตอน ตะลุยดาวน้อยสีน้ำเงิน” อำนวยการผลิตโดย บริษัท แปลน ฟอร์ คิดส์ จำกัด เขียนบทโดย มาณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา กำกับการแสดงโดย สมเจตน์

ยามาเจริญ จัดแสดง ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ที่ได้รับความสนใจจากเด็กๆ ครอบครัว และโรงเรียนต่างๆเป็นอย่างมาก โดยมีเรื่องราวที่น่าสนใจ นำมาจากหนังสือนิทานเรื่อง ดาวน้อยสีน้ำเงิน บวกกับตัวละครจากนิทานที่เด็กๆชื่นชอบอย่างไดโนเสาร์ เด็กๆจะได้ลุ้นระทึก สนุกสนานไปกับการผจญภัยครั้งใหม่ของก๊วนไดโนน้อยทั้ง 12 ตัว กับภารกิจอันยิ่งใหญ่ของ บิ๊กซ่า ขี้โมโห, จี๊ดจ๊าด ขี้อิจฉา, ติ๊ดตี่ ขี้แย, เป๋อเหลอ ขี้กลัว, หนุงหนิง ขี้อาย และปุ๊บปั๊บ ขี้งอน พร้อมเพื่อนใหม่ นิ้งหน่อง ขี้หวง, เปิ๊บป๊าบ ไม่มีระเบียบ, แจ๋วแหวว อวดเก่ง, ก๊อบแก๊บ มอมแมม, โป๊งเหน่ง เกเร และ โต๋เต๋ ขอโทษ ที่มารวมพลเพื่อช่วยกันหาทางกอบกู้ธรรมชาติอันบริสุทธิ์กลับคืนสู่โลกใบนี้

เมื่อหมู่บ้านไดโนโห่ฮิ้วอันแสนสงบสุขต้องประสบเหตุวุ่นวาย ด้วยธรรมชาติรอบตัวถูกรบกวน จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เพราะตัวการสำคัญคือวัตถุลึกลับชิ้นหนึ่งที่เหล่าไดโนน้อยพบโดยบังเอิญ ซึ่งมีอำนาจวิเศษที่สามารถบันดาลสิ่งประหลาดล้ำสมัยมาช่วยอำนวยความสะดวก ทำให้โลกล้านปีของเหล่าไดโนเสาร์พลิกผันจากหน้ามือเป็นหลังมือ แต่ความสะดวกสบายเหล่านั้นกลับทำให้โลกปั่นป่วน วุ่นวาย และเกิดภัยร้ายที่ไม่มีใครคาดคิด เหล่าไดโนน้อยก๊วนเก่าทั้งหก ได้แก่ บิ๊กซ่า ขี้โมโห, จี๊ดจ๊าด ขี้อิจฉา, ติ๊ดตี่ ขี้แย, เป๋อเหลอ ขี้กลัว, หนุงหนิง ขี้อาย และ ปุ๊บปั๊บ ขี้งอน ต้องรวมพลังกับ 6 สมาชิกใหม่คือ นิ้งหน่อง ขี้หวง, เปิ๊บป๊าบ ไม่มีระเบียบ, แจ๋วแหวว อวดเก่ง, ก๊อบแก๊บ มอมแมม, โป๊งเหน่ง เกเร และโต๋เต๋ ขอโทษ เพื่อต่อกรกับความวุ่นวาย และหาทางกอบกู้ความสงบสุขของหมู่บ้านคืนมา พวกเขาทั้งหมดต้องเดินทางไปยัง ดาวน้อยสีน้ำเงิน อันไกลโพ้น เพื่อหาคำตอบว่าอะไรที่จะช่วยกอบกู้ธรรมชาติ อันบริสุทธิ์กลับคืนมาได้

ในละครนิทานเรื่อง ไดโนป่วนก๊วนหรรษา ตอน ตะลุยดาวน้อยสีน้ำเงิน มีความโดดเด่นในส่วนของการสร้างตัวละคร ซึ่งผู้เขียนบทละครได้ปูพื้นเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ตรงกับนิสัยของตัวละครในหนังสือนิทาน ที่มีความชัดเจน ถึงตัวละครจะเป็นไดโนเสาร์ แต่ก็มีความเป็นมนุษย์และน่าเชื่อ ทำและคิด ตัดสินใจต่อสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่อย่างคนธรรมดากระทำ ถึงแม้ว่าจะเป็นตัวละครในจินตนาการ แต่ทว่าตัวละครไดโนเสาร์เหล่านี้ มีลักษณะนิสัยที่เลียนแบบคน เช่น บึ๊กซ่า ขี้โมโห, จี๊ดจ๊าด ขี้อิจฉา, ติ๊ดตี่ ขี้แย, เป๋อเหลอ ขี้กลัว, หนุงหนิง ขี้อาย, ปุ๊บปั๊บ ขี้งอน, นิ้งหน่อง ขี้หวง, เปิ๊บป๊าบ ไม่มีระเบียบ, แจ๋วแหวว อวดเก่ง, ก๊อบแก๊บ มอมแมม, โป๊งเหน่ง เกเร และโต๋เต๋ ขอโทษ เป็นต้น ซึ่งการที่จะทำให้ตัวละครบนเวทีทุกตัวมีชีวิตและเด็กจำได้ก็คือ ให้ตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะเด่นเป็นของตนเอง การที่ตัวละครมีลักษณะนิสัยที่ต่างกันเมื่อประสบปัญหานั้น ย่อมจะแสดงความรู้สึกและแสดงออกต่างกันด้วย รวมถึงลักษณะภายนอก ซึ่งตัวละครไดโนเสาร์ในละครนิทาน ไดโนป่วนก๊วนหรรษา ตอน ตะลุยดาวน้อยสีน้ำเงินนี้ มีสันภายนอกที่แตกต่างกัน จดจำได้ง่าย นอกจากนี้ ตัวละครที่นับว่ามีความสำคัญในการดำเนินเรื่องเช่นกัน คือ ตัวร้าย สำหรับตัวร้ายของละครนิทานเรื่องไดโนป่วนก๊วนหรรษา ตอน ตะลุยดาวน้อยสีน้ำเงินนี้คือ มลพิษที่เกิดจากหินวิเศษ ซึ่งเป็นตัวทำลายธรรมชาติ

จากรายงานสรุปผลการประเมินก่อนและหลังชมละครนิทาน ไดโนป่วนก๊วนหรรษา ตอน ตะลุยดาวน้อยสีน้ำเงิน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มผู้ชมซึ่ง เป็นเด็กปฐมวัย จากแบบทดสอบหลังชมละคร มีค่าคะแนนที่สูงขึ้น มากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบ ก่อนชมละคร อย่างมีนัยสำคัญ มีแนวโน้มแสดงให้เห็นว่า หลังชมละครนิทานจบแล้ว เด็กๆมีความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น กว่าตอนที่ยังไม่ได้ชมละคร แสดงให้เห็นถึง

ประสิทธิภาพของการใช้สื่อละครนิทานเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติในเด็กปฐมวัย ได้อย่างชัดเจนอีกทางหนึ่งด้วย

5. สรุป

ละครนิทานที่สร้างขึ้นโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ เป็นกรอบในการใช้ จะทำให้เนื้อหาของละครนิทานที่สร้างขึ้น มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมกับความสนใจของเด็กปฐมวัย และส่งผลให้ละครนิทานมีประสิทธิภาพในการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติในเด็กปฐมวัยได้อย่างดี ซึ่งละครนิทานจะช่วยสร้างความตระหนักรู้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณธรรมทั้งหลายที่เด็กได้ฟังตั้งแต่ปฐมวัย จะฝังแน่นอยู่ในตัวเด็ก แล้วนำไปใช้ในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ อย่างมิรู้ลืม ทั้งในเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติ หรือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องอื่นๆ ก็ตาม

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างละครนิทาน 1) การผลิตละครนิทานควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและควรวางแผนการทำอย่างมีระบบเพื่อให้ดำเนินการผลิตได้ง่ายขึ้น 2) การผลิตละครนิทานที่มีประสิทธิภาพควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการใส่ในเรื่องนิทาน ศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ศึกษาวิธีการถ่ายทอดสาร ศึกษาวิธีการสร้างละครนิทานให้เหมาะสมและตรงกับความสนใจของ กลุ่มเป้าหมาย และควรมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของละครนิทานก่อนนำไปใช้ 3) การใส่เนื้อหาที่ทำให้เด็กปฐมวัยมีส่วนร่วมโดยเฉพาะเนื้อหาที่เป็นเสียงร้องของตัวละคร เช่น กระต๊าก กระต๊าก หึ่งหั่ง หึ่งหั่ง จะสามารถสร้างความสนุกสนาน และเรียกความสนใจจากเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี 4) การสร้างตัวละครที่มีความน่าสนใจและเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้เด็กปฐมวัยชื่นชอบและเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีของตัวละคร 5) การสร้างละครนิทานที่มีเนื้อหาแตกต่างกันแบบคู่ตรงข้าม ทำให้เนื้อหาที่นำเสนอมีความเด่นชัดขึ้น เพราะเกิดการเปรียบเทียบให้เห็นทั้งสองด้าน เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ทั้งผลดีและผลเสียจากการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง 6) การสร้างเนื้อหาในละครนิทานที่สามารถทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความกลัวว่าหากแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี จะไม่มีใครรักสามารถจูงใจให้เด็กหันมาแสดงพฤติกรรมที่ดีได้ 7) การจัดกิจกรรมการแสดงละครนิทาน หากมีการแสดงซ้ำหรือย้ำในเนื้อหาบ่อยๆ จะทำให้เด็กปฐมวัยจดจำสารนั้นได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำละครนิทานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ 1) สื่อละครนิทานที่มีประสิทธิภาพและมีความน่าสนใจสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในเด็กปฐมวัยได้ ดังนั้นภาครัฐ สถาบันการศึกษา ครูและผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อละครนิทาน โดยการผลิตสื่อละครนิทานที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม และมีความน่าสนใจมาใช้ปลูกฝังและพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในเด็กปฐมวัย 2) การใช้สื่อละครนิทานเพื่อสอดแทรกคุณธรรม ทักษะชีวิตหรือข้อคิดต่างๆ เป็นอุทาหรณ์ให้ผู้ชมได้ตระหนักรู้ต้องทำซ้ำๆ คุณธรรมทั้งหลายที่เด็กได้ฟังตั้งแต่ปฐมวัย จะฝังแน่นในตัวเด็กและนำไปใช้ในวัยรุ่น และผู้ใหญ่อย่างมิรู้ลืม

7. เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2555). **สื่อเก่า-สื่อใหม่ สัญญะ อัตลักษณ์ อุดมการณ์.** กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

กานต์ จันทร์แดง. (2556). "การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านออกเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่2 ที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ โรงเรียนเทศบาล4 (รัตนโกสินทร์ 200 ปี) จังหวัดนครพนม." **Veridian E-Journal** ปีที่6, ฉบับที่2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) : 283.

กานต์ธิดา แก้วกาม. (2557). "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4R กับวิธีการสอนแบบปกติ." **Veridian E- Journal** ปีที่3, ฉบับที่3 (กันยายน – ธันวาคม) : 52.

จารุณี ทรัพย์ประเสริฐ. (2552). **ผลการการเสนอตัวแบบผ่านนิทานสร้างเสริมสุขนิสัยโดยใช้สื่ออุปกรณ์ในเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว, มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ.

ฉวีวรรณ คูหาภินันทน์. (2527). **การทำหนังสือสำหรับเด็ก.** พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพฯ: บูรพาสาส์น.

ชำนาญ วัฒนศิริ. (2545). **"ยุทธศาสตร์การพัฒนา."** ในเอกสารประมวลสาระชุดวิชา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา สาขาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). **เทคโนโลยีการศึกษาและทฤษฎีการวิจัย.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ไชรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2543). **วาทกรรมการพัฒนา.** (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิภาษา

ถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์, จิรยุทธ์ สินธุพันธ์, สุกัญญา สมไพบูลย์ และปรีดา อัครจันทโชติ. (2547). **สุนทรียนิเทศศาสตร์การศึกษาสื่อสารการแสดงและสื่อจินตคดี** (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

นฤมล จิ๋วแพ. (2549). **ผลการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ.

บุญนาค ตีวกุล. (2544). **ชนบทไทย : การพัฒนาสู่ประชาสังคม.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญเลิศ ศุภดิลก. (2537). **"สภาพปัญหาและแนวโน้มการสื่อสารเพื่อการพัฒนา".** ในเอกสาร ชุดวิชา สื่อสารเพื่อพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปัญญา รุ่งเรือง. (2547). **การปลูกฝังจิตสานึกความเป็นไทย ความรักชาติและรักวัฒนธรรมไทย.** รายงานการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประจำปี2547 ครั้งที่42. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยานันต์ บุญธิมา. (2549). **การใช้นิทานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการควบคุมอารมณ์ตนเองของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงช่วงชั้นที่1.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

พัชรี สวนแก้ว. (2536). **จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ:

พูนทรัพย์ สิทธพรหม. (2539), **การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์สถาบันราชภัฏพระนคร

ดวงกมล. พูนสุข ช่วยทอง. (2548). **ครอบครัวและคุณภาพเด็ก.** พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิฑูรย์การปก.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2547). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่1. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำรา และเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2539). **หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม.** พิษณุโลก: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

ลัดดาวัลย์ ยรรยงสง่า. (2548). **การพัฒนาชุดนิทานเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.

ศุภศิริ บุญประเวศ. (2552). **การพัฒนาหนังสือนิทานเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2549) **การสื่อสารเพื่อการพัฒนา** (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เสถียร เหลืองอร่าม. (2531). **การวางนโยบายและกระบวนการวางแผน** (พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เสถียร เชยประทับ. (2528). **การสื่อสารและการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์

เสาวภา มีถาวรกุล. (2545). **"การจัดทำแผนธุรกิจ".** ในชุดการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการจัดการ. กรุงเทพฯ : ศรีสยามการพิมพ์

อรัสธรรม พรมหมมะ. (2538). **นโยบายสาธารณะและการวางแผน.** กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

A STUDY ON SCHOLASTIC ACHIEVEMENT IN RELIGIOUS PRINCIPLES OF PRATHOM SUKSA 6 STUDENTS THROUGH PROBLEM-BASED LEARNING MANAGEMENT

สมเจษ คำแสง

นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: Somjed.com@northbkk.ac.th.

ผศ. ดร.สุนันท์ ศลโกสุม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: sunun.so@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านปากลำปีล็อก จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) จำนวน 8 แผน 20 ชั่วโมง (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.88 การทดลองใช้เวลา 20 ชั่วโมง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน และสถิตินอนพาราเมตริก แบบ Willcoxon matched-pair signed-ranks test ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง หลักธรรมทางศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อยู่ในระดับดีเยี่ยม (Md = 24.50) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัญหาเป็นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักธรรมทางศาสนา

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to study and compare learning achievements on Religious Principles of Prathom Suksa 6 students before and after learning under problem-based learning management. The research sample consisted of 16 Prathom Suksa 6 students in an intact classroom of Ban Pak Lampilok School

in Kanchanaburi province during the first semester of the 2018 academic year, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) eight learning management plans for the problem-based learning management, requiring 20 hours of learning; (2) a learning achievement test containing 30 multiple-choice objective test items, with reliability coefficient of 0.88. Data were statistically analyzed using the percentage, mean, median, inter-quartile range and Willcoxon matched-pair signed-ranks test. Research results showed that (1) Prathom Suksa 6 students' learning achievement on Religious Principles after learning under problem-based learning management was at the excellent level (Md = 24.50); and their post-learning achievement after learning under problem-based learning management increased significantly at the .05 level of statistical significance.

KEYWORDS: Problem-based learning , Scholastic achievement , Religious Principles

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การศึกษาเป็นเครื่องมือพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ระบุแนวทางในการพัฒนาคน ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบ และจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนามนุษย์ให้เจริญเติบโตงอกงามไปสู่ความสมบูรณ์พร้อมของชีวิต คือ เป็นคนดี คนเก่ง ที่มีความสุขและมีความใฝ่รู้ในโลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ผู้ที่จะประสบความสำเร็จและดำรงชีวิตในสังคมของโลกยุคใหม่ จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มีไหวพริบมีความรอบรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ที่สำคัญต้องสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ และใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความหมายของการเรียนรู้ชีวิต เรียนรู้โลกอนาคตและเรียนรู้ตลอดชีวิต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพของคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่ระบุให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดี รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่ดี ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงานรักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (กรมวิชาการ, 2551) และการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากสอนโดยใช้ตนเองเป็นแหล่งความรู้ เน้นเนื้อหา ยึดตำราและแบบฝึกหัดเป็นหลัก มาเป็นบทบาทของผู้ที่คอยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะการคิด การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์นำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาตามความถนัดและความสนใจ (พจนา ทรัพย์สมาน, 2549)

จากรายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ในปีการศึกษา 2558 และ 2559 พบว่าได้คะแนน 49.18 และ 46.68 ในสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ในปีการศึกษา 2558 และ 2559 พบว่าได้คะแนน 46.67 และ 39.06 (สำนักทดสอบทางการศึกษา,

2560) ซึ่งมีคะแนนในปีการศึกษา 2559 ลดลงกว่าปีการศึกษา 2558 นอกจากนี้การสอบธรรมศึกษาปีการศึกษา 2558 และ 2559 ทั้งประเทศได้คะแนน 66.00 และ 65.78 มีคะแนนลดลง (สำนักแม่กองธรรมสนามหลวง, 2559) จากการศึกษาข้อมูลของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนบ้านปากลำปิล็อก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2558 และ 2559 ได้คะแนน 42.35 และ 44.32 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา แต่ยังคงมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ 50 คะแนน (โรงเรียนบ้านปากลำปิล็อก, 2560) จึงกล่าวได้ว่าการจัดกระบวนการเรียนการสอนธรรมศึกษายังไม่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางศาสนาได้อย่างแท้จริง เนื่องจากมีการมุ่งเน้นในการจัดการสอบวัดผลเชิงปริมาณเป็นหลัก เนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวุฒิภาวะผู้เรียน ยากต่อการทำความเข้าใจ ขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ (สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2549)

จากปัญหาดังกล่าว การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) และยังเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อันมีผลต่อความเจริญมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนธรรมศึกษา (สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง , 2559)

จากสภาพการที่ว่าผลการเรียนรู้จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลดลง ควรได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อเป็นการช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางศาสนา สามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันดำเนินชีวิตประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนานำไปสู่การสร้างเยาวชนให้เป็นคนดีที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

(2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

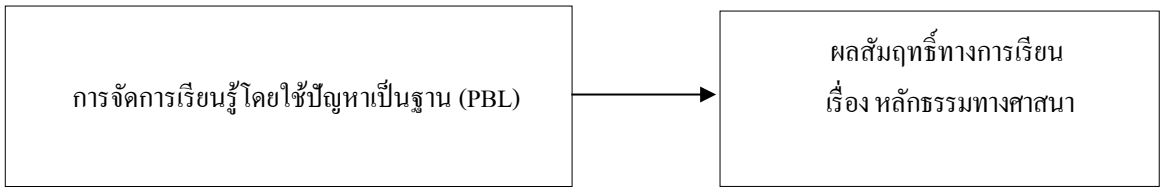

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) ศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว เป็นแผนการวิจัยแบบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design)

4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านปากลำปีล็อก จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 16 คน

4.3 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา

4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ทำการทดลอง 2 เดือน (กรกฎาคม - สิงหาคม 2561) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผน เวลา 20 ชั่วโมง ใช้เวลาครั้งละ 2 และ 3 ชั่วโมง

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

(1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินความเหมาะสมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ได้ระดับความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 – 8 ได้ระดับความเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 – 4.43 จาก 5 ระดับ

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัยเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนพิจารณาความสอดคล้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 -1.00 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.23 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.24 - 0.84 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอนจำนวน 8 แผน 20 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ Willcoxon matched-pair signed-ranks test

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ มัธยฐาน ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	มัธยฐาน
80 - 100	ดีเยี่ยม	25-30	8	50.00	24.50
70 - 79	ดี	19-24	6	37.50	
60 - 69	พอใช้	13-18	2	12.50	
50 - 59	ผ่าน	7-12	-	-	
0 - 49	ไม่ผ่าน	0-6	-	-	
รวม			16	100	

จากตารางที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อยู่ในระดับดีเยี่ยม (Md = 24.50)

5.2 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

นักเรียนคนที่	คะแนน		ผลต่างของคะแนน	ลำดับที่ของความแต่งต่าง	ลำดับเครื่องหมาย		T
	X (ก่อน)	Y (หลัง)	D = |Y - X|		บวก	ลบ	
1	10	24	14	14	+14	-	0*
2	19	28	9	8.5	+8.5	-	
3	11	20	9	8.5	+8.5	-	
4	10	21	11	12	+12	-	
5	9	16	7	5	+5	-	
6	18	24	6	2.5	+2.5	-	
7	20	26	6	2.5	+2.5	-	
8	21	28	7	5	+5	-	
9	8	25	17	15	+15	-	

ตาราง 2 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	คะแนน		ผลต่างของคะแนน	ลำดับที่ของความแต่งต่าง	ลำดับเครื่องหมาย		T
	X (ก่อน)	Y (หลัง)	D =|Y - X|		บวก	ลบ	
10	17	27	10	10.5	+10.5	-	0*
11	13	20	7	5	+5	-	
12	16	21	5	1	+1	-	
13	10	28	18	16	+16	-	
14	14	26	12	13	+13	-	
15	17	27	10	10.5	+10.5	-	
16	7	15	8	7	+7	-	
					T+ = 136	T- = 0	

จากตารางที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) สูงขึ้นกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อยู่ในระดับดีเยี่ยม (Md = 24.50) ตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันด้วยตนเอง โดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและหาเหตุผลมาตอบคำถามด้วยตนเอง จึงเป็นการช่วยเสริมแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมทำให้ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาต แน่นอุดร (2557) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ หน่วยที่ 4 เรื่องวิกฤตการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 5 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน จากการ

วิเคราะห์พบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 34.34 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คิดเป็นร้อยละ 76.43 ซึ่งสูงเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนก จันทรา (2556) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ รัชนี เกษศิริ (2559) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ควรมีการส่งเสริมครูผู้สอนให้มีการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

(2) ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อกระตุ้นและเร้าความสนใจแก่นักเรียนให้คิดค้นหาความรู้และคำตอบอยู่ตลอดเวลา เป็นผลให้นักเรียนและครูได้ค้นพบความรู้ใหม่ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และสร้างนวัตกรรมใหม่ได้ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ให้เกิดนวัตกรรมสู่สังคม

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ที่บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกับสาระอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะไปสร้างงาน และใช้แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพและ ผศ. ดร.สุนันท์ ศลโกสุม อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

9. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กนก จันทรา. (2556). **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พจนา ทรัพย์สมาน. (2549). **การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มัณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-based Learning). **วารสารวิชาการ,** 2(2), 11-17.

รัชนี เกษศิริ. (2559). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(นวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โรงเรียนบ้านปากลำปิล็อก. (2561). **หลักสูตรโรงเรียนบ้านปากลำปิล็อก พุทธศักราช 2561 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา**. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.

โรงเรียนบ้านปากลำปิล็อก. (2560). **รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2560**.

ศศิธร ปักกาโล. (2558). **การใช้ปัญหาเป็นฐานพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์) .กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2560). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 - 2559**. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2561 , จาก http://www.newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์-คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2549). **การศึกษารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสังคมไทย : ศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้เรียนธรรมศึกษาทุกระดับช่วงชั้น**. การศึกษาวิจัย, สำนักงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักแม่กองธรรมสนามหลวง. (2559). **สถิติผลการสอบธรรมสนามหลวง ของสนามหลวงแผนกธรรม ปีการศึกษา 2559**. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

อภิชาต แน่นอุดร. (2557). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ หน่วยที่ 4 เรื่องวิกฤตการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

THE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT IN CHEMISTRY ON ORGANIC CHEMISTRY FOR MATHAYOMSUKSA 6 STUDENTS BY USING 5E INQUIRY METHOD

สราวุฒิ นิ่มนวล

นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: sarawut.nim@northbkk.ac.th

ดร. อุทัยวรรณ สายพัฒนะ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: uthaiwan.sa@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และเพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และแบบวัดเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น นักเรียนทุกคน (ร้อยละ100) มีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่ระดับดีขึ้นไป

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับ ดีขึ้นไป

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน , กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare learning achievement in chemistry on organic chemistry for Mathayomsuksa 6 Students by using 5E inquiry method and to Attitude towards Learning for Mathayomsuksa 6 Students by using 5E inquiry method. The sample group was 40 students for Mathayomsuksa 6 Students. Research instruments used in this study were 10 instruction plans, 30 items of learning achievement test in chemistry on organic chemistry were multiple choices test which reliability was 0.82 and 30 items of Attitude towards Learning for Mathayomsuksa 6 Students by using 5E inquiry method which reliability was 0.94 . The statistics for analyzing data were percentage, mean, standard deviation and t-test for Dependent Samples.

The results of the research were as follows:

1. The achievement in chemistry on organic chemistry for Mathayomsuksa 6 Students after teaching by using 5E inquiry method was higher than good rate, all students passed the criterion provided.

2. After learning in chemistry on organic chemistry the learning achievement of students in Mathayomsuksa 6 Students were higher than before learning by using 5E inquiry method at the .05 level of significance.

3. Students' Attitude towards Learning for Mathayomsuksa 6 Students by using 5E inquiry method was higher than good rate.

KEYWORDS: Learning achievement , 5E inquiry method

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดความสามารถในการคิด เป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ ความสามารถใน การสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้กรอบความคิดในเรื่อง การพัฒนาการศึกษาเพื่อเตรียมคนในสังคมแห่งความรู้ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ ผู้เรียนควรสามารถนำความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และมีจิตวิทยาศาสตร์(กระทรวงศึกษาธิการ,2551)

จากการรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 รายวิชาวิทยาศาสตร์ ในส่วน ของสาระที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาเคมี พบว่า ผลการสอบของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยดำเนินการสอนอยู่นั้น ผู้เรียนทำคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ (สำนักทดสอบทางการศึกษา,2560)

เมื่อเปรียบเทียบกับระดับจังหวัด และระดับประเทศ และจากประสบการณ์สอนของผู้วิจัยที่สอนในรายวิชาเคมีในหน่วยการเรียนรู้ เคมีอินทรีย์ เรื่อง สารประกอบไฮโดรคาร์บอน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียน การตรวจแบบฝึกหัด และผลการทดสอบปลายภาคเรียน พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในแนวคิด เรื่องสารประกอบไฮโดรคาร์บอน โดยผู้เรียนจะไม่สามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับสารประกอบไฮโดรคาร์บอนตัวอื่นได้ว่ามีสมบัติเหมือนหรือ แตกต่างกันอย่างไร ประกอบกับเนื้อหาในเรื่องสารประกอบไฮโดรคาร์บอน ค่อนข้างทำความเข้าใจได้ยาก สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ การจัดการเรียนการสอนของครูซึ่งครูส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถจดจำได้จากสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้ในการบรรยายของครูหน้าชั้นเรียนได้ทั้งหมด

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นยุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญที่ให้ผู้เรียนสามารถลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การสร้างความสนใจ (Engagement) การสำรวจและค้นหา(Exploration) การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) การขยายความรู้ (Elaboration) และการประเมิน(Evaluation)(ชาตรี เกิดธรรม, 2545) จากลำดับขั้นตอนดังกล่าวผู้เรียนสามารถสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง มีการกำหนดประเด็นปัญหาขึ้นตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แล้วทดลองเพื่อตรวจสอบหรือสืบค้นหาคำตอบตามสมมติฐานนั้น ได้ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล มุ่งให้ผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แสวงหาความจริงจากการสืบเสาะหาข้อมูล รู้จักการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่เหมาะแก่การนำมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น เป็นผู้ที่คิดอย่างมีระบบ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้หลักการของเหตุ และผลซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 คาดหวังไว้

จากการศึกษางานวิจัย ผู้วิจัยพบว่าการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พจนา กาญจนบุรางกูร, 2558) และศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังมโนมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 79.41 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (วรวิทย์ อุทโท, 2559) จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

(2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

(3) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ส่วนตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น สำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงในแผนภาพที่ 1

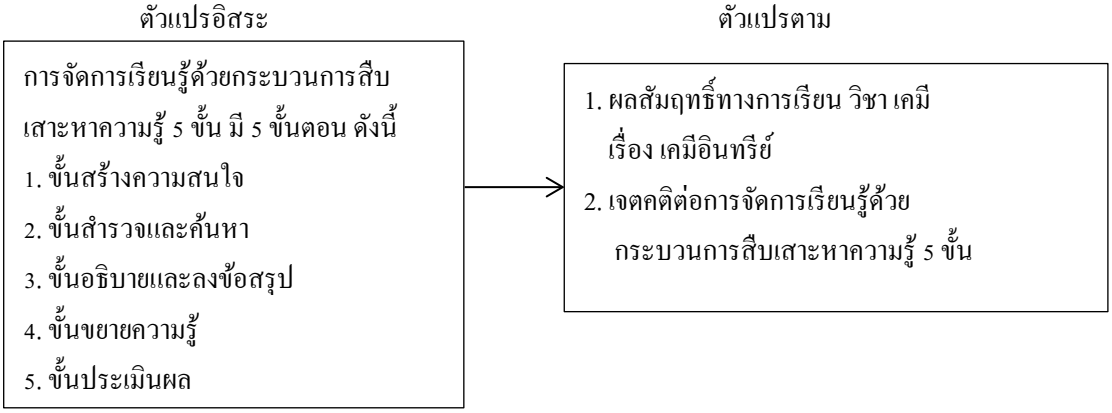

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment design) ศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว โดยการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design)

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 80 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 40 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ส่วนตัวแปรตาม มี 2 ตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 3 เดือน (พฤษภาคม – กรกฎาคม 2561) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน เวลา 20 ชั่วโมง ครั้งละ 2 ชั่วโมง

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

(1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามแบบประเมินแผน ซึ่งมีลักษณะแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบคำนวณค่าความยากง่าย ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.33-0.69 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.22-0.72 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธีการของโลเวท (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

(3) แบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 ตรวจสอบคุณภาพของ ค่าอำนาจจำแนกโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.37-0.87 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค(Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น โดยนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

(3) วิเคราะห์เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. สรุปผลการวิจัย

(1) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คะแนน	เกณฑ์	ระดับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	$\overline{X}$	S.D.
24 - 30	80 - 100	ดีมาก	30	75	25.6	0.35
21 - 23	70 - 79	ดี	10	25	21.9	0.45
18 - 20	60 - 69	ปานกลาง	-	-	-	-
15 - 17	50 - 59	ปรับปรุง	-	-	-	-
0 - 14	0 - 49	ต่ำกว่าเกณฑ์	-	-	-	-
	รวม		40	100		

จากตารางที่ 1 พบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นนักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 24 – 30 คะแนน คิดเป็นเกณฑ์ 80 - 100 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 75 คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 25.6 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 และมีนักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 21-23 คะแนน คิดเป็นเกณฑ์ 70 - 79 ซึ่งอยู่ในระดับดี มีจำนวน10 คน คิดเป็นร้อยละ 25 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.9 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ระหว่างก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest)

การทดสอบ	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	3	18	8.90	3.56	46.67*	.000
หลังเรียน	21	28	24.39	2.16		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ก่อนเรียนมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 3 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 18 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.56 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการ

เรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น หลังเรียนมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 21 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 28 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.16 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 46.67)

(3) เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	3.59	0.74	ดี
ด้านสื่อในการจัดการเรียนการสอน	3.56	0.71	ดี
ด้านครูผู้สอน	3.52	0.67	ดี
ด้านเนื้อหา	3.69	0.76	ดี
ด้านการนำความรู้ไปใช้	3.71	0.77	ดี
รวม	3.61	0.73	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อในการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหา และด้านการนำความรู้ไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ทุกด้าน ($\bar{X}$ = 3.59,3.56,3.52,3.69 และ 3.71 ตามลำดับ)

6. อภิปรายผล

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น นักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมดสูงกว่าสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น สามารถสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง มีการกำหนดประเด็นปัญหาหรือตั้งสมมติฐานขึ้นตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แล้วทดลองเพื่อตรวจสอบหรือสืบค้นหาคำตอบตามสมมติฐานนั้น ได้ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แสวงหาความจริงจากการสืบเสาะหาข้อมูล รู้จักการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุทธภา บุญแซม,2553) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (7E) ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังการสอนแบบสืบเสาะหา

ความรู้ (7E) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พจนา กาญจนบุรางกูร,2558) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรวิทย์ อุทโท, 2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังมโนมติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 79.41

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเสาะแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ได้ทำงานเป็นกลุ่ม โดยผู้เรียนมีการออกแบบ วางแผนแนวทางหาคำตอบร่วมกัน ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียน โดยเฉพาะในขั้นสำรวจค้นหา ครูผู้สอนได้มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและค้นหาคำตอบจากประสบการณ์ตรง ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เพื่อรวบรวมข้อมูล นำไปสู่ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป อีกทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีการจัดลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน เน้นการพัฒนาความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา หรือ การแสวงหาความรู้โดยผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนแก้ปัญหาและเกิดทักษะการเรียนรู้ ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้อย่างเป็นสาระระบบ และสามารถคิดแก้ปัญหา ทำให้เกิดการเรียนรู้ให้นักเรียนสำรวจ อธิบาย ลงข้อสรุปสิ่งที่ค้นพบ และเห็นความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญของเนื้อหาสาระได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พจนา กาญจนบุรางกูร,2558)ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดวงใจ บุตรหนองแสง,2559) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้สารชีวโมเลกุล และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิริพรรณ คุณพระเนตร, 2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศโดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

6.3 เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น วิชาเคมี เรื่อง เคมีอินทรีย์ มีเจตคติในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น นั้น เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิดต่อการเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น และเกิดทักษะในด้านการปฏิบัติการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ว่าการเรียนรู้จะเกิดได้ดี ต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภาพร แหลมแก้ว,2556)ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติในการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า มีเจตคติในการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า อยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นงพะงา ไชยแสง, 2558) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องโลกและการเปลี่ยนแปลง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 2 โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นตอน ร่วมกับผังความคิด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ครูควรแจ้งกติกาในการทำกิจกรรมเพื่อความเข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรมและสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

(2) การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมค่อนข้างมาก ควรมีการปรับความยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิธีการการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ในตัวแปรอื่น เช่น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคงทนในการเรียนรู้

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ และ ดร.อุทัยวรรณ สายพัฒนะ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

ชาตรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ดวงใจ บุตรหนองแสง. (2559). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้สารชีวโมเลกุลและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร การสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด.**วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

นงพะงา ไชยแสง (2558). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกร เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วม 7 ขั้นกับแผนผังมโนมติ.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พจนา กาญจนบุรางกูร. (2558). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครปฐม: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

วรวิทย์ อุทโท. (2559). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังมโนมติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ศิริพรรณ คุณพระเนตร. (2559). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.(2560). **ผลสอบ O-NET ม.6**. กรุงเทพมหานคร

สุภาพร แหลมแก้ว. (2556). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติในการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). ลพบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สุทธภา บุญแซม (2553:) **การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (7E).** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรสาคร

A Relationship between Participatory Academic Administration and Quality Assurance of Student-centered Learning and Teaching Management in Kratumban District, Samut Sakhon Primary Education Service Office Area

นางสาวสิรภัค สุขมณี
นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี
E-mail: sukmaneesiraphak@gmail.com
ผศ.ดร.อุไรรัตน์ แย้มชุติ
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี
E-mail: Urirat-y@thonburi-u.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ระดับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียนเขตอำเภอกระทุ่มแบน จำนวน 238 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า 1) การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ การมีกระบวนการเรียนการ

สอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม และ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3) การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม / กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

The purposes of this study were (1) to investigate levels of participatory academic administration of schools in Kratumbaen District, Samut Sakhon Primary Education Service Office Area, 2) to investigate level of quality assurance of student-centered learning and teaching management in Kratumbaen District, Samut Sakhon Primary Education Service Office Area, and 3) to investigate the relationship between participatory academic administration and quality assurance of student-centered learning and teaching management in Kratumbaen District, Samut Sakhon Primary Education Service Office Area. Data were collected from 238 teachers in Kratumbaen District. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Correlation Coefficients.

The results were as follows: 1) Overall levels of participatory academic administration of schools in Kratumbaen District, Samut Sakhon Primary Education Service Office Area was at a high level. When inspecting at individual aspects, it was found that the highest rated aspect was participation in assessment, followed by participation process, and participation in decision making. 2) Overall level of quality assurance of student-centered learning and teaching management in Kratumbaen District, Samut Sakhon Primary Education Service Office Area was at a high level. When inspecting at individual aspects, the highest rated was the aspect of systematic monitoring and assessing of students' cognitive ability, followed by participatory teaching and learning process, and contextualized teaching and learning process. 3) Overall relationship between participatory academic administration and quality assurance of student-centered learning and teaching management at the excellent level in Kratumbaen District, Samut Sakhon Primary Education Service Office Area was at a high level, and confirmed the hypothesis at .01 level.

Keywords: Participatory Academic Administration, Quality Assurance of Student-centered Learning and Teaching Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 6 มาตรา 47ได้ระบุให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและ

มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกัน คุณภาพภายนอกและได้ดำเนินไว้ในมาตรา 48 ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่ง ของการบริหารการศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาในโรงเรียน งานวิชาการถือเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติ ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกของทุกระดับก่อนจะมีการประเมินคุณภาพในรอบต่อไปจึงทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ “สื่อสารสร้างความเข้าใจระบบประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่” ตามคำสั่งที่ ศธ 04152/ว3081 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2560 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจตามแนวทางปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานส่งผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับการประกาศของกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาของระบบใหม่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อค้นหาแบบของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรสาครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

(2) เพื่อศึกษาระดับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

(3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับการวิจัย

ตัวแปร

ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ มี 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ที่มา: (Cohen and Uphoff,1977)

ตัวแปร

การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม
2. การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น
3. การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ,2559

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โรงเรียนทั้งหมด 19 โรง ข้าราชการครูทั้งหมด จำนวน 622 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2560) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณของ เครจซีและมอร์แกน ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 238 คน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นและการตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำ

แบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา โดยผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำมาวิเคราะห์ด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 และนำข้อคำถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.991

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี ขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์อนุญาตเก็บข้อมูล ไปยังโรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรสาคร คือ ส่งด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง พร้อมตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย และความสมบูรณ์ของข้อมูล

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ

2. นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน

5. สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายละเอียดพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และลำดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวม

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.23	0.61	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.20	0.75	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.18	0.62	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.17	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.53	มาก

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายละเอียดพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รองลงมา ได้แก่ การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวม

การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	4.21	0.63	มาก
2. การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม	4.21	0.57	มาก
3. การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น	4.17	0.61	มาก
รวมเฉลี่ย	4.21	0.53	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจมีความสัมพันธ์สูงสุดกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล และการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์น้อยสุด ดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวม

ลำดับ	การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
		r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.859**	0.00	สูง
2	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	0.834**	0.00	สูง
3	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	0.800**	0.00	สูง
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	0.828**	0.00	สูง
	ภาพรวม	**0.804****	0.00	สูง

6. อภิปรายผล

ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการและลำดับสุดท้ายคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอธิบายได้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนข้าราชการครูมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานวิชาการและนำไปปรับปรุงการดำเนินงานในครั้งต่อไปพร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลการประเมินการดำเนินงานวิชาการให้บุคลากรภายในสถานศึกษาได้รับรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกิตติ คำภูษา (2552)ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยพบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนงคราญ ศุกระมณี (2558)ที่ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยพบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนข้าราชการครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานด้านวิชาการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานของกับงานวิจัยของนงคราญ ศุกระมณี (2558) ที่ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยพบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพจนารค วาดกลิ่น (2556) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินวิชาการโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยพบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนข้าราชการครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระหว่างการดำเนินงานวิชาการเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนารค วาดกลิ่น (2556) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินวิชาการ โรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนงคราญ ศุกระมณี (2558) ที่ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก

ระดับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รองลงมา ได้แก่ การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอธิบายได้ดังนี้

การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูมีการตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนโดยมีการสร้างเครื่องมือและวิธีการ วัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายและยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้ปกครองในการวัดและประเมินผลของผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย รักชาติ(2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยา กรมแสง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากคือ ด้านครู

การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชื่อมโยงบูรณาการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิดได้ปฏิบัติจริงด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย รักชาติ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูได้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย รักชาติ(2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานภายในสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารแบบกระจายอำนาจเพื่อให้การดำเนินงานแบบร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ซึ่งการบริหารงานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจหลักในการบริหารงานของสถานศึกษา โดยข้าราชการครูภายในสถานศึกษาจะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ จึงทำให้ข้าราชการครูต้องมีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพจนารถ วาดกลิ่น(2556) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินวิชาการโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้บริหารงานโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบกระจายอำนาจตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี บำรุงสวัสดิ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย รักชาติ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านคุณภาพผู้เรียนและด้านระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล ทำให้ภาพรวมการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในทิศทางบวก ซึ่งการปฏิบัติงานของข้าราชการครูเมื่อมีส่วนร่วมในการดำเนินการงาน

วิชาการจะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เกิดเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้าราชการครูในโรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าข้าราชการครูควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาและปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

(2) การประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับดีเยี่ยม ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้าราชการครูในโรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 3 ด้าน ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าข้าราชการครูควรให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล พร้อมทั้งจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน

(3) จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับสูง โดยการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สูงสุด แสดงให้เห็นว่า เมื่อข้าราชการครูมีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลให้สูงยิ่งขึ้น ก็จะทำให้ข้าราชการครูมีการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงยิ่งขึ้นเช่นกัน

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่นๆ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโอกาสต่อไป

(2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

8. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผศ.ดร.อุไรรัตน์ แย้มชุติ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553.** กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา

กิตติ คำภูษา. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ไชยา กรมแสง. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

พจนารถ วาดกลิ่น. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี)

นงคราญ ศุกระมณี. (2558). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี.** การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ธงชัย รักชาติ. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี

วารุณี บำรุงสวัสดิ์. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนครพนม

พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

Cyber Bullying Behavior of Senior Secondary School Students in Muang District, Lumphun Province

สิริกาญจน์ สง่า
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Email : Sirikan_sa@cmru.ac.th
ปิยมาภรณ์ ยาแปง
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Email : fah.fpy@gmail.com
ทัศนันท์ จันทร
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Email : Thadsanan_ch@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และ 2) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีเพศ และระดับชั้นต่างกัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 357 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา(Quota Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามพฤติกรรมการรังแกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ, ระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ ได้แก่ Independent Sample t-Test, Kruskal-Wallis Test One-Way ANOVA

ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ 1.นักเรียนมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยภาพรวมในระดับต่ำ และมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์รายด้านทุกด้านในระดับต่ำ 2.เพศชายและเพศหญิงมีระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชายมีระดับพฤติกรรมสูงกว่าเพศหญิง 3.นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันจะมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การรังแกบนโลกไซเบอร์

ABSTRACT

This study is a survey research which was conducted with the objectives 1) to study level of cyber bullying behavior of senior secondary school students in Muang District, Lumphun Province 2) to compare cyber bullying behavior classified by gender, grade levels. Samples of this study were derived from 357 senior secondary school students in Muang District, Lumphun Province which were sampled by a quota random sampling method. Research instruments included demographic questionnaire and cyber bullying behavioral questionnaire for youth. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Independent Sample t-Test and Kruskal-Wallis Test One-Way ANOVA were applied for data analysis.

Results confirmed the study hypotheses and can be summarized as follows: 1) Cyber bullying behavior of students in overall, with regarding to the five aspects were at a low level. 2) The comparative result of cyber bullying behavior with different gender were statistically significantly different at the 0.05 level. Male students' scores were higher than women score 3) The comparative result of cyber bullying behavior with different grade level were statistically significantly different at the 0.05 level.

KEYWORDS: Cyber Bullying

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์, อินเตอร์เน็ตและการติดต่อสื่อสารในปัจจุบันทำให้เกิด "สังคมออนไลน์"(Social Network) ที่ทุกคนสามารถติดต่อสื่อสาร ค้นหาข้อมูล สร้างความสัมพันธ์ บนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารรูปแบบนี้ได้รับความนิยมและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงไปของการติดต่อสื่อสาร การรังแกที่ใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยี ที่เรียกว่า การรังแกบนโลกไซเบอร์ (Cyber bullying) จึงเกิดขึ้น (วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์ & พิมผกา ธานินพงศ์, 2558)

การรังแกบนโลกไซเบอร์ เป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านระบบอินเตอร์เน็ต โดยการใช้โทรศัพท์มือถือหรือสื่อออนไลน์ต่างๆในการรังแกกัน เช่น การส่งข้อความไปก่อกวนผู้อื่น, การนำข้อมูลที่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียไปเผยแพร่, การนำข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลที่เป็นความลับของผู้อื่นนำไปเปิดเผย โดยผู้กระทำมีเจตนาให้ผู้อื่นรู้สึกเจ็บปวดทางจิตใจ ได้รับความเสียหาย เกิดความทุกข์ใจ อับอาย เสื่อมเสีย และขาดความน่าเชื่อถือ (ธันยากร ตุดเกื้อ , 2557) การรังแกรูปแบบนี้สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้รังแกสามารถปกปิดตัวตนไม่ให้ผู้ถูกรังแกและคนรอบข้างรู้ได้ว่าใครเป็นผู้กระทำ อีกทั้งการรังแกยังสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว และอาจมีผู้รู้เห็นจำนวนมาก (นภาวรรณ อาชาเพ็ชร, 2560) และกระทำได้กับคนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัยในสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่น

พฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆมากมาย โดยกลุ่มผู้รังแกผู้อื่นมีแนวโน้มจะมีปัญหาด้านจิตใจและพฤติกรรม โดยมีอาการวิตกกังวล มีภาวะซึมเศร้า มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย และมีปัญหาสุขภาพจิต กลุ่มผู้ถูกรังแกจะมีความรู้สึกกลัว ไม่ปลอดภัยเมื่ออยู่ในโรงเรียน ผลการเรียนตกต่ำ ไม่อยากไปโรงเรียน มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีภาวะซึมเศร้า มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย มีปัญหาสุขภาพจิต มีอาการสมาธิสั้น กลุ่มที่

เป็นทั้งผู้รังแกผู้อื่นและถูกรังแก กลุ่มนี้มีปัญหาด้านจิตใจและพฤติกรรมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยมีแนวโน้มที่จะมีอาการเจ็บป่วยทางกายโดยมีสาเหตุมาจากจิตใจ เช่น ปวดท้อง ปวดศีรษะ และถูกส่งให้เข้ารับการรักษาทางด้านจิตเวชมากที่สุด (สุภาวดี เจริญวานิช, 2560)

ปัจจุบันไม่ว่าพื้นที่ใดในประเทศไทย ก็สามารถเข้าถึงอินเตอร์เน็ตได้ง่าย การรังแกผ่านพื้นที่ไซเบอร์จึงมีโอกาสเกิดขึ้นได้ทุกพื้นที่ที่สามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่จากการศึกษางานวิจัยผ่านพบว่า มีการศึกษาพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนในจังหวัดขนาดใหญ่เป็นส่วนมาก เช่น กรุงเทพฯ , เชียงใหม่, สงขลา สำหรับในเขตภาคเหนือ ซึ่งมีการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่เพียงจังหวัดเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน และการใช้อินเตอร์เน็ตในจังหวัดลำพูนที่ผ่าน พบข้อมูลที่น่าสนใจ คือ ในปี พ.ศ.2557 – 2560 ประชากรในจังหวัดลำพูนมีจำนวนลดลง คิดเป็นร้อยละ 0.07 แต่กลับพบว่ามีการใช้อินเตอร์เน็ตเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ร้อยละ 4.73 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนซึ่งเป็นประชากรส่วนหนึ่งของจังหวัดลำพูนมีโอกาสเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์เพิ่มขึ้น

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น, จากการทบทวนงานวิจัย ตลอดจนสถิติเกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นของจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ระดับใด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีเพศ และระดับชั้นต่างกัน

3. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีเพศต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีระดับชั้นต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่างกัน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจุบันการรังแกผ่านพื้นที่ไซเบอร์มีแนวโน้มที่เกิดเพิ่มขึ้น การศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ที่ได้เริ่มรับการความสนใจศึกษามากขึ้น โดยงานวิจัยส่วนใหญ่นอกจากจะศึกษาความชุกหรือระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์แล้วยังนิยมศึกษาลักษณะทางประชากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ด้วย จากการทบทวนงานวิจัยในอดีต พบว่า ลักษณะทางประชากรที่งานวิจัยหลายชิ้นให้ความสนใจศึกษาคือ เพศ ซึ่งผลการวิจัยในประเทศไทยและในต่างประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เพศชายมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์สูงกว่าเพศหญิง (Chang, et al., 2015; Karabacak, K., Öztunç, M., Subhan, E., Erdoğan, D., Yar, S., Ekenler, D., & Selim, K.,2015; Baldry, Farrington,

& Sorrentino, 2016; Lee, C., & Shin, N., 2017; Leung, A., Wong, N., & Farver, J. M.,2018; นันทนัช สงศิริ,2554; วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์ และ พิมผกา ธานินพงศ์,2558; อมรทิพย์ อมราภิบาล, 2559) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการรังแกบนโลกไซเบอร์ของ Aboujaoude, Savage, Starcevic, & Salame (2015) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในอดีตบางส่วนกลับค้นพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ไม่แตกต่างกัน (Roberto, Eden, Savage, Ramos-Salazar,& Deiss, 2014) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผลการศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนที่มีเพศต่างกันยังคงเป็นประเด็นที่ขัดแย้งกันอยู่ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกันจะมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่างกันหรือไม่ ซึ่งเป็นที่มาของสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าลักษณะทางประชากรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ อีกลักษณะหนึ่งที่ยังไม่ค่อยมีการศึกษามากนักในประเทศไทย คือ อายุ จากการทบทวนงานวิจัยในต่างประเทศพบว่ามีการศึกษาพฤติกรรมการรังแกบนโลกออนไลน์ของนักเรียนที่มีอายุต่างกัน ด้วยการศึกษาจากระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน,หรือช่วงอายุที่ต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่มักให้ความสนใจศึกษากับวัยรุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันจะมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่างกัน (Lee, C., & Shin, N., 2017) นักเรียนที่มีอายุมากกว่าจะมีคะแนนพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์สูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า (Del Rey, et al., 2016; Kowalski & Limber, 2007) นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์จะเพิ่มขึ้นจากวัยรุ่นไปสู่วัยผู้ใหญ่ และค่อยๆลดลงหลังจากนั้น (Barlett & Chamberlin, 2017) ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาว่านักเรียนที่มีอายุต่างกันโดยจำแนกตามระดับชั้นม.4-ม.6 จะมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่างกันหรือไม่ ซึ่งเป็นที่มาของสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

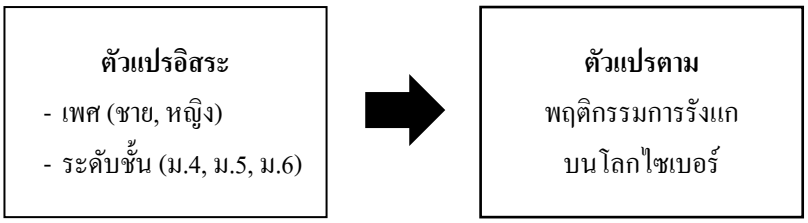

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

5.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 3,299 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 357 คน ซึ่งคำนวณได้จากการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา(Quota Sampling) โดยใช้โรงเรียนและระดับชั้นเป็นเกณฑ์ในการคำนวณหาสัดส่วนระหว่างประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ และระดับชั้น

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ, ระดับชั้น, โรงเรียน, แหล่งที่ใช้ Internet หรือใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) มากที่สุด,เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่ท่านใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชน ซึ่งนำมาจากงานวิจัยของธันยากร ตุดเกื้อ (2557) ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีข้อคำถาม 24 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์, ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์, ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์, ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านการลบ หรือบล็อกผู้ที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่าย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของการของครอนบาค (Cronbach's alpha Coeffient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.969

5.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเตรียมแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งติดต่อโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขต อ.เมือง จ.ลำพูน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์, โรงเรียนจักรคำคณาทร, โรงเรียนอุโมงค์วิทยาคม และโรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามวันเวลาที่นัดหมาย เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจึงตรวจสอบและคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัส(coding) แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

5.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ, ระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนที่มีเพศต่างกันได้แก่ Independent Sample t-Test และ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน ก่อนวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทดสอบการแจกแจงของข้อมูลด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnov Test แล้วพบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงไม่ปกติ ดังนั้นจึงใช้ Kruskal-Wallis Test One-Way ANOVA ซึ่งเป็นสถิติไม่อิงพารามิเตอร์ (Nonparametric statistics)

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.23 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 32.77 ศึกษาอยู่ระดับชั้น ม.4 ร้อยละ 34.45 รองลงมา คือ ระดับชั้น ม.6 และ ม.5 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.61 และ 31.93 ตามลำดับ ส่วนใหญ่อยู่โรงเรียนจักรคำคณาทร ร้อยละ 51.54 รองลงมาคือ โรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์

ร้อยละ 42.58 และโรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม ร้อยละ 3.92 โรงเรียนอุโมงค์วิทยาคมมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.96 ผู้ตอบแบบสอบถามใช้อินเตอร์เน็ตจากโทรศัพท์มือถือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.75 รองลงมา คือ บ้านส่วนตัว ร้อยละ 30.53 และลำดับสุดท้ายใช้อินเทอร์เน็ตจากบ้านพัก/หอพัก (เช่า) ร้อยละ 6.72 นอกจากนี้ยังใช้ Facebook ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมา คือ Line ร้อยละ 23.1, Twitter ร้อยละ 13.1 และลำดับสุดท้าย คือ Tango และอื่นๆ ร้อยละ 0.5

6.2 ระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ดังตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อ.เมือง จ.ลำพูน มีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมในระดับต่ำ ($\bar{x}$ = 1.73 S.D=0.34) และมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์รายด้านทุกด้านในระดับต่ำ เมื่อนำค่าเฉลี่ยแต่ละด้านมาเรียงลำดับ พบว่า ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 1.89 S.D=0.61) รองลงมา คือ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ($\bar{x}$ = 1.80 S.D=0.49) , ด้านการการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์($\bar{x}$ = 1.69 S.D=0.43) ตามลำดับ โดยด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = 1.63 S.D=0.46)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อ.เมือง จ.ลำพูน (n=357)

พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวม	1.73	0.34	ต่ำ
รายด้าน 1. ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์	1.80	0.49	ต่ำ
2. ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	1.63	0.46	ต่ำ
3. ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	1.69	0.43	ต่ำ
4. ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	1.69	0.45	ต่ำ
5. ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์	1.89	0.61	ต่ำ

6.3 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีเพศต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อ.เมือง จ.ลำพูน เพศชายและเพศหญิงมีระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีระดับพฤติกรรมสูงกว่าเพศหญิง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชายมีระดับพฤติกรรมสูงกว่านักเรียนหญิง ส่วนอีก 4 ด้านที่เหลือ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีระดับพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อ.เมือง จ.ลำพูน ที่มีเพศต่างกัน

พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์		เพศ	$\bar{x}$	S.D	t	p-value
พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวม		ชาย	1.79	0.38	2.51*	0.012
		หญิง	1.70	0.31		
รายด้าน	1. ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์	ชาย	1.90	0.51	2.87*	0.004
		หญิง	1.74	0.46		
	2. ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	ชาย	1.69	0.49	1.74	0.083
		หญิง	1.60	0.43		
	3. ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	ชาย	1.73	0.44	1.39	0.164
		หญิง	1.66	0.42		
	4. ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	ชาย	1.74	0.47	1.65	0.099
		หญิง	1.65	0.43		
	5. ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์	ชาย	1.94	0.69	1.08	0.281
		หญิง	1.86	0.56		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.4 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีระดับชั้นต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน-ปลาย อ.เมือง จ.ลำพูน ที่มีระดับชั้นต่างกัน ด้วยการทดสอบ Kruskal-Wallis One-way ANOVA ดังตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันจะมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงต้องทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่(multiple comparisons) เพื่อหาว่าระดับชั้นใดบ้างที่มีระดับพฤติกรรมต่างกัน ด้วยวิธีของ Kruskal-Wallis One-way ANOVA แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อ.เมือง จ.ลำพูน ที่มีระดับชั้นต่างกันด้วยการทดสอบ Kruskal-Wallis One-way ANOVA

พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์		Mean Rank			ค่าKruskal Wallis	p-value
		ม.4	ม.5	ม.6		
พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์รวมทั้งหมด		175.49	200.65	162.03	8.427*	0.015
รายด้าน	1.ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์	173.69	186.79	177.05	1.035	0.596
	2.ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	182.40	192.83	162.38	5.39	0.068
	3.ด้านการการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	183.33	200.65	153.99	12.556*	0.002
	4.ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	178.26	199.50	160.29	8.607*	0.014
	5.ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์	168.03	171.97	196.92	5.652	0.059

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้น ม.5 มีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวม และรายด้าน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ สูงกว่า นักเรียนชั้น ม.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อ.เมือง จ.ลำพูน ที่มีระดับชั้นต่างกัน

พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์		ระดับชั้น	ม.4	ม.5	ม.6
พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวม		ม.4	-	-25.16	13.46
		ม.5		-	38.62*
		ม.6			-
รายด้าน	ด้านการการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	ม.4	-	-17.32	29.35
		ม.5		-	46.67*
		ม.6			-
	ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	ม.4	-	-21.24	17.97
		ม.5		-	39.21*
		ม.6			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมและรายด้านทุกด้านในระดับต่ำ จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศ ดังนี้ สอดคล้องกับ อมรทิพย์ อมราภิบาล (2559) ที่พบว่านิสิตมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ในระดับต่ำ, นันทนัช สงศิริ(2554) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษามีระดับพฤติกรรมการนำข้อมูลที่เป็นความลับหรือข้อมูลส่วนตัวที่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียไปเผยแพร่ผ่านระบบออนไลน์หรืออินเตอร์เน็ต, การส่งหรือโพสต์ข้อมูลที่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียไปเผยแพร่ผ่านโทรศัพท์มือถือหรืออินเตอร์เน็ท, การแอบอ้างเป็นบุคคลอื่นแล้วส่งหรือโพสในสิ่งที่ทำให้บุคคลได้รับความเสียหายผ่านโทรศัพท์มือถือหรืออินเตอร์เน็ต, การข่มขู่ คุกคามผู้อื่นผ่านโทรศัพท์มือถือหรือระบบอินเตอร์เน็ต และการกีดกันผู้อื่นออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในระดับต่ำ และยังสอดคล้องกับ Karabacak, K., Öztunç, M., Subhan, E., Erdoğan, D., Yar, S., Ekenler, D., & Selim, K. (2015) ที่พบว่านักเรียนเกรด 8 มีพฤติกรรมการรังแกบนโลกออนไลน์ในระดับต่ำ

นอกจากนี้เมื่อนำค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกออนไลน์รายด้านมาเรียงลำดับ พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์, ด้านการการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lee, C., & Shin, N. (2017) ที่พบว่านักเรียนระดับมัธยมเกรด 7 – 12 ในกรุงโซลและเมืองปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ มีพฤติกรรมการกีดกันผู้อื่นออกจากห้องแชทมากที่สุด และผลการวิจัยยังใกล้เคียงกับ นันทนัช สงศิริ(2554) ที่พบว่า นักเรียนมีระดับพฤติกรรมการนินทาหรือด่าทอผู้อื่นสูงสุด รองลงมาคือการส่งข้อความก่อกวนผู้อื่นผ่านมือถือ ห้องสนทนา อีเมล์ หรือเวบไซต์ซ้ำๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชายมีระดับพฤติกรรมสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทนัช สงศิริ(2554) ที่พบว่า นักเรียนเพศชายและหญิงมีพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีระดับพฤติกรรมสูงกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับ วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์ และ พิมผกา ธานินพงศ์ (2558) ที่พบว่า เพศของนักเรียนสัมพันธ์กับพฤติกรรมการไปรังแกผู้อื่นผ่านทางไซเบอร์อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศ ดังนี้ Karabacak, K., Öztunç, M., Subhan, E., Erdoğan, D., Yar, S., Ekenler, D., & Selim, K. (2015) พบว่านักเรียนชายมีพฤติกรรมรังแกบนโลกไซเบอร์มากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Leung, A., Wong, N., & Farver, J. M. (2018). พบว่านักศึกษาชายมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์มากกว่านักศึกษาหญิง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Chang, et al., (2015) ที่พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมในประเทศไต้หวันเพศชายมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์มากกว่าหญิง สอดคล้องกับ Lee, C., & Shin, N. (2017) ที่พบว่า นักเรียนชายมีความชุกของพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์สูงกว่านักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับ Wong, Cheung, & Xiao (2018) ซึ่งพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันจะมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้น ม.5 มีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์โดยรวมสูงกว่าชั้น ม.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลการศึกษาที่ค้นพบใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ Lee, C., & Shin, N. (2017) ที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมที่ศึกษาอยู่เกรด 10 มีพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์สูงที่สุด และนักเรียนที่ศึกษาอยู่เกรด 11 มีอัตราการตกเป็นเหยื่อสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกรดอื่นๆ ตั้งแต่เกรด 7 – 12 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Del Rey, R., Lazuras, L., Casas, J. A., Barkoukis, V., Ortega-Ruiz, R., & Tsorbatzoudis, H. (2016) และงานวิจัยของ Kowalski & Limber (2007) ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีอายุมากกว่าจะมีคะแนนพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์สูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

โรงเรียน, ผู้ปกครอง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผนการจัดการกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความรู้และป้องกันการรังแกบนโลกไซเบอร์ให้แก่นักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรศึกษาความชุกของพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์, ความถี่ของพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์, รูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรังแกบนโลกไซเบอร์(ผู้รังแกผู้อื่น, ผู้ถูกรังแก หรือเป็นทั้งผู้รังแกและเป็นเหยื่อ) ตลอดจนทัศนคติและการรับรู้พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ ของนักเรียนในจังหวัดลำพูนในเขตอำเภอเมืองและอำเภอรอบนอก ตามลักษณะทางประชากรหรือปัจจัยต่างๆ

(2) ควรศึกษากับนักเรียนอาชีวศึกษาจังหวัดลำพูน เนื่องจากอยู่ในวัยเดียวกันกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมของนักเรียนระดับมัธยมปลายกับนักเรียนอาชีวศึกษา

(3) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและระดับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอบคุณความทุ่มเทในการทำงานร่วมกันของ น.ส.ปิยมาภรณ์ ยาแปง ขอบคุณ อ.ทัศนันท์ จันทร ที่คอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกทุกสิ่งทุกอย่างจนงานสำเร็จลุล่วง ขอบคุณ ผศ.ดร.อรนุช พันโท ที่เป็นเหมือนพี่เลี้ยงและแรงบันดาลใจ และขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่สนับสนุนการส่งผลงานเข้าร่วมประชุมวิชาการในครั้งนี้

9. เอกสารอ้างอิง

จิตติพันธ์ ควรคนึง, และ มฤษฎ์ แก้วจินดา. (2559). การปรึกษากลุ่มด้วยเทคนิคการสร้างความมั่นคงทางจิตใจเพื่อเสริมสร้างทักษะการเผชิญปัญหา สำหรับเยาวชนที่ถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10*(2), 40-52.

ธันยากร ตุดเกื้อ . (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในจังหวัดสงขลา.* สงขลา: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นภาวรรณ อาชาเพ็ชร. (2560). การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ความรุนแรงที่ต้องแก้ไข และนวัตกรรม. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 5*(1), 100-106.

นันทนัช สงศิริ. (2554). *ลักษณะส่วนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บริบทของครอบครัว และพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพฯ: วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุษยรัต รุ่งสาคร. (2554). *การศึกษาผลกระทบของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อทัศนคติการข่มเหงรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตนปลาย เขตกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพ: วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์ และ พิมผกา ธานินพงศ์. (2558). สื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ตที่มีต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนในโรงเรียน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิด้า, 1*(2), 128-144.

อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2559). เหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรึกษาบุคคลที่สาม. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา, 14*, 59-73.

Aboujaoude, E., Savage, M. W., Starcevic, V., & Salame, W. O. (2015). Cyberbullying: Review of an Old Problem Gone Viral. *Journal of Adolescent Health*, 57, 10-18.

Baldry, A. C., Farrington, D. P., & Sorrentino, A. (2016). Cyberbullying in youth: A pattern of disruptive behaviour. *Psicologia Educativa, 22*(1), 19-26. doi:http://dx.doi.org/10.

Barlett, C. P., & Chamberlin, K. (2017). Examining cyberbullying across the lifespan. *Computers in Human Behavior, 71*, 444-449.

Chang, F.-C., Chiub, C.-H., Miaoc, N.-F., Chend, P.-H., Lee, C.-M., Chiange, J.-T., & Pana, Y.-C. (2015). The relationship between parental mediation and Internet addiction among adolescents, and the association with cyberbullying and depression. *Comprehensive Psychiatry, 57*, 21-28. doi:https://doi.org/10.1016/j.comppsych.2014.11.013

Del Rey, R., Lazuras, L., Casas, J. A., Barkoukis, V., Ortega-Ruiz, R., & Tsorbatzoudis, H. (2016). Does empathy predict (cyber) bullying perpetration, and how do age,gender and nationality affect this relationship? *Learning and Individual Differences, 45*, 275-281.

Karabacak, K., Öztunç, M., Subhan, E., Erdoğan, D., Yar, S., Ekenler, D., & Selim, K. (2015). Determination of the level of being cyber bully/ victim of eighth grade students of elementary schools. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 176*, 846-853.

Kowalski, R. M., & Limber, S. P. (2007). Electronic bullying among middle school students. *Journal of adolescent health, 41*(6), 22-30. doi:https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2007.08.017

Lee, C., & Shin, N. (2017). Prevalence of cyberbullying and predictors of cyberbullying perpetration among Korean adolescents. *Computers in Human Behavior, 68*, 352-358.

Leung, A., Wong, N., & Farver, J. M. (2018). Cyberbullying in Hong Kong Chinese students: Life satisfaction, and the moderating role of friendship qualities on cyberbullying victimization and perpetration. *Personality and Individual Differences, 133*, 7-12.

Mishna, F., Khoury-Kassabri, M., Gadalla, T., & Daciuk, J. (2012). Risk factors for involvement in cyber bullying: Victims, bullies and bully–victims. *Children and Youth Services Review, 34*, 63-70.

Roberto , J. A., Eden , J., Savage , M. W., Ramos-Salazar , L., & Deiss , D. M. (2014). Prevalence and Predictors of Cyberbullying Perpetration by High School Seniors. *Communication Quarterly, 62*, 97-114.

Wong, R. Y., Cheung, C. M., & Xiao, B. (2018). Does gender matter in cyberbullying perpetration? An empirical investigation. *Computers in Human Behavior, 79*, 247-257.

การศึกษาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*

A STUDY OF THE QUALITY OF MIXED COOPERATIVE LEARNING LESSON PLANS TO SUPPORT SCIENCE PROCESS SKILLS OF FOURTH GRADE STUDENTS

สิริมา ภู่สวัสดิ์
นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
E-mail: Sirima.ps1212@gmail.com
สุนีย์ เหมะประสิทธิ์
รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
E-mail: Suneehae@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 2) ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 19 คน โรงเรียนวัดสันตยาราม จังหวัดนครนายก ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน และ 2) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test for Dependent Samples และ t-test for One Sample ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ 1) ขั้นทบทวนความรู้และเตรียมความพร้อม 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3)ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นทดสอบและตรวจผลงาน 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลงาน ใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานในขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย 3 เทคนิค คือ 1) การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD)

---

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่เน้นการเรียนแบบร่วมมือ” ในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2) การต่อภาพ (Jigsaw) และ 3) การเรียนร่วมกัน (LT)

2. คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน

2.1) ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง(IC)อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

2.2) ด้านคุณภาพเชิงประจักษ์ พบว่า 1)ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2)ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ การเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน การเรียนแบบร่วมมือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to: 1) develop mixed cooperative learning lesson plans to support the science process skills of fourth grade students and 2) to study the quality of mixed cooperative learning lesson plans. Samples in the experiment were 19 grade 4 students from Watsantayaram School, Nakhon Nayok province. The samples were selected randomly through the cluster random sampling technique. The research intruments were 1) 9 lesson plans and 2) the science process skills test. The statistic employed in this research included a t-test for dependent samples and a t-test for one sample. Research findings indicated that:

1.Mixed Cooperative learning lesson plans consisted of 5 step of learning process : 1) step of knowledge review and readiness 2) step of learning activity organization 3) step of group activity performance 4) step of testing and work verification and 5) step of lesson summary and assessment. Which using the mixed cooperative learning in step of group activity performance consisted of the three techniques are: 1) student teams achievement divisions (STAD) , 2) Jigsaw and 3) Learning together(LT).

2.The quality of mixed cooperative learning lesson plans

2.1) The content validity by finding index of consistency (IC) of the mixed cooperative learning lesson plans were between of 0.60-1.00 .

2.2) The empirical quality as follow 1) the science process skills after receiving the mixed cooperative learning was found to be higher than before learning at a level of .01 significance 2) the science process skills of students after having learned of mixed cooperative learning was statistically higher than the criteria (60%) at .05 level of significance.

KEYWORDS: quality of learning lesson plans, mixed cooperative learning , cooperative learning, science process skills

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีความมุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งทักษะสำคัญของวิชาวิทยาศาสตร์ คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (science process skills) อันเป็นทักษะที่ใช้ในการสืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ไม่เพียงแต่ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จะเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่นักเรียนจะได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นภายนอกห้องเรียนด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นที่ครูต้องให้ความสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้เพื่อรู้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนนักเรียนให้แสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยทักษะที่จำเป็นมากขึ้น ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันแบ่งปัน และร่วมกันสืบเสาะหาความรู้ด้วยการลงมือทำ(ประสาท เนืองเฉลิม, 2558)

การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning) เป็นวิธีการสอนที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กโดยมีภารกิจและเป้าหมายเดียวกัน เหมาะสำหรับห้องเรียนขนาดใหญ่ที่มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น(Cooper, Melanie M, 1995) การจัดการเรียนแบบร่วมมือจึงเป็นวิธีการสอนที่จะทำให้นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกทักษะทางสังคม เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้ที่จะเสียสละ ยอมรับฟังผู้อื่น อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การแสวงหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า การจัดการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) การต่อภาพ (Jigsaw) และการเรียนร่วมกัน (LT) สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีทักษะการคิดขั้นสูง และมีวินัยสูงขึ้น (ประวีดา อนันต์, 2541; จริยา ขุนเศรษฐ์, 2551; บรรดล ภูบานเช้า, 2552)

จากสภาพที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน ประกอบด้วยเทคนิค 1) การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) 2) การต่อภาพ (Jigsaw) และ 3) การเรียนร่วมกัน(LT) ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนำเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ผ่านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านกิจกรรมการสำรวจและทดลอง อีกทั้งผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน ในประเด็น ดังนี้

2.2.1) ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IC)ของแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.2) ด้านคุณภาพเชิงประจักษ์โดยการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้และศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนนำมาซึ่งกรอบแนวคิดที่ใช้วิจัย ดังนี้

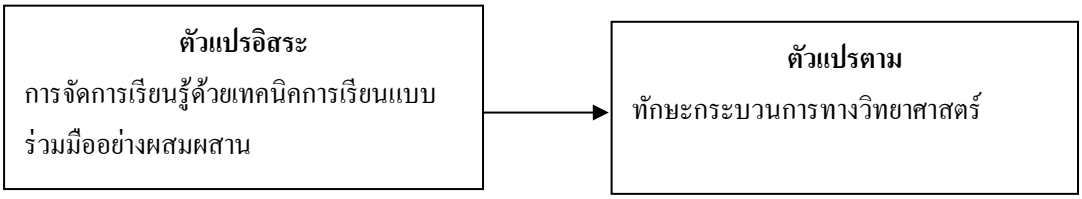

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองแบบ One-Group Pretest-Postest Design ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง Randomized One-Group Pretest-Postest Design

ตัวอย่าง	ทดสอบก่อนเรียน	การทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
E	T_{1E}	X	T_{2E}

4.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสันตยาราม จังหวัดนครนายก ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ (ว14101) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 41 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสันตยาราม จังหวัดนครนายก ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ (ว14101) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 19 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน

2) ตัวแปรตาม คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตสีเขียว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 แผน โดยศึกษาและวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคและขั้นตอนการจัดการเรียนแบบร่วมมือ วิเคราะห์ข้อดี-ข้อจำกัดของเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือและคัดเลือกเทคนิคที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน เพื่อนำไปสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้ได้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ 3 เทคนิค คือ 1) การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) 2) การต่อภาพ (Jigsaw) และ 3) การเรียนร่วมกัน (LT) สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของทั้ง 3 เทคนิคดังกล่าว กำหนดรูปแบบเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นทบทวนความรู้และเตรียมความพร้อม 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3)ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นทดสอบและตรวจผลงาน 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลงาน นำไปสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ องค์ประกอบของแผน กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พบว่าแต่ละแผนมีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IC) ระหว่าง 0.60-1.00 นำแผนการจัดการเรียนรู้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ในเชิงประจักษ์ต่อไป

2. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตสีเขียว โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระของแบบวัด กำหนดนิยาม เชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมที่ต้องการวัด และสร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างของแบบวัดตามประเภทของทักษะและนิยามเชิงปฏิบัติการ จากนั้นสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบจำนวน 2 ฉบับ ฉบับละ 30 ข้อ ปรับปรุงมาจากแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนิวัฒน์ ไม้ใหญ่เจริญวงศ์, (2544) มุ่งวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จำนวน 9 ทักษะ ได้แก่ การสังเกต การวัด การจำแนกประเภท การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความเห็นจากข้อมูล การกำหนดและควบคุมตัวแปร การตั้งสมมติฐาน การทดลอง และการตีความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุป นำแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า แบบวัดฉบับที่ 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และแบบวัดฉบับที่ 2 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 นำแบบวัดทั้ง 2 ฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย(p) และค่าอำนาจจำแนก(r) ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดและนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง และคัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งผลปรากฏว่ามีค่าความยากง่าย(p) ระหว่าง 0.26-0.79 (เฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.52) และค่าอำนาจจำแนก(r) ระหว่าง 0.27-0.88(เฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.59) ค่าความเชื่อมั่นแบบคูเดอร์- ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) โดยใช้สูตร KR-20 ของแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เท่ากับ 0.90

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน เรื่อง สิ่งมีชีวิตสีเขียว โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดการเรียนรู้เอง ระยะเวลาที่ใช้ 20 คาบ คาบละ 60 นาที

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4. นำผลข้อมูลที่รวบรวมได้ไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน โดยวิธีการทางสถิติ t-test for Dependent Samples

2. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60)โดยวิธีการทางสถิติ t-test for One Sample

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ 1) ขั้นทบทวนความรู้และเตรียมความพร้อม 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3)ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นทดสอบและตรวจผลงาน 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลงาน ใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานในขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย 3 เทคนิค คือ 1) การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD: student teams achievement divisions) 2) การต่อภาพ (Jigsaw) และ 3) การเรียนร่วมกัน (LT: Learning together)

5.2 คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน

5.2.1 ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IC)ของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแต่ละแผนมีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IC)ระหว่าง 0.60-1.00

5.2.2 ด้านคุณภาพเชิงประจักษ์

1) ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสาน

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	n	k คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t_1	p
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ทักษะการสังเกต	19	4	1.95	0.85	3.16	0.77	5.75**	.000
2. ทักษะการวัด	19	3	1.32	0.58	1.42	0.69	0.70	.494
3. ทักษะการจำแนกประเภท	19	5	1.74	1.05	3.00	1.11	4.44**	.000
4. ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล	19	3	1.05	0.78	2.26	0.87	5.12**	.000
5. ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	19	3	0.89	0.74	2.32	0.48	7.39**	.000
6. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	19	3	0.63	0.496	1.79	0.92	4.98**	.000
7. ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร	19	3	0.74	0.56	2.47	0.51	8.68**	.000
8. ทักษะการทดลอง	19	3	0.58	0.61	1.47	0.70	3.92**	.001
9. ทักษะการตีความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุป	19	3	0.89	0.74	2.16	0.69	6.32**	.000
ภาพรวม	19	30	9.79	2.04	20.05	3.52	15.62**	.000

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 2 พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในภาพรวมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละทักษะ พบว่าทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการทดลอง และทักษะการตีความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุปหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทักษะการวัดหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานไม่สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้

2) การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	n	k คะแนนเต็ม	หลังเรียน		S.D.	เกณฑ์ร้อยละ 60 (คะแนน)	t_2	p
			$\overline{X}$	$\overline{X}_{ร้อยละ}$				
ภาพรวม	19	30	20.05	66.83	3.52	18.00	2.54*	.010

*p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 3 พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในภาพรวมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาในแต่ละทักษะ พบว่าทักษะการสังเกต ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปรหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล ทักษะการตีความหมายข้อมูลและทักษะการลงข้อสรุปหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะการวัดและทักษะการทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการตั้งสมมติฐาน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

6. อภิปรายผล

6.1 ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IC)ของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IC)ระหว่าง 0.60-1.00 ได้แก่ ความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผน กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ขึ้นอย่างเป็นระบบ เริ่มจากมีการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อดี-ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคต่างๆ เลือกเทคนิคที่เหมาะสมและส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ นำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงตามคำแนะนำและนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และมีการวัดและประเมินผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Nada Aldoobie (2015) ที่กล่าวว่า แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครูสามารถพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพ คือ ADDIE Model ซึ่งประกอบด้วยขั้นวิเคราะห์ ขั้นออกแบบ ขั้นพัฒนา ขั้นนำไปใช้ และขั้นประเมินผล จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว

6.2 ด้านคุณภาพเชิงประจักษ์

จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในภาพรวมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในภาพรวมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่ม ทดลอง หยิบจับ สัมผัส และแลกเปลี่ยนพูดคุยถึงผลการค้นคว้าหาคำตอบจากการเรียน (ประสาท เนืองเฉลิม,2558) ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นมีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้แก่นักเรียน โดยเฉพาะ ขั้นที่ 3 คือ ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือกัน ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการสำรวจ การทดลอง การนำเสนอผลงาน ภายใต้การทำงานเป็นทีมของกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยนำ 3 เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือมาใช้จัดการเรียนรู้ล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้ 1.การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) นักเรียนเก่งจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากครูเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายสื่อสารกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน(วิทวัส ดวงภุมเมศ, 2548) 2.การต่อภาพ (Jigsaw) นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน มีการระบุหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน แต่ละคนศึกษาในหัวข้อที่ตัวเองได้รับมอบหมายแล้วกลับมาสอนเพื่อนๆในกลุ่ม(ธีรวัฒน์ ผิวขม, 2554) และ 3.การเรียนร่วมกัน (LT) นักเรียนแต่ละคนมีหน้าที่อย่างชัดเจนสมาชิกแต่ละคนจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และสามารถอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจได้ (วิชชุตา อ้วนศรีเมือง, 2554) ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการสำรวจ การทดลองภายใต้ความร่วมมือ การช่วยเหลือพึ่งพาและเกื้อกูล ความสัมพันธ์เชิงบวก ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของประวีดา อนันต์ (2541) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน แบบร่วมมือและเรียนด้วยวิธีปกติ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ จริยา ขุนเศรษฐ์(2551) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค จิ๊กซอว์ร่วมกับแผนภูมิมโนทัศน์ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับแผนภูมิมโนทัศน์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละทักษะ พบว่าทักษะการสังเกต ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และทักษะการกำหนดและควบคุมตัวตัวแปรหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล ทักษะการตีความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุปหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะการวัดและการทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานต่ำ

กว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะการจำแนกประเภทและทักษะการตั้งสมมติฐานหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างผสมผสานไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะการวัด ทักษะการทดลอง ทักษะการจำแนกประเภทและทักษะการตั้งสมมติฐาน ต่างล้วนเป็นทักษะที่นักเรียนจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝน เช่น ทักษะการทดลองจะต้องให้เวลาแก่นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิด ออกแบบการทดลองเพื่อพิสูจน์ปัญหาการทดลอง อีกทั้งนักเรียนไม่สามารถใช้ทักษะกระบวนทางวิทยาศาสตร์ดังกล่าวตอบคำถามที่เป็นสถานการณ์ใหม่ได้ถูกต้อง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ในการจัดการเรียนแบบร่วมมือที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ควรเพิ่มเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรรมให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาในการฝึกทักษะการทดลอง โดยเฉพาะการออกแบบการทดลองที่สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันระดมสมองออกแบบการทดลองเพื่อพิสูจน์ปัญหาการทดลอง

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือออกแบบการเรียนแบบร่วมมือที่เชื่อมโยงกับรูปแบบการสอนหรือแนวคิดอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งขั้นพื้นฐานและบูรณาการสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จริยา ขุนเศรษฐ์. 2551. **ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับแผนภูมิมโนทัศน์ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). สงขลา: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ทิศนา แขมมณี. 2545. **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรวัฒน์ ผิวขม. 2554. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค จิ๊กซอร์**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิวัฒน์ ไม้ใหญ่เจริญวงศ์. 2544. **การพัฒนาชุดการสอนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บรรดล ภูบานเช้า. 2552. **การเปรียบเทียบผลการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือตาม เทคนิค STAD เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) การเรียนแบบปกติ**. ปริญญานิพนธ์ กศ. ม. (การศึกษามัธยม). มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประวีดา อนันต์. 2541. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนแบบร่วมมือและเรียนด้วยวิธีตามปกติ**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประสาท เนืองเฉลิม. 2558. **การเรียนวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัทแอคทีฟพริ้นท์.

วิชชุตา อ้วนศรีเมือง. 2554. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค LT**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิทวัส ดวงภุมเมศ. 2548**. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เรื่องปริมาณสารสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Cooper, Melanie M . 1995. **Cooperative learning**. Journal of Chemical Education ; Easton, 72(2), 162.

Nada Aldoobie. 2015. **ADDIE Model**. American International Journal of Contemporary Research, 5(6), 68.

การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

The Development of Educational Service Assessment Indicators at the Early Childhood Schools under Nongkhai Provincial Local Administration Office

สุชาดา พินธะ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
E-mail: Suchadacsci@gmail.com
ดร.จักรพันธุ์ จันทร์เจริญ
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอนแก่น
E-mail : chakkaphan.ch@spu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินการให้บริการการศึกษา ของสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย 2) เพื่อปรับปรุงตัวบ่งชี้และเกณฑ์การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย 3) เพื่อตรวจคุณภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและรวบรวมตัวบ่งชี้ การดำเนินงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ระยะที่ 2 พัฒนาเกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา, ตัวแทนหัวหน้างานบริหารงานวิชาการ, ตัวแทนครูระดับชั้นปฐมวัยและตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน ฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลของการวิจัย 1) สภาพการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีองค์ประกอบหลักของมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้ 30 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเพื่อประเมินและยืนยันความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญการประเมินพบว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน 25 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเพื่อประเมิน

ความสอดคล้องของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญการประเมินพบว่าการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน 25 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันของตัวบ่งชี้

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้, การให้บริการการศึกษา, การปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

ABSTRACT

This research is "The Development of Educational Service Assessment Indicators at the Early Childhood Education Level of Schools under Nongkhai Provincial Local Administration Office" as follows: 1) study the condition of educational service at the Early Childhood Schools, 2) improve the indicator and criteria for educational services at the Early Childhood Schools, and 3) check the quality of indicators and criteria for assessment of educational services at the Early Childhood Schools under Nongkhai Provincial Local Administration Office. The research was divided into 2 phases: phase 1 studied the condition and collection of all indicators for 4 factors of educational services of early childhood education in the Nongkhai Provincial Local Administration Office and phase 2 develop indicators for educational service provision of early childhood education under Nongkhai Provincial Local Administration Office. The samples consisted of representatives of school administrators, head of academic affairs, early childhood teachers and parents in 5 schools under Nongkhai Provincial Local Administration Office by using Delphi Technique. Tools. Data collection were rating scale questionnaire and statistics was used to analyze data include arithmetic mean, median, mode and interquartile range. The results were as follows: 1) The result of studying action of Educational Service Assessment Indicators at the Early Childhood Schools under Nongkhai Provincial Local Administration Office The 4 factors were 30 indicators. 2) The result of the developing of The information is feedback to evaluate and confirm the feasibility of the indicators by expert assessment found that the indicator consists of the whole 4 factors were 25 indicators were possible and appropriate at a high level. 3) The result of the developing of The information as a comment to assess the consistency of the indicators by expert assessment found that the whole 4 factors were 25 indicators There is a possibility in high level and consistency of the indicator.

KEYWORDS: The Development of Assessment Indicators, Educational Service, Nongkhai Provincial Local Administration Office.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีสถานศึกษาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ทั้งสถานศึกษาที่อยู่ในความดูแลของรัฐ และสถานศึกษาเอกชนซึ่งแต่ละองค์กรก็มีการจัดหากลยุทธ์ต่าง ๆ เข้ามาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรและสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดการด้านการจัดการความรู้กระบวนการจัดการทางด้านวิชาการ คุณภาพการให้บริการในสถานศึกษา รวมถึงความพึงพอใจในการให้บริการ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งสถานศึกษาที่อยู่ในความดูแลของรัฐค่อนข้างเสียเปรียบเนื่องจากถูกจำกัดด้วยภาวะทางด้าน

งบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรต่าง ๆ ดังนั้นการลงทุนจัดหาปัจจัยเพื่อตอบสนองความพึงพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 4 รูปแบบด้วยกัน คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลองค์กรปกครองส่วนตำบลและการปกครองรูปแบบพิเศษ (เมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร) ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีระดับชั้นของตนเอง แตกต่างกันทั้งรายได้และจำนวนประชากร ฯลฯ ทำให้ท้องถิ่นแต่ละแห่ง มีศักยภาพในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตที่มีการเจริญพัฒนาเกือบทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าวัยอื่น ๆ พ่อแม่ผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กวัยนี้อย่างใกล้ชิดการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เหมาะสมจะมีส่วนช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (ราตรี นาสาทร, 2551)

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญทางคุณภาพของการผลิตทางการศึกษา มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษาที่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรการบริหารเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ (ถวิล เกษสุพรรณ์, 2552)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานและบริหารจัดการได้ตรงตามมาตรฐานและจุดประสงค์ของการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้หรือไม่เพื่อจะได้ทราบและเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาและการบริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคายให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

(2) เพื่อปรับปรุงตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

(3) เพื่อตรวจคุณภาพของตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

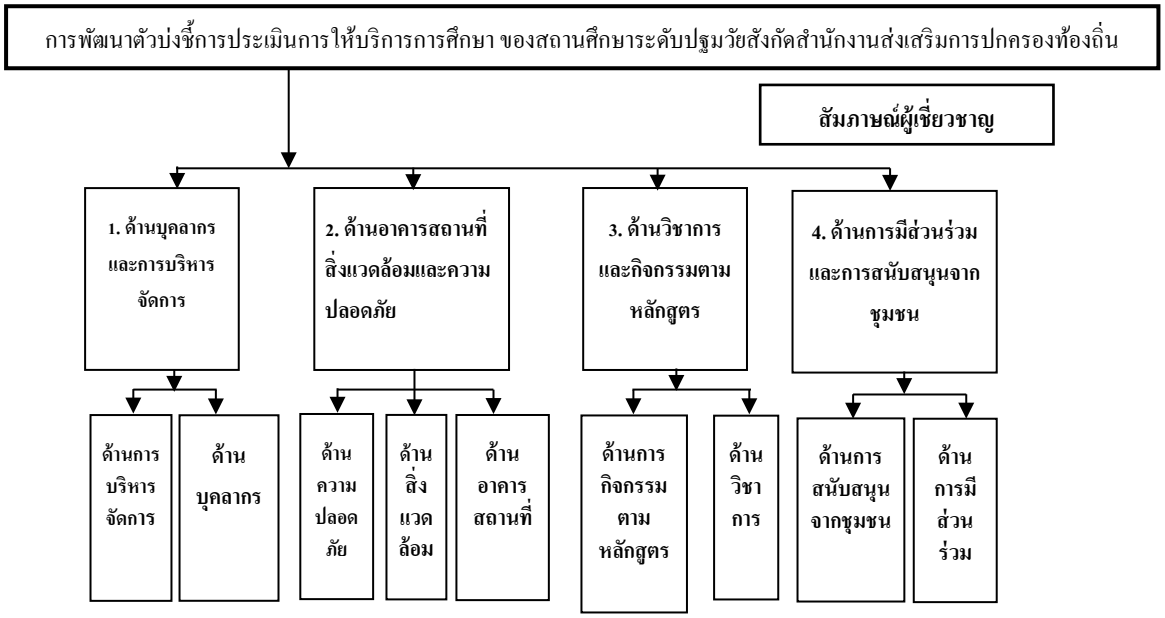

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยการแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ดำเนินการ 2 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านในการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการคัดเลือก ผู้วิจัยคัดเลือก ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ตัวแทนหัวหน้างานบริหารงานวิชาการ จำนวน 4 คนตัวแทนครูระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 5 คนและตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาสภาพการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จำนวน 5 โรงเรียน

1.3 การดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคายโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและ ทำการร่างกรอบแนวความคิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษา

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมผลการสัมภาษณ์การศึกษาสภาพการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา

2. ระยะที่ 2 พัฒนาตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

2.1 การเดลฟายรอบที่ 1

1. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ จับใจความสำคัญ อ่านเอกสารศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัย พร้อมทั้งศึกษาความหมาย องค์ประกอบ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านโดยการประมวลผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาความสำคัญเพื่อนำไปสร้างตัวบ่งชี้

2. ผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย 4 ด้าน 30 ตัวบ่งชี้

2.2 การเดลฟายรอบที่ 2

ผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย 4 ด้าน 30 ตัวบ่งชี้ โดยนำไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้และประสบการณ์ ด้านการบริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป ให้ความเห็นเกี่ยวกับโอกาสความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ที่เหมาะสม 4 ด้าน ได้ 25 ตัวบ่งชี้

2.3 การเดลฟายรอบที่ 3

1. ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคายที่เหมาะสม 4 ด้าน 25 ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการเดลฟายรอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้และประสบการณ์ ด้านการบริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไปยืนยันและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของตัวบ่งชี้

2. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละองค์ประกอบและตัวบ่งชี้โดยคำนวณมัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ค่าพิสัยระหว่างควอไทม์ (Inter Quartile Range) และความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้

2.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้กับเทคนิคเดลฟายรอบที่ 1 จำนวน 17 คน, รอบที่ 2 และ รอบที่ 3 จำนวน 113 คน

2.5 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านในการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เดลฟาย รอบที่ 1

2. แบบประเมินค่าคะแนนความสำคัญของตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เดลฟาย รอบที่ 2

3. แบบสอบถามประเมินความสอดคล้องและยืนยันความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เดลฟาย รอบที่ 3

2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสำคัญและพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านในการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เดลฟายรอบที่ 1

2. เก็บรวบรวมข้อมูลความสำคัญของตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยนำแบบประเมินไปยังโรงเรียนต่างๆ ด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินค่าคะแนนความสำคัญของตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย เดลฟาย รอบที่ 2

3. เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือแบบสอบถามประเมินความสอดคล้องและยืนยันความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย โดยนำไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้และประสบการณ์ ด้านการบริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป ประเมินความสอดคล้องยืนยันความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ เดลฟาย รอบที่ 3

2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านในการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรอบแนวคิดการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน พบว่า สภาพการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วยการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน

ระยะที่ 2 พัฒนาเกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานทั้ง 4 ด้านในการให้บริการการศึกษา ได้ 30 ตัวบ่งชี้ โดย ผู้วิจัยที่ได้จากการ เดลฟายรอบที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ในการเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน 30 ตัวบ่งชี้ ผลการยืนยันความเป็นไปได้ ในการเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน พบว่าผลการยืนยันความเป็นไปได้ในการเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้มีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 6 ตัวบ่งชี้ 2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้มีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 8 ตัวบ่งชี้ ระดับน้อย 1 ตัวบ่งชี้ 3. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้มีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 6 ตัวบ่งชี้ ระดับน้อย 1 ตัวบ่งชี้ 4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้มีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 5 ตัวบ่งชี้ ระดับน้อย 1 ตัวบ่งชี้

ผู้วิจัยนำผลการยืนยันความเป็นไปได้ ในการเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน 25 ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการ เดลฟาย รอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ความสอดคล้องในการเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน

เกณฑ์การประเมิน	ตัวบ่งชี้	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม (Mo.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo. – Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ						
1.1 ด้านบุคลากร	1. ครู/ผู้ดูแลเด็กมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	2. มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้ เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	3. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	4.00	5.00	1.00	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ความสอดคล้องในการเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ตัวบ่งชี้	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม (Mo.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo. – Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
1.2 ด้านการบริหารจัดการ	4. หน่วยงานมีการกำหนดและแบ่งงานเป็นระบบชัดเจน	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	5. มีระบบการบริหารงานตามมาตรฐาน	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	6. มีการสำรวจปัญหา ความต้องการในการพัฒนาของสถานศึกษา	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย						
2.1 ด้านอาคารสถานที่	7. พื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามการจัดกิจกรรม จัดเป็นระเบียบสะอาดปลอดภัย	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	8. มีอ่างล้างมือ สบู่ ผ้าเช็ดมือ ติดตั้งบริเวณห้อง ส้วม เพียงพอสะอาด	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม	9. มีบริเวณหรือที่พักขยะ ทั้งมีการนำขยะไป กำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	10. มีภาชนะรองรับขยะสภาพดี มีฝาผิดมิดชิด พร้อมมีถุงรองรับขยะ และทำความสะอาด อย่างสม่ำเสมอ	4.00	5.00	1.00	1.00	สอดคล้อง
	11. มีการจัดการขยะออกจากอาคารทุกวัน	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
2.3 ด้านความปลอดภัย	12. เครื่องเล่นสนามมีความ ปลอดภัย	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	13. ของเล่นในร่มและเครื่องเล่นสนามได้รับการ รับรองมาตรฐานจาก มอก.	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	14. ปลั๊กไฟติดตั้งสูงจากพื้นมากกว่า 1.5 เมตร หากสูงจากพื้นไม่ถึง 1.5 เมตร ควรมีฝาปิด ป้องกันเด็กเล่น	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
3. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร						
3.1 ด้านวิชาการ	15. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมพัฒนาการครบทุกด้าน	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	16. มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	17. มีแผน กิจกรรมในการส่งเสริมความฉลาดทาง อารมณ์ โดยบูรณาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
3.2 กิจกรรมตามหลักสูตร	18. จัดกิจกรรมและ ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนตามวัยและศักยภาพของ	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	19. เด็กอายุ 3 – 5 ปี ได้รับการประเมินความฉลาด อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และบันทึกผลการประเมิน	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	20. แจ้งผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ กับผู้ปกครอง พร้อมการให้คำแนะนำในการส่งเสริม	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ความสอดคล้องในการเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ตัวบ่งชี้	มัธยฐาน (Md.)	ฐานนิยม (Mo.)	ฐานนิยม - มัธยฐาน (Mo. – Md.)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน						
4.1 ด้านการมีส่วนร่วม	21.ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	22. ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน ที่นอกเหนือจากวันสำคัญ	4.00	4.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	23. มีเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน สนับสนุน และร่วมกิจกรรมในโรงเรียน เช่น ประดิษฐ์ของเล่นพื้นบ้าน สอนภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเด็ก	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
4.2 การสนับสนุนจากชุมชน	24. มีการส่งเสริมความสัมพันธ์ ความร่วมมือกับชุมชน ในการให้ความรู้และบริการ	5.00	5.00	0.00	1.00	สอดคล้อง
	25. อปท. สนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรม สร้างเสริมสุขภาพ แก้ไขปัญหาสุขภาพเด็ก	4.00	5.00	1.00	1.00	สอดคล้อง

พบว่าผลการยืนยันความสอดคล้องในการเป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้านในการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ดังนี้

1. งานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ด้านความขยันมีความสอดคล้องกัน (IR. $\leq$ 1.50; Mo. – Md. $\leq$ 1.00) จำนวน 6 ตัวบ่งชี้

2. งานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ด้านความขยันมีความสอดคล้องกัน (IR. $\leq$ 1.50 ; Mo. – Md. $\leq$ 1.00) จำนวน 8 ตัวบ่งชี้

3. งานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ด้านความขยันมีความสอดคล้องกัน (IR. $\leq$ 1.50 ; Mo. – Md. $\leq$ 1.00) จำนวน 6 ตัวบ่งชี้

4. งานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ด้านความขยันมีความสอดคล้องกัน (IR. $\leq$ 1.50 ; Mo. – Md. $\leq$ 1.00) จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

5. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีองค์ประกอบหลักของมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้ 30 ตัวบ่งชี้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเพื่อประเมินและยืนยันความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญการประเมินพบว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน 25 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเพื่อประเมินความสอดคล้องของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญการประเมินพบว่าการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน 25 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันของตัวบ่งชี้

6. อภิปรายผล

1. สภาพการให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย มีองค์ประกอบหลักของมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน จากการสัมภาษณ์สภาพการให้บริการของสถานศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ 30 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีการจัดทำแผนครอบคลุมการดำเนินงานอย่างครบถ้วนตามมาตรฐานการดำเนินงาน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550) ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญ ในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็ก ได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ ในการดำเนินงานการศึกษาต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวมและจัดทำขึ้น จำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) งานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) งานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) งานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 4) งานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เนื่องจากการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม - วัฒนธรรม

2. ผลการวิจัยพบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเพื่อประเมินและยืนยันความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญการประเมินพบว่าตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ได้ 25 ตัวบ่งชี้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของสถานศึกษาระดับปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของสัญญา ซ้ายซา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำนวน 4 ด้านอยู่ในระดับมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเพื่อประเมินความสอดคล้องของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญการประเมินพบว่าตัวบ่งชี้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ได้ 25 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันของตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับนางวัชรี แก้วเนตร (2549) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในจังหวัดอุบลราชธานีโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่ามาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้สำหรับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้ 1) มาตรฐานด้านผู้เรียน9 มาตรฐาน 52 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานด้านกระบวนการ 15 มาตรฐาน 49 ตัวบ่งชี้ 3) มาตรฐานด้านปัจจัย 5 มาตรฐาน 45 ตัวบ่งชี้

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ควรนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้ และหาแนวทางสนับสนุนให้ครบตามมาตรฐานการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้หลากหลายครอบคลุมการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น

(2) สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาแต่ละภูมิภาค ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็ก ได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม แล้วเก็บข้อมูลเพื่อนำมาเป็นสารสนเทศและพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในแต่ละพื้นที่เพื่อจะได้หาทางพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

(2) ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นผลของการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรทำการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปฐมวัย

8. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553. **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีและแผนดำเนินงาน).** กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น.

ถวิล เกษสุพรรณ์. 2552. **การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบล เขต 5.** ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี.

ราตรี นาสาทร และ จิตรี โพธิมามะกะ. 2551. **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา ปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.** วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

สัญญา ซ้ายซา. 2557. **ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม.** การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2551. **กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555).** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551. **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551 ปัญหาความเสมอภาค และคุณภาพของการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

อัญชลี พลอยเพ็ชร. 2559. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดาเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยการบินนานาชาติ มหาวิทยาลัยนครพนม ปีการศึกษา 2558.** รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ "มศว.วิจัย" ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 28-29 กรกฎาคม 2559 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร.

การศึกษาความสามารถในการสื่อสาร รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี จากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)

A STUDY OF ENGLISH COMMUNICATION ABILITY IN THE ENGLISH FOR LIFE COURSE OF MATHAYOM SUKSA 6 STUDENTS AS RESULTS OF LEARNING MANAGEMENT USING THE SQ4R TEACHING METHOD

นางสาวสุดารัตน์ ปานมีศรี
นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: sudarat.pam@northbkk.ac.th
ผศ. ดร.สุนันท์ ศลโกสุม
อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
E-mail: sunan.so@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตด้านการอ่านและการเขียน และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสาร รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตด้านการอ่านและการเขียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลัง จากการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 47 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) จำนวน 5 แผน เป็นเวลา 20 ชั่วโมง และ (2) แบบทดสอบความสามารถอ่าน โดยข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.66 และแบบทดสอบความสามารถเขียน โดยข้อสอบเป็นอัตนัย จำนวน 10 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (Dependent t-test statistic) ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถในการสื่อสารรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตด้านการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\overline{X}$ = 16.22) และความสามารถในการสื่อสาร รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ด้านการเขียนอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$ = 7.7) ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) (2) ความสามารถในการสื่อสารรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) ต่างสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R), ความสามารถอ่านและความสามารถเขียน

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to study English communication abilities focusing on English reading and writing abilities in the English for Life Course of Mathayomsuksa 6 students; and (2) to compare the English reading and writing abilities for communication in the English for Life Course of Mathayomsuksa 6 students before and after learning under the learning management using the SQ4R teaching method. The sample of this research consisted of 47 Mathayomsuksa 6 students in an intact classroom of Suankularb Wittayalai Chonburi School during the first semester of the academic year 2018, obtained by simple random sampling using the classroom as the sampling unit. The instruments in this study were (1) five learning management plans for the SQ4R teaching method; and (2) a test on English reading and writing abilities containing 20 objective test items for testing reading ability, with reliability coefficient of 0.66, and 10 essay type test items for testing writing ability. The data were analyzed using the mean, standard deviation, and dependent t-test statistic. The results showed that (1) the English reading ability for communication in the English for Life Course of Mathayomsuksa 6 students learning under the learning management using the SQ4R teaching method was at the excellent level ($\overline{X}$ = 16.22), and their English writing ability for communication in the English for Life Course was also at the excellent level ($\overline{X}$ = 7.7); and (2) after learning under the learning management using the SQ4R teaching method, the Mathayomsuksa 6 students' English reading and writing abilities for communication in the English for Life Course increased significantly at the .05 level.

KEYWORDS: SQ4R teaching method, Reading and writing abilities

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและจำเป็นเพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต อีกทั้งภาษาต่างประเทศ ยังเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่กำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานคือภาษาอังกฤษ เพื่อการนำไปใช้สื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน เพื่อนำทักษะเหล่านี้ไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นอย่างถูกต้องและเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ.2551:1) นอกจากความรู้ในภาษาต่างประเทศ ทักษะการสื่อสารหรือความสามารถในการสื่อสารก็จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะมนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา ถือได้ว่าการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากปัจจัยพื้นฐาน

เนื่องจากการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เพื่อดำเนินงานด้านต่างๆ ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง "ภาษาสากล" เพราะมีการพูดอย่างกว้างขวาง เป็นภาษาที่มีการใช้กันมากที่สุด เป็นภาษาระหว่างประเทศที่ต้องใช้ในการสื่อสาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสารด้านธุรกิจ เช่น ธุรกิจนำเข้า-ส่งออก ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจด้านอุตสาหกรรม การเดินเรือ การบิน การบันเทิง วิทยุและการทูต เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นความรู้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานกลายเป็นสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ และภาษาอังกฤษยังเป็นหนึ่งในหกภาษาราชการของสหประชาชาติ (อานัส คันนิ่งแฮม, ม.ป.ป)

จากความสำคัญของภาษาอังกฤษดังกล่าว ส่งผลให้ประเทศไทยได้มีการประกาศนโยบายให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่กำหนดให้มีการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นไปในปี 2538 และได้ประกาศใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ พ.ศ.2539 รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเปิดโรงเรียนนานาชาติ และโรงเรียน English Program โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการจัดการเรียนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ (สถาบันภาษาอังกฤษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ในการจัดการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาการเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ และมุ่งพัฒนาเน้นทักษะทางภาษาทั้ง 4 ได้แก่ทักษะการฟัง, การอ่าน, การพูด, และการเขียน นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาระดับชั้นการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องได้เรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มีความเข้าใจความแตกต่างของภาษา การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ รวมถึงช่วยให้นักเรียนเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้อย่างง่ายและกว้างขึ้น

จากการสรุปผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ในปี 2560 ดำเนินการโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาอังกฤษ พบว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติอยู่ที่ 28.31 และผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) วิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี อยู่ที่ 24.67 ซึ่งต่ำกว่าผลการทดสอบระดับชาติ (โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี, 2560) การดำเนินการแก้ปัญหาที่สำคัญคือการนำเอาการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) ซึ่งวิธีการอ่านแบบ SQ4R เป็นกลวิธีการอ่านช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทอ่านได้อย่างเป็นระบบ (Richardson & Morgan in UCF College of Education, 2005, p.1) ช่วยให้นักเรียนเลือกสิ่งที่คาดว่าจะรู้จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำได้ดี และทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงมาจากการสอนแบบ (SQ3R) ของฟรานซิส พี.โรบินสัน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านแห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ โดยจำแนกเป็น 3 ขั้นหลัก คือขั้นก่อนอ่าน ขั้นระหว่างอ่าน และขั้นหลังการอ่าน มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้ ขั้นสำรวจ (Survey-S) นักเรียนสำรวจเรื่องราวที่ได้อ่านอย่างคร่าวๆ หาจุดสำคัญของเรื่อง ขั้นตั้งคำถาม (Question-Q) นักเรียนตั้งคำถามจากบทอ่าน ฝึกตั้งคำถาม และกำหนดเป้าหมายในการอ่าน ขั้นอ่าน (Read-R1) นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดหาคำตอบสำหรับคำถามที่ได้ตั้งไว้เป็นการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ขั้นตอบคำถาม (Recite-R2) นักเรียนตอบคำถามที่ได้ตั้งไว้ และเขียนความเข้าใจของตนเองจากการตอบคำถาม ขั้นสะท้อนความคิด (Reflect-R3) เป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเป็นความเข้าใจของตนเอง ขั้นทบทวน (Review-

R4) นักเรียนทบทวนเรื่องที่อ่านทั้งหมด เป็นการตรวจสอบความเข้าใจว่าสามารถจดจำหรือเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน หากมีส่วนที่ยังไม่เข้าใจให้ย้อนกลับไปอ่านทบทวนจนกว่าจะเข้าใจ การอ่านซ้ำๆนั้น ช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดชัดเจน

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) ทำให้ความสามารถในการอ่านและการเขียนดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงใช้การจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) ศึกษาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี นำไปสู่การอ่านเพื่อความเข้าใจในรายวิชาภาษาเพื่อชีวิตและเพื่อที่จะพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) วิชาภาษาอังกฤษให้สูงยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการสื่อสาร รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี จากการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี ระหว่างก่อนและหลังเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)	
ขั้นตอน	**จุดประสงค์**
ขั้นนำ 1. สนทนาความรู้เดิมกับเรื่องที่จะเรียน	1. เชื่อมโยงเนื้อหาเก่าสู่เนื้อหาใหม่
ขั้นสอน 1. สำรวจ Survey (S)	1.หาจุดสำคัญ หรือประเด็นสำคัญของเรื่อง
2.การตั้งคำถาม Question (Q)	1. ฝึกตั้งคำถาม 2. กำหนดเป้าหมายในการอ่าน
3. อ่าน Read (R1)	1. จับใจความสำคัญ 2. ตอบคำถามสำหรับคำถามที่ตั้งไว้
4. ตอบคำถาม Recite (R2)	1. เขียนคำตอบตามความเข้าใจ
5.สะท้อนความคิด Reflect (R3)	1. เชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเป็นความเข้าใจของนักเรียน
6. ทบทวน Review (R4)	1. เล่าคำถามที่ตั้งไว้และคำตอบ 2. ตรวจสอบความเข้าใจ
ขั้นสรุปและประเมินผล	1. ตรวจสอบความสามารถนักเรียน

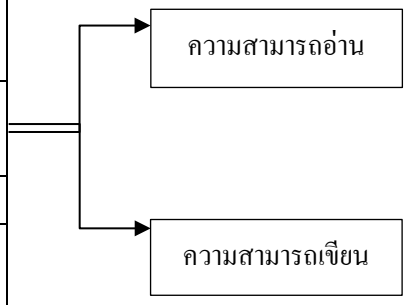

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment design) ศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว เป็นแผนการวิจัยแบบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design)

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 47 คน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

4.3 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ 1) ความสามารถอ่านภาษาอังกฤษ 2) ความสามารถเขียนภาษาอังกฤษ

4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย การทดลอง 2 เดือน (กรกฎาคม - สิงหาคม 2561) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 5 แผน เวลา 20 ชั่วโมง แผนละ 4 ชั่วโมง

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

(1) แผนการจัดการเรียนแบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต จำนวน 5 แผน 20 ชั่วโมง ประเมินความเหมาะสมของแผนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความเหมาะสมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ได้ระดับความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 – 5 ได้ระดับความเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 – 4.43 จาก 5 ระดับ

(2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการอ่านและการเขียน จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ความสามารถอ่าน เป็นแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60-1.00 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.26-0.78 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34-0.83 และค่าความเชื่อมั่น 0.66 ฉบับที่ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถเขียน เป็นแบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ

4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) จำนวน 5 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมเป็น 20 ชั่วโมง

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติทดสอบที (Dependent t-test statistic)

5. สรุปผลการวิจัย

(1) การศึกษาความสามารถในการสื่อสารรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี จากการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)

ความสามารถในการสื่อสาร รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ด้านการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี จากการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการสื่อสารรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD
80 - 100	ดีเยี่ยม	16-20	32	68.09	-	-
70 – 79	ดี	14-15	15	31.91	-	-
รวม	ดีเยี่ยม		47	100	16.21	1.10

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการสื่อสารรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) โดยรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}$ = 16.21) และมีนักเรียนร้อยละ 68.09 อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการสื่อสารรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) จำแนกตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์	ระดับ	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD
80 - 100	ดีเยี่ยม	8-10	29	61.70	-	-
70 - 79	ดี	7	18	38.30	-	-
รวม	ดีเยี่ยม		47		7.7	0.65

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 7.7) และมีนักเรียนร้อยละ 61.70 อยู่ในระดับดีเยี่ยม

(2) การเปรียบเทียบความสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี ระหว่างก่อนและหลังเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)

ความสามารถในการสื่อสารรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตด้านการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี ระหว่างก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสาร รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)

การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	df	t	p-value
ก่อนเรียน	9.02	1.52	46	15.55	.000
หลังเรียน	16.22	1.10			

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการสื่อสารรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสาร รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R)

การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	df	t	p-value
ก่อนเรียน	5.04	1.0	46	15.55	.000
หลังเรียน	7.7	0.65			

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

1. ความสามารถในการสื่อสาร รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อชีวิต ด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยมและระดับดีตามลำดับซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการสอนอ่านที่เป็นระบบขั้นตอนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ซึ่งนักเรียนสามารถฝึกทักษะและความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนในเวลาเดียวกัน โดยเริ่มจาก

ครูจัดหาบทอ่านที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และเป็นบทอ่านที่นักเรียนสนใจและต้องการเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมโดยจัดกลุ่มนักเรียนโดยการสุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้และชี้แจงการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) และเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องที่จะอ่าน โดยรูปภาพ หรือสื่อวีดีโอต่างๆ ขั้นตอนการสอน (1) ขั้นสำรวจ (Survey-S) นักเรียนฝึกการอ่านแบบกวาดสายตา (Skimming) อ่านบทอ่านคร่าวๆ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องโดยรวมเร็วขึ้น และเข้าใจใจความสำคัญโดยไม่ต้องอ่านรายละเอียด (2) ขั้นตั้งคำถาม (Question-Q) นักเรียนฝึกตั้งคำถามให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ครูควรให้ผู้เรียนมีอิสระในการทำกิจกรรม ให้นักเรียนใช้ความรู้หรือความคิดเต็มกำลังโดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือในกรณีที่นักเรียนประสบปัญหา ในขั้นนี้นักเรียนใช้เวลานานกว่าขั้นสำรวจ เนื่องจากต้องตั้งคำถามให้ถูกไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จากการตรวจใบงาน สังเกตและพบว่า ในชั่วโมงที่ 1-10 นักเรียนสามารถตั้งคำถามแต่ไม่ถูกหลักไวยากรณ์แต่ยังสามารถเข้าใจได้ และตั้งแต่ชั่วโมงที่ 11-20 นักเรียนสามารถตั้งคำถามได้ถูกไวยากรณ์และตรงประเด็นมากขึ้นโดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ในขั้นนี้นักเรียนได้ประโยชน์จากการตั้งคำถาม ซึ่งจิราพร อัครสมพงศ์ (2557) ได้ให้แนวคิดว่า คำถามมีประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะทางการคิดให้แก่นักเรียน กระตุ้นความสนใจในการเรียน ทำให้นักเรียนตื่นตัว สนใจเรียนดีขึ้น ช่วยขยายความคิดและแนวทางในการเรียนรู้แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ปลูกฝังนิสัยรักการค้นคว้า เพื่อหาคำตอบจากคำถามที่ได้รับ และใช้วัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดี (3) ขั้นอ่าน (Read-R1) ในขณะที่อ่านเรื่องนั้นนักเรียนได้คิดและฝึกทักษะการจดประเด็นสำคัญ รายละเอียดของเรื่อง และใจความสำคัญจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ ดังผลการวิจัยที่ผ่านมาของ จิราพร หนูลาย (2550) ซึ่งนำวิธีการสอนอ่านแบบ (SQ4R) มาพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์เดช ประจันทร์เสน (2559) ได้ศึกษาผลการสอนอ่านแบบ SQ4R ต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 จากการวิเคราะห์พบว่านักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังได้รับการสอนอ่านแบบ SQ4R โดยนักเรียนทุกคนมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจในการอ่าน (4) ขั้นตอบคำถาม (Recite-R2) นักเรียนฝึกการเขียนสรุปความ นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเขียนเป็นความเข้าใจของตนเอง และแสดงความเข้าใจโดยการเขียนตอบคำถาม นักเรียนใช้เวลาในขั้นนี้นานที่สุดเพราะเป็นการอ่านและเขียนรายละเอียดของบทอ่านเพื่อให้เข้าใจบทอ่านมากขึ้น โดยเขียนเรื่องตามความเข้าใจของนักเรียนตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ครูคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม ให้กำลังใจและสร้างบรรยากาศในการเรียน ในขั้นนี้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนในเวลาเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี โปธายะ (2546) ได้ศึกษาวิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนสรุปใจความของนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนสรุปใจความของนักเรียนสูงขึ้น ในขั้นตอบคำถาม (Recite - R2) นักเรียนฝึกการเขียนสรุปความเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุรางค์ โคว้ตระกูล (2541: 313) ได้กล่าวว่าการสอนให้นักเรียนสรุปความ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่อ่าน และช่วยเพิ่ม

ความจำของนักเรียน (5) ขั้นสะท้อนความคิด (Reflect-R3) นักเรียนทบทวนความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ช่วยให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ นำเสนอความเข้าใจในรูปแบบการเขียนหรือการพูด เช่น การเขียนสรุปความ การพูดแสดงความคิดเห็น เป็นต้น (6) ขั้นทบทวน (Review-R4) นักเรียนตรวจสอบความเข้าใจ และย้อนกลับไปทำความเข้าใจสิ่งที่ยังไม่เข้าใจหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมจากสิ่งที่สนใจจากบทอ่าน

กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิวโฟร์ อาร์ (SQ4R) เป็นวิธีสอนอ่านอย่างเป็นระบบขั้นตอนซึ่งแต่ละขั้นตอนจะช่วยพัฒนาทักษะความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน เช่น การอ่านแบบกวาดสายตา การอ่านจับใจความสำคัญ เป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ควรให้นักเรียนมีอิสระในการทำกิจกรรมการอ่าน ให้นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ความรู้ หรือความคิดเต็มกำลัง ครูควรเป็นผู้คอยช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาในกรณีที่นักเรียนประสบปัญหา อีกทั้งกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรม ให้กำลังใจ และสร้างบรรยากาศในการเรียน

(2) ควรสำรวจความคิดเห็นผู้เรียนเกี่ยวกับบทอ่าน เพื่อเป็นบทอ่านเสริมจากเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาและคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดไว้ และจัดหาบทอ่านที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปให้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และควรเป็นบทอ่านที่นักเรียนสนใจและต้องการเรียนรู้เพื่อให้ได้บทอ่านตามความต้องการของนักเรียนมากขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรศึกษาวิจัยในการจัดการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) ไปใช้กับการจัดการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่ต้องใช้ทักษะการอ่านบทอ่าน เช่น ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และวิชาทางภาษาอื่นๆ เป็นต้น

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2551.

จิราพร อัครสมพงศ์. (2557. 24 เมษายน). **การตั้งคำถาม**. สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2561, จาก https://sornorjira.wordpress.com/2013/04/24/การตั้งคำถาม/

ณภัทร ทิพธนามาศ. (2556). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ณรงค์เดช ประจันทร์เสน. (2559). **ผลการสอนอ่านแบบ SQ4R ต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ผู้ดูแลระบบ. (2555. 8 สิงหาคม). **ความเป็นมา.** สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2561, จาก http://english.obec.go.th/english/2013/index.php/th/2012-08-08-06-24-42/2012-08-08-06-25-22

ยุวดี โปธายะ. (2546). **"การใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเขียนสรุปใจความของนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ".**วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การสอนภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี. (2560). **รายงานประจำปีของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2560.** ชลบุรี: โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี.

สุรางค์ โคว้ตระกูล. (2541). **จิตวิทยาการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สานักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

อานัส คันนิ่งแฮม. (ม.ป.ป). **ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล.** สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2561, จาก https://sites.google.com/site/it25565620210062/phasa-xangkvs-pen-phasa-sakl.

Richardson, J. and Morgan, R. (1997). **Reading to learn in the content areas.** Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

The relation between the Information and Communication Technology Knowledge Management Administration with the Information and Communication Technology Use Behavior of teachers in Bangrouy District Area, The Secondary Educational service area office 3, Nonthaburi Province

สุทธิกิตติ์ ธิติวรนันท์ *ผศ.ดร.อุไรรัตน์ แย้มชุติ

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

E-mail: tam2331@outlook.com

บทคัดย่อ

มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อ 1) ศึกษาระดับสภาพการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนในอำเภอบางกรวย 2) ศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนในอำเภอบางกรวย 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครูโรงเรียนในอำเภอบางกรวย จำนวน 218 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's correlation) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย (1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนในอำเภอบางกรวย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การถ่ายความรู้และการใช้ประโยชน์ รองลงมา คือ การเก็บและการสืบค้นความรู้ และลำดับสุดท้าย คือ การแสวงหาความรู้ ตามลำดับ (2) ระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการจัดการสอน รองลงมา คือ อุปกรณ์การเรียนการสอน และลำดับสุดท้าย คือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ตามลำดับ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน ระดับสูงมากกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนในอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) the level of Information and Communication Technology Knowledge Management Administration of teachers in Bangrouy District Area, The Secondary Educational service area office 3 ,Nonthaburi Province 2) the Information and Communication Technology Use Behavior of teachers in Bangrouy District Area,The Secondary Educational service area office 3 ,Nonthaburi Province 3) The relation between the Information and Communication Technology Knowledge Management Administration with the Information and Communication Technology Use Behavior of teachers in Bangrouy District Area, The Secondary Educational service area office 3 ,Nonthaburi Province The population sampling of this research were from 218 teachers in Bangrouy District Area, The Secondary Educational service area office 3 ,Nonthaburi Province. The methods were used ;questionnaires , Information analyzed by using Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation ,and Pearson Product Moment Correction Coefficient significance different at the level of 0.05

The research results were as follows: 1) The level of opinion about the Information and Communication Technology Knowledge Management Administration of schools in Bangrouy District Area, The Secondary Educational service area office 3 ,Nonthaburi Province, In the overview was in the high level. Consideration in deep details; we found that the highest average scores were knowledge transferring and the use of knowledge benefits, **and followed by;** the knowledge collecting and researching, and the lowest average scores was the seeking knowledge. The level of Information and Communication Technology Use Behavior of teachers in Bangrouy District Area,The Secondary Educational service area office 3 ,Nonthaburi Province, we found that the highest average scores was the Computer Technology Teaching Management , the following average scores was the learning and teaching supplies and the lowest average scores was Computer assisted instruction (CAI).The relation between the Information and Communication Technology Knowledge Management Administration with the Information and Communication Technology Use Behavior of teachers in Bangrouy District Area, The Secondary Educational service area office 3 ,Nonthaburi Province**;** we found there was related and tended to be in the same way in a very high scores level with Information and Communication Technology Use Behavior of teachers; significance different static at the level of 0.05 Overview was high,(r=0.962) that same as aspects.

KEYWORDS: the Information and Communication Technology Knowledge Management Administration of School in Bangrouy District Area, The Secondary Educational service area office 3 ,Nonthaburi Province

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ทิศทางของโลกในศตวรรษที่ 21 จะเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเครือข่ายทั่วโลก โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาของไทย ปัจจุบันมีจุดเน้นสำคัญที่ต้องสร้างเยาวชน เพื่อเป็นทั้งผู้บริโภค เป็นผู้สร้างความรู้และเป็นผู้ที่มีทักษะความรู้ มีความสามารถ มีคุณภาพ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถก้าวสู่ความเป็นสากลอย่างมั่นคงด้วยเครื่องมือสำคัญ คือ เทคโนโลยีสารสนเทศและสารสื่อสาร ซึ่งการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในปัจจุบันเป็นการนำความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูลทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประยุกต์ ใช้ใน ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2552) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่จะช่วยให้มีการสร้าง รวบรวม จัดระบบ เผยแพร่ ถ่ายโอนแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ทั้งต่อ บุคคลและองค์กร โดยสามารถใช้ระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือช่วยให้การจัดการความรู้เกิดได้ง่ายและสะดวกขึ้น อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของคนในองค์กรมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2555)

จากที่ผ่านมาปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู บุคลากร ซึ่งสามารถแบ่งปัญหาออกเป็น 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านการจัดการระบบปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาด้านการบริหารจัดการซึ่งจากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความรู้กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู เพื่อทำให้ทราบถึงการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ภายในองค์กรและภายนอกองค์กรซึ่งอยู่กระจัดกระจายในตัวบุคคลหรือเอกสารมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรครูต้องมีความรู้ที่ครอบคลุมในการเรียนการสอน การวิจัย ทดลองด้านการเรียนการสอน พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา โรงเรียนสาธิตจึงเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านสามารถพัฒนา นักเรียนให้เป็นเด็กที่เก่งและกล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ มีความเป็นตัวของ ตัวเองสูง และเป็นผู้นำสังคมได้เป็นอย่างดี (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557) สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้สถานศึกษาได้รับการคาดหวังสูงจากสังคม ว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถผลิตนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ พร้อมที่จะต่อยอดในระดับอุดมศึกษาที่สูงขึ้น ต่อไป แต่ยังไม่มีการจัดการความรู้ที่เป็นระบบเชื่อมโยงในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันโดยปราศจาก แนวคิดและทฤษฎีมารองรับในการบริหารจัดการความรู้ให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ต้องกำหนดวิธีการให้บุคลากร เข้าถึงความรู้ เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมงานและการจัดเก็บความรู้เหล่านั้นไว้ในองค์กร เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ตลอดจนยังเป็นการป้องกันการสูญหายของความรู้ รวมทั้งการนำสถานศึกษาเข้าสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนในอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนในอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ		พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู
1. การแสวงหาความรู้ 2. การสร้างความรู้ 3. การเก็บและการสืบค้นความรู้ 4. การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ ที่มา : Marquardt, 1996	↔	1. ด้านคอมพิวเตอร์กับการจัดการสอน 2. ด้านคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3. ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน 4. ด้านการติดต่อสื่อสารและการค้นหาข้อมูล ที่ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551)

4.สมมติฐานของการวิจัย

การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี มี 2 โรงเรียน จำนวน 218 คน การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร มาจาการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item - Objective : Congruence : IOC) จากผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ซึ่งสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ได้ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปเก็บกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ .951 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสามารถนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ไปตรวจสอบความถูกต้องตรวจให้คะแนน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยใช้โปรแกรมทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้คำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนใน อำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนใน อำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรีโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน

4. และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศใน โรงเรียน กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient)

6. สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนในอำเภอ บางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การแสวงหาความรู้	4.87	0.18	มากที่สุด	4
2. การสร้างความรู้	4.88	0.17	มากที่สุด	3
3. การเก็บและการสืบค้นความรู้	4.88	0.24	มากที่สุด	2
4. การถ่ายความรู้และการใช้ประโยชน์	4.89	0.19	มากที่สุด	1
ภาพรวม	**4.88**	**0.16**	**มากที่สุด**	

ในภาพรวมพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.88, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การถ่ายความรู้และการใช้ประโยชน์ ($\overline{X}$ =4.89, S.D. = 0.19) รองลงมา คือ การเก็บ และการสืบค้นความรู้ ($\overline{X}$ =4.88, S.D. = 0.24) และลำดับสุดท้าย คือ การแสวงหาความรู้ ($\overline{X}$ =4.87, S.D. = 0.18) ตามลำดับ

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการจัดการสอน	4.89	0.24	มากที่สุด	1
2. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	4.88	0.17	มากที่สุด	4
3. อุปกรณ์การเรียนการสอน	4.89	0.19	มากที่สุด	2
4. การติดต่อสื่อสารและการค้นหาข้อมูล	4.89	0.17	มากที่สุด	3
ภาพรวม	**4.88**	**0.14**	**มากที่สุด**	

ในภาพรวมพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.88, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการจัดการสอน ($\overline{X}$=4.89, S.D. = 0.24) รองลงมา คือ อุปกรณ์การเรียนการสอน ($\overline{X}$=4.89, S.D. = 0.19) และลำดับสุดท้าย คือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ($\overline{X}$=4.88, S.D. = 0.17) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's correlation)

การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ				ภาพรวม	P-value	ระดับความสัมพันธ์
	เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการจัดการสอน	คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	อุปกรณ์การเรียนการสอน	การติดต่อสื่อสารและการค้นหาข้อมูล			
	r						
1. การแสวงหาความรู้	.449*	.732*	.749*	.534*	**.813***	.000	สูงมาก
2. การสร้างความรู้	.726*	.623*	.362*	.588*	**.782***	.000	สูงมาก
3. การเก็บและการสืบค้นความรู้	.978*	.550*	.225*	.304*	**.735***	.000	สูงมาก
4. การถ่ายความรู้และการใช้ประโยชน์	.200*	.710*	.989*	.281*	**.708***	.000	สูงมาก
ภาพรวม			**.946***			**0**	**สูงมาก**

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พบว่า การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมอยู่ระดับสูงมาก (r = 0. 946) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

7. อภิปรายผล

1. การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนในอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาใน

รายละเอียดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การถ่ายความรู้และการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การเก็บและการสืบค้นความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด การสร้างความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับสุดท้าย คือ การแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 การถ่ายความรู้และการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีการเข้าประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สู่การปฏิบัติที่ดี ขอคำปรึกษาจากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อพัฒนามีการปฏิบัติงานครู ทั้งอาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการ มีการจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวน การของการสร้างความรู้การจัดเก็บและการแบ่ง เป็นความรู้กล่าวโดยทั่วไปจะรวมถึงการระบุสภาพปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (1996) ได้กล่าวว่า การถ่ายทอดความรูและการใช้ประโยชน์การถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์จากความรู้ มีความจำเป็นสำหรับองค์กร เนื่องจากองค์กรจะต้องมีความรู้ในการเรียนรู้และเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพสูง ทำให้ฐานความรู้ที่องค์กรจัดเก็บไว้ มีการถ่ายทอดไปอย่างรวดเร็วและเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย กฤติกา พูลสุวรรณ (2559) การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า การถ่ายทอด องค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก

1.2 การเก็บและการสืบค้นความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ได้จัดทำและใช้คู่มือในการปฏิบัติงาน เพื่อสะดวกในการสืบค้นความรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (1996) ได้กล่าวว่า การจัดเก็บและการสืบค้นข้อมูล ค้นคว้าหาความรู้ การจัดเก็บความรู้เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากขั้นตอนของการสร้างความรู้ ในการจัดเก็บความรู้ต้องกำหนดสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ และต้องพิจารณาถึงวิธีการในการจัดเก็บ ทั้งนี้เพราะการจัดเก็บ คือ การจัดความรู้ไว้เป็น ระบบหรือเป็นหมวดหมู่ให้เกิดความง่ายในการจัดการการเข้าถึง และการนำกลับมาใช้ใหม่

1.3 การสร้างความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทุกคนได้มีการนำความรู้จากประสบการณ์มาพัฒนาการปฏิบัติงาน ได้นำความรู้จากประสบการณ์ทำงานมาพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และมีการมอบ หมายหน้าที่ตามความเหมาะสม และร่วมกันส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และร่วมกันแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ Marquardt (1996) ได้กล่าวว่า การสร้างความรู้ เป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความรู้ใหม่ขึ้น โดยมีองค์ประกอบย่อยที่สำคัญ คือ การระบุความรู้ โดยระบุว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้างในกระบวนการดำเนินงาน และองค์กรยังขาดหรือต้องการความรู้อะไรอีกบ้าง โดยแหล่งความรู้อยู่ที่ใด อยู่กับใคร การแสดงความต้องการเป็นกระบวนการได้มาซึ่งความรู้ สอดคล้องกับงายวิจัยของ ธิดารัตน์ เสวิกุล (2556) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาเอกชนใน เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความรู้ มีการจัดเวลาเฉพาะให้ครูได้เข้าร่วมประชุมภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการเข้าร่วมประชุมรวมเพื่อสร้างหรือพัฒนาความรู้ใหม่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด การสร้างความรู้ ใหม่ส่วนมากอยู่ในด้านการพัฒนาหลักสูตร และเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ

1.4 การแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การนำความรู้จากประสบการณ์มาพัฒนาการปฏิบัติงานเปิดโอกาสให้ บุคลากรใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ได้ระดมความคิดในการวางแผนบริหารจัดการความรู้ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิด Marquardt (1996) ได้กล่าวว่า การ

แสวงหาความรู้ องค์กรควรแสวงหาความรู้ที่มีประโยชน์และมีผลต่อการดำเนินงานจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร การแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งภายนอกองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อการปรับปรุง การดำเนินงาน และสร้างแนวคิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งาน ด้วยการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ จากแหล่งภายนอกองค์กรโดยวิธีการต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมรัตน์ จรัสศรี (2558) การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการความรู้ของครูเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านการค้นหาความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้และด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ

2. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการจัดการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ อุปกรณ์การเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด การการติดต่อสื่อสารและการค้นหาข้อมูล อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับสุดท้าย คือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายสามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการจัดการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเนื่องจาก การใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวกลางเปิดสื่อมัลติมีเดียใช้สืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตใช้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประณิธาน แท่นประยุทธ (2551) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร มีสภาพการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการศึกษาในภาพรวม ของด้านการใช้เพื่องานบริหาร ด้านการใช้เพื่องานบริการ ด้านการใช้เพื่อการเรียนการสอนและด้านการใช้เพื่อการวิจัยการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.2 อุปกรณ์การเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศครูสามารถค้นหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ สามารถให้การสนับสนุนข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนได้ และนำเสนอเนื้อหาในบทเรียนการสร้างสื่อการเรียนการสอนเหมือนจริง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาบูรณาการเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระบวนการบูรณาการ ICT หมายถึง นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลการเรียนการสอน และการนิเทศการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จ ในการเสริมสร้างองค์กรแห่งยุคศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551) ได้กล่าวว่า อุปกรณ์การเรียนการสอน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการนำเสนอเนื้อหา การสรางสื่อการสอนและการสร้างฐานข้อมูลต่าง ๆ สำหรับการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีมัลติมีเดียนั้นจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการสอนแบบบรรยายได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้สัมผัสกับสื่อต่าง ๆ ได้มากขึ้น เช่น ข้อความ ภาพและเสียง

2.3 การติดต่อสื่อสารและการค้นหาข้อมูล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีการติดตามข่าวสารการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารและการค้นหาข้อมูลที่มี

ประโยชน์ต่อการสถานศึกษาสอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551) ได้กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารและการค้นหาข้อมูล การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกันบนเครือขาย โดยเฉพาะการเชื่อมตอเขากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะชวยให้ผู้ใช้ทั้งครูและนักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารและสอบถามความคิดเห็น ด้านการศึกษาค้นคว้าและสืบค้นข้อมูล ด้านติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายด้านการใช้แหล่งสารเทศเพื่อการเรียนการสอนด้านรวบรวมจัดเก็บข้อมูลประมวลผล ศึกษา ทำวิจัยรวมกับผู้ใช้อื่น ๆ ทั้งที่อยู่ในสถาบันเดียวกันและสถาบันต่าง ๆ ทั่วโลกได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี เชื้อวงษ์ (2557) ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรเทศบาลตำบลดอนหัวพ่อ อำเภอเมืองชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลดอนหัวพ่อ อำเภอเมืองชลบุรี ส่วนใหญ่ได้ใช้ระบบสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ (เล่นอินเตอร์เน็ตได้) ในชีวิตประจำวัน และใช้ในการทำงานสำหรับระดับความรู้ของบุคลากรเทศบาลตำบลดอนหัวพ่อ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งมีความรู้อยู่ระดับปานกลาง และร้อยละ 47.15 มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ แต่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรเทศบาลตำบลดอนหัวพ่อ พบว่ามากกว่าครึ่งยังมีระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ

2.4 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นวิธีการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อช่วยในกาเรียนการสอนมากขึ้น ลดปัญหาการขาด แคลนครูและมีการประสานความร่วมมือระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครองมากขึ้นโดยการเชื่อมโยง เครือข่ายการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ ระหว่างบ้านกับโรงเรียน และด้านเวลา คือ มีการเรียนรู้ด้วย ระยะเวลาและขอบเขตที่สั้นลงโดยมีขอบเขตการเรียนรู้ที่กว้างมากขึ้น อีกทั้งการเรียนการสอนทางไกล การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายยังช่วยลดระยะทางและเวลาในระบบการเรียนการสอนอีก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เป็นการนำคอมพิวเตอร์เข้าไปใช้ในการศึกษาในลักษณะของ การนำเสนอการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์ โดยที่คอมพิวเตอร์จะทำการนำเสนอบทเรียนแทนผู้สอน และผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองในปัจจุบันพบวามีการนำสื่อประสมหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) เขามาชวยในการนำเสนอเนื้อหาบนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนซึ่งชวยเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอเนื้อหาของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้มาก ทำให้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากขึ้น

3. ความสัมพันธ์การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรีพบว่า การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมอยู่ระดับสูงมาก เมื่อพิจารณารายสามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1 ด้านการแสวงหาความรู้ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมอยู่ระดับสูงมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2549) ได้กล่าวว่าความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศมีความ

เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การมีระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัยก็มีส่วนช่วยให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยกระบวนการจัดการความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการจัดการความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ จากแผนที่ความรู้ องค์กรจะทราบว่ามีความรู้ที่จำเป็นที่ต้องการมีอยู่หรือไม่ ถ้ามีแล้วองค์กรก็จะต้องหาวิธีการในการดึงความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่อาจอยู่กระจัดกระจายมารวมไว้เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ขั้นตอนนี้ประสบความสำเร็จคือ บรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กรที่เอื้อให้บุคลากรกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน อีกทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศก็มีส่วนช่วยให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากภายนอกได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่ง การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการแสวงหาความรู้ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียน

3.2 ด้านการสร้างความรู้ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมอยู่ระดับสูงมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับแนวคิดของ Davenport (2007) สรุปรูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจักการความรู้ในองค์กร ว่า เป็นปัญญาประดิษฐ์และระบบเชี่ยวชาญ (Artificial Intelligence and Expert Systems) ได้มีการนำมาใช้ในช่วงทศวรรษ 1980 ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อช่วยให้บุคลากรในองค์กรสามารถทำการตัดสินใจในประเด็นสำคัญ ๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างความรู้ ปัญญาประดิษฐ์และระบบเชี่ยวชาญเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการสร้างความรู้ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียน

3.3 ด้านการเก็บและการสืบค้นความรู้ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมอยู่ระดับสูงมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2547)ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ ช่วยในการจัดเก็บและจัดการความรู้ต่าง ๆ เช่นระบบจัดการฐานข้อมูล เหมืองข้อมูล ที่เป็นการดึงข้อมูลจากแหล่ง จัดเก็บข้อมูลในคลังข้อมูล มารวบรวมและแสดงผลในรูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ เทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ ระบบจัดการฐานข้อมูล แสดงผล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการเก็บและการสืบค้นความรู้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียน

3.4 ด้านการถ่ายความรู้และการใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมอยู่ระดับสูงมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี เชื้อวงษ์ (2557) ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรเทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมืองชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมืองชลบุรี ส่วนใหญ่ได้ใช้ระบบสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ (เล่นอินเตอร์เน็ตได้) ในชีวิตประจำวัน และใช้ในการทำงาน พบว่าความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการใช้ระบบสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ (เล่นอินเตอร์เน็ตได้) ในชีวิตประจำวัน และใช้ในการทำงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การถ่ายความรู้และการใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียน

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะผลที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์การบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ได้ดังนี้

1.1 ระดับสภาพการบริหารจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนในอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี การแสวงหาความรู้ ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

1.2 ระดับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนอำเภอบางกรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ด้านคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ควรใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษา กลุ่มบุคลากรที่มีหน้าที่ ความรับผิดชอบงานเฉพาะเท่านั้น เพื่อทาให้ทราบว่าบุคลากรที่มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศว่ามีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมอย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการความรู้ภายในสถานศึกษา

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2552) **"แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ.2552-2556".** สิงหาคม 2552. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤติกา พูลสุวรรณ. (2559). **การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9**. หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธิดารัตน์ เสวิกุล (2556).**การศึกษาการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญดี บุญญากิจ และคณะ. (2549). **การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

ประณิธาน แท่นประยุทธ. (2551). **สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าวสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถี**สร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2547). **การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บ.ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ.** กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ.

สุภาวดี เชื้อวงษ์ (2557). **ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรเทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมืองชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุดมรัตน์ จรัสศรี. (2558). **การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.** สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน - ธันวาคม 2560.

Davenport, T. H. (2007). Information Technologies for Knowledge management. In Ichijo, K., & Nonaka, l (Eds.) **Knowledge Creation and Management New Challenges for Managers.** New York : Oxford University Press.

Turban, et al., *(*2004*)*. **Information Technology for Management: Transforming. Organizations in the Digital Economy**. (4th ed.) New Jersey

Marquardt, M. (1996). **Building the Learning Organization**. New York : McGrawHill.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา

THE STUDY OF MATHEMATICS LEARNING ACHIEVEMENT ON EQUATION AND SOLVING EQUATION FOR 6th GRADE STUDENTS THROUGH THE MATHEMATICS EXERCISES

นายอนุรักษ์ เทพกรณ์

นักศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: anuruk.tap@northbkk.ac.th

ดร.ประสาน ประวัติรุ่งเรือง

อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: Prasan.pra@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา (2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสุเหล่าสามวา (ซุนเวทย์ สฤษฎ์อุทิศ) จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 38 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ (1) แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา (2) แผนการจัดการเรียนรู้ และ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการและการแก้สมการ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาจำนวน 6 เดือน สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา และการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เท่ากับ 91.53/89.11 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับดีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70 และ (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The objectives of this study consisted of 3 items which were (1) to examine the efficiency of the Mathematics exercises (2) to study the learning achievement and (3) to compare the Mathematics learning achievement on Equation and Solving the Equation for 6th grade students between pre-test and post-test through the Mathematics exercises. The sample of this study were 38 students in 6th grade who were studying in the first semester in academic year of 2018 form Suraosamwa School (Sunwat Sarit Uthid), using a classroom as a random unit. The data were collected by (1) the Mathematics exercise (2) lesson plan management and (3) the learning achievement test on Equation and Solving the Equation. This study was conducted in 6 months. The data was analyzed by percentage, mean and stand deviation. Hypothesis testing-statistics were the analysis of efficiency from the Mathematic learning management through the Mathematics exercises and the analysis of the difference between pre-test and post-test by t-test on Dependent Samples. The results showed that (1) the efficiency of learning management through the Mathematics exercise was 91.53/89.11 (2) the learning achievement was at a good level 70 percent and (3) the students' learning achievement in post-test was higher than pre-test at the statistical significant level of .05.

KEYWORDS: Learning Management through exercise, Learning achievement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในวิชา คณิตศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยผลผลิต/ผลลัพธ์จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สามารถท่องจำและนำสิ่งที่จำไปฝึกคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดในเชิงสร้างสรรค์ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ตลอดทั้งการมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) และจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้วิชาคณิตศาสตร์ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่อยู่ในกลุ่มวิชาบังคับแกน ซึ่งเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนต้องเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมง หรือไม่น้อยกว่า 4 คาบต่อสัปดาห์ อีกทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ยังเปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ ซึ่งจากการวิเคราะปัญหาของการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ พบว่า ด้านตัวนักเรียนไม่มีพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ ไม่ทำการบ้าน ไม่ทบทวนเนื้อหา และไม่ช่วยเหลือกัน สำหรับด้านตัวครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบบรรยาย เอาใจใส่แต่นักเรียนเก่ง ครูมักจะนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยการอธิบายและยกตัวอย่างบนกระดานดำ ตั้งคำถามให้นักเรียนตอบแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดตามตัวอย่าง ไม่ใช้กิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหา อีกทั้งยังสุ่มนักเรียนบางคนออกมาทำแบบฝึกหัดบนกระดาน ส่วนนักเรียนคนอื่นๆ ได้แต่สังเกตการณ์การทำงานของเพื่อนๆ โดยไม่ได้ทำงานร่วมกัน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ของนักเรียนต่ำ (นิภาภรณ์ ภูมาศ, 2559) และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2560 ในวิชาคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวนผู้เข้าสอบเท่ากับ 471,027 คน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 38.76 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560) โดยเฉพาะในเรื่องพีชคณิต ซึ่งประกอบด้วยเรื่อง สมการและการแก้สมการ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าว จึงต้องการการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นปัจจัยหลักส่วนหนึ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยนำวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะมาใช้ในชั้นเรียน เนื่องจากแบบฝึกทักษะมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนและนักเรียน สำหรับในด้านของครูผู้สอนนั้นทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน ลดความแตกต่างระหว่างนักเรียน ทราบความก้าวหน้าและจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้แก่นักเรียน อีกทั้งยังช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลา สำหรับในด้านของนักเรียน แบบฝึกทักษะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น สามารถฝึกฝนทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความเข้าใจที่คงทน เกิดความสนุกสนานในขณะเดียวกันก็ทราบความก้าวหน้าของตนเองอีกด้วย นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นวิชาทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึกฝนจะทำให้เกิดความชำนาญ ความแม่นยำ มีพัฒนาการทางการคิด ฉะนั้นแบบฝึกทักษะจึงเป็นสื่อการเรียนที่อำนวยประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (อนุรักษ์ เร่งรัด, 2557)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

(2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา

(3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา

3. สมมติฐานในการวิจัย

(1) แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับดีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 70

(3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิชา สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

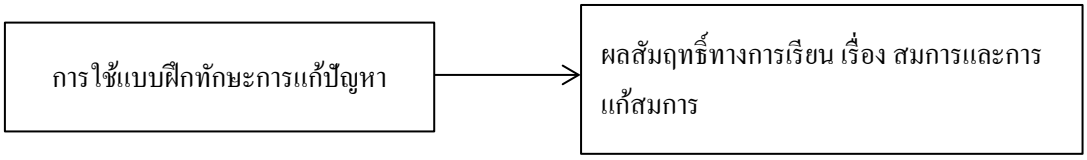

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment design) ศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว โดยการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2540) โดยผลที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้ง จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 38 คน โรงเรียนสุเหล่าสามวา (ซุนเวทย์ สฤษฎ์อุทิศ) โรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จากการใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

Pre-test	Treatment	Post-test
T_1	X	T_2

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสุเหล่าสามวา (ซุนเวทย์ สฤษฎ์อุทิศ) โรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียน 77 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสุเหล่าสามวา จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 38 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง สมการและการแก้สมการ ส่วนตัวแปรตาม มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

จำนวน 6 เดือน (เมษายน-ตุลาคม 2561) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 วัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนเรียน ระยะที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา และระยะที่ 3 วัดผลการเรียนการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียน

5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง สมการและการแก้สมการ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ ผลการทดลอง พบว่า แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) = 91.53/89.11

(2) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สมการและการแก้สมการ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสม และประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามแบบประเมินแผน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22

(3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการและการแก้สมการ เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบคำนวณค่าความยากง่าย ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.50-0.77 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.87 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธีการของโลเวท (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น โดยนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสุเหล่าสามวา (ซุนเวทย์ สฤษฎ์อุทิศ) โรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเป็นพารามิเตอร์ (Parametric) ด้วยวิธี t-test แบบ Dependent Samples

6. สรุปผลการวิจัย

(1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 91.53/89.11 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตาราง 2 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนคนที่	คะแนนสอบระหว่างเรียน (137)	ร้อยละ	คะแนนสอบหลังเรียน (110)	ร้อยละ
1	120	87.59	95	86.36
2	127	92.70	99	90.00
3	128	93.43	100	90.91
4	126	91.97	98	89.09
5	123	89.78	97	88.18

ตาราง 2 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	คะแนนสอบระหว่างเรียน (137)	ร้อยละ	คะแนนสอบหลังเรียน (110)	ร้อยละ
6	125	91.24	98	89.09
7	121	88.32	98	89.09
8	129	94.16	99	90.00
9	130	94.89	101	91.82
10	124	90.51	95	86.36
11	125	91.24	99	90.00
12	121	88.32	94	85.45
13	132	96.35	103	93.64
14	127	92.70	98	89.09
15	123	89.78	96	87.27
16	124	90.51	98	89.09
17	124	90.51	99	90.00
18	129	94.16	99	90.00
19	128	93.43	99	90.00
20	128	93.43	97	88.18
21	121	88.32	95	86.36
22	131	95.62	100	90.91
23	123	89.78	96	87.27
24	123	89.78	97	88.18
25	128	93.43	97	88.18
26	125	91.24	99	90.00
27	122	89.05	95	86.36
28	125	91.24	96	87.27
29	125	91.24	99	90.00
30	120	87.59	96	87.27
31	127	92.70	102	92.73
32	125	91.24	98	89.09
33	130	94.89	100	90.91
34	125	91.24	98	89.09
35	123	89.78	97	88.18
36	128	93.43	98	89.09
37	124	90.51	99	90.00
38	126	91.97	101	91.82
เฉลี่ยร้อยละ		91.53		89.11
ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 = 91.53/89.11				

จากข้อมูลในตารางที่ 2 แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ที่ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพร้อยละของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระหว่างเรียน (E_1) มีค่าเท่ากับ 91.53 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียน (E_2) มีค่าเท่ากับ 89.11 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 91.53/89.11 ตามเกณฑ์ที่กำหนด

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตาราง 3 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วย แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนคนที่	คะแนนสอบก่อนเรียน (30)	ร้อยละ	ระดับ	คะแนนสอบหลังเรียน (30)	ร้อยละ	ระดับ
1	15	50.00	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	25	83.33	ดีเยี่ยม
2	13	43.33	ต่ำกว่าเกณฑ์	24	80.00	ดีเยี่ยม
3	11	36.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	28	93.33	ดีเยี่ยม
4	14	46.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	26	86.67	ดีเยี่ยม
5	17	56.67	พอใช้	27	90.00	ดีเยี่ยม
6	12	40.00	ต่ำกว่าเกณฑ์	26	86.67	ดีเยี่ยม
7	10	33.33	ต่ำกว่าเกณฑ์	23	76.67	ดีมาก
8	9	30.00	ต่ำกว่าเกณฑ์	23	76.67	ดีมาก
9	12	40.00	ต่ำกว่าเกณฑ์	27	90.00	ดีเยี่ยม
10	13	43.33	ต่ำกว่าเกณฑ์	24	80.00	ดีเยี่ยม
11	11	36.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	25	83.33	ดีเยี่ยม
12	12	40.00	ต่ำกว่าเกณฑ์	25	83.33	ดีเยี่ยม
13	13	43.33	ต่ำกว่าเกณฑ์	26	86.67	ดีเยี่ยม
14	14	46.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	28	93.33	ดีเยี่ยม
15	11	36.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	28	93.33	ดีเยี่ยม
16	11	36.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	27	90.00	ดีเยี่ยม
17	8	26.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	28	93.33	ดีเยี่ยม
18	14	46.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	23	76.67	ดีมาก
19	9	30.00	ต่ำกว่าเกณฑ์	26	86.67	ดีเยี่ยม
20	15	50.00	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	27	90.00	ดีเยี่ยม
21	11	36.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	27	90.00	ดีเยี่ยม
22	17	56.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	25	83.33	ดีเยี่ยม
23	14	46.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	27	90.00	ดีเยี่ยม
24	12	40.00	ต่ำกว่าเกณฑ์	26	86.67	ดีเยี่ยม
25	8	26.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	24	80.00	ดีเยี่ยม
26	7	23.33	ต่ำกว่าเกณฑ์	26	86.67	ดีเยี่ยม

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	คะแนนสอบก่อนเรียน (30)	ร้อยละ	ระดับ	คะแนนสอบหลังเรียน (30)	ร้อยละ	ระดับ
27	14	46.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	25	83.33	ดีเยี่ยม
28	12	40.00	ต่ำกว่าเกณฑ์	25	83.33	ดีเยี่ยม
29	11	36.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	26	86.67	ดีเยี่ยม
30	12	40.00	ต่ำกว่าเกณฑ์	27	90.00	ดีเยี่ยม
31	14	46.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	26	86.67	ดีเยี่ยม
32	13	43.33	ต่ำกว่าเกณฑ์	27	90.00	ดีเยี่ยม
33	11	36.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	23	76.67	ดีมาก
34	14	46.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	27	90.00	ดีเยี่ยม
35	19	63.33	ปานกลาง	27	90.00	ดีเยี่ยม
36	11	36.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	23	76.67	ดีมาก
37	14	46.67	ต่ำกว่าเกณฑ์	27	90.00	ดีเยี่ยม
38	19	63.33	ปานกลาง	27	90.00	ดีเยี่ยม
ค่าเฉลี่ยโดยรวม					86.05	ดีเยี่ยม

จากข้อมูลในตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

(3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	38	30	12.55	2.73	28.64*	.000
หลังเรียน	38	30	25.82	1.55		

จากข้อมูลในตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. อภิปรายผล

7.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีประสิทธิภาพ 91.53/89.11 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหามีคำอธิบายที่ชัดเจน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ทำให้เกิดความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ฝึกคิดฝึกทำ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรม พูลสวัสดิ์ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน โดยใช้แบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการทดสอบพบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.77/83.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 80/80 ที่ได้กำหนดไว้

7.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และทำให้ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและหาเหตุผลมาตอบคำถามด้วยตนเอง จึงเป็นการช่วยเสริมแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา หาญสมบัติ (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการทดสอบพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6943 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6943 หรือคิดเป็นร้อยละ 69.43

7.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้ โดยการสร้างแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วย คำแนะนำการใช้งาน จุดประสงค์การเรียนรู้ บทเรียนจำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่อง 1) สมการ สมการที่เป็นจริง และสมการที่เป็นเท็จ 2) สมการและการแก้สมการ 3) คำตอบของสมการ 4) การแก้สมการ และ 5) โจทย์ปัญหา ใบความรู้ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้เรียนสามารถเลือกอ่านเนื้อหาและทำแบบฝึกหัดในแบบฝึกทักษะได้หลากหลายตามความสนใจ พร้อมกับมีรูปภาพการ์ตูนเป็นตัวประกอบแสดงคำอธิบายเนื้อหาของบทเรียน เพื่อช่วยเน้นให้เกิดความเข้าใจและเกิดความสนใจแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาภรณ์ ภูมาศ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ซึ่งผลการทดสอบพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง สมการและ

การแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ควรมีการส่งเสริมครูผู้สอนให้มีการใช้แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ให้ช่วยสอนในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นและเร้าความสนใจแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ นำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ต่อยอดในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป อีกทั้งยังช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มากขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาเรื่อง สมการและการแก้สมการ ไปพัฒนาเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือหนังสืออิเล็กทรอกนิกส์ (E Book) ออนไลน์ เพื่อกระตุ้นและเร้าความสนใจให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ และอยากทำแบบฝึกหัด อีกทั้งนักเรียนสามารถเข้าถึงแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหานี้ได้ง่าย ตลอดเวลาที่อยากจะเรียนรู้หรือทำแบบฝึกหัด เพื่อให้เกิดความชำนาญในการคิดคำนวณและการแก้ปัญหาโจทย์ต่างๆ ในวิชา คณิตศาสตร์ ได้ ซึ่งส่งผลทำให้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิกธาร. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย: 56-57.

ขนิษฐา หาญสมบัติ. 2559. **ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน”.ครั้งที่ 2. 18-19 มิถุนายน 2558. จังหวัดนครราชสีมา: 219.

นิภาภรณ์ ภูมาศ. 2559. **การพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดราชภัฏบุรีรัมย์.

บุญชม ศรีสะอาด. 2553. **การวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2544. **กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้การแก้ปัญหาปลายเปิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. ปริญญานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

พิรม พูลสวัสดิ์. 2559. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน โดยใช้แบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม.** ปีที่ 15. ฉบับที่ 3: 67

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET). 2560. **สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559**. รายงานผลการทดสอบค่าสถิติพื้นฐานจำแนกตามสังกัด ขนาดโรงเรียน ที่ตั้ง ภูมิภาค และรายสาระ. เขตราชเทวี กรุงเทพฯ.

อนุรักษ์ เร่งรัด. 2557. **การพัฒนาแบบฝึกทักษะ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการประยุกต์ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแผนผังความคิด

THE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT IN SCIENCES ON WATER, SKY AND STARS FOR PRATHOMSUKSA 5 BY USING INQUIRY METHOD WITH MIND MAPPING

อรพรรณ ไตรผา

นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail: orapun.tri@northbkk.ac.th

ดร.อุทัยวรรณ สายพัฒนะ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

E-mail : uthaiwan.sa@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด และเพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 17 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test for Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด นักเรียนทุกคน (ร้อยละ 100) มีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่ระดับดีขึ้นไป (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับ มาก

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แผนผังความคิด ความพึงพอใจ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare learning achievement in Sciences on water, sky and stars for prathomsuksa 5 by using inquiry method with mind mapping and to study students' Satisfaction towards learning Sciences by inquiry method with mind mapping. The sample group was 28 students in prathomsuksa 5. Research instruments used in this study were 17 instruction plans, 40 items of learning achievement test in Sciences were multiple choices test which reliability was 0.85 and 20 items of students' Satisfaction test towards learning Sciences by using inquiry method with mind mapping which reliability was 0.89. The statistics for analyzing data were percentage, mean, standard deviation and t-test for Dependent Samples. The results of the research were as follows: (1) The achievement in sciences on water, sky and stars in Prathomsuksa 5. after teaching by inquiry method with mind mapping was higher than good rate, all students passed the criterion provided. (2) After learning sciences about on water, sky and stars, the learning achievement of students in Prathomsuksa 5 were higher than before learning by using inquiry method with mind mapping at the .01 level of significance. (3) Students' Satisfaction towards learning Sciences by inquiry method with mind mapping was high level.

KEYWORDS: Learning achievement , inquiry method, mind mapping, Satisfaction

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ เพื่อให้เกิดทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหา ซึ่งส่งผลให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สภาพปัญหาจากการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนวัดประสิทธิเวช ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O–NET) ไม่ผ่านเกณฑ์ โดยการจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว สาระการเรียนรู้กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก และสาระการเรียนรู้ดาราศาสตร์ และอวกาศ พบว่า ผลประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O–NET) ในปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ย 43.33 คะแนน และปีการศึกษา 2560 มีคะแนนลดลงเหลือ 22.04 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560) ผลการประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าว พบว่า จากผลการประเมิน O-NET ในปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 พบว่า โรงเรียนวัดประสิทธิเวช มีผลประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ โดยเฉพาะนักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งยังขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนวัดประสิทธิเวช ได้วิเคราะห์ว่า สาเหตุของปัญหา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนยังขาดการปฏิบัติจริง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญในการที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีอยู่หลากหลายรูปแบบ

แต่การจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้เป็นการจัดกิจกรรมหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนเกิดการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนสืบเสาะหาความรู้ เป็นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ แยกแยะ แก้ปัญหาด้วยตนเอง จนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (ทิศนา แขมมณี, 2545)

(สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี, 2549) ได้กล่าวว่า การจัดเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องสืบค้น เสาะหา สำรวจตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดการรับรู้ความรู้นั้น จึงสามารถสร้างความรู้เป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง และเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน สามารถนำมาแก้ปัญหาเมื่อมีสถานการณ์ใดๆ มาเผชิญหน้า ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นการสำรวจและค้นหา 3) ขั้นการอธิบาย และลงข้อสรุป 4) ขั้นการขยายความรู้ และ 5) ขั้นการประเมิน อีกทั้งจากงานวิจัย (วาชินี บุญญพาพงศ์, 2552) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พืชและสัตว์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พืชและสัตว์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มี 5 ขั้นตอน ส่วนงานวิจัย (ดวงใจ บุตรหนองแสง, 2559) อีกทั้งงานวิจัย (ศิริพรรณ คุณพระเนตร, 2559) และงานวิจัย (อุไรวรรณ ปานีสงค์, 2560)ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มี 5 ขั้นตอน โดยในขั้นที่ 3 ขั้นการอธิบาย และขั้นสรุป ร่วมกับแผนผังความคิด (mind mapping) พบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องน้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด

(2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องน้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อน และหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด

(3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด

3. สมมติฐานการวิจัย

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องน้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้นไปร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องน้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(3) ความพึงพอใจต่อจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด อยู่ในระดับมาก ขึ้นไป

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงในแผนภาพที่ 1 ดังนี้

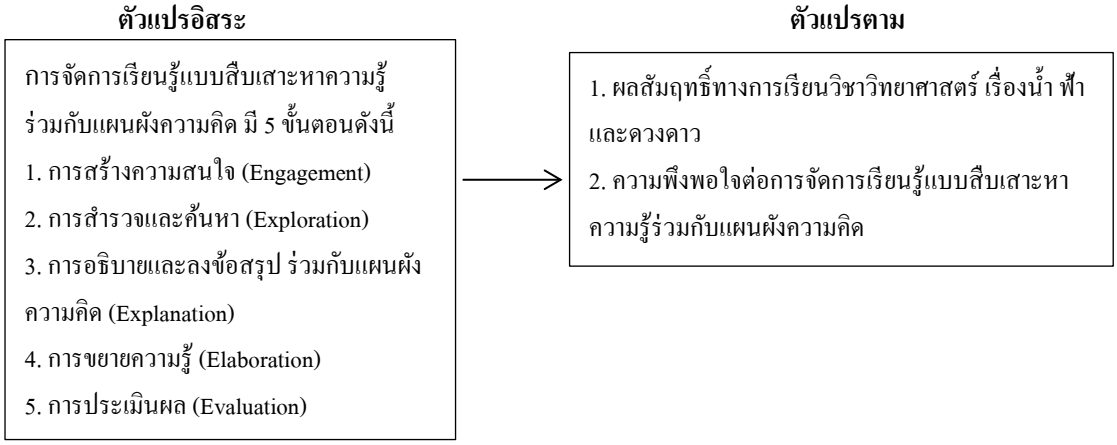

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment research) โดยศึกษากับกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ทำการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest- Posttest Design) (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2544)

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาคุณภาพองครักษ์ จังหวัดนครนายก มีจำนวน 11 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ห้อง ยกเว้นโรงเรียนอนุบาลองครักษ์ มีจำนวน 5 ห้อง จำนวนนักเรียน 366 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดประสิทธิเวช สังกัดโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาคุณภาพองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 28 คน ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องน้ำ ฟ้า และดวงดาว และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด

5.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว จำนวน 17 แผนโดยการหาคุณภาพได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตั้งแต่ 4.21-4.39 ซึ่งถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมาก

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว เป็นชนิดเลือกตอบที่มี 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าตั้งแต่ 0.67 - 1.00

ได้ค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.27 - 0.77 ได้ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ตั้งแต่ 0.27-0.55 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการของโลเวท (Lovett) เท่ากับ 0.85

(3) แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้านผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ และด้านวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.32-0.63 และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.89

5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) จากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดแล้ว จึงดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) และดำเนินการวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent samples

(3) วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. สรุปผลการวิจัย

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด มีผลวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด

คะแนน	เกณฑ์	ระดับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	$\overline{X}$	S.D.
33 - 40	80 - 100	ดีมาก	7	25	34.00	1.00
25 - 32	70 - 79	มาก	21	75	29.67	6.64
17 - 24	60 - 69	ปานกลาง	-	-	-	-
9 - 16	50 - 59	น้อย	-	-	-	-
0 - 8	0 - 49	ต่ำกว่าเกณฑ์	-	-	-	-
	รวม		28	100		

จากตารางที่ 1 พบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด นักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 33-40 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ 80-100 ซึ่งอยู่ในระดับ ดีมาก มีจำนวน 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 25 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00 และมีนักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 25-32 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ 70 - 79 ซึ่งอยู่ในระดับ มาก มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 29.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.64

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้าและดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด

การทดสอบ	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	7	19	12.04	3.47	28.00**	.00
หลังเรียน	27	35	30.75	2.38		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ก่อนเรียนมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 7 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 19 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.04 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.47 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด หลังเรียนมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 27 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 35 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.38 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา

วิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t = 28.00)

(3) การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านผู้สอน	3.99	0.94	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.02	0.91	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้	4.04	0.87	มาก
4. ด้านวัดและประเมินผล	4.17	0.90	มาก
โดยภาพรวม	**4.05**	**0.90**	**มาก**

จากตารางที่ 3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ในด้านผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้ และด้านวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\overline{X}$ = 3.99 , 4.02 , 4.04 และ 4.17 ตามลำดับ)

7. อภิปรายผล

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ผลการวิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ในระดับดีขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิดเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนร่วมกันแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเต็มที่ตามศักยภาพ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และชักนำให้นักเรียนศึกษาสิ่งเหล่านั้นด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะเชื่อมโยงเข้าสู่ขั้นต่อไป ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นหา เมื่อนักเรียนเกิดความสนใจแล้วก็จะเกิดการศึกษาค้นคว้า และหาคำตอบสิ่งที่สนใจด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนได้คำตอบของสิ่งที่สนใจนั้น ขั้นที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป ร่วมกับแผนผังความคิด เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วก็สามารถนำข้อมูล มาวิเคราะห์คำตอบเหล่านั้นได้ โดยขั้นนี้ได้นำกิจกรรมที่ให้นักเรียนสร้างแผนผังความคิดเข้ามาช่วย นักเรียนได้ประมวลความคิดเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เขียนเป็นแผนผังความคิด และนักเรียนสรุปร่วมกันในชั้นเรียน ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ เมื่อนักเรียนเข้าใจด้วยตนเองนักเรียน

ก็สามารถนำความรู้นั้นมาขยายกรอบความรู้และสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้ และขั้นที่ 5 การประเมินผล การที่นักเรียนเกิดความคิดอย่างเป็นระบบ และเกิดความเข้าใจต่อเรื่องที่เรียน ซึ่งทำให้ครูผู้สอนสามารถประเมินนักเรียนได้ในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัย (ศิริพรรณ คุณพระเนตร, 2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก นักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดีขึ้นไป

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำ ฟ้า และดวงดาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเสาะแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง นักเรียนเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ได้ทำงานเป็นกลุ่ม โดยนักเรียนมีการออกแบบ วางแผนแนวทางหาคำตอบร่วมกัน โดยเฉพาะในขั้นการสำรวจและค้นหา ครูผู้สอนได้มีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เพื่อรวบรวมข้อมูลนำไปสู่ขั้นการอธิบาย และลงข้อสรุปร่วมกับแผนผังความคิด โดยขั้นนี้ได้นำกิจกรรมที่ให้นักเรียนสร้างแผนผังความคิดเข้ามาช่วย ในการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนมาในรูปแบบแผนผังความคิดทำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะการคิด เป็นการที่นักเรียนนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ แปลผล สรุปผล นักเรียนได้ประมวลความคิดเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เขียนเป็นแผนผังความคิด และผู้เรียนสรุปร่วมกันในชั้นเรียน ซึ่งในขั้นนี้นักเรียนจะสนใจที่ทำแผนผังความคิด เนื่องจากนักเรียนชื่นชอบที่จะจินตนาการ ออกแบบวางแผนและตกแต่งแผนผังความคิดให้มีสีสันสวยงาม นอกจากนี้ในขั้นการขยายความรู้ ได้พยายามมีการจัดการเรียนการสอนที่นำความรู้ไปต่อยอด เพื่อสร้างความเข้าใจเนื้อหา และจดจำเนื้อหาได้แม่นยำ สุดท้ายขั้นการประเมินผล เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่างๆ ว่านักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง อย่างไร และมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (วรวิทย์ อุทโท, 2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแผนผังมโนมติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแผนผังมโนมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

(3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด เป็นการเรียนรู้แบบเป็นการกระตุ้นและจูงใจ ให้นักเรียนใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานที่เน้นกระบวนการค้นคว้า ทดลอง และตอบคำถาม ครูผู้สอนให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหาขณะนักเรียนปฏิบัติงาน และสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัลหรือคะแนนพิเศษ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก ในขั้นที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป โดยขั้นนี้ได้นำกิจกรรมที่ให้นักเรียนสร้างแผนผังความคิดเข้ามาช่วย ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดและสรุปความรู้ในการสร้างแผนผังความคิด ทำให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จและมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (วิภาวิน รุ่งฤทธิ์, 2557) ได้ศึกษา

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังมโนมติ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังมโนมติ มีความพึงพอใจ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ในขั้นการสำรวจและค้นหา โดยเฉพาะการทดลอง ครูผู้สอนจึงควรดูแลกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม

(2) ในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ในขั้นอธิบายและลงข้อสรุป โดยขั้นนี้ได้นำกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสร้างแผนผังความคิด ซึ่งให้ผู้เรียนทำแผนผังความคิดเป็นกลุ่ม ดังนั้นครูผู้สอนควรดูแลกระตุ้นให้เพื่อนๆ ในกลุ่มให้ความสนใจ เอาใจใส่เพื่อน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัย การศึกษาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับกับแผนผังความคิด

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว

ดวงใจ บุตรหนองแสง. 2559. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้สารชีวโมเลกุล และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังความคิด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ทิศนา แขมมณี. 2545. **ศาสตร์การสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา เนาว์เย็นผล. 2544. **กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้การแก้ปัญหาปลายเปิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1** . ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

วรวิทย์ อุทโท. 2559. **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังมโนมติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วาชินี บุญญพาพงศ์. 2552. **ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พืชและสัตว์ ทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้** วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

วิภาวิน รุ่งฤทธิ์. 2557. **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนผังมโนมติ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ศิริพรรณ คุณพระเนตร. 2559. **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2560. **ผลสอบ ONET ป.6**: กรุงเทพมหานคร.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2549. **เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเผยแพร่ขยายผลและอบรมรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดระดับสูง.** กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อุไรวรรณ ปานีสงค์. 2560. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เสริมด้วยเทคนิค การจัดแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,** 11(1), 134-147

ความปลอดภัยทางการบิน

Aviation Safety

ดร.ธนากร เอี่ยมปาน

E-mail: thanakorn_e@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

สองพี่น้อง วิลเบอร์และออร์วิล ไรท์ ได้ประดิษฐ์เครื่องบินร่อนปีกสองชั้น นำเอาเครื่องยนต์ไปติดตั้งบนเครื่องบิน บินด้วยความเร็วและสามารถลอยอยู่เหนือพื้นได้ โลกจึงยกย่องว่าสองพี่น้องตระกูลไรท์เป็นผู้เปิดศักราชการบินสมัยใหม่ ปัจจุบันอุตสาหกรรมการบินได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การจราจรทางอากาศหนาแน่นมาก ซึ่งผู้บริหารองค์กรการบินต้องตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยทางการบินพร้อมทั้งดำเนินการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องตามมาตรฐานการบินขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายด้านความปลอดภัยทางการบินในการรักษาชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รักษาทรัพยากรและเพิ่มผลผลิต บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอและสร้างความเข้าใจในความสำคัญของความปลอดภัยทางการบิน โดยมีหัวข้อที่สำคัญ คือ (1) ประวัติศาสตร์การบินและความปลอดภัยทางการบิน (2) แนวความคิดด้านความปลอดภัยทางการบิน (3) การแบ่งประเภทอากาศยานอุบัติเหตุ (4) ความสำคัญของความปลอดภัยทางการบิน (5) มาตรฐานการบินระหว่างประเทศ

คำสำคัญ: ความปลอดภัยทางการบิน

ABSTRACT

Wilber and Orville Wright have invented a two-wing airliner. Install the engine on the plane be able to float with speed over the ground. The world celebrates the two Wright brothers who open the era of modern aviation. Nowadays, the aviation industry has grown rapidly, making a very heavy air traffic. Aviation executives have to be aware of the importance of aviation safety and continue to develop the organization comply with the aviation standards and regulations of the International Civil Aviation Organization. The purpose of aviation safety is to maintain the lives of the people involved, maintain resources and increase productivity. This article aims to present and understand the importance of aviation safety. The major topics are (1) History of Aviation and Aviation Safety (2) Aviation Safety Concepts (3) Classification of aircraft accident (4) The importance of aviation safety (5) International Aviation Standard

KEYWORDS: Aviation Safety

1. บทนำ

บริษัทโบอิ้งมีผลการศึกษาว่าตลาดเกิดใหม่ขนาดใหญ่ของจีนและอินเดียทำผลิตภัณฑ์มวลรวมของโลกเพิ่มขึ้นอย่างมากและทำให้เกิดความต้องการในการเดินทางทางอากาศ ซึ่งปัจจุบันจำนวนผู้โดยสารของจีนได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยมากกว่า 10% ของทุกปีตั้งแต่ปี 2554 ในขณะที่ประเทศอินเดียมีผู้โดยสารภายในประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยมากกว่า 20% ต่อปี จากการคาดการณ์นี้อุตสาหกรรมการบินของอินเดียจะขยายตัวเป็นอันดับ 3 ของโลกก่อนปี 2563 คนชนชั้นกลางของจีนและอินเดียได้ขยายตัวจาก 100 ล้านคนในปี 2550 เป็น 300 ล้านคนในปี 2560 และอีก 10 ปีจะขยายตัวเป็น 300 ล้านคน จากการเปลี่ยนแปลงของคนชนชั้นกลางที่เพิ่มขึ้นอย่างมากจะทำให้การเดินทางทางอากาศมีการขยายตัวอย่างมาก การใช้จ่ายของผู้บริโภคในการเดินทางและการท่องเที่ยวยังคงเติบโตสอดคล้องกับข้อมูลองค์การการท่องเที่ยวโลกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 7.1% ในปี 2560 เร็วกว่าการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของโลก ซึ่งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะมีการเติบโตด้านอุตสาหกรรมการบินสูงที่สุดในโลกและทำให้มูลค่าธุรกิจในอุตสาหกรรมการบินสูงมาก (Boeing , 2018) การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community.-- AEC) ในปี พ.ศ. 2558 นั้นมีข้อตกลงที่สร้างความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วให้กับภูมิภาคนี้ คือ “นโยบายน่านฟ้าเสรี” ซึ่งทำให้สายการบินต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ตื่นตัวอย่างมาก สำหรับประเทศไทยนั้นมีความได้เปรียบลักษณะทางภูมิศาสตร์และรัฐบาลมีแผนจะพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการบินของอาเซียน โดยอุตสาหกรรมการบินในประเทศไทยมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ 4-5 แสนล้านบาท และมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายหมื่นคน ที่สำคัญเกี่ยวกับสายการบินต้นทุนต่ำที่เข้ามาเปิดในประเทศไทยโดยมีทั้งสายการบินประจำและสายการบินเช่าเหมาลำเพิ่มขึ้นเป็น 27 สายการบินและมีผู้โดยสารที่มาใช้บริการปีละ 155 ล้านคนในปี 2560 ซึ่งเป็นการเติบโตที่สูงมากแบบก้าวกระโดด ดังนั้นความปลอดภัยทางการบินจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการบิน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอและสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของความปลอดภัยทางการบิน

3. ประวัติศาสตร์การบิน

มนุษย์มีความใฝ่ฝันบินได้ดั่งเช่นนก โดยมีเรื่องเล่าตามตำนานของอีคารัสและบิดาที่พยายามหนีจากการถูกคุมขังบนเกาะครีตของกษัตริย์มินอส ด้วยปีกที่ทำจากขี้ผึ้งเลียนแบบขนนก เริ่มต้นด้วยการนำขนนกมาติดตามตัวและแขนแล้วกระโดดลงมาจากที่สูง ปรากฏว่าได้มีการบาดเจ็บล้มตาย ซึ่งมนุษย์พยายามคิดค้นหาหนทางบินให้ได้เหมือนนกต่อไปโดยการใช้ปีกจำลอง แต่ยังคงใช้กล้ามเนื้อจากแขนขยับปีกซึ่งก็ไม่สำเร็จ จนในที่สุดก็พบว่ากล้ามเนื้อของมนุษย์นั้นมีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแขนเป็นรองนกหลายร้อยหลายพันเท่า ต่อมานักปรัชญาชาวกรีกที่มีชื่อเสียง คือ อริสโตเติ้ล ได้ตั้งคำถามขึ้นว่ามนุษย์สามารถบินหรือเดินทางไปในอากาศได้หรือไม่ จนอริสโตเติ้ลได้ข้อสรุปว่า อากาศนั้นมีมวล มีน้ำหนักและถือว่าเป็นของไหล ในยุคต่อๆ มานักปรัชญานักฟิสิกส์ดังเช่น กาลิเลโอ ปาสคาล และโรเจอร์ เบคอน ได้ทำการค้นคว้าทดสอบและให้คำจำกัดความของอากาศว่าเป็นก๊าซสามารถอัดตัวได้ และความกดดันของอากาศจะลดลงเมื่อระยะสูงเพิ่มขึ้น และด้วยกฎของ อาร์คีเมดีส ในเรื่องมวล น้ำหนัก และการแทนที่

ประมาณ ค.ศ.1500 เลโอนาร์โด ดา วินซี่ ได้เป็นผู้ตั้งข้อสังเกตว่ารูปทรงของปีกเป็นตัวช่วยพยุงร่างให้ลอยได้ เขาจึงออกแบบปีก ข้อต่อ แขนกลต่างๆ เลียนแบบกระดูกและกล้ามเนื้อของนก ให้ชื่อว่า "ออร์นิฮอปเตอร์" (Ornihopters) ซึ่งถือเป็นอากาศยานต้นแบบที่หนักกว่าอากาศแบบแรกที่ใช้กำลังของกล้ามเนื้อจากแขนของมนุษย์ไปขยับปีกให้กระพือเพื่อทำให้เกิดแรงพยุงหรือแรงลอยตัวขึ้น นอกจากนั้น ดาวินซี่ ยังได้ออกแบบเฮลิคอปเตอร์และร่มกระโดดเอาไว้ ในปี ค.ศ.1783 พี่น้องตระกูล มองโกฟีแยร์ ประสบความสำเร็จในการสร้างบอลลูนอากาศร้อนขนาดใหญ่ที่สามารถบรรทุกคน 2 คนให้ลอยไปในอากาศได้ ต่อมาได้นำเครื่องยนต์ขนาดเล็กติดตั้งบนบอลลูนเพื่อให้สามารถบังคับทิศทาง ในระหว่างปี ค.ศ.1773 ถึง 1857 เซอร์ จอร์จ เคย์เลย์ แห่งอังกฤษผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาของอากาศพลศาสตร์สมัยใหม่ในยุคนั้นได้พยายามเผยแพร่ทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับแรงที่มากระทำต่อปีก โดยที่ปีกไม่ต้องเคลื่อนไหวหรือขยับขึ้นลงเหมือนอย่างนก โดยเห็นถึงความสำคัญของมุมที่ปีกกระทำกับทิศทางของกระแสลมหรือทิศทางการเคลื่อนที่ ซึ่งเรียกว่า มุมปะทะ ตลอดจนการทำให้มีส่วนโค้งมนที่ผิวปีกด้านบน ซึ่งมีผลในการเพิ่มของแรงยกให้กับปีกโค้งมนได้ดีกว่าปีกแบบแผ่นเรียบๆ คล้ายแผ่นกระดาษ และได้สร้างเครื่องร่อนต้นแบบที่มีปีก ลำตัวและหาง ในปี ค.ศ.1892 นักประดิษฐ์ชาวเยอรมัน ออตโต ลิเลียนธาล ประสบผลสำเร็จในการออกแบบเครื่องร่อนที่สามารถลดแรงต้านและให้แรงยกสูง และในปี ค.ศ.1896 ลิเลียนธาลได้รับการยกย่องให้เป็นผู้พิสูจน์ว่าอากาศยานที่หนักกว่าอากาศสามารถบินได้จริง และรูปทรงของเครื่องร่อนที่ลิเลียนธาลใช้บินในขณะนั้นก็คือต้นแบบของ Hang Glider ที่ใช้บินในปัจจุบัน

17 ธันวาคม ค.ศ.1903 สองพี่น้อง วิลเบอร์และออร์วิล ไรท์ ได้ประดิษฐ์เครื่องบินร่อนปีกสองชั้น โดยนำเอาเครื่องยนต์แกสโซลีนไปติดตั้งบนเครื่องบินบินด้วยความเร็ว 80 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และสามารถลอยอยู่เหนือพื้นได้นาน 10 วินาที โลกจึงยกย่องสองพี่น้องตระกูลไรท์เป็นผู้เปิดศักราชการบินสมัยใหม่ กิจการการบินเริ่มต้นตั้งแต่ ค.ศ.1903 และเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ค.ศ.1918) ได้มีเครื่องบินซึ่งขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ลูกสูบใบพัด มีปีก 2 ชั้น แต่มีความเร็วต่ำ ต่อมาในสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ.1945) ได้มีการประดิษฐ์เครื่องบินที่มีความเร็วสูงมากกว่าเดิม (พูนลาภ เอี่ยมเจริญ , 2550) ปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์ได้ก้าวหน้าไปมากจนทำให้นักวิทยาศาสตร์มีคอมพิวเตอร์ช่วยเขียนแบบเครื่องบิน มีอุโมงค์ลมเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยจำลองสภาพการบินและเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับเครื่องบิน และการพัฒนาการด้านการบินยังได้ก้าวหน้าไปเป็นอย่างมากในการส่งดาวเทียมและยานอวกาศออกไปสู่อวกาศ

4. ประวัติความปลอดภัยทางการบิน

การดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุในอุตสาหกรรมการบินได้เริ่มต้นในปี ค.ศ. 1930 ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการเริ่มต้นจากทัศนคติและการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการบิน ในส่วนของสายการบินนั้นโปรแกรมความปลอดภัยทางการบินได้เริ่มต้นขึ้นที่สายการบินยูไนเต็ด แอร์ไลน์ (United Airline) และผลการสอบสวนอากาศยานอุบัติเหตุเริ่มเข้ามามีบทบาทในการป้องกันอากาศยานอุบัติเหตุทางการบิน และได้มีการดำเนินการจัดตั้ง “คณะทำงานด้านความปลอดภัยทางการบิน” (Air Safety Board) พร้อมกับการเกิดขึ้นของ “คณะบริหารการเดินอากาศของพลเรือน” (Civil Aeronautics Administration -- CAA) ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบันคณะทำงานด้านความปลอดภัยทางการบิน (Air Safety Board) ได้พัฒนาเป็น “คณะกรรมการบริหารความปลอดภัยทางการขนส่งแห่งชาติ” (National Transportation Safety Board -- NTSB) มีหน้าที่ในการ

สอบสวนอุบัติเหตุทางคมนาคมทั้งหมดรวมทั้งการสอบสวนอากาศยานอุบัติเหตุในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนคณะบริหารการเดินอากาศของพลเรือน" (Civil Aeronautics Administration) ได้พัฒนาเป็นสมาพันธ์บริหารการบินแห่งรัฐบาลกลาง (Federal Aviation Administration -- FAA) มีหน้าที่ควบคุมกฎมาตรฐานความปลอดภัยรวมทั้งส่งเสริมกิจการด้านการบินของประเทศสหรัฐอเมริกา (สมชนก เทียมเทียบรัตน์ , 2550) ดังนั้นการจัดตั้งองค์กรทางด้านความปลอดภัยทางการบินทั้ง 2 องค์กรนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการแก้ปัญหาความปลอดภัยด้านการบิน

5. แนวความคิดด้านความปลอดภัยทางการบิน

ความปลอดภัยทางการบิน (Aviation Safety) คือ การปฏิบัติภารกิจทางการบินสำเร็จโดยไม่มีการสูญเสียทรัพย์สินและชีวิตของผู้เกี่ยวข้อง

James Reason (1997) นำเสนอการป้องกันอุบัติเหตุขององค์กรเชิงรุกในรูปแบบที่เป็นรูปธรรมของความสัมพันธ์ของอันตรายที่มองเห็นได้หรือความล้มเหลวที่ปรากฏ (Active Failures) กับความล้มเหลวแอบแฝง (Latent Failures) ของการเกิดอุบัติเหตุ (สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ , 2551) ซึ่งแต่เดิมมักจะมุ่งประเด็นไปสู่ผู้กระทำ อันตรายที่มองเห็นได้ หรือการกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Acts) และจากความสัมพันธ์ของการเกิดอุบัติเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายลำดับขั้นตอนได้ 4 องค์ประกอบ คือ

1. อิทธิพลจากการจัดรูปแบบองค์กร (Organizational Influence) คือ นโยบายการทำงาน การตัดสินใจการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์กรระดับสูง จัดอยู่ในประเภทความล้มเหลวแอบแฝง (Latent Failures)

2. การกำกับดูแลที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Supervision) คือ ผลลัพธ์ของการตัดสินใจและการบริหารที่ผิดพลาดของผู้บริหารองค์กร ความไม่พอเพียงในการกำกับดูแลและการบังคับบัญชา จัดอยู่ในประเภทความล้มเหลวแอบแฝง (Latent Failures)

3. สภาพเงื่อนไขที่เกิดก่อนการกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Preconditions for Unsafe Acts) คือ สภาวะทางร่างกายจิตใจที่ไม่ปกติหรือความไม่พร้อม หรือการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ได้นำไปสู่การกระทำที่ไม่สมบูรณ์ จัดอยู่ในประเภทความล้มเหลวแอบแฝง (Latent Failures)

4. การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (UNSAFE ACTS) คือ พฤติกรรมการปฏิบัติที่เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น จัดอยู่ในประเภทความล้มเหลวที่ปรากฏ (Active Failures)

6. การแบ่งประเภทอากาศยานอุบัติเหตุ

อากาศยานอุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติงานของอากาศยานส่งผลทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต หรืออากาศยานได้รับความชำรุดเสียหาย โดยเกิดขึ้นจากการตั้งใจทำการบินและอยู่ระหว่างเวลาที่บุคคลอยู่ในอากาศยานจนถึงบุคคลลงจากอากาศยาน (ICAO , 2013)

อากาศยานอุบัติเหตุ ประกอบด้วย

1.บุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ โดย (1.1) บุคคลต้องอยู่ในอากาศยาน (1.2).บุคคลสัมผัสกับส่วนใดส่วนหนึ่งของอากาศยาน รวมทั้งชิ้นส่วนที่พังลงมาจากอากาศยาน (1.3).บุคคลสัมผัสกับไอพ่น

ของเครื่องยนต์ โดยยกเว้นบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บจากสาเหตุทางธรรมชาติ การเจ็บป่วยหรือการติดเชื้อโรคจากบุคคลอื่นๆ หรือบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บจากการหลบซ่อนตัวอยู่นอกพื้นที่โดยสารปกติของผู้โดยสารและลูกเรือ

2.อากาศยานได้รับความชำรุดเสียหาย เกี่ยวกับ (2.1) ความแข็งแรงของโครงสร้างอากาศยานมีผลกระทบต่อสมรรถนะหรือลักษณะท่าทางการบินของอากาศยาน (2.2) อากาศยานต้องซ่อมส่วนประกอบที่สำคัญหรือเปลี่ยนส่วนประกอบบางอย่าง โดยยกเว้นความผิดพลาดหรือความเสียหายของเครื่องยนต์เมื่อเครื่องยนต์ทำงานเกินขีดจำกัด หรือชิ้นส่วนอื่นๆ ชำรุดจากการทำงาน เช่น ใบพัด ปีก ล้อ เสาอากาศ ยาง เบรค

3.เครื่องบินสูญหายหรือไม่สามารถติดต่อได้

การกำหนดลักษณะการบาดเจ็บของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับอากาศยานอุบัติเหตุ คือ

1. บุคคลต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลนานกว่า 48 ชั่วโมง โดยเริ่มจากภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับบาดเจ็บ

2. กระดูกหัก (ยกเว้นกระดูกที่หักง่ายๆ เช่น นิ้วเท้าหรือจมูก)

3. การฉีกขาดหรือมีอาการตกเลือดของเส้นประสาท กล้ามเนื้อ

4. การบาดเจ็บของอวัยวะภายในใดๆ

5. การเผาไหม้ระดับที่ 2 หรือระดับที่ 3 หรือผิวหนังไหม้เป็นพื้นที่เกินกว่าร้อยละ 5 ของผิวกายทั้งหมด

6. การสัมผัสสารติดเชื้อหรือรังสีที่เป็นอันตราย

7. ความสำคัญของความปลอดภัยทางการบิน

ความปลอดภัยในเชิงเศรษฐศาสตร์เริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1800 เมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการเกิดโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการผลิตเป็นจำนวนมากจึงมีคนงานที่บาดเจ็บหรือเจ็บป่วยระหว่างการทำงานเพิ่มขึ้นมาก (สมชนก เทียมเทียบรัตน์ , 2550) ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1930 จึงมีแนวความคิดในการจ่ายค่าชดเชยเพื่อช่วยเหลือคนงานที่เกิดการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยจากอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานและเป็นที่มาของค่าใช้จ่ายของบริษัทโรงงานอุตสาหกรรม เมื่ออากาศยานเกิดอุบัติเหตุขึ้นจะมีค่าใช้จ่ายประกอบด้วย (1). ค่าใช้จ่ายของความเสี่ยง คือ ค่าใช้จ่ายในการประกันภัย ซึ่งสายการบินจะกระจายความเสี่ยงออกไปโดยจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยให้กับบริษัทประกันภัย และเมื่ออากาศยานเกิดอุบัติเหตุบริษัทประกันภัยจะชดใช้และครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น โดยทั่วไปถ้าสายการบินไม่เคยมีอากาศยานอุบัติเหตุค่าใช้จ่ายของความเสี่ยงของสายการบินจะมีค่าต่ำสุดและเป็นค่าคงที่ในการทำธุรกิจการบิน แต่ถ้าสายการบินเกิดอากาศยานอุบัติเหตุบ่อยๆ ค่าใช้จ่ายของความเสี่ยงจะเพิ่มมากขึ้นด้วย (2). ค่าใช้จ่ายเมื่ออากาศยานเกิดอุบัติเหตุ คือ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมเครื่องบิน ค่าเสียเวลา ความไม่สะดวกและความสามารถในการปฏิบัติงานของเครื่องบิน โดยสายการบินจะเสียโอกาสในการดำเนินธุรกิจ ค่าใช้จ่ายในการสอบสวนอากาศยานอุบัติเหตุ ค่าใช้จ่ายในการฝึกบุคลากรขึ้นมาทดแทน ค่าใช้จ่ายให้ญาติของผู้โดยสารที่เสียชีวิต ค่าสูญเสียอุปกรณ์ในการปฏิบัติภารกิจ การสูญเสียชื่อเสียงในการดำเนินธุรกิจ ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามคำแนะนำหรือข้อแก้ไขให้เกิดความปลอดภัย

กรณีศึกษา ค่าใช้จ่ายของเครื่องบิน CESSNA 310 เกิดอุบัติเหตุจากการไม่กางฐานขณะลงสนามบิน เครื่องบินลำนี้เป็นขนาดเล็กสองเครื่องยนต์ใช้ในธุรกิจเช่าเหมาลำมีหกที่นั่ง มีค่าเช่าเหมาลำอัตราชั่วโมงละ 350

เหรียญสหรัฐฯ และเครื่องบินลำนี้สามารถทำรายได้ให้กับบริษัทปีละ 33,000 เหรียญสหรัฐฯ โดยมีสาเหตุมาจากนักบินลืมกางฐานขณะลงสนาม ซึ่งเป็นอุบัติเหตุขั้นเสียหายเล็กน้อยและไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ จากเหตุการณ์นี้มีค่าใช้จ่าย ดังนี้ (1) ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นให้กับบริษัทประกันภัย 1,900 เหรียญสหรัฐฯ (2) ค่าใช้จ่ายในการซ่อมเครื่องบิน 5,000 เหรียญสหรัฐฯ (3) ค่าสูญเสียโอกาสและกำไรเนื่องจากไม่สามารถทำการบิน 5,076 เหรียญสหรัฐฯ (4) ค่าใช้จ่ายในการจัดตารางบินใหม่ 3,200 เหรียญสหรัฐฯ (5) มูลค่าของเครื่องบินที่ลดลงเนื่องจากมีประวัติการเกิดอุบัติเหตุ 10,000 เหรียญสหรัฐฯ (6) ค่าเคลื่อนย้ายเครื่องบินออกจากทางวิ่ง 1,000 เหรียญสหรัฐฯ (7) ค่าทำความสะอาดทางวิ่ง 1,560 เหรียญสหรัฐฯ รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด 27,736 เหรียญสหรัฐฯ จากกรณีนี้เป็นเพียงอุบัติเหตุขั้นเสียหายเล็กน้อยและไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ ซึ่งถ้ามองในเรื่องของสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยแต่ก็ได้สร้างค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนสูง ดังนั้นถ้าเป็นอุบัติเหตุใหญ่และเกิดขึ้นกับเครื่องบินขนาดใหญ่แล้วค่าใช้จ่ายที่ตามมาก็จะสูงมากกว่ากรณีนี้เป็นจำนวนมหาศาล

8. มาตรฐานการบินระหว่างประเทศ

องค์กรการบินต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบินระหว่างประเทศ ปัจจุบันมีองค์กรระดับสากลด้านมาตรฐานการบิน คือ องค์กรการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization--ICAO) เป็นหน่วยงานพิเศษของสหประชาชาติ มีสมาชิก 192 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่เมืองมอนทรีออล ประเทศแคนาดา ส่วนสำนักงานประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 1947 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการบินพลเรือนระหว่างประเทศ การจัดระเบียบการเพิ่มของการบินพลเรือนระหว่างประเทศให้เป็นระบบ และส่งเสริมวิวัฒนาการด้านต่างๆ ของการเดินอากาศระหว่างประเทศ โดยองค์กรการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization -- ICAO) มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานและวิธีปฏิบัติที่ใช้ในกิจการการบินทุกประเภท โดยได้จัดทำเป็นข้อตกลงระหว่างนานาประเทศ รวมทั้งออกระเบียบข้อบังคับการเดินอากาศ ตรวจสอบเครื่องบิน กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ประจำเครื่องบินและเจ้าหน้าที่ฝ่ายช่าง กำหนดลักษณะของท่าอากาศยาน กำหนดมาตรฐานระบบสื่อสารและวิทยุเครื่องช่วยการบิน กิจการศุลกากรคนเข้าเมือง ข้อบังคับสุขภาพของผู้โดยสารสินค้าและพัสดุลำเลียง และทำหน้าที่สอบสวนเมื่อเกิดอุบัติเหตุทางเครื่องบิน (ICAO , 2018)

ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องนำมาตรฐานและข้อเสนอแนะตามภาคผนวกทั้ง 19 ผนวก ไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษามาตรฐานความปลอดภัยด้านการบิน ซึ่งองค์กรการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization -- ICAO) จะมีการประเมินและตรวจสอบกรมการบินพลเรือนของแต่ละประเทศเพื่อความมั่นใจว่าประเทศต่างๆ ยังคงรักษามาตรฐานได้อย่างดี สำหรับประเทศไทยนั้นมีองค์กร คือ สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (The Civil Aviation Authority of Thailand--CAAT) (สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย , 2561) มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1.ศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนา กิจการการบินพลเรือน ทั้งในด้านนิรภัย การรักษาสิ่งแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการขนส่งทางอากาศ เศรษฐกิจการขนส่งทางอากาศตลอดจนระบบโครงสร้างพื้นฐานการบินพลเรือนของประเทศ

2.เสนอแนะนโยบายต่อคณะกรรมการการบินพลเรือนเกี่ยวกับกิจการการบินพลเรือนและการขนส่งทางอากาศ

3.เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

4.ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการให้กับคณะกรรมการการบินพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศและปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการการบินพลเรือนมอบหมาย

5.ดำเนินการจัดทำแผนอำนวยความสะดวก แผนรักษาความปลอดภัย และแผนนิรภัยในการบินพลเรือนแห่งชาติ รวมทั้งแผนแม่บทการจัดตั้งสนามบินพาณิชย์ของประเทศ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการการบินพลเรือนพิจารณาอนุมัติ รวมทั้งกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

6.ดำเนินการจัดระเบียบการบินพลเรือน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น่านฟ้าให้เกิดความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด

7.ตรวจสอบ ติดตาม ควบคุม รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการบินและกิจการการบินพลเรือนปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรฐานสากล

8.กำกับดูแลกิจการสนามบินและการอนุญาตที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศหรือตามกฎหมายอื่นให้เกิดความปลอดภัยและได้มาตรฐานสากล

9.ให้ความร่วมมือและสนับสนุนคณะกรรมการการบินพลเรือนและส่วนราชการในการประสานงานหรือเจรจากับองค์การระหว่างประเทศหรือต่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิในการบิน หรือการทำความตกลงใด ๆ เกี่ยวกับการบินพลเรือนอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการอื่น

10.ร่วมมือและประสานงานกับองค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในด้านการบินพลเรือนตามพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ตามอนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี

11.ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนากิจการการบินพลเรือน

12.ให้การรับรองหลักสูตรและสถาบันฝึกอบรมผู้ประจำหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศและกำหนดคุณสมบัติและความรู้ของบุคลากรด้านการบินอื่นที่พึงต้องมี

13.กำหนดมาตรฐานการทำงานของผู้ประจำหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

14.จัดทำทะเบียนอากาศยาน รวมทั้งผู้ประจำหน้าที่และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบินพลเรือน

15.จัดทำและเผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการบินพลเรือน

16.ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงานหรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมายอื่น

9. สรุป

มนุษย์มีความใฝ่ฝันที่จะบินได้ตั้งแต่อดีตและได้มีการทดลองต่างๆ จนบาดเจ็บล้มตาย ต่อมามีนักวิทยาศาสตร์หลายคน เช่น อริสโตเติ้ล กาลิเลโอ ปาสคาล และโรเจอร์ เบคอน เลโอนาร์โด ดาวินซี่ เป็นต้น ได้พัฒนาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ จนกระทั่งวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ.1903 สองพี่น้อง วิลเบอร์และออร์วิล ไรท์ ได้ประดิษฐ์เครื่องบินร่อนปีกสองชั้น นำเอาเครื่องยนต์แกสโซลีนไปติดตั้งบนเครื่องบิน บินด้วยความเร็วและ

สามารถลอยอยู่เหนือพื้น โลกจึงยกย่องว่าสองพี่น้องตระกูลไรท์เป็นผู้เปิดศักราชการบินสมัยใหม่ และกิจการการบินเริ่มเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ต่อมามีการแก้ปัญหาความปลอดภัยทางการบินในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยมีการจัดตั้งองค์กรความปลอดภัยทางการบิน 2 องค์กร คือ (1) คณะกรรมการบริหารความปลอดภัยทางการขนส่งแห่งชาติ (National Transportation Safety Board -- NTSB) (2) สมาพันธ์บริหารการบินแห่งรัฐบาลกลาง (Federal Aviation Administration -- FAA) และเพื่อลดรายจ่ายจากการเกิดอุบัติเหตุและค่าชดเชยที่ให้กับคนงานเมื่อเกิดการบาดเจ็บหรือสูญเสียจากอุบัติเหตุ องค์กรจึงหันมาให้ความสนใจในการลงทุนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุไม่ให้เกิดขึ้น โดยมีแนวคิดของ James Reason (1997) ที่นำเสนอแนวทางการป้องกันอุบัติเหตุขององค์กรเชิงรุก มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) อิทธิพลจากการจัดรูปแบบองค์กร (Organizational Influence) (2) การกำกับดูแลที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Supervision) (3) สภาพเงื่อนไขที่เกิดก่อนการกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Preconditions for Unsafe Acts) (4) การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Acts) ซึ่งแนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับและมีจุดมุ่งหมายด้านความปลอดภัยทางการบินในการรักษาชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รักษาทรัพยากรและทรัพย์สิน เพิ่มผลผลิต และลดค่าใช้จ่ายขององค์กร ทำให้มีการวางรากฐานงานด้านความปลอดภัยทางการบินในการกำจัดหรือลดอันตรายทั้งปวง เพื่อรักษาทรัพยากร การป้องกันอุบัติเหตุ รวมทั้งการบรรเทาการบาดเจ็บและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ โดยอากาศยานอุบัติเหตุ ประกอบด้วย (1) บุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ (2) อากาศยานได้รับความชำรุดเสียหาย (3) เครื่องบินสูญหายหรือไม่สามารถติดต่อได้ ความปลอดภัยในเชิงเศรษฐศาสตร์ได้มีการคิดค่าใช้จ่ายชดเชยคนงานที่เกิดการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยจากอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน และเมื่ออากาศยานเกิดอุบัติเหตุขึ้นมีค่าใช้จ่ายประกอบด้วย (1). ค่าใช้จ่ายของความเสี่ยง (2). ค่าใช้จ่ายเมื่ออากาศยานเกิดอุบัติเหตุ โดยองค์กรการบินต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบินระหว่างประเทศ

ปัจจุบันมีองค์กรระดับสากล คือ องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization--ICAO) เป็นองค์กรการบินที่ต้องออกมาตรฐานการบินในระดับนานาชาติและกฎระเบียบเงื่อนไขต่างๆ โดยมีการกำกับดูแลที่เข้มงวดของมาตรฐานการบินในแต่ละประเทศ ซึ่งประเทศนั้นๆ จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบินในระดับนานาชาติขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization--ICAO) สำหรับประเทศไทยมีองค์กร คือ สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (The Civil Aviation Authority of Thailand -- CAAT) มีหน้าที่สร้างระบบกำกับดูแลที่เป็นธรรมและเป็นมาตรฐานสากล ส่งเสริมและพัฒนากิจการการบินพลเรือนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

10. ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารองค์กรการบินต้องมีจุดมุ่งหมายด้านความปลอดภัยทางการบิน คือ เพื่อรักษาชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รักษาทรัพยากรและทรัพย์สิน เพิ่มผลผลิต และลดค่าใช้จ่าย และมีการวางรากฐานด้านความปลอดภัยทางการบินโดยการกำจัดหรือลดอันตรายทั้งปวง การป้องกันอุบัติเหตุ รวมทั้งการบรรเทาการบาดเจ็บและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ

ดังนั้นผู้บริหารองค์กรการบินควรต้องลงทุนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุไม่ให้เกิดขึ้น และมีการบริหารจัดการความปลอดภัยตามมาตรฐานการบินขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation

Organization--ICAO) และสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (The Civil Aviation Authority of Thailand -- CAAT)

11. เอกสารอ้างอิง

พูนลาภ เอี่ยมเจริญ, พลอากาศตรี.2550. “วิศวกรรมการบิน 1 (Aeronautical Engineering 1)” กรุงเทพ ฯ: โรงพิมพ์กองทัพอากาศ.

สมชนก เทียมเทียบรัตน์ . 2550. “ความปลอดภัยทางการบินเบื้องต้น” กรุงเทพ ฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.

สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย. 2561. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย .(ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 กันยายน 2561, จาก https://www.caat.or.th/th

สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ. 2551. “การประยุกต์ใช้ระบบวิเคราะห์มนุษย์ปัจจัยเพื่อการป้องกันอากาศยานอุบัติเหตุ” กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์กองทัพอากาศ.

Boeing, 2018. “Commercial Market Outlook 2018-2037”. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 กันยายน 2561, จาก http://www.boeing.com/commercial/market/commercial-market-outlook

ICAO, 2013. “Safety Management. First Edition.”Annex 19 to the Convention on International Civil. Aviation. Montreal.

ICAO, 2018. “International Civil Aviation Organization”.(ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 กันยายน 2561, จาก https://www.icao.int/Pages/default.aspx

Reason, J. 1997. “Managing the Risks of Organizational Accidents”. Aldershot, U.K. Ashgate.

การส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวด้วยการพัฒนาสูตรอาหารชะลอวัย

Promoting of tourist rout the with development Anti- Aging recipes

ณปภา หอมหวล และ ศจีมาศ นันตสุคนธ์

สาขาวิชาเทคโนโลยีและศิลปะการประกอบอาหาร

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

E-mail: napapha4515@gmail.com

บทคัดย่อ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มาน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง เพื่อมาบำบัดร่างกายในส่วนที่เมื่อยล้าและมาผ่อนคลาย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 59 ในด้านของการให้บริการอาหาร คิดเป็นร้อยละ 69 พบว่า ควรร้านอาหารเพื่อสุขภาพในการให้บริการ และพบว่าร้อยละ 60 ควรเป็นอาหารที่ใช้วัตถุดิบของท้องถิ่น และเป็นอาหารสุขภาพ และพบว่าข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวได้มาจากอินเตอร์เน็ตและแผ่นพับ คิดเป็นร้อยละ 59 เพื่อให้เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวผู้วิจัยจึงมีการจัดทำแผ่นพับแนะนำเมนูอาหารและคุณค่าทางโภชนาการ ไว้ที่จุดประชาสัมพันธ์ของน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตำรับอาหารชะลอวัยให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและ เพื่อเป็นการส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยสร้างจุดเด่นในด้านอาหาร โดยการพัฒนาตำรับอาหารชะลอวัยให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว มีการคัดเลือกสูตรอาหารโดยผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารที่อยู่ในระดับชอบมากที่สุด พบว่า เครื่องดื่ม คือน้ำเพชรบุรีดีไลท์ ที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยในระดับความชอบมากที่สุด อาหารว่าง คือ ชะพลูน่ามอง ที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยระดับความชอบมาก อาหารจานหลัก คือ ปลากะพงเสริมพลัง ที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยระดับความชอบมากที่สุด ขนมหวาน คือแฮปปี้พุดดิ้ง ที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยระดับความชอบมากที่สุด นำไปศึกษาการยอมรับของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า น้ำเพชรบุรีดีไลท์ ส่วนใหญ่อยู่ระดับชอบมากที่สุด คือ ด้านสี (6.29±0.58) ด้านความชอบโดยรวม (6.25±0.88) ด้านรสชาติ(6.23±0.98) และด้านกลิ่น (6.00±0.49) อาหารว่าง ชะพลูน่ามอง ส่วนใหญ่อยู่ระดับชอบมากที่สุด คือ ด้านรสชาติ (6.32±0.12) ด้านความชอบโดยรวม (6.25±0.76) ด้านเนื้อสัมผัส (6.20±0.49) ด้านกลิ่น (6.15±0.81) และ ด้านสี (5.95±0.71) อาหารจานหลัก ปลากะพงเสริมพลังส่วนใหญ่อยู่ระดับชอบมากที่สุด คือ ด้านเนื้อสัมผัส (6.36±0.49) ด้านความชอบโดยรวม (6.28±0.36) ด้านรสชาติ (6.27±0.38) ด้านสี (6.21±0.91) และ ด้านกลิ่น (6.08±0.61) ขนมหวาน แฮปปี้พุดดิ้ง ส่วนใหญ่อยู่ระดับชอบมากที่สุด คือ ด้านความชอบโดยรวม (6.29±0.45) ด้านเนื้อสัมผัส (6.25±0.49) ด้านรสชาติ (6.23±0.55) ด้านสี (6.21±0.95) และ ด้านกลิ่น (6.20±0.61) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ชะลอวัย สุขภาพ ท่องเที่ยว น้ำพุร้อน

ABSTRACT

Most of the samples were tourists who visited Nong Ya Plong hot spring for treating tiredness and relaxing accounted at 59 percent. In the field of food service accounted at 69 percent showed that the food should be served when the tourists arrived there and the food must be consistent with the tourist attraction at 60%. The researcher conducted leaflets to recommend menu and nutrition at the public relation of Nong Ya Plong Hot Spring which related information sources of anti-aging recipe that can be seen from the Internet and brochures at 59 percent to promote health tourism by creating a food highlight.

The purpose of the research was to develop anti-aging recipe for tourists who wanted to travel for healthy tourism to make the healthy foods as prominent point, and to promote healthy tourism. The selection of the recipes was done by food experts. The results were found that Phetchaburi Delight drink, was Cha-Poo-Na –Mong, and Happy Pudding were received the total preference score at 6.45, 6.15, and 6.27, respectively. The main dish was and Pla- Kra- Pong- Serm-Pa-Lang which had the total preference score at 6.27. The dessert was a pudding which had the total preference score at 6.28 The acceptance of the samples showed that Phetchaburi Delight drink was at the highest preference was color (6.29 ± 0.58), overall preference (6.25 ± 0.88), flavor (6.23 ± 0.98) and smell (6.20 ± 0.49), Cha-Poo-Na-Mong was a snack which gained the highest preference. Taste (6.32±0.12), overall preference (6.25±0.76), texture (6.20±0.49), smell (6.15±0.81), and colour (5.95±0.71), Pla- Kra- Pong- Serm-Pa-Lang which was the highest preference. Texture (6.36±0.49), overall preference (6.28±0.36), taste (6.27±0.38), colour (6.21±0.91) and smell (6.08±0.61) Happy Pudding was the highest preference of dessert which overall preference (6.29±0.45), texture (6.25±0.49), taste (6.23±0.55), colour (6.21±0.95), and smell (6.20±0.61)

KEYWORDS: anti-aging, Health, tourism, Hot Spring

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ปัจจุบันผู้บริโภคทั่วโลกเริ่มตื่นตัวในการดูแลสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัว “อาหาร” จึงไม่เป็นเพียงปัจจัยในการดำรงชีวิต แต่กลายเป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมสุขภาร่างกายให้แข็งแรง สามารถต้านทานโรคภัยได้ ชะลอความเสื่อมของเซลล์ในอวัยวะต่างๆ เมื่อกล่าวถึงเมนูของคนรักสุขภาพ การรับประทานอาหารแบบคลีน หรือ คลีนฟู้ด (Clean food) สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ อาหารที่เน้นความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ดัดแปลงน้อยที่สุด คือผ่านกระบวนการปรุงอาหารต่างๆให้น้อยที่สุดก่อนเข้าสู่ปากและร่างกายของเรา อีกประเภทคือ อาหารที่ไม่มีการปนเปื้อนสิ่งต่างๆที่เป็นพิษต่อร่างกาย อาทิ อาหารที่ปรุงสุก ไม่มีแมลงวันตอม ผักที่ไม่มีสารตกค้าง เป็นต้น อาหารที่ควรรับประทานคือ ผัก ผลไม้ ธัญพืช เช่น ข้าวซ้อมมือ ถั่ว เพราะอุดมไปด้วย กากใยธรรมชาติ วิตามิน และเกลือแร่ (สร้อยทอง สายหยุดทอง,2559) ซึ่งสอดคล้องกับ นพ.ดร.พัฒนา เต็งอำนวย กล่าวว่า การศึกษาจากผู้ชายที่อายุมากที่สุดในอเมริกา Mr. Walter Breuning ที่มีอายุยืนยาวกว่า 113 ปี พบว่าสาเหตุสำคัญที่เขามีสุขภาพแข็งแรง และมีอายุยืน เพราะเขารู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มี

ประโยชน์กับร่างกาย หลีกเลี่ยงอาหารที่ทำให้เกิดโรค และยังรับประทานอาหารเพียง 2 มื้อ ต่อ วัน นอกจากนี้ เขาก็กินผลไม้ ข้าวโอ๊ต ไม่ทานอาหารพวกแป้ง เพราะการที่ทานแป้งเข้าไปมากเกินความจำเป็นของร่างกาย ก็จะส่งผลให้แก่เร็วขึ้นด้วย จะเห็นว่าอาหารที่เขากินมักจะไม่ใช่อาหารแปรรูป เมื่อกินอาหารดีๆ เข้าไป ร่างกายเขาก็จะได้รับการซ่อมแซมทำให้ร่างกายเขาแก่ช้าลง จะเห็นได้ว่าอาหารเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต และประชาชนเริ่มให้ความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอาหารที่ดีต่อสุขภาพ

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติหลากหลายมีเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ น้ำพุร้อนอำเภอหนองหญ้าปล้อง เป็นน้ำพุร้อนที่ได้จากธรรมชาติ ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและเดินทางไปแช่น้ำนุร้อนเพื่อผ่อนคลาย แต่เมื่อเดินทางไปถึงน้ำพุร้อนพบว่ายังขาดในเรื่องของเครื่องดื่ม และอาหารเพื่อสุขภาพ เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ไปจะเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้สูงวัย ที่ต้องการไปบำบัดร่างกายด้วยน้ำพุร้อน และต้องการบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพ ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาสูตรอาหารชะลอวัย หรือ อาหารสุขภาพ ที่นักท่องเที่ยวสามารถรับประทานได้ทุกเพศ ทุกช่วงวัย อีกทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านนายบารมี ทัพนาค ยังได้กล่าวว่าในอนาคตจะสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิตของกระเหรี่ยง วัฒนธรรมการด้านอาหาร ซึ่งจะเป็นการดีในอนาคตที่มีคนมาดูงาน หรือ มาแช่น้ำพุร้อน แล้วมีเครื่องดื่ม หรือ อาหารเพื่อสุขภาพในการรับรองกลุ่มนักท่องเที่ยวถือเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับจังหวัดเพชรบุรีได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อพัฒนาตำรับอาหารชะลอวัยให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

(2) เพื่อเป็นการส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยสร้างจุดเด่นในด้านอาหาร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 แบบแผนการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาสาระที่ศึกษา(Variable)

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาหารชะลอวัย

เมื่ออนุมูลอิสระเริ่มสะสมในร่างกายตามวัยที่เพิ่มขึ้น เซลล์และกลไกการทำงานต่างๆ ก็จะเกิดปฏิกิริยาออกซิเดชัน (ความเสื่อมถอย) จนเป็นสาเหตุเชื่อมโยงไปสู่โรคภัยที่เกิดจากการใช้ชีวิตประจำ (lifestyle disease) ความชรา เพื่อชะลอความร่วงโรยรวมทั้งป้องกันโรคร้ายต่างๆ สิ่งสำคัญจึงอยู่ที่การใช้ชีวิตโดยไม่เพิ่มอนุมูลอิสระให้แก่ร่างกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ มีสรรพคุณต้านอนุมูลอิสระเป็นประจำ อาหารเร่งความชราและความเสื่อมถอยของเซลล์ที่ควรหลีกเลี่ยงได้แก่

อาหารที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาออกซิเดชัน หลีกเลี่ยงอาหารที่ปรุงด้วยน้ำมันเก่า อาหารหมดอายุ และหมั่นเปลี่ยนน้ำมันทอดเสมอ

อาหารที่ใส่สารปรุงแต่งมากเกินไป งดเว้นอาหารแปรรูปที่ใช้วัตถุกันเสียหรือสารปรุงแต่งกลิ่นรสและอาหารกึ่งสำเร็จรูป

อาหารไขมันสูง หลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันจากสัตว์ในปริมาณมาก เช่น เนย หรือมันสัตว์ ควรหันมารับประทานไขมันจากพืชแทน

อาหารบูดเสีย หลีกเลี่ยงอาหารที่มีเชื้อโรคและแบคทีเรีย ใส่ใจเรื่องการถนอมอาหาร

อาหารที่มีสารเคมีทางการเกษตรตกค้างหรือมีสารปนเปื้อน พยายามเลือกรับประทานผัก ธัญพืช และปลาที่ไม่ปนเปื้อนสารเคมี หรืออาหารออร์แกนิก

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการได้รับสารอาหารที่เหมาะสม

การกินเพื่อสุขภาพที่ดี ควรการกำหนดรายการอาหารที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึง อาหารหลัก 5 หมู่ (ศรีสมร คงพันธุ์, 2543) ดังนี้

อาหารหมู่ที่ 1 ได้แก่ เนื้อสัตว์ นม ไข่ ถั่วเมล็ดแห้ง และผลิตภัณฑ์จากนม ให้สารอาหารโปรตีนที่สร้างเสริมการเจริญเติบโตและซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ

อาหารหมู่ที่ 2 ได้แก่ ข้าว แป้ง น้ำตาล เผือก มัน ให้สารอาหารคาร์โบไฮเดรตที่ให้พลังงานแก่ร่างกาย

อาหารหมู่ที่ 3 ได้แก่ พืชผักต่างๆ ให้สารอาหารวิตามิน และเกลือแร่ สร้างเสริมภูมิต้านทานโรค ช่วยให้ขับถ่ายสะดวก

อาหารหมู่ที่ 4 ได้แก่ ผลไม้ต่างๆ ให้สารอาหารวิตามินและเกลือแร่ สร้างเสริมภูมิต้านทานโรค บำรุงผิวพรรณ ช่วยให้ขับถ่ายสะดวก

อาหารหมู่ที่ 5 ได้แก่ ไขมัน หรือน้ำมันจากพืชและสัตว์ ให้สารอาหารไขมัน ที่ให้พลังงาน และความอบอุ่นแก่ร่างกาย

หลักการกำหนดรายการอาหาร

การกำหนดรายการอาหารที่เหมาะสม มีหลักการ ดังนี้

1. ยึดสัดส่วน ปริมาณ และความหลากหลายในแต่ละวัน
2. ปริมาณอาหารที่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย โดยยึดน้ำหนักตามเกณฑ์
3. รายการอาหารไม่ควรซ้ำกันในแต่ละมื้อของวัน
4. ไม่ควรอดอาหารมื้อใดมื้อหนึ่ง แต่ควรเลือกรับประทานให้ครบปริมาณและสัดส่วน
5. เลือกรับประทานอาหารให้เหมาะสมกับวัย

วัตถุดิบที่ใช้ในการทำเมนูอาหารชะลอวัย โดยวัตถุดิบที่ใช้ในการวิจัยเป็นวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ และเพื่อความสดใหม่ของอาหารให้มีคุณค่าทางโภชนาการสูงสุด

2. การเตรียมสูตรอาหาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา ในการคัดเลือกสูตร ทั้งหมด 12 สูตร โดยแบ่งออกได้ดังนี้

เครื่องดื่ม 3 สูตร คือ 1. น้ำหน้าใส 2. กล้วยหอมนมสดปั่น และ 3 เพชรบุรีดีไลท์

อาหารว่าง 3 สูตร คือ 1. ชะพลูน่ามอง 2. สลัดสดชื่น และ 3. ลุยสวน

อาหารจานหลัก 3 สูตร คือ 1 ปลากะพงเสริมพลัง 2. ข้าวผัดธัญพืชกับปลาแซลมอน และ 3. เส้นสวย

ขนมหวาน 3 สูตร คือ 1. ลำไยเย็น 2. แฮปปี้พุดดิ้ง และ 3. แมงลักหวานเย็น

3. การคัดเลือกสูตรที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ทดลองทำทั้ง 12 สูตร แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านอาหาร จำนวน 5 ท่าน ได้ทดสอบทางประสาทสัมผัส พร้อมทั้งได้ข้อเสนอแนะ โดยทดสอบด้วยวิธีทดสอบการยอมรับ (Acceptance test) ใช้สเกลวัดระดับ

ความชอบ 7 ระดับ (7-Point Hedonic scale) จาก 1 (ไม่ชอบ) ถึง 7 (ชอบมากที่สุด) (เพ็ญขวัญ ชมปรีดา, 2539, หน้า 122) ประเมินทางด้านลักษณะปรากฏ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม โดยใช้สถิติการค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผู้วิจัยเลือกสูตรอาหารที่ผู้เชี่ยวชาญให้ค่าคะแนนเฉลี่ยความชอบโดยรวมที่สูงสุดอย่างละ 1 เมนู แล้วนำมาพัฒนาปรับปรุงแล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การศึกษาการยอมรับของผู้บริโภค

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ เป็นลักษณะคำถามตัวเลือกจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่ออาหารชะลอวัย โดยการให้คะแนนความชอบ 7 – จุด (7 – point hedonic scaling) ในด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม

อาหารชะลอวัย ทั้ง 4 เมนู ที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสกับผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน โดยทำการทดสอบ 3 ซ้ำ (ครั้งที่1 จำนวน 18 คน, ครั้งที่ 2 จำนวน 18 คน และครั้งที่ 3 จำนวน 18 คน) เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงของสูตรอาหาร โดยการทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธีการให้คะแนนความชอบ 7–Point Hedonic Scaling (1 =ไม่ชอบ และ 7= ชอบมากที่สุด) (เพ็ญขวัญ ชมปรีดา, 2539, หน้า 122) โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ตอนที่ 3 เพื่อเป็นการส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยสร้างจุดเด่นในด้านอาหาร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การตรวจสอบคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร 4 เมนู

ตรวจสอบคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร 4 เมนูที่ได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างแล้ว โดยโปรแกรม INMUCAL-Nutrients (V 3.1) สถาบันโภชนาการ, 2014.ของมหาวิทยาลัยมหิดล

3.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง อำเภอหนองหญ้าปล้องจังหวัดเพชรบุรี ทั้งเพศชาย และเพศหญิง ที่มีช่วงอายุ 20-60 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง อำเภอหนองหญ้าปล้องจังหวัดเพชรบุรี ทั้งเพศชาย และเพศหญิง ที่มีช่วงอายุ 20-60 ปีขึ้นไป จำนวน 54 คน โดยวิธีสุ่มแบบบังเอิญ

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รายการอาหาร 4 เมนู ได้แก่

เมนูที่ 1 น้ำเพชรบุรีดีไลน์

เมนูที่ 2 ชะพลูน่ามอง

เมนูที่ 3 ปลากะพงเสริมพลัง

เมนูที่ 4 แฮปปี้พุดดิ้ง

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณภาพทางประสาทสัมผัสของเมนูอาหาร

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาโดยการศึกษาแนวคิดเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ และนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของงานวิจัย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน แบบสอบถามแต่ละตอนจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นลักษณะคำถามตัวเลือกจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่ออาหารชะลอวัย โดยการให้คะแนนความชอบ 7 – จุด (7 – point hedonic scaling) ในด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม

ตอนที่ 3 เพื่อเป็นการส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยสร้างจุดเด่นในด้านอาหาร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

การคำนวณคุณค่าทางโภชนาการโดยโปรแกรม INMUCAL-Nutrients (V 3.1). สถาบันโภชนาการ, 2014. มหาวิทยาลัยมหิดล

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบทางประสาทสัมผัสกับกลุ่มตัวอย่างโดยมีการอธิบายถึงขั้นตอนการรับประทาน เริ่มตั้งแต่ เครื่องดื่ม อาหารว่าง อาหารจานหลัก และขนมหวาน และเมื่อให้ทดสอบอาหารจะมีการให้ดื่มน้ำเปล่า และเปลี่ยนอุปกรณ์ในรับประทานทุกครั้ง เพื่อไม่ให้มีผลต่อรสชาติของแต่ละเมนู แล้วเก็บแบบทดสอบในวันเดียวกัน

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ เป็นลักษณะคำถามตัวเลือกจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่ออาหารชะลอวัย โดยการให้คะแนนความชอบ 7 – จุด (7 – point hedonic scaling) ในด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม

อาหารชะลอวัย ทั้ง 4 เมนู ที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสกับผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน โดยทำการทดสอบ 3 ซ้ำ (ครั้งที่1 จำนวน 18 คน, ครั้งที่ 2 จำนวน 18 คน และครั้งที่ 3 จำนวน 18 คน) เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงของสูตรอาหาร โดยการทดสอบทางประสาทสัมผัสด้วยวิธีการให้คะแนนความชอบ 7–Point Hedonic Scaling (1 =ไม่ชอบ และ 7= ชอบมากที่สุด) (เพ็ญขวัญ ชมปรีดา, 2539, หน้า 122) โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ตอนที่ 3 เพื่อเป็นการส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยสร้างจุดเด่นในด้านอาหาร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 การพัฒนาตำรับอาหารชะลอวัยให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการยอมรับอาหารของกลุ่มตัวอย่างมีต่อรายการ เครื่องดื่มน้ำเพชรบุรีดีไลท์

ด้านการทดสอบทางประสาทสัมผัส	คะแนนความพึงพอใจ	แปรผล
สี	6.29±0.58	ชอบมากที่สุด
กลิ่น	6.00±0.49	ชอบมาก
รสชาติ	6.23±0.98	ชอบมากที่สุด
ความชอบโดยรวม	6.25±0.88	ชอบมากที่สุด

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงในตารางเป็นค่าเฉลี่ย ± ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 1 พบว่าการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างมีต่อรายการเครื่องดื่มน้ำเพชรบุรีดีไลท์ ส่วนใหญ่ชอบมากที่สุด คือ ด้านสี (6.29±0.58) ด้านความชอบโดยรวม (6.25±0.88) ด้านรสชาติ(6.23±0.98) และด้านกลิ่น (6.00±0.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการยอมรับอาหารของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรายการอาหารว่างชะพลูน่ามอง

ด้านการทดสอบทางประสาทสัมผัส	คะแนนความพึงพอใจ $\bar{x}$ ± S.D	แปรผล
สี	5.95±0.71	ชอบมาก
กลิ่น	6.15±0.81	ชอบมาก
รสชาติ	6.32±0.12	ชอบมากที่สุด
เนื้อสัมผัส	6.20±0.49	ชอบมากที่สุด
ความชอบโดยรวม	6.25±0.76	ชอบมากที่สุด

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงในตารางเป็นค่าเฉลี่ย ± ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 2 พบว่าการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างมีต่อรายการอาหารว่างชะพลูน่ามอง ส่วนใหญ่ชอบมากที่สุด คือ ด้านรสชาติ (6.32±0.12) ด้านความชอบโดยรวม (6.25±0.76) ด้านเนื้อสัมผัส (6.20±0.49) ด้านกลิ่น (6.15±0.81) และ ด้านสี (5.95±0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการยอมรับอาหารของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรายการอาหารจานหลักปลากะพงเสริมพลัง

ด้านการทดสอบทางประสาทสัมผัส	คะแนนความพึงพอใจ	แปรผล
สี	6.21±0.91	ชอบมากที่สุด
กลิ่น	6.08±0.61	ชอบมาก
รสชาติ	6.27±0.38	ชอบมากที่สุด
เนื้อสัมผัส	6.36±0.49	ชอบมากที่สุด
ความชอบโดยรวม	6.28±0.36	ชอบมากที่สุด

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงในตารางเป็นค่าเฉลี่ย ± ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างมีต่อรายการอาหารจานหลักปลากะพงเสริมพลังส่วนใหญ่ชอบมากที่สุด ด้านเนื้อสัมผัส (6.36±0.49) ด้านความชอบโดยรวม (6.28±0.36) ด้านรสชาติ (6.27±0.38) ด้านสี (6.21±0.91) และ ด้านกลิ่น (6.08±0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการยอมรับอาหารของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรายการขนมหวานแฮปปี้พุดดิ้ง

ด้านการทดสอบทางประสาทสัมผัส	คะแนนความพึงพอใจ	แปรผล
สี	6.21±0.95	ชอบมากที่สุด
กลิ่น	6.20±0.61	ชอบมากที่สุด
รสชาติ	6.23±0.55	ชอบมากที่สุด
เนื้อสัมผัส	6.25±0.49	ชอบมากที่สุด
ความชอบโดยรวม	6.29±0.45	ชอบมากที่สุด

หมายเหตุ ตัวเลขที่แสดงในตารางเป็นค่าเฉลี่ย ± ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 4 พบว่าความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างมีต่อรายการขนมหวานแฮปปี้พุดดิ้งส่วนใหญ่ชอบมากที่สุด ด้านความชอบโดยรวม (6.29±0.45) ด้านเนื้อสัมผัส (6.25±0.49) ด้านรสชาติ (6.23±0.55) ด้านสี (6.21±0.95) และ ด้านกลิ่น (6.20±0.61) ตามลำดับ

2. การส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยสร้างจุดเด่นในด้านอาหาร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง เพราะเพื่อมาบำบัดร่างกายในส่วนที่เมื่อยล้าและมาผ่อนคลาย คิดเป็นร้อยละ 63 ในด้านของการบริการอาหาร คิดเป็นร้อยละ 69 ควรมีบริการอาหารเมื่อมาน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง และพบว่าควรเป็นอาหารจะต้องสอดคล้องกับสถานที่ท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 60

6. อภิปรายผล

1. การพัฒนาตำรับอาหารชะลอวัยให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

จากการพัฒนาสูตรรายการอาหารชะลอวัย ทั้ง 4 เมนูคือ เครื่องดื่มน้ำเพชรบุรีดีไลท์ ได้รับคะแนนความชอบอยู่ในระดับชอบมากที่สุดเพราะมีกลิ่นหอมของน้ำตาลโตนดที่ได้มาจากอำเภอ บ้านลาด ที่มีชื่อเสียงเรื่องน้ำตาลโตนด อาหารว่างชะพลูน่ามอง ได้รับคะแนนความชอบอยู่ในระดับชอบมากที่สุดเพราะมีกลิ่นหอมของใบชะพลู เนื้อหมูที่ผสมกับกุ้งมีความนุ่มนวล ไม่แข็งกระด้าง อาหารจานหลักปลากะพงเสริมพลัง ได้รับคะแนนความชอบอยู่ในระดับชอบมากที่สุด เพราะซอสใบโหระพาการรสชาติที่กลมกล่อม ปลาสุกกำลังดี ไม่มีกลิ่นคาวของปลา และขนมวานแฮปปี้พุดดิ้ง ได้รับคะแนนความชอบอยู่ในระดับชอบมากที่สุด เพราะพุดดิ้งมีความนุ่มนวลไม่แข็งกระด้าง และมีความหอมของกล้วยหอมที่เคลือบน้ำผึ้ง และมีรสชาติไม่หวานเกินไป

2. เพื่อเป็นการส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยสร้างจุดเด่นในด้านอาหาร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มาน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง เพื่อมาบำบัดร่างกายในส่วนที่เมื่อยล้าและมาผ่อนคลาย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 59 ในด้านของการให้บริการอาหาร คิดเป็นร้อยละ 69 พบว่า ควรร้านอาหารเพื่อสุขภาพในการให้บริการ และพบว่าร้อยละ 60 ควรเป็นอาหารที่ใช้วัตถุดิบของท้องถิ่น และเป็นอาหารสุขภาพ และพบว่าข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวได้มาจากอินเตอร์เน็ตและแผ่นพับ คิดเป็นร้อยละ 59 เพื่อให้เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวผู้วิจัยจึงมีการจัดทำแผ่นพับแนะนำเมนูอาหารและคุณค่าทางโภชนาการ ไว้ที่จุดประชาสัมพันธ์ของน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง ซึ่งสอดคล้องกับนายบารมี ทัพนาค ผู้ใหญ่บ้านได้กล่าวว่าในอนาคตจะสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิตของกระเหรี่ยง วัฒนธรรมการด้านอาหาร ซึ่งจะเป็นการดีในอนาคตที่มีคนมาดูงาน หรือ มาแช่น้ำพุร้อน แล้วมีเครื่องดื่ม หรือ อาหารเพื่อสุขภาพในการรับรองกลุ่มนักท่องเที่ยวถือเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับจังหวัดเพชรบุรีได้เป็นอย่างดี

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ควรมีการศึกษาเมนูอาหารให้มีความหลากหลายมากกว่านี้ และควรศึกษาเป็นมื้ออาหารเช้า กลางวัน และเย็น

(2) ควรมีการใช้สมุนไพร อาทิ หญ้าหวาน เข้ามาทดแทนน้ำตาล หรือใช้สารทดแทนความหวานแทนการใส่น้ำตาลทราย

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อให้สะดวกในการเดินทางและอาจซื้อเป็นของฝากได้อีกด้วย เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

(2) ควรมีการศึกษาในระยะยาวกับกลุ่มตัวอย่างถึงผลการบริโภคอาหารแล้วส่งผลต่อสุขภาพอย่างไร โดยร่วมกับคณะพยาบาลศาสตร์เพื่อศึกษาเชิงลึกในการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านโภชนาการ

8. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ดร.อัจฉริยะกูล พวงเพ็ชร์ อาจารย์โสมรัศมิ์ กล่ำกล่อมจิตร์ อาจารย์ดร.เวธกา เช้าเจริญ อาจารย์สุธิดา ทองคำ อาจารย์เขมชุดา วงศ์ผาติกร อาจารย์วัชรินทร์ สุขสนาน และ อาจารย์สุนิทรา ชัยภัย ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่า และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัยเป็นอย่างดี ผู้ใหญ่บ้านนายบารมี ทัพนาค ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง ผู้วิจัยรู้สึกทราบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

9. เอกสารอ้างอิง

โปรแกรม INMUCAL-Nutrients (V 3.1). สถาบันโภชนาการ, 2014. มหาวิทยาลัยมหิดล

เพ็ญขวัญ ชมปรีดา (2539). **การประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาพัฒนาผลิตภัณฑ์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สร้อยทอง สายหยุดทอง (2559). อาหารคลีนเพื่อสุขภาพ: **วารสารอาหาร.**สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปีที 46 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2559

ศรีสมร คงพันธุ์ (2543) **หลักการทำอาหาร และสุขภาพ**. บริษัท สำนักพิมพ์แสงแดด จำกัด. กรุงเทพมหานคร.

ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ พ.ศ.2559 - 2574

NATIONAL AVIATION INDUSTRY DEVELOPMENT STRATEGY 2016 - 2031

ณัฐธยาน์ อัศวแสงรัตน์

อาจารย์ วิทยาลัยการบินและคมนาคม มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: nuttaya.as@spu.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการบินในประเทศไทยมีขนาดใหญ่มาก ประเมินว่ามีมูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ 4-5 แสนล้านบาท เติบโตรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ผู้โดยสารที่มาใช้บริการที่สนามบินทั้งภายในประเทศและสนามบินนานาชาติระหว่างประเทศ ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงปีละ 80-90 ล้านคน ในขณะที่ทิศทางของธุรกิจการบินในประเทศไทยยังไม่มีความชัดเจน ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ พ.ศ.2559 - 2574 มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประเทศไทยที่จะเป็นผู้นำอุตสาหกรรมการบินในอาเซียน (2) เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ซึ่งจะก่อให้เกิด การเปิดเสรีทางการบิน (Open Sky) ประเทศไทย มีข้อได้เปรียบด้านทำเล ที่ตั้ง ที่เป็นจุดศูนย์กลาง ทางภูมิศาสตร์ของอาเซียน รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลาง ด้านการบินของภูมิภาค โดยจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมการบิน ณ ท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา จ.ระยอง ซึ่งจะเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงกระตุ้นให้เกิดการลงทุน เพิ่มเติมจากภาครัฐและภาคเอกชน

คำสำคัญ: องค์ประกอบอุตสาหกรรมการบิน, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบิน, นโยบายการเปิดเสรีทางการบิน

ABSTRACT

Thai Aviation Industry grows very quickly in a very large scale which has been valued at over 4 to 5 hundred billion baht. The number of passengers travelling to both domestic and international airports has increased to 80-90 million people a year. Whereas the direction of the airline business in Thailand is unclear. The National Aviation Industry Development Strategy 2016 - 2031 aims to study the compositions that affect Thailand as the leading ASEAN aviation industry and prepare the Strategic Plan for National Aviation Industry Development. Furthermore, the entry into the ASEAN Economic Community will lead to the liberalization of aviation or Open Sky Policy. Thailand has the advantage on the geographic location of ASEAN. For this reason, the government has the policy to develop Thailand as a regional aviation hub by setting up the aviation industry

estate at U-Tapao International Airport, Rayong. This will attract foreign investment, as well as encourage more investment from the public and private sectors.

KEYWORDS: Composition of aviation industry, Strategic Plan for Aviation Industry Development, Open Sky Policy

1. บทนำ

จากผลการศึกษารายงานการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของบริษัทผู้ผลิตเครื่องบินรายใหญ่ของโลก ทั้งบริษัท แอร์บัส และบริษัท โบอิ้ง ต่างมีผลการศึกษาที่สอดคล้องกันว่าในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะมีการเติบโตด้านอุตสาหกรรมการบินสูงที่สุดในโลกโดยมีส่วนแบ่งการตลาดเครื่องบินคิดเป็นร้อยละ 40 ของโลกภายในปี พ.ศ. 2576 การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ที่เกิดขึ้นปลายปี พ.ศ. 2558 นั้น จะทำให้อาเซียนมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ อย่างเสรี และเงินทุนที่เสรีขึ้น เนื่องจากความได้เปรียบทางลักษณะทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ ซึ่งการที่ประเทศไทยได้รับเป็นประเทศผู้ประสานงานหลักในสาขาการท่องเที่ยวและการบิน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว และศูนย์กลางการบินในภูมิภาคนี้ อุตสาหกรรมการบินนั้นเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในหลายภาคส่วน เช่น การศึกษา การส่งเสริมการลงทุน สิ่งแวดล้อม การอุตสาหกรรม นโยบายด้านความมั่นคง การประกันภัย ความปลอดภัยที่เกี่ยวพันกับสถาบันการบินระหว่างประเทศ การกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน

ตามมติ ครม. เมื่อ 27 มีนาคม 2558 เรื่องกำหนด แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ.2558-2565 และแผนปฏิบัติการด้านคมนาคมขนส่งระยะเร่งด่วน พ.ศ.2558 (Action Plan) กระทรวงคมนาคม ใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์หลัก และแผนอื่นส่วนใหญ่ในการกำหนดทิศทางการขนส่งของประเทศ แต่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น คณะอนุกรรมาธิการด้านการคมนาคมทางอากาศ คณะกรรมาธิการการคมนาคม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้พิจารณาศึกษา สอบสวน และติดตามปัญหาด้านการคมนาคมทางอากาศของไทย พบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ด้านการคมนาคมขนส่งทางอากาศอย่างน้อย 6 แผน ที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันมีความไม่ทันสมัยและมีทิศทางการพัฒนาที่ไม่ประสานสอดคล้องกันเพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการรองรับการเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมการบินในภูมิภาคอย่างเป็นเอกภาพ คณะอนุกรรมาธิการด้านการคมนาคมทางอากาศฯ จึงเห็นควรให้มีการตั้งคณะทำงานของคณะอนุกรรมาธิการด้านการคมนาคมทางอากาศฯ เพื่อบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ที่มีมาก่อน และเสริมประเด็นยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน จัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ และนำเสนอรัฐบาลเพื่อใช้เป็นข้อมูลกำหนดทิศทางการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนให้มีทิศทางพัฒนาไปในแนวทางเดียวกัน

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประเทศไทยที่จะเป็นผู้นำอุตสาหกรรมการบินในอาเซียน

(2) เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ

3. หัวข้อ (1)

องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประเทศไทย ที่จะเป็นผู้นำอุตสาหกรรมการบินในอาเซียน ด้วยเครื่องมือ SWOT Analysis การตรวจสอบสภาวะแวดล้อม พบว่า

จุดแข็ง (Strengths)

1) ประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ได้เปรียบเป็นประเทศที่อยู่ศูนย์กลาง (Center) ของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยสามารถเดินทางไปยังเอเชียเหนือตะวันออกกลางออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ โดยใช้เวลาน้อยเมื่อเทียบกับ ตำแหน่งที่ตั้งบริเวณอื่นๆ ในโลก

2) ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในด้านการท่องเที่ยว

3) มีสนามบินนานาชาติที่ได้มาตรฐานและมีขีดความสามารถสูงทั้งสำหรับการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า

4) ประเทศไทยมีทั้งสายการบินแห่งชาติ สายการบินเอกชนและสายการบินต้นทุนต่ำที่สามารถให้บริการ ได้ครอบคลุมทุกระดับและครอบคลุมทุกความต้องการของผู้โดยสาร

5) หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบอยู่ในกระทรวงคมนาคมทั้งหมดทำให้โครงสร้างของสาขาขนส่งทางอากาศ ไม่ซับซ้อน (ทอท., บวท., บกท. และ สบพ.)

จุดอ่อน (Weaknesses)

1) ท่าอากาศยานในภูมิภาคหลายแห่งยังไม่มีการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

2) จากผลความสำรวจความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ที่นั่งผู้โดยสารและระบบสาระบันเทิงบนเครื่องบินของ IATA GAP พบว่าลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากผลิตภัณฑ์ต่างๆ และระบบสาระบันเทิง บนเครื่องบิน มีสภาพค่อนข้างเก่า

3) กฎระเบียบและขั้นตอนทางราชการที่ไม่เอื้อต่อสภาพการแข่งขันของการขนส่งทางอากาศ เช่น ขั้นตอน และเอกสารในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าทางอากาศมีความยุ่งยากซับซ้อน

4) อัตราค่าบริการขนส่งสินค้าทางอากาศที่ประเทศไทยคิดสูงกว่าสิงคโปร์มาก

5) ความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกันเช่นการเก็บค่าธรรมเนียมมีหลายหน่วยงาน การจัดเก็บขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บ เปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์

6) ต้นทุนการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมและค่าแรงมีแนวโน้มสูงกว่าของประเทศเพื่อนบ้านทำให้ ไม่สามารถแข่งขันได้ เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

7) การกำหนดนโยบายการกำกับดูแลและการให้บริการการขนส่งทางอากาศไม่ได้แยกออกจากกันอาจก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้ ดังเช่นด้านโทรคมนาคมมีหน่วยงานด้านนโยบาย คือ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่วนการกำกับดูแลคือคณะกรรมการโทรคมนาคมแห่งชาติซึ่งถือเป็นหลักการที่ถูกต้องที่ควรนำมาใช้ในสาขาขนส่งเช่นกัน

8) การขนส่งทางอากาศขาดการเชื่อมโยงกับการเดินทางและขนส่งรูปแบบอื่นๆโดยเฉพาะท่าอากาศยานในภูมิภาคไม่มีบริการรถโดยสารสาธารณะที่มีความสะดวกและมีตารางเวลาแน่นอนและราคาเป็นธรรม

โอกาส (Opportunities)

1) การเปิดตลาดการบินเสรีในอาเซียนกระตุ้นให้มีโอกาสการบินเพิ่มขึ้นทั้งผู้โดยสารและสินค้า และเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการจากประเทศไทยสามารถไปดำเนินธุรกิจการบินในประเทศสมาชิกได้ เป็นการขยายตลาดให้กับธุรกิจสายการบิน และการขนส่งสินค้าทางอากาศ

2) การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community: AEC) ด้านการขนส่ง

3) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนและประเทศอินเดียซึ่งเป็นตลาดใหญ่ จะเพิ่มปริมาณการเดินทาง และการขนส่งทางอากาศในอนาคต

4) การเพิ่มความนิยมในการเดินทางภายในประเทศและภายในภูมิภาคด้วยสายการบินต้นทุนต่ำให้บริการเที่ยวบินทั้งในและต่างประเทศ

5) การขยายตัวด้านการท่องเที่ยว องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ได้คาดการณ์ว่า ในอีก 10 ปีข้างหน้าจะมีนักท่องเที่ยวในแถบเอเชียแปซิฟิกประมาณ 387 ล้านคน

6) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีทำให้ผู้โดยสารสามารถเข้าถึงข้อมูลการบินได้ง่ายทำให้สายการบินมีค่าใช้จ่าย ในการออกบัตรโดยสารลดลงค่าโดยสารจึงมีราคาถูกลงและมีการเดินทางเพิ่มขึ้น

ข้อจำกัด (Threats)

1) มาตรการเข้มงวดเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั่วโลกโดยเฉพาะในสหภาพยุโรปจะทำให้ต้นทุน ของการเดินทางและขนส่งระหว่างประเทศทางอากาศสูงขึ้นโดยในปี พ.ศ.2555 EU จะเก็บ Carbon Tax จากสายการบินไทยซึ่งมีการปล่อยก๊าซ Co_2 ถึง 700,000 ตัน เป็นมูลค่าปีละประมาณ 500 ล้านบาทต่อปี ในเที่ยวบินที่ไปยังประเทศ EU 27 ประเทศซึ่งผู้โดยสารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายนี้ร่วมกัน นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐหรือในกระทรวงคมนาคมยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติ รวมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบที่เกี่ยวกับเรื่อง Carbon Tax ที่เกิดจากภาคการขนส่ง

2) การขนส่งทางอากาศมีความอ่อนไหวตามภาวะเศรษฐกิจโลกรวมทั้งจากปัญหาสงคราม ความไม่แน่นอนทางการเมืองการชุมนุมทางการเมืองการก่อการร้ายสากลโรคระบาดปัญหาความไม่สงบในประเทศ

3) เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นทำให้เครื่องบินรุ่นใหม่สามารถทำการบินได้ไกลขึ้นเกิดการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการบินของสายการบินต่างๆ อาจทำให้ประเทศไทยเสียความเป็นศูนย์กลางการบิน

4) การแข่งขันของธุรกิจสายการบินอันเนื่องมาจากการเติบโตและการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกภายใต้นโยบายการเปิดเสรีทางการค้าขององค์กรการค้าโลก (World Trade Organization) เป็นแรงผลักดันให้เกิดยุทธศาสตร์การเปิดเสรีทางการบินในทั่วภูมิภาคของโลก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรุนแรง ทั้งในอุตสาหกรรม การบินภายในประเทศและระหว่างประเทศ

5) การแข่งขันทางด้านธุรกิจของสายการบินต้นทุนต่ำจากต่างประเทศ

6) การพัฒนารถไฟความเร็วสูงซึ่งเป็นโครงการในอนาคตอาจส่งผลกระทบต่อส่วนแบ่งผู้โดยสารของการเดินทาง ทางอากาศ

7) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทางอากาศใช้งบประมาณสูง เช่นการก่อสร้างท่าอากาศยานการจัดซื้อฝูงบิน

ปัจจัยเสี่ยงของอุตสาหกรรมการบิน

ความเสี่ยงจากการผันผวนของราคาน้ำมันอากาศยาน โดยผู้ประกอบการ มีแผนงานเชิงรุกมากขึ้นในการจัดทำการประกันความเสี่ยงราคาน้ำมัน (Jet Fuel Price Hedging) ดำเนินการให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมน้ำมัน (Fuel Surcharge) ในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งได้มีการบริหารจัดการน้ำมันคงคลัง (Fuel Stock Management) และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง (Fuel Management)-

ความเสี่ยงจากการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยผู้ประกอบการใช้นโยบาย Natural Hedging คือการจัดให้รายจ่ายเป็นเงินสกุลเดียวกับรายได้มากที่สุด แล้วบริหารกระแสเงินสด โดยจัดการแลกเปลี่ยนเงินคงเหลือในแต่ละสกุลเข้ามาเป็นเงินสกุลเงินหลัก 4 สกุล คือ เงินสกุลเหรียญสหรัฐ ยูโร เยน และบาท จาก Correlation ระหว่างสกุลเงินต่างๆ กับ 4 สกุลเงินหลัก เพื่อให้สามารถบริหารจัดการเงินคงเหลือให้สอดคล้องกับสกุลเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายหลักผู้ประกอบการ

ความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย โดยพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ด้วยการนำเครื่องมือทางการเงิน ได้แก่ Interest Rate Swap (IRS) มาใช้ในการแปลงอัตราดอกเบี้ย จากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวมาเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่

มาตรฐานการบินของประเทศไทย

การขนส่งทางอากาศอยู่ภายใต้ระเบียบเงื่อนไขหลายประการและมีมาตรฐานการกำกับดูแลที่เข้มงวดทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เนื่องจากความเสี่ยงด้านความปลอดภัยหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น จากข้อผิดพลาดต่างๆ และอาจนำไปสู่ความเสียหายที่ร้ายแรงเป็นวงกว้างต่อผู้โดยสาร สินค้า เจ้าหน้าที่พนักงาน สาธารณชน อีกทั้งยังมีความอ่อนไหวต่อความมั่นคงของแต่ละประเทศอีกด้วย

มาตรฐานด้านการบินในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ซึ่งกำกับดูแลโดยกรมการบินพลเรือน ของประเทศนั้นๆ และยังมีองค์กรระดับสากลที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อวางกฎระเบียบข้อบังคับกำหนดมาตรฐาน และวิธีปฏิบัติที่ใช้ในกิจการการบินระหว่างประเทศครอบคลุมดูแลตั้งแต่มาตรฐานความปลอดภัยในการออกแบบ และผลิตอากาศยาน การทำการเดินอากาศ บุคลากร และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ

ในปัจจุบันมีมาตรฐานด้านการบินของ 4 องค์การที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ได้แก่

1) องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ International Civil Aviation Organization : ICAO) เป็นทบวงการชำนาญพิเศษ (Special) ของสหประชาชาติ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2487 เพื่อเป็นหน่วยงานกลาง ระหว่างประเทศภาคีสมาชิกในการออกกฎระเบียบและมาตรฐานข้อปฏิบัติด้านการบินพลเรือนระหว่างประเทศ ส่งเสริมและพัฒนาการบิน ท่าอากาศยาน ความปลอดภัยในการบิน และเครื่องอำนวยความสะดวก ในการเดินอากาศ สำหรับการบินพลเรือนระหว่างประเทศ โดยในปัจจุบันมีประเทศสมาชิกกว่า 191 ประเทศ อ้างถึงเว็บไซต์ขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (www.icao.int)

มาตรฐาน ICAO ถือเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการทำการเดินอากาศและการรักษามาตรฐาน ด้านความปลอดภัยในการขนส่งทางอากาศ กรมการบินพลเรือนประเทศภาคีจะต้องนำมาตรฐาน และข้อเสนอแนะตามภาคผนวกทั้ง 18 ผนวก เป็นหลักนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพเพื่อรักษามาตรฐานความปลอดภัยด้านการบินของทั่วโลก ซึ่ง ICAO จะมีการเรียกประเมินตรวจสอบกรมการบินพลเรือนแต่ละประเทศในทุกรอบ 6 ปี เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าประเทศต่างๆ ยังคงรักษามาตรฐานได้ดี

การถูกตรวจสอบจากมาตรฐานสากล

1) กรมการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (Department of Civil Aviation : DCA) ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแล(Regulator) ด้านกฎหมายการบิน ได้รับการตรวจสอบจากองค์การ การบินพลเรือoระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) ภายใต้โครงการกำกับดูแล ความปลอดภัยสากล (Universal Safety Oversight Audit Program : USAOP) ตามแนวทางการเฝ้าตรวจตรา อย่างต่อเนื่องทุd 6 ปี (Continuous Monitoring Approach : CMA) ซึ่งมีผลการประเมินค่าความขาดประสิทธิภาพ ในการดำเนินงาน ผู้ตรวจสอบจาก ICAO ได้รายงานผลการพบข้อบกพร่องที่เป็นนัยสำคัญต่อความปลอดภัย ด้านการบินพลเรือน (Significant Safety Concern : SSC)รวมถึงข้อบกพร่องอื่นๆ อีกหลายประการ อันอาจส่งผลกระทบรุนแรงต่ออุตสาหกรรมการบินพลเรือนของประเทศไทย และให้ดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในกรอบ 90 วัน ภายหลังจากวันที่รับทราบผลการตรวจอย่างเป็นทางการ

เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2558 องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ ICAO ได้ประกาศติดสัญลักษณ์ธงแดงหน้าชื่อของประเทศไทย ผ่านเว็บไซต์ แสดงสถานะว่าเป็นประเทศที่กำลังอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหามาตรฐานด้านความปลอดภัยทางการบินเพื่อแสดงผลว่าประเทศไทยยังไม่ผ่านการพิจารณาของ ICAO

2) สำนักงานบริหารการบินแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Federal Aviation Administration : FAA) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2501 เพื่อกำกับดูแลการขนส่งทางอากาศภายใต้น่านฟ้าของสหรัฐอเมริกาทำหน้า ตรวจสอบ กรมการบินพลเรือนของประเทศที่มีสายการบินเดินทางเข้าสหรัฐอเมริกาว่า ได้ผ่านการออกใบอนุญาตและกำกับดูแล รักษามาตรฐานความปลอดภัยด้านการบินภายใต้โครงการ) International Aviation Safety Assessment (IASA โดยทำการตรวจสอบเฉพาะตามภาคผนวกที่ 1, 6, 8 ว่าเป็นไปตาม Federal Aviation Regulation (FAR) ซึ่งเป็นระเบียบของ FAA หรือไม่หาก FAA พบว่าประเทศใดไม่ได้มาตรฐาน FAA หรือบกพร่องในการรักษามาตรฐาน ด้านความปลอดภัย อาจพิจารณาระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาตไม่ให้สายการบินนั้นเดินทางเข้าสหรัฐอเมริกาได้

นอกจากสหรัฐอเมริกาแล้วก็ยังมีประเทศอื่นๆ ที่ใช้มาตรฐานการบิน FAA เช่น ประเทศอินเดีย ซึ่งมีแผนการเปลี่ยนชื่อจาก Directorate General of Civil Aviation เป็น Civil Aviation Authorities ที่ใช้ข้อกำหนด ตามมาตรฐานของ FAA ในการกำกับดูแลการบินพลเรือนในน่านฟ้าของประเทศอินเดีย

มาตรฐานการบินของ FAA มีการปรับให้เข้มงวดมากขึ้นกว่ามาตรฐานของ ICAO ในหลายด้าน เช่น ในส่วนของออกใบอนุญาตนักบินพาณิชย์ตรี (CPL) ตามภาคผนวกที่ 1 ของ ICAO กำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาต ต้องมีชั่วโมงอย่างน้อย 200 ชม. ขณะที่ FAA กำหนดจำนวนชั่วโมงบินขั้นต่ำที่ 250 ชม. ซึ่งทำให้สายการบินหลายๆ แห่งจำเป็นต้องส่งบุคลากรด้านการบินของตนไปเรียนและสอบใบอนุญาตของ FAA เพื่อทำการบินในสหรัฐอเมริกา

3) องค์การความปลอดภัยด้านการบินแห่งสหภาพยุโรป (European Aviation Safety Agency: EASA) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2548 EASA เป็นองค์การที่ถ่ายโอนการกำกับดูแลในส่วนของการออกแบบ การผลิต และการซ่อมบำรุงมาจาก (Joint Aviation Authorities : JAA)ทั้งนี้มาตรฐาน EASA เป็นมาตรฐานที่มีการบังคับใช้ กว่าร้อยละ 70 ของโลก โดยนอกจากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปแล้วยังมีประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศออสเตรเลีย ที่ให้การยอมรับมาตรฐาน EASA เช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของ EASA คือการดำเนินการให้มีกฎ ระเบียบด้านความปลอดภัยในการเดินอากาศ ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของสหภาพยุโรป โดยกฎและการดำเนินการของ EASA มีผลบังคับทางกฎหมาย สำหรับ

ประเทศสมาชิกและทำการตรวจสอบเครื่องบินเข้าน่านฟ้าของประเทศสมาชิก ซึ่งสายการบิน หรือประเทศที่ไม่ผ่านการประเมินอาจถูกพิจารณางดเว้นการบินเข้าน่านฟ้าของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้

EASA ทำการตรวจสอบเช่นเดียวกับ FAA ภายใต้โครงการที่เรียกว่า (Safety Assessment of Foreign Aircraft; SAFA)โดยทำการตรวจสอบเฉพาะตามภาคผนวก 1, 6, 8 ของอนุสัญญาชิคาโก ว่าได้มาตรฐานต่างๆ ของ EASA ที่เรียกว่า (Joint Aviation Regulation : JAR) หรือไม่ โดยมาตราของ EASA ถูกกำหนดมาสอดคล้องกับมาตรา FAR ของ FFA ซึ่งมีมาก่อน แต่อาจมีการปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนให้เหมาะสมมากขึ้นและรัดกุมยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับ ICAO หรือ FAA เช่น License Aircraft Engineer ที่จะลงชื่อรับรองความปลอดภัยของเครื่องบินก่อนที่เครื่องบินจะทำการบินเข้าสู่สหภาพยุโรปจะต้องเป็นนายช่างที่ถือใบอนุญาตตามมาตรฐาน EASA หรือ EASA Part 66 โดยเฉพาะเท่านั้น

4) สมาคมการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (International Air Transportation Association : IATA) เป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่ดำเนินงานโดยเอกชน มีสมาชิกมากกว่า 140 ประเทศ 240 สายการบิน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2488 โดยมีบทบาทหลักในการส่งเสริมความปลอดภัยด้านการขนส่งทางอากาศ เช่น อำนวยความสะดวกในการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า ออกนโยบายเรื่องการจัดจำหน่ายตั๋วการตรวจสอบสัมภาระและการดูแลเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก

สายการบินหรือองค์กรที่อยู่ในสมาคม IATA จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ จากการเป็นสมาชิก โดยหนึ่งในสิทธิประโยชน์เหล่านั้น คือ การฝึกอบรมพนักงาน ซึ่งสมาคมมีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจการขนส่งทางอากาศ พร้อมทั้งได้มอบหมายและจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมของ IATA ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เช่น สมาคมตัวแทนขนส่งสินค้าทางอากาศไทย (TAFA)เปิดให้บริการหลักสูตร Basic Cargo Tariff หลักสูตร Dangerous Good Regulation และหลักสูตร English for Air Businessเป็นต้น
(ที่มา : SMC Analysis รายงานฉบับสมบูรณ์ Final Report, สถาบันการบินพลเรือน)

4. หัวข้อ (2)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ ซึ่งมีกรอบแนวคิดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ ตามสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมของรัฐบาล (พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community) ด้วยบทบาทในเวทีอาเซียน ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นผู้นำดำเนินนโยบายอาเซียน ด้านการท่องเที่ยว และการบิน ซึ่งจะมีการเปิดเสรีทางด้านการบินในอาเซียน (Open Sky) อีกทั้งความได้เปรียบของประเทศไทยในเรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมการบิน นโยบายที่จะขยายสนามบินสุวรรณภูมิในระยะที่ 2 การพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาให้เป็นสนามบินพาณิชย์แห่งที่ 3 เพราะมีพื้นที่ใช้สอยและทำเลที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมเดิมอยู่แล้ว และมีความเหมาะสมหลายด้าน เพื่อรองรับนโยบายการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมการซ่อมบำรุง และผลิตชิ้นส่วนอากาศยานนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสนามบินอู่ตะเภาภายใต้แรงกดดันด้านงบประมาณอย่างจำกัด เพราะต้องจัดสรรไปพัฒนาด้านการขนส่งทางอื่นด้วยเพื่อรองรับการเติบโตของเขตเศรษฐกิจพิเศษ อีกทั้งยังมีแรงกดดันด้านข้อกฎหมายการบินสากล ICAO ได้เข้ามาตรวจสอบและพบข้อบกพร่องหลายด้าน

ทำให้เป็นอุปสรรคในการก้าวไปข้างหน้าของการพัฒนาอุตสาหกรรมการบิน แต่ก็มีความสำคัญและเร่งด่วนที่รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการต่อไป (ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ พ.ศ.2559 - 2574)

กรอบแนวคิดตามกฎหมาย

มีพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ.2497 (ฉบับล่าสุด 2561) ที่กำลังปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยตามกฎหมายการบินสากล (ICAO) และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ กฎหมายการลงทุน กฎหมายแรงงาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง และการพัฒนาอุตสาหกรรมการบิน โครงสร้างพันธกิจและภารกิจของกระทรวงคมนาคม

ทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาล

นโยบายรัฐบาล คสช. ด้านเศรษฐกิจและสังคม นโยบายด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบิน ยุทธศาสตร์การพัฒนา ยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบิน ยุทธศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรม ยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคม และยุทธศาสตร์กระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องทางอ้อมกับด้านการบิน รวมถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงผลงานการวิจัยเอกสารรายงานทางวิชาการ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการบิน

แนวคิดยุทธศาสตร์

ใช้หลักคิดเชิงระบบ ตัวแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)การปฏิบัติตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม หลักการของ Balance Score-cardมุมมองสี่ด้านอย่างสมดุลแนวทางของสำนักงาน ก.พ.ร. ความเชื่อมโยงของประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ หลักการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ และการจัดการผลการปฏิบัติงาน (Corporate Performance Management) การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)การจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วน รวมถึงผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติซึ่งมีที่มาจากองค์ประกอบเชิงประจักษ์ตามนิยามความหมาย หลักการแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการบิน(Aviation Industry Supply Chain Management) ซึ่งมี 3 องค์ประกอบสำคัญ (Aircraft Industry, Airline Industry, Airport Industry) และ 8 หน่วยงานรัฐเจ้าภาพ (บพ. / บกท. / บวท./ ทอท. / สบพ. / ทอ. / ทร./ TAI.)

5. สรุป

ประเทศไทยมีองค์ประกอบที่เป็นจุดแข็ง ด้านศักยภาพทั้งทำเลที่ตั้งและบุคลากรในการผลักดันประเทศให้เป็นศูนย์กลางการบินในอาเซียนแต่ต้องมุ่งมั่นตั้งใจทำอย่างจริงจัง ทั้งนี้ การเป็นศูนย์กลางการบินในอาเซียนมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลายหน่วย เช่น กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) และสถาบันการศึกษาต่างๆ จึงจำเป็นที่ต้องร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ และแผนปฏิบัติการของกระทรวงคมนาคม เพื่อให้ไทยเป็นผู้นำของภูมิภาคอาเซียน

กำหนดโครงสร้างยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ กลยุทธ์หลักที่ วัตถุประสงค์ตัวชี้วัดหน่วยรับผิดชอบหน่วยเกี่ยวข้องกลยุทธ์ย่อย โดยกำหนดวิสัยทัศน์คือ ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมการบินในอาเซียน (Thailand is The Leader of Aviation Industry in ASEAN) และประเด็นยุทธศาสตร์หลัก 7 ประเด็น ได้แก่

1. ยกระดับมาตรฐาน กฎหมายการบิน ให้ได้มาตรฐานสากลและเอื้อต่อการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมการบิน

2. ยกระดับมาตรฐานคุณภาพความปลอดภัย (Safety and Quality) และมาตรการการรักษาความปลอดภัย (Security) ให้ได้มาตรฐานสากล สร้างความเชื่อมั่นในอุตสาหกรรมการบิน

3. ส่งเสริมและพัฒนาการเป็นศูนย์กลางการผลิตบุคลากรด้านการบินในอาเซียน

4. ส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถของระบบการจัดการห้วงอากาศเชื่อมโยงกับประเทศในอาเซียน

5. ส่งเสริมและพัฒนาการเป็นศูนย์กลางการผลิต และการซ่อมบำรุงอากาศยานในอาเซียน

6. มีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการบินชั้นนำแห่งหนึ่งในอาเซียน

7. อุตสาหกรรมการบินของประเทศไทย มีบทบาทนำในการรักษาสภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก

6. ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการ การติดตามและประเมินผลการพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ

6.1 การดำเนินการ (Operation)

กำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลเพื่อบ่งชี้ความก้าวหน้าความสำเร็จในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ โดยเทียบกับการเป้าหมายในแต่ละปีงบประมาณ และเปรียบเทียบกับค่าอ้างอิง (Benchmarking) ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับเชิงยุทธศาสตร์ ที่สำคัญ ได้แก่ ความก้าวหน้าในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และกลยุทธ์หลัก ตลอดจนสามารถใช้ในการเปรียบเทียบกับอ้างอิง (Benchmarking) โดยเฉพาะในการเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน จากแหล่งข้อมูลเปิดและการวิเคราะห์ข้อมูลจาก Airbus และ Boeing ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการปรับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน/โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ ทั้งนี้/ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ ประกอบด้วย

1) จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ เพื่อดำเนินการยกร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ และบูรณาการหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับด้านการบิน ให้เกิดประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน

2) จัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ ตามกรอบเวลาที่รัฐบาลกำหนด เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานองค์กรเจ้าของงานหลัก (Owner) และหน่วยงานสนับสนุน (Supporter) .ให้เป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ที่กำหนด เพื่อติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานสรุปผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

6.2 การติดตาม (Monitor)

จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ คือการประเมินว่ามีการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติอย่างแท้จริงเพียงใด ได้ผลเป็นอย่างไร เพื่อที่จะสามารถวัดความสัมฤทธิ์ผลของแผนยุทธศาสตร์ได้ ในขณะเดียวกันก็สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้เป็นสมมติฐานในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฉบับต่อไปได้ ดังนั้น การที่จะประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในภาพรวมได้จำเป็นต้องประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละแนวทางการพัฒนาก่อน เพื่อนำไปสู่การวัดความสำเร็จของ

ยุทธศาสตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาไปในแนวทางใดบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และตอบสนองต่อ วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์หรือไม่ ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงต้องติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสี่ปีให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง อันจะนำไปสู่บทสรุปที่ไม่บิดเบือนจากผลการปฏิบัติงานจริงที่เกิดขึ้น

6.3 การประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ จำเป็นต้องมีเกณฑ์มาตรฐาน(Standard criteria) และตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินให้เกิดความชัดเจน เป็นระบบ มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ ประกอบด้วยเกณฑ์ที่สำคัญใน 2 ระดับ คือ เกณฑ์การประเมินหน่วยงาน และเกณฑ์การประเมินโครงการ โดยกำหนดขั้นตอนการติดตามและประเมินผล และการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ ได้แก่ 1) การใช้แบบสอบถาม 2) การสัมภาษณ์มีแบบสอบถาม 3) การสังเกตหรือการสนทนากลุ่ม

6.4 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ ต้องมีตัวชี้วัดเชิงผลสัมฤทธิ์

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงคมนาคม. (2558). **แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ. 2558 - 2565 และแผนปฏิบัติการด้านคมนาคมขนส่งระยะเร่งด่วน พ.ศ. 2558 (Action Plan).** กรุงเทพมหานคร

บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด. (2557). **รายงานประจำปีงบประมาณ 2557 (1 ตุลาคม 2556 - 30 กันยายน 2557).** กรุงเทพมหานคร

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2558). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ พ.ศ.2559 - 2574.** กรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564).** กรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2561). **พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ.2497.** กรุงเทพมหานคร

Airbus company. **Forecast GM. Flying by Numbers.** (2015 - 2034).

Boeing Strategic planning, **http://www.boeing.com/commercial/market/long-term-market/network-and-hub-analysis/ #/strategic-planning,** สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2558

ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร

The Entrepreneurs' Opinion in Prachuap Khiri Khan Province about Singkhon Thailand – Myanmar Border Trade

ณัฐวดี สระประทุม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail: nattavadee.s@ku.th
รองศาสตราจารย์จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, MA
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail: fsocjtk@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร และศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 394 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t - test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรอยู่ในระดับปานกลาง และจากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทของการประกอบการ รายได้จากการประกอบการต่อเดือน และระยะเวลาในการประกอบการ พบว่า รายได้จากการประกอบการต่อเดือน และระยะเวลาในการประกอบการที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร แตกต่างกัน ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การค้าชายแดนไทย - เมียนมา, ความคิดเห็น, จุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร, ผู้ประกอบการ

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the level of entrepreneurs' opinion in Prachuap Khiri Khan Province about Singkhon Thailand - Myanmar border trade and to compare their opinions in accordance to personal factors and acknowledgement about Singkhon Thailand – Myanmar border trade. Samples included

394 entrepreneurs in Prachuap Khiri Khan Province and the questionnaire was the tool for data collection. Statistical values were also used for data analysis, including Percentage, Mean, Standard Deviation, t – test and One - Way ANOVA analysis, with the statistical significance being determined at .05 level.

According to the research results, the level of the entrepreneurs' opinion in Prachuap Khiri Khan Province about Singkhon Thailand - Myanmar border trade, were at the medium level. In addition, according to the study of personal factors of the entrepreneurs including gender, age, educational level, business category, monthly income, and the period of business operation, the monthly income and the difference of the period of business operation caused the difference in opinion about Singkhon Thailand – Myanmar border trade. Also, the different acknowledgement of information did cause a difference in the opinion about Singkhon Thailand – Myanmar border trade, at the statistical significance at .05 level.

KEYWORDS: entrepreneurs, opinion, Singkhon special border checkpoint, Thailand – Myanmar border trade

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ในระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (Open Economy) กิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะการค้าและการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจจะมีผลต่อรายได้ของประชาชาติในแต่ละประเทศโดยตรง ดังนั้น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับระบบเศรษฐกิจอื่น ๆ ทั่วโลก จะช่วยให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ให้ความสำคัญกับการค้าระหว่างประเทศในฐานะกลไกการพัฒนาไปสู่ความเจริญทางเศรษฐกิจ และผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยการค้าระหว่างประเทศอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินกิจกรรม มาอย่างยาวนานของประเทศไทย คือ การค้าชายแดน

ประเทศไทยนับได้ว่ามีศักยภาพสูงในการทำการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านโดยพิจารณาจากสภาพที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศที่เป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีอาณาบริเวณติดต่อกับ 4 ประเทศ ซึ่งมีกิจกรรมการค้าชายแดนอย่างเป็นรูปธรรม อันได้แก่ กัมพูชา ส.ป.ป.ลาว เมียนมา และมาเลเซีย ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถสร้างความได้เปรียบของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคภายในประเทศไทย และเป็นโอกาสในการแข่งขันทางด้านราคาในตลาดโลก โดยประเทศไทยมีจุดผ่านแดนที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมด 31 จังหวัด 94 ช่องทาง แบ่งเป็นด้านกัมพูชา 17 แห่ง ด้านสปป.ลาว 48 แห่ง ด้านเมียนมา 20 แห่ง และด้านมาเลเซีย 9 แห่ง (กรมการค้าต่างประเทศ, 2561: น.5) ในขณะที่สถานการณ์การค้าไทยในตลาดโลกกำลังชะลอตัว แต่การค้าชายแดนกลับมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับตลาดเกิดใหม่อย่างเมียนมา ภายหลังการปฏิรูปประเทศ เมียนมาได้ให้ความร่วมมือกับไทยในหลาย ๆ ด้าน รวมไปถึงความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุน โดยเฉพาะการค้าชายแดน และการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ ทั้งนี้ ประเทศไทยยังมีภูมิประเทศทางด้านตะวันตกติดต่อกับเมียนมาเป็นระยะทางยาวกว่า 2,400 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง (กรมการค้าต่างประเทศ, 2561: น.36) ซึ่งนับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำการค้าชายแดนอย่างยิ่ง โดยด่านการค้าชายแดนไทย - เมียนมาที่สำคัญด่านหนึ่ง คือ ด่านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีพรมแดนทางด้านตะวันตกเชื่อมต่อกับจังหวัดมะริด ภาคตะนาวศรี ประเทศ

เมียนมา นับเป็นจุดเชื่อมความสัมพันธ์ทางประเพณี วัฒนธรรม และเศรษฐกิจระหว่างชาวไทยและชาวเมียนมาตั้งแต่อดีต โดยด่านสิงขรได้ถูกยกระดับเป็นจุดผ่อนปรนทางการค้าในปีพ.ศ. 2541 และถูกยกระดับอีกครั้งให้เป็นจุดผ่อนปรนพิเศษในปีพ.ศ. 2558 ตามลำดับ เพื่อรองรับการขยายตัวของการค้าชายแดนในอนาคต

จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด่านสิงขร รวมถึงการดำเนินธุรกิจการค้าชายแดน และการตัดสินใจลงทุนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร

(2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

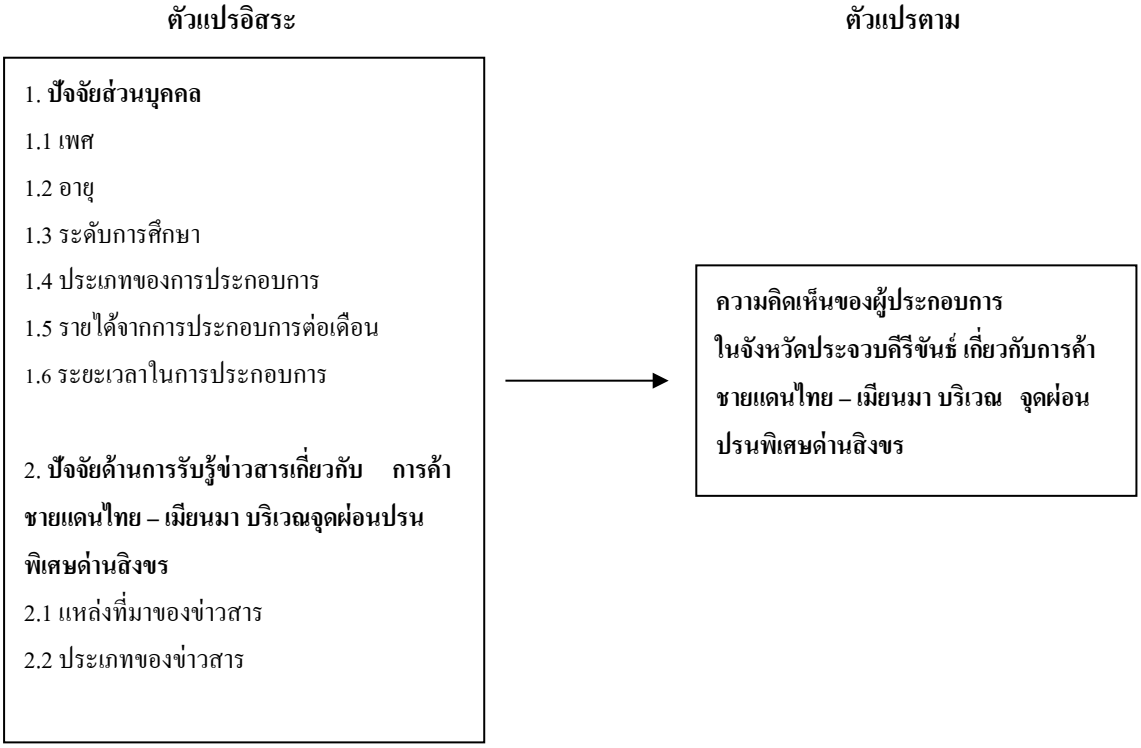

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีประเภทของการประกอบการต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีรายได้จากการประกอบการต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.6 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีระยะเวลาในการประกอบการต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการค้าชายแดนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษ ด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.1 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีการรับรู้ในแหล่งที่มาของข่าวสารต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.2 ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีการรับรู้ประเภทของข่าวสารต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากข้อมูลพื้นฐานสำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จำนวนทั้งสิ้น 24,027 ราย ทำการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการคำนวณของ Yamane (1973) จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 394 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการทำบัญชีรายชื่อและใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับฉลาก แบบไม่ทดแทน ทำการเก็บรวมรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) การรับรู้ข่าวสาร มีลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale มีระดับคะแนนที่ 0 - 2 และ 3) ความคิดเห็น มีลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert's Scale มีระดับคะแนนที่ 1 - 5 สำหรับค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One -Way ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการทดสอบ Least Significant Difference (LSD) Test ทำการกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาแก้ไขปรับปรุง จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรของการวิจัย โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) และหาค่าความเชื่อมั่นรวมโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

(1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 50.25 มีอายุ 30 - 40 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.96 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.81 ประกอบการประเภทอื่น ๆ จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.43 รายได้จากการประกอบการต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 41.12 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการประกอบการ 5 - 10 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.29

(2) ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ด้านแหล่งที่มาของข่าวสาร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 0.71) โดยมีการรับรู้ผ่านอินเตอร์เน็ตมากที่สุด ($\bar{X}$ = 1.02) รองลงมา คือ เพื่อน หรือบุคคลในครอบครัว ($\bar{X}$ = 1.01) และมีการรับรู้ผ่านแหล่งข่าวสารอื่น ๆ น้อยที่สุด ($\bar{X}$= 0.14) โดยผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีระดับการรับรู้ข่าวสาร ด้านประเภทของข่าวสารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 0.78) โดยมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และเส้นทางการคมนาคมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 0.97) รองลงมาเป็นข่าวสารการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวบริเวณชายแดน ($\bar{X}$ = 0.96) และมีการรับรู้ข่าวสารประเภทอื่น ๆ น้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 0.07)

(3) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.43) โดยมีความคิดเห็นว่าการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรส่งผลให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า ประปา มากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.86) รองลงมาคือ การค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรส่งผลให้ชุมชนเป็นที่รู้จัก ($\bar{X}$ = 3.78) และมีความคิดเห็นว่าการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถขยายขนาดธุรกิจได้ น้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 2.91)

อภิปรายผล

(1) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหากพิจารณารายข้อ พบว่า

ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรส่งผลให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า ประปา มากที่สุด เนื่องจาก ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความต้องการยกระดับจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร จึงก่อให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางผังเมือง อาคารด่านพรมแดน การขยายเส้นทาง ระบบสาธารณูปโภค รวมถึงสถานีไฟฟ้าย่อย เป็นต้น จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้จุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรมีความพร้อมสูงต่อการรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณชายแดน รองลงมา คือ การค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรส่งผลให้ชุมชนเป็นที่รู้จัก เนื่องจากจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรเป็นด่านที่มีการเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างประเทศภายในภูมิภาค ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถเดินทางเข้ามายังพื้นที่ดังกล่าว ได้สะดวก ส่งผลให้ผู้ประกอบการรวมถึงประชาชนให้ความสนใจและรู้จักชุมชนบริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรมากขึ้นตามไปด้วย โดยผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ส่งผลให้สามารถขยายขนาดธุรกิจได้ น้อยที่สุด จะเห็นได้ว่าแม้จุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรจะมีความพร้อมและโอกาสที่สามารถพัฒนาได้ในหลาย ๆ ด้าน แต่ยังไม่สามารถดำเนินการด้านการพาณิชย์ได้ เนื่องมาจากอุปสรรคหลายประการ เช่น ความไม่ชัดเจนของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายพัฒนาการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ซึ่งถึงแม้จะมีแนวทางในการพัฒนาแต่ก็ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจัง

(2) เมื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประเภทของการประกอบการต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจาก บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ทุกคนสามารถดำเนินธุรกิจการค้าชายแดน หรือใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ดังนั้น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประเภทของการประกอบการ ที่ต่างกัน จึงมีความคิดเห็นของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานของไชยพันธุ์ ภูมิรัตน์ (2557) ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ประกอบการโลจิสติกส์ต่อการขนส่งสินค้าผ่านสะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ -ห้วยทราย) โดยผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประเภทของธุรกิจ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการขนส่งสินค้าผ่านสะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ -ห้วยทราย) ไม่แตกต่างกัน

สำหรับผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีรายได้จากการประกอบการต่อเดือน และระยะเวลาในการประกอบการต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายข้อ ในส่วนของรายได้จากการประกอบการต่อเดือนจะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ประกอบการที่มีรายได้จากการประกอบการต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท และ 20,000 – 30,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรต่ำกว่ากลุ่มผู้กลุ่มประกอบการที่มีรายได้จากการประกอบการต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท โดยอาจเกิดจากสาเหตุหลัก คือ ผู้ประกอบการที่มีรายได้จากการประกอบการต่อเดือนที่สูง ส่วนมากจะมีมูลค้าการลงทุนสูง การเปลี่ยนแปลงนโยบายการค้าการลงทุนของรัฐบาลจึงเป็นทั้งการเพิ่มโอกาสและความเสี่ยงในการลงทุน จึงเป็นเหตุให้กลุ่ม

ผู้ประกอบการดังกล่าวจำเป็นต้องให้ความสนใจและติดตามสถานการณ์การค้าชายแดนที่เกิดขึ้นซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในการประกอบการและการลงทุนในอนาคต ซึ่งต่างจากกลุ่มผู้ประกอบการที่มีรายได้จากการประกอบการต่อเดือนน้อย ส่วนมากจะประกอบกิจการขนาดเล็ก และไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล จึงไม่ได้ให้ความสนใจกับข่าวสาร หรือสถานการณ์โดยรอบที่เกี่ยวกับการค้าชายแดนเท่าที่ควร เป็นผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่มผู้ประกอบการที่มีรายได้จากการประกอบการต่อเดือนสูง

โดยในส่วนของระยะเวลาในการประกอบการ กลุ่มผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการประกอบการต่ำกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี และ 11 – 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ต่ำกว่า กลุ่มผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการประกอบการมากกว่า 20 ปี เนื่องจากปัจจัยทางด้านประสบการณ์ในการประกอบการกอรปกับความสนใจ และความเกี่ยวข้องในการประกอบการและโอกาสทางธุรกิจที่เพิ่มมากขึ้นแสดงออกถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานของอภิสรา มงคลกิจภักดี (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ประกอบธุรกิจในจังหวัดเชียงรายต่อการเชื่อมโยงทางการค้าผ่านสะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ - ห้วยทราย) โดยผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในด้าน รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการประกอบธุรกิจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเชื่อมโยงทางการค้าผ่านสะพานมิตรภาพไทย –ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ -ห้วยทราย) แตกต่างกัน

(3) เมื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ที่รับรู้ข่าวสารจากแหล่งที่มาของข่าวสาร และประเภทของข่าวสารต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยในด้านแหล่งที่มาของข่าวสาร กลุ่มผู้ประกอบการที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสาร และรับรู้ข่าวสารเป็นบางครั้ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ต่ำกว่า กลุ่มผู้ประกอบการที่รับรู้ข่าวสารจากแหล่งที่มาของข่าวสารเป็นประจำ เนื่องจาก จำนวนแหล่งที่มาของข่าวสารกับความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญซึ่งแปรผันตรงต่อการแสดงออกถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร

สำหรับประเภทของข่าวสาร กลุ่มผู้ประกอบการที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารประเภทต่าง ๆ และรับรู้ข่าวสารประเภทต่าง ๆ เป็นบางครั้ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร ต่ำกว่า กลุ่มผู้ประกอบการที่รับรู้ข่าวสารประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ เนื่องจากความหลากหลายของการรับรู้ข่าวสารในแต่ละประเภท เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบโดยตรงในการประกอบการของผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และแปรผันตรงต่อการแสดงออกถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย - เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า การค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรส่งผลให้ผู้ประกอบการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถขยายขนาดธุรกิจได้ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่สุดเท่ากับ 2.91 ผู้วิจัยจึงมี

ข้อเสนอแนะว่า รัฐบาลควรผลักดันให้จุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรเป็นจุดผ่านแดนถาวรอย่างจริงจัง ด้วยสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ โอกาสในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ที่มีการขยายตัวมากขึ้น และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศ รองรับนโยบายการเปิดเสรีทางการค้า และเป็นการเปิดตลาดสำหรับสินค้าและบริการของไทย พร้อมทั้งการประชาสัมพันธ์ข้อกำหนด กฎเกณฑ์ทางการค้า และการทำความเข้าใจของผู้ประกอบการในแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นทางการเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย – เมียนมา บริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นในการลงทุน รับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตลอดจนก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาบริเวณจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขรได้อย่างต่อเนื่อง และเพิ่มโอกาสในการขยายขนาดธุรกิจในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. 2561. **Dft คู่มือการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน : วิวัฒนาการและรูปแบบการค้าชายแดน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561, จาก http://www.dft.go.th/thth/ShareDocument1/ArticleId/5872/060659

ไชยพันธุ์ ภูมิรัตน์. 2557. “ความคิดเห็นของผู้ประกอบการโลจิสติกส์ต่อการขนส่งสินค้าผ่านสะพานมิตรภาพไทย -ลาวแห่งที่ 4 (เชียงของ -ห้วยทราย)”. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. 2561. **ข้อมูลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2561. จาก http://www.prachuapkhirikhan.go.th/_2018/files/com_news_project/2018-05_d470ebe26 cb1b7d.pdf

สำนักงานสถิติจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. 2560. **รายงานสถิติจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2560.** กรุงเทพมหานคร: เชาวน์ปรีชาการพิมพ์.

อภิสรา มงคลกิจภักดี. 2559. “ความคิดเห็นของผู้ประกอบธุรกิจในจังหวัดเชียงรายต่อการเชื่อมโยงทางการค้าผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย)”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Yamane, T. 1973. **Statistic : an Introduction Analysis**. 3rd ed. Tokyo: Harper & Row.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

Factors influencing satisfaction in service to Suvarnabhumi International Airport

อาจารย์ธนกร ณรงค์วานิช

หัวหน้าสาขาวิชาธุรกิจการบิน วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail : thanakorn.na@spu.ac.th

อาจารย์ณัฏฐมน เผ่าพันธุ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจการบิน วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail : nattamon.ph@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ อันประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านการให้บริการ ปัจจัยด้านความปลอดภัย และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและการให้บริการอื่น ๆ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริการและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ และมาตรประมาณค่า ซึ่งแบ่งระดับความเห็นออกเป็น 5 ระดับ จากระดับน้อยไปหาระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ สนามบินสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.06) ซึ่งพบว่าช่วยลดเวลาในการเช็คอินของผู้โดยสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$= 4.31) รองลงมาคือ เครื่องเช็คอินสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา ($\bar{X}$= 4.19) ผู้โดยสารได้รับความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นและจุดที่ให้บริการสังเกตง่าย มีป้ายบอกชัดเจน ($\bar{X}$= 4.01) ขั้นตอนการใช้งานไม่ซับซ้อน ($\bar{X}$= 3.94) และจำนวนเครื่องเช็คอินมีอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$= 3.90)

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ การใช้บริการ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ABSTRACT

This research is a quantitative research. The purpose is to study the passengers' behavior and service satisfaction factors at Suvarnabhumi International Airport which include product factors, service, safety and environmental factors. Researchers have studied the theories and concepts related to consumer behavior and reviewed the related research. Data were analyzed by using descriptive statistics including percentage and scale. The research was divided into 5 levels from low to high level.

The researchers have found that the factors that affect customer satisfaction in service to Suvarnabhumi International Airport are the environment, safety, staff service as well as customer expectation factors.

KEYWORDS: Satisfaction, Service, Suvarnabhumi International Airport

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการสร้างรายได้ และมีส่วนในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งเกิดจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทย อันเนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบและมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์ อีกทั้งด้านธุรกิจบริการและธุรกิจด้านอาหารก็มีมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในสากล ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังประเทศไทยมากขึ้นทุกปี จากความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กล่าวมานั้น ทางภาครัฐจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญของชาติในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการใช้ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิในการให้บริการเชิงพาณิชย์ ซึ่งเปิดให้บริการเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นศูนย์กลางการบิน (Hub) ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และให้สามารถรองรับเส้นทางการบินจากทุกมุมโลกได้ การที่จำนวนนักท่องเที่ยวและผู้ใช้บริการที่ผ่านเข้าออกท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้เกิดปัญหาความคับคั่งของผู้โดยสารในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การเช็คอิน, การตรวจกระเป๋าสัมภาระ, การตรวจหนังสือเดินทาง ซึ่งทำให้ผู้โดยสารไม่ได้รับความสะดวกสบายและเกิดความล่าช้าในการเดินทาง เพื่อเป็นการลดความคับคั่งดังกล่าว ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจึงได้จัดให้มีระบบเช็คอินด้วยตนเองอัตโนมัติ หรือระบบ CUSS (Common Use Self Service) ซึ่งช่วยลดเวลาในการเช็คอินของผู้โดยสาร ทำให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยปัจจุบันได้มีการติดตั้งเครื่องเช็คอินด้วยตนเองอัตโนมัติ (Automatic Self Check-in Kiosk) จำนวนทั้งหมด 20 เครื่อง ที่บริเวณห้องโถงผู้โดยสารขาออกอาคารผู้โดยสาร ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ซึ่งเครื่องเช็คอินด้วยตนเองอัตโนมัติที่ติดตั้งทุกเครื่องมีคุณสมบัติสำคัญ เช่น รองรับการพิมพ์บัตรโดยสาร, รองรับการพิมพ์ Bag Tag, รองรับการอ่านหนังสือเดินทาง, รองรับการอ่าน Smart Card, รองรับการอ่าน Bar Code เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติของผู้โดยสารชาวไทยที่มีต่อเครื่องเช็คอินด้วยตนเองอัตโนมัติว่ามีอิทธิพลต่อผู้โดยสารอย่างไรบ้างและผลที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.), สายการบินต่าง ๆ รวมถึงการท่องเที่ยวของไทยในภาพรวม ในการปรับปรุงการให้บริการเพื่อสร้างความสะดวกและรวดเร็วของผู้โดยสารในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

(2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ **ตัวแปรตาม**

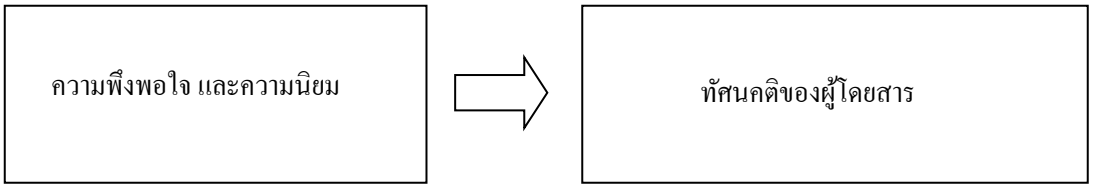

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ" เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งทำการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ" ใน ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรโดยเลือกศึกษาเฉพาะผู้โดยสารที่มาใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติ สุวรรณภูมิเท่านั้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่เคยใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด กำหนดระยะเวลาจัดเก็บข้อมูลในช่วง กรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. 2561

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ" ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความพึงพอใจ และความนิยม ทัศนคติของผู้โดยสาร

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ" ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิครั้งนี้ ใช้วิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามให้กับผู้โดยสารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถาม ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด นำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัย โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ใช้โปแกรมสำเร็จรูป SPSSในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่(Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ใช้รายงานและอธิบายการจัดการเชิงกลยุทธ์ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและความได้เปรียบในการแข่งขัน

2. วิเคราะห์โดยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานแต่ละข้อ ดังนี้

2.1 ใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

2.2 ใช้การวิเคราะห์หาความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างที่มีมากกว่าสองกลุ่มได้แก่ อายุระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานถ้าหากพบความแตกต่างกัน จะดำเนินการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheff

5. สรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้โดยสารที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิไม่แตกต่างกัน ผู้โดยสารที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ สนามบินสุวรรณภูมิแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.0 ผู้โดยสารที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ ท่าอากาศยานนานชาติสุวรรณภูมิแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผู้โดยสารที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผู้โดยสารที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และผู้โดยสารที่การเคยใช้บริการสายการบินแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

6. อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเพศชายเท่ากัน มีอายุ 31-40 ปี มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรีใช้บริการสายการบิน Thai Airways และเคยใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ด้านระดับความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ พบว่า ความพึงพอใจในการใช้เครื่องเช็คอินอัตโนมัติด้วยตนเอง ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่า ช่วยลดเวลาในการเช็คอินของผู้โดยสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา เครื่องเช็คอินอัตโนมัติสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา ผู้โดยสารได้รับความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และจุดที่ให้บริการสังเกตง่าย มีป้ายบอกชัดเจน ขั้นตอนการใช้งานไม่ซับซ้อน และจำนวนเครื่องเช็คอิอัตโนมัติมีอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐนันท์ พุกภักดี (2558) ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยที่มีต่อสายการบินไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ใช้บริการสายการบินที่มีปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่อายุระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ที่แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นเพศที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการไม่แตกต่างกัน 2) พฤติกรรมการใช้บริการสายการบินที่แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านต่าง ๆได้แก่ ความถี่ในการใช้บริการ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง เส้นทางการบินที่ใช้บริการ ราคาบัตรโดยสารเฉลี่ย ช่องทางในการซื้อบัตรโดยสารประเภทสมาชิกบัตรสะสมไมล์และช่องทางในการเช็คอิน 3) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยจำแนกตามส่วนประสมการตลาดสำหรับธุรกิจบริการโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยในด้านการบริการมีค่าเฉลี่ยด้านความรวดเร็วในการช่วยเหลือและให้บริการแก่ลูกค้าสูงสุด (mean= 4.23) ด้านราคามีค่าเฉลี่ยด้านราคาเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่ได้โฆษณาไว้สูงสุด (mean= 4.23) ด้านการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยด้านความสะดวกในการซื้อบัตรโดยสารผ่านทาง Call Center สูงสุด (mean =4.23) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยด้านสิทธิพิเศษที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกบัตรรอยัลออร์คิดพลัส (บัตรสะสมไมล์) เช่น แลกของรางวัล การอัพเกรดชั้นโดยสาร การใช้ห้องรับรอง รางวัลห้องพักโรงแรม ฯลฯ สูงสุด (mean=4.42) ด้านพนักงานสายการบินมีค่าเฉลี่ยด้านพนักงานมีความรู้เป็นมืออาชีพแก้ไขปัญหาได้ดีสูงสุด (mean=4.23) ด้านรูปลักษณ์ภายนอกของสายการบิน มีค่าเฉลี่ยด้านความสะอาดภายในห้องโดยสารเครื่องบินสูงสุด (mean=4.10) และด้านกระบวนการจัดการ มีค่าเฉลี่ยด้านการให้บริการการช่วยเหลือตลอดการเดินทาง (Assistant Service) สูงสุด (mean) และสอดคล้องกับ วัชร มานุพีรพันธ์, (2552) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ความพึงพอใจต่อการบริการมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการเนื่องจากความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการและเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินซึ่งจะทำให้ผู้ให้บริการที่จะตระหนักถึงความคาดหวังของผู้ใช้บริการและสามารถตอบสนองบริการที่ตรงกับลักษณะและรูปแบบที่ผู้ใช้บริการคาดหวังไว้ได้จริง นอกจากนี้ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานก็เป็นตัวชี้วัดคุณภาพและความสำเร็จขององค์กรเช่นกัน การที่พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมายและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของการบริการที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและส่งผลให้กิจการประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จเด็จ แสงสร้อย (2550) ที่อธิบายไว้ว่า สำหรับในกรณีของผู้ใช้บริการ ความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับนั้นมีความสำคัญส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้ใช้บริการ เนื่องจากเมื่อผู้ให้บริการตระหนักถึงความพึงพอใจของลูกค้าก็จะพยายามค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจเพื่อที่จะนำเสนอบริการที่เหมาะสมและแย่งชิงส่วนแบ่งตลาด ดังนั้นผู้ใช้บริการย่อมได้รับการบริการที่มี

คุณภาพและตอบสนองความต้องการตามความคาดหวังซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย บริษัทจำเป็นจะต้องมีการตรวจวัดความพึงพอใจของลูกค้าต่อบริการของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงบริการของบริษัทเพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ในการที่จะนำมาปรับปรุงและเพิ่มความพึงพอใจในคุณภาพการบริการให้มากขึ้น เนื่องจากการทำวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถลงลึกในรายละเอียดของงานวิจัยตามที่ต้องการ เพราะเป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก และมีความยืดหยุ่นในการออกแบบของเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูล และการดำเนินการวิจัย

(2) ควรมีการขยายขอบเขตการทำวิจัยในกลุ่มผู้ใช้บริการทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการวางแผนการให้บริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อเกิดประโยชน์ในการให้บริการและเพื่อยกระดับความพึงพอใจให้กลับมาใช้บริการท่าอากาศยานซ้ำอีก

9. เอกสารอ้างอิง

จเด็จ แสงสร้อย. 2550. **ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการใช้บริการร้านกาแฟแฮปปี้ฮัท.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รัฐนันท์ พุกภักดี. 2557.**ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยที่มีต่อสายการบินไทย.**การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

วัชร มานุพีรพันธ์. 2552. **ระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยทางการตลาดบริการของผู้ใช้บริการสายการบินไทยแอร์เอเชีย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

การศึกษาแผนการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์

A study of Cultural Tourism Route Planning of 9 Temples around Rattanakosin Island

กิตติชัย ประเสริฐพรศรี

อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์และการจัดการระบบขนส่ง คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

E-mail: kittichapra@gmail.com

วรเศรษฐ์ อุดมสิน

อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์และการจัดการระบบขนส่ง คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

E-mail: warrasade@yahoo.com

ศนภสร รอดสนใจ

ครูผู้ช่วย วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

E-mail: sanaphasorn@gmail.com

ธนิศา หนูทวี

อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์และการจัดการระบบขนส่ง คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

E-mail: tanisa.nootawee@gmail.com

บทคัดย่อ

จากงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ และจัดทำแผนการเดินทางท่องเที่ยว 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้ใช้การพัฒนาแบบสอบถาม เพื่อจัดอันดับวัด 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ โดยการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เป็นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ได้ตัวอย่างจำนวน 437 ตัวอย่าง เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 350 คน นักท่องเที่ยวต่างชาติ 87 คน พบว่าลำดับการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัดจากนักท่องเที่ยวได้ดังนี้ ลำดับ1 คือ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ลำดับ2 คือ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ลำดับ 3 คือ วัดราชนัดดารามวรวิหาร ลำดับ 4 คือ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร ลำดับ 5 คือ วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร ลำดับ 6 คือ วัดบวรสถานสุทธาวาส ลำดับ7 คือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ลำดับ 8 คือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร และลำดับ 9 คือ วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม ตามลำดับ และได้ศึกษาแผนการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ดาวเทียมจำนวน 4 แผนการเดินทาง พบว่า รูปแบบที่01 มีระยะทางกับเวลาที่ใช้ในการเดินทางน้อยที่สุดคือ 7630 เมตร 94 นาที ตามลำดับ ถือว่าเป็นแผนการเดินทางที่เหมาะสมที่สุด

คำสำคัญ : แผนการเดินทาง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

This research is to study cultural tourism of 9 temples around Rattanakosin Island and to make Route planning for 9 temples around the Rattanakosin Island. To achieve this aim, firstly, a questionnaire survey was conducted to collect data from Thai and foreign tourists in total of 437 samples. This Thai traveler 350 and foreigner traveler 87. Then, to find the step for travel in 9 Temples around Rattanakosin Island as follows. The first is Wat Benchamabophit Dusit Wanaram. The second is Wat Sarakas. The third is Wat Ratchanadaram Worawihan. The fourth is Wat Bowonniwet. The fifth is Wat Chansongkram. The sixth is Wat Borworn Sutthawat. The seventh is Wat Phra Kaew or the Temple of the Emerald Buddha (officially known as Wat Phra Sri Rattana Satsadaram). The eighth is Wat Phra Chetupon Vimol Mongkolam Ratchaworamahawihan. And the ninth is Wat Ratchabitrithitham Mahamaram, respectively. A study of Route planning was conducted using measurement of the Rattanakosin Island from satellite information technology system 4 Route planning. The route 01 has the lowest travel distance of 7630 meters, and consuming 94 minutes. Considered as the best Route planning.

KEYWORDS: ROUTE PLANNING, CULTUAL TOURISM

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

วัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดให้กลุ่มคนต่างถิ่นเดินทางมาเยือนเพื่อสัมผัสและชื่นชมกับสิ่งที่ไม่มีในท้องถิ่นตนจะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมกับคนในท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกันการท่องเที่ยวได้ใช้วัฒนธรรมของคนท้องถิ่นเป็นทรัพยากรในการดำเนินกิจการในขณะเดียวกันชุมชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมก็ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในการสร้างรายได้การจ้างงานนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมยังต้องอาศัยทั้งจากคนในท้องถิ่นภาครัฐและเอกชนในฐานะที่เป็นผู้ชำนาญการเพื่อการพัฒนาที่เหมาะกับชุมชนต่อไป บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้อธิบายว่าการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมประกอบด้วย 1. ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ 2. โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ 3. งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม 4. ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก 5. ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา 6. ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ 7. ภาษาและวรรณกรรม 8. วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร 9. ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ 10. ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้นมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมเดินทางไปวัดเพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนาการ

ปฏิบัติธรรมดังจะเห็นจากการเดินทางเชิงพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปในนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มซึ่งมักใช้ช่วงเวลาวันหยุดเทศกาลโดยเฉพาะช่วงเทศกาลวันสำคัญทางศาสนาจะมีการถือศีลปฏิบัติธรรมและประชาชนในท้องถิ่นบางส่วนได้เล็งเห็นผลประโยชน์จึงเริ่มมีการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องหรือเข้ามาใช้พื้นที่ของวัดในการประกอบอาชีพดังกล่าวมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสิทร์เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมไม่ใช่เฉพาะของชาวไทย แต่ยังได้รับความนิยมจากอารยประเทศด้วย ทำให้นักท่องเที่ยวจะมีเพิ่มมากขึ้นทุกๆปี และส่วนมากการจัดทัวร์จากบริษัททัวร์นั้นจะมีการโฆษณาในการทัวร์ไหว้พระ 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ใน 1 วัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเป็นสิริมงคลแก่ผู้มาขอพรต่างๆ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การที่จะไหว้พระให้ครบ 9 วัดภายใน 1 วันนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากมากเพราะเนื่องจากปัญหาการจราจร หรือปัญหาทางกายภาพที่ปรากฏบนท้องถนนที่ไม่สามารถคาดเดานั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

ดังนั้นการเดินทางโดยทางเท้าจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดในการท่องเที่ยวประเภทนี้เพื่อหลบหลีกการเจอเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือเหตุการณ์ที่ทำให้การเดินทางนั้นล่าช้า และส่วนมากนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมักนิยมโดยทางเท้าเป็นหลัก และมักประสบปัญหาในเรื่องการที่ไม่รู้ถึงเส้นทางที่เหมาะสม และการขาดแคลนป้ายบอกทางหรือป้ายการเดินทางที่ชัดเจนเพื่อไปถึงยังจุดหมายที่ต้องการ ทำให้นักท่องเที่ยวประสบปัญหาหลงทาง และเกิดความล่าช้าของการเดินทางเพื่อไปถึงยังจุหมายที่นักท่องเที่ยวนั้นต้องการ ดังนั้นคณะวิจัยนั้นเล็งเห็นถึงปัญหาและนำมาเป็นหัวข้อให้การทำวิจัยเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

การวิจัยครั้งนี้นักวิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเส้นทาง แนวคิดเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางดาวเทียม และการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

อารีย์ นัยพินิจและคณะ , 2556ได้ทำการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์โดยมุ่งทำการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยววัดต่างๆ ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ (ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์และขอนแก่น) ลักษณะการศึกษาจะอยู่ในรูปแบบของเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยภาคเอกชนจำนวน 17 คนและนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คนและมีการใช้โปรแกรมทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าในช่วงเทศกาลนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาในช่วงของการลอยกระทง สงกรานต์และปีใหม่ ตามลำดับ ในกรณีของการเดินทางมาวัดจะอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมตักบาตร ถวายทานและเวียนเทียนตามลำดับ การเดินทางที่ใช้นั้นจะใช้รูปแบบของรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด นอกจากนี้ศักยภาพที่เป็นองค์ประกอบการท่องเที่ยวสำคัญเชิงศาสนาได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ความปลอดภัย กิจกรรมสนับสนุนกรท่องเที่ยว รายการนำเที่ยว องค์ประกอบทางสังคม ตามลำดับ

ผุสสดี วัฒนเมธาและคณะ, 2552ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาการไหว้พระ 9 วัดบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของประชากรและรูปแบบการดำรงชีวิตที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวน 400 คน การศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวมีทัศนคติเกี่ยวกับศิลปกรรมไทยเป็นสิ่งที่ควรจะอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใช้กิจกรรมที่เกี่ยวกับการไหว้พระ ทำบุญตามวัด โดยใช้การเดินทางผ่านรถประจำทาง

ระยะเวลาการท่องเที่ยวไม่เกิน 1 วัน วัดที่นิยมที่สุดได้แก่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กิจกรรมที่นิยมที่สุดได้แก่ การเยี่ยมชมศิลปกรรมและความงามของวัด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์

(2) เพื่อทำแผนการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์โดยทางเท้า

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

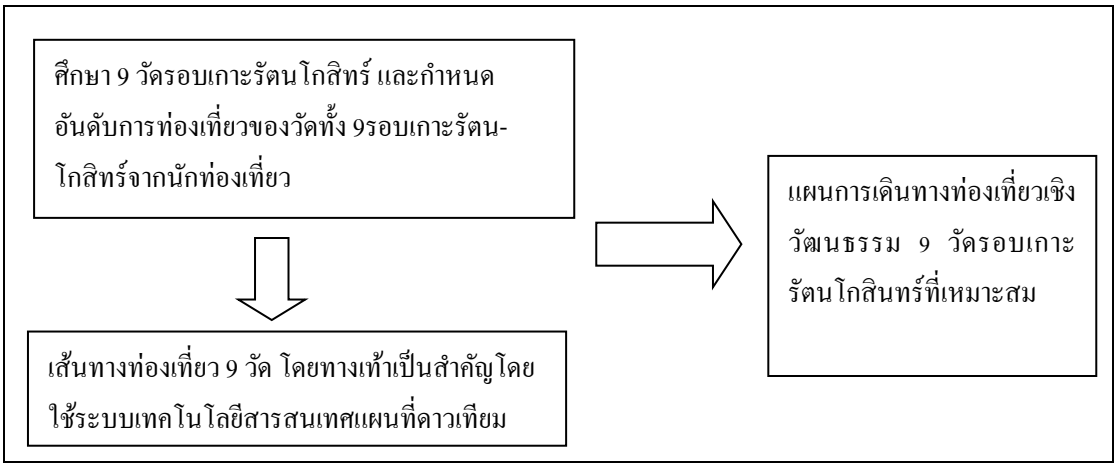

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงทางเท้าไปยังวัดที่อยู่รอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัด ได้แก่ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดบวรสถานสุทธาวาส วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร วัดราชนัดดารามวรวิหาร วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เพื่อเสนอเส้นทางที่เหมาะสม คือเส้นทางที่มีระยะทางสั้นที่สุดและใช้เวลาในการเดินเท้านั้นน้อยที่สุดเป็นข้อเสนอเป็นแผนทางเลือกแก่นักท่องเที่ยว โดยมีขั้นตอนแบบแผนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกำหนด วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัด ซึ่งเป็นวัดที่ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัด เพื่อจัดลำดับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากวัด 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อหาจุดเริ่มต้นในการจัดแผนการเดินทางท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัด โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางดาวเทียม(google maps) มา 4 แผนการเดินทาง

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์และเลือกแผนการเดินทางจากระยะทางและเวลาที่ใช้ในการเดินทางที่สั้นที่สุดเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินว่าแผนการเดินทางใดนั้นจะเหมาะสมที่สุด

4.2ประชากรและตัวอย่าง

นักวิจัยและเลือกกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่ใช้การเดินทางโดยทางเท้าเพื่อท่องเที่ยวเป็นหลักเพื่อให้เกิดการกระจายของข้อมูลและเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane,1967) โดยตามตารางดังกล่าวได้กำหนดว่าเมื่อประชากรมากกว่า 100,000 นั้นตัวอย่างที่น่าเชื่อถือได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% อยู่ที่ 400 ตัวอย่าง

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ศึกษาข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยว 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์โดยศึกษาวัดนั้นจะอยู่ในช่วง peak season คือธันวาคมถึงพฤษภาคมโดยใช้แบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเพื่อจัดลำดับการเดินทาง และกำหนดเส้นทางการเดินทางเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยว โดยกำหนดเส้นทางการเดินทางที่ใช้ระยะเวลาที่น้อยที่สุดและระยะทางการเดินทางโดยทางเท้าสั้นที่สุดเป็นสำคัญ

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่1ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ ส่วนที่ 3 การจัดลำดับการการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัด และใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแผนที่ดาวเทียม(google map) มาจัดเส้นทางการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัดโดยทางเท้า

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามที่พัฒนามา เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane,1967) โดยได้เก็บตัวอย่างจำนวน 437 ตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อกำหนดระดับความนิยมของวัด 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ และจัดทำแผนการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแผนที่ดาวเทียม(google map) มาจัดเส้นทางการท่องเที่ยว จำนวน 4 เส้นทางเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาในการวิจัย

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติได้แก่ ค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในการวิจัย รวมถึงใช้ระยะทางในการเดินทางที่เป็นเมตร และ เวลาที่ใช้ในการเดินทาง ที่เป็นนาที เพื่อวิเคราะห์หาเส้นทางที่เหมาะสมที่สุด

5. สรุปผลการวิจัย

จากการรวบรวมแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเพื่อจัดอันดับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากวัด 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ จำนวน 437 ชุด สามารถสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิน 437 ชุดนั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 80.09 และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 19.91และมีช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.8

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ข้อคำถาม	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	
	เคย	ไม่เคย
ท่านรู้จักหรือเคยไปการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือไม่	83.3	16.7
ท่านเคยไปเที่ยวไหว้พระ 9 วัดหรือไม่	66.8	33.2
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์หรือไม่	64.3	35.7
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามหรือไม่	59.4	40.6
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดสระเกศราชวรมหาวิหารหรือไม่	56	44
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดราชนัดดารามวรวิหารหรือไม่	52	48
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดบวรนิเวศราชวรวิหารหรือไม่	59	41
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดชนะสงครามราชวรมหาวิหารหรือไม่	52.3	47.7
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดบวรสถานสุทธาวาสหรือไม่	60	40
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดารามหรือไม่	71.6	28.4
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารหรือไม่	65.6	34.4
ท่านเคยไปท่องเที่ยววัดราชบพิตรสถิตมหาสีมารามหรือไม่	53.4	46.6

จากตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 437 คนมีมากกว่าร้อยละ 50 รู้จักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเคยได้ไปไหว้พระรอบเกาะรัตนโกสินทร์ รวมถึงได้เคยไปท่องเที่ยวยังวัดที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ทั้ง 9 วัด

ส่วนที่ 3 ลำดับการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัด

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละลำดับการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัด

ชื่อวัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์	ร้อยละของอันดับความนิยมของนักท่องเที่ยว								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม	1.9	1.9	0.7	24.2	0.7	1.2	0.5	0.5	67.2
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	3.6	2.4	24.8	0.5	0.2	0.2	65.9	1.2	0.5
วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร	0	66	4.1	0.7	1	1.7	25.8	0.2	0.7
พระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร	25.1	1.4	1.4	3.1	1	1.2	0.2	65.6	0.2
วัดบวรสถานสุทธาวาส	0.7	0.2	0.5	2.6	27.4	64.7	1	1.4	0.7
วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร	0	0.5	0.2	1.4	66.6	27	1.4	1.2	0.7
วัดราชนัดดารามวรวิหาร	0.2	24.4	65.8	0.5	0.2	2.2	3.3	1.7	1
วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม	65.6	1	0.7	2.4	0.2	0.5	1.2	3.1	24.6
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร	2.2	0.5	0.2	64.1	1.2	1.9	0.5	24.4	4.3

จากตารางที่ 2 แสดงร้อยละลำดับการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัด พบว่า ลำดับการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัดจากนักท่องเที่ยว ลำดับ1 คือ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ลำดับ2 คือ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ลำดับ3 คือ วัดราชนัดดารามวรวิหาร ลำดับ4 คือ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร ลำดับ5 คือ วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหารลำดับ 6 คือ วัดบวรสถานสุทธาวาส ลำดับ7 คือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ลำดับ8 คือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร และลำดับ 9 คือ วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม ตามลำดับ

เมื่อผู้วิจัยได้ลำดับการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 9 วัดจากนักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วจึงจัดทำแผนการเดินทางท่องเที่ยว 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ เรียงตาม 1-9 ตามลำดับโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม(google maps) มาจำนวน 4 แผนการเดินทาง และเลือกแผนการเดินทางที่เหมาะสมที่สุดจากระยะทางและเวลาที่ใช้ในการเดินทางเป็นสำคัญ ดังนี้

01

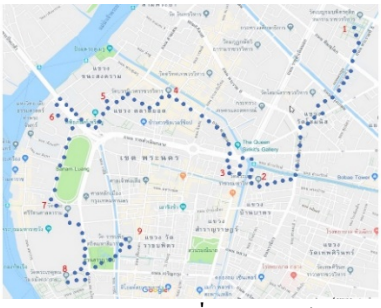

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบแผนการเดินทางในรูปแบบที่ 01 โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม

02

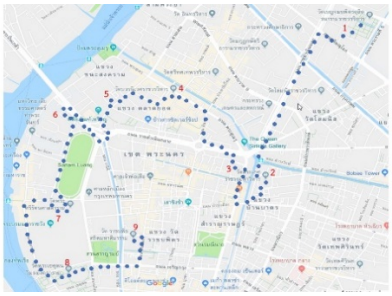

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบแผนการเดินทางในรูปแบบที่ 02 โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม

03

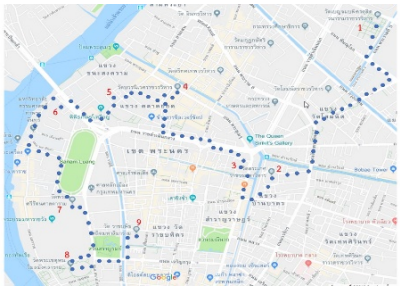

ภาพที่ 4 แสดงรูปแบบแผนการเดินทางในรูปแบบที่ 03 โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม

04

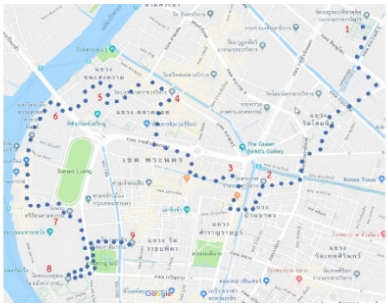

ภาพที่ 5 แสดงรูปแบบแผนการเดินทางในรูปแบบที่04 โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบระยะทางกับเวลาของแผนการเดินทางท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม(google maps)

ลำดับวัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์	รูปแบบ 01		รูปแบบ 02		รูปแบบ 03		รูปแบบ 04	
	ระยะทาง (เมตร)	เวลา (นาที)	ระยะทาง (เมตร)	เวลา (นาที)	ระยะทาง (เมตร)	เวลา (นาที)	ระยะทาง (เมตร)	เวลา (นาที)
ลำดับ1 ไป ลำดับ2	1800	23	1700	22	2100	27	2100	27
ลำดับ2 ไป ลำดับ3	930	10	950	11	950	11	950	11
ลำดับ3 ไป ลำดับ4	1100	14	1100	14	1300	16	1350	17
ลำดับ4 ไป ลำดับ5	600	7	620	8	600	7	600	7
ลำดับ5 ไป ลำดับ6	750	10	850	11	730	9	1000	13
ลำดับ6 ไป ลำดับ7	950	11	950	11	1300	15	1200	14
ลำดับ7 ไป ลำดับ8	750	9	1100	13	750	9	750	9
ลำดับ8 ไป ลำดับ9	750	10	900	14	750	12	1000	14
รวม	**7630**	**94**	**8170**	**104**	**8480**	**106**	**8950**	**112**

จากตารางที่ 3 แสดงแสดงการเปรียบเทียบระยะทางกับเวลาของแผนการเดินทางท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม(google maps) พบว่า แผนการเดินทางรวมจากวัดลำดับที่1-9 รอบเกาะรัตนโกสินทร์นั้น รูปแบบที่01 มีระยะทางกับเวลาที่ใช้ในการเดินทางน้อยที่สุดคือ 7630 เมตร 94 นาที ตามลำดับ และรูปแบบที่04 มีระยะทางกับเวลาที่ใช้ในการเดินทางมากที่สุดคือ 8950 เมตร 112 นาที ตามลำดับ

6.อภิปรายผล

จากงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ และจัดทำแผนการเดินทางท่องเที่ยว 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้ใช้การพัฒนาแบบสอบถาม เพื่อจัดอันดับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากวัด 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ โดยการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane,1967) โดยตามตารางดังกล่าวได้กำหนดว่าเมื่อประชากรมากกว่า 100,000 นั้นตัวอย่างที่น่าเชื่อถือได้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% อยู่ที่ 400 ตัวอย่าง เป็นนักท่องเที่ยวทั้งชาว

ไทยและต่างประเทศ ได้ตัวอย่างจำนวน 437 ตัวอย่าง โดยการจัดอันดับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากวัด 9 วัด รอบเกาะรัตนโกสินทร์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 350 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 87 คน และนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมากกว่าร้อยละ50 รับรู้และเคยมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9 วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ และการจัดเรียงลำดับการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ของนักท่องเที่ยวนั้นสามารถจัดลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับ1 คือ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ลำดับ2 คือ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ลำดับ 3 คือ วัดราชนัดดารามวรวิหาร ลำดับ 4 คือ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร ลำดับ 5 คือ วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร ลำดับ 6 คือ วัดบวรสถานสุทธาวาส ลำดับ7 คือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ลำดับ 8 คือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร และลำดับ 9 คือ วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม ตามลำดับ และได้ศึกษาแผนการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้วัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม (google maps) จำนวน 4 แผนการเดินทาง พบว่า รูปแบบที่01 มีระยะทางกับเวลาที่ใช้ในการเดินทางน้อยที่สุดคือ 7630 เมตร 94 นาที ตามลำดับ และรูปแบบที่04 มีระยะทางกับเวลาที่ใช้ในการเดินทางมากที่สุดคือ 8950 เมตร 112 นาที ตามลำดับ ดังนั้นแผนการเดินทางในรูปแบบที่01 จึงเหมะสมกับนักท่องเที่ยวมากที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว

(2) ได้ทราบถึงเส้นทางและแผนการเดินทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9 วัด รอบเกาะรัตนโกสินทร์

(3) เพื่อเป็นทางเลือกเส้นทางในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม9 วัด รอบเกาะรัตนโกสินทร์ให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

7.2ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในรูปแบบแผนการเดินทางในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม ให้มากกว่า4เส้นทางเพื่อเป็นทางเลือกแก่นักท่องเที่ยวให้หลากหลายมากขึ้น

(2) ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างแผนการเดินทางในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดาวเทียม กับการเดินทางจริงเพื่อหาอุปสรรคในการเดินทางและเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวที่นำไปใช้

8. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่ได้ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อจัดอันดับการท่องเที่ยววัดรอบเกาะรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้มอบทุนวิจัยเพื่อให้เกิดงานวิจัยชิ้นนี้

9. เอกสารอ้างอิง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*.กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์.

ผุสสดี วัฒนเมธา, จารุณี กมลขันติธร,นางสุนทรี สุวรรณสมบูรณ์, นางอรุณี พึงวัฒนานุกูล, . (2552). *การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม:กรณีศึกษา การไหว้พระ 9 วัด บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

อารีย์ นัยพินิจฐิรชญา มณีเนตรธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และภัทรพงษ์ เกริกสกุล. 2556. *การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์*. วารสารปัญญาภิวัตร ฉบับที่ 5 เล่มที่ 1 หน้า 31-40

Taro Yamane. **Statistics : An Introductory Analysis**. N.Y. Harper and Row 1967 p.886

รูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียว เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย

GREEN HOTEL MANAGEMENT MODEL FOR CREATING COMPETITIVE ADVANTAGE IN THAILAND

ผศ.บุญญาพร ดวงสา
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Boonyaporn.da@gmail.com
รศ.ดร.วีระกิตติ์ เสาร่ม
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
surapolsao@hotmail.com
ดร.กชธมน วงศ์คำ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
kochthamon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบไปด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาระดับการตลาดสีเขียวของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพบริการของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย 4) เพื่อศึกษาระดับความได้เปรียบทางการแข่งขันของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย 5) เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประชากร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย จำนวน 5 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 25 คน สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากร คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรมสีเขียวโดยตรง ประกอบไปด้วย ผู้ประกอบการหรือผู้บริหาร และพนักงานโรงแรมสีเขียวที่ได้ผ่านการประเมินจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2559 จำนวน 460 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้างด้วยโปรแกรม Mplus

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดการโรงแรมสีเขียว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) ระดับการตลาดสีเขียว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดจำหน่าย 3) ระดับคุณภาพบริการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความไว้วางใจ 4) ระดับความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย

โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเป็นผู้นำในตลาด 5) รูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทยโดยพิจารณาค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวแปรออกเป็น 2 กลุ่ม คือปัจจัยหลัก และปัจจัยรอง ปัจจัยหลัก ได้แก่ ราคา การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน การสื่อสาร และ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยรอง ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ การจัดจำหน่าย และการบริการ

คำสำคัญ: การจัดการ ,โรงแรมสีเขียว, ความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ABSTRACT

This research is a mixed method research which consists of both quantitative and qualitative research with the objectives of 1) studying the Green Hotel Management in Thailand 2) studying the different levels of Green Marketing of Green Hotel in Thailand 3) studying the service quality of Green Hotel in Thailand 4) studying the competitive advantages of the green hotel management in Thailand and 5) creating and affirming the green hotel management model to build up the competitive advantages in Thailand. The qualitative research was conducted using in-depth interview. The research tools used for this part of the research was semi-structure interview. The population of the study were 5 groups of people related to the green hotel management in Thailand with a total of 25 participants. As for the quantitative part of the research questionnaires were used in collecting the data. The population for this part of the research were people related to the green hotel management which consists of 460 participants who were the entrepreneurs, the managers and the hotel staff of the green hotel management that had been approved by the Department of Environmental Quality Promotion in 2016. The statistics that were used for the analysis of the data were percentage, mean, standard deviation, and analyzed using the program Mplus.

The result of the research shows that 1) the level of the green hotel management received a high average. The factor with the highest average score was the environmental friendly service 2) the green marketing level received a very high average. The factor with the highest average score was distribution 3) the level of service quality received a high average. The factor with the highest average score was reliability. 4) the level of competitive advantage received a high average. The factor with the highest average score was leadership in the market. 5) the creation of the green hotel management model to build up the competitive advantages in Thailand through the consideration of the independent and dependent variables that contribute to the competitive advantages of the green hotel management can be categorized into 2 groups; main factors and secondary factors. The main factors were price, procurement, and the environmental and energy management. The secondary factor were community participation, products, public relation, place and service.

Keywords: management, green hotel, competitive advantages

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่ผ่านมาถึงแม้จำนวนของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่นั่นไม่ได้หมายความว่า การพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวของไทยนั้นจะมีความยั่งยืน TAT Review Magazine ได้ระบุในแนวทางปฏิรูปประเทศไทย (tatreviewmagazine. 2559 : เว็บไซต์) ว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนนั้น มีมิติการพัฒนาที่ต้องจัดการให้เกิดความสมดุลที่สำคัญอยู่ 4 มิติ กล่าวคือ มิติเจ้าบ้าน/อุปทาน (Host) มิติผู้มาเยือน (Guest) กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (Tourism Mechanism) และมิติด้านคุณภาพการบริการ (Service Quality) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้รายงานถึงสถานการณ์ในประเทศไทยว่ากำลังประสบกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อปัญหาต่างๆ ทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด เนื่องจากเป็นส่วนของภาคบริการที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นภาคธุรกิจที่ใช้พลังงานมหาศาล ส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรต่างๆ มากมาย อาทิ พลังงานไฟฟ้า น้ำ การปล่อยของเสีย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชุมชน ฐานเศรษฐกิจ (Thansettakij. 2559)

ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2546 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการที่พักโดยเฉพาะกลุ่มโรงแรมซึ่งมีการใช้พลังงาน ทรัพยากร เกิดน้ำเสียในปริมาณค่อนข้างมาก จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเภทโรงแรม (Green Hotel) เพื่อส่งเสริมศักยภาพสถานประกอบการให้เกิดการใช้ทรัพยากรพลังงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และเพื่อยกระดับมาตรฐานการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนในด้านกลไกการบริหารจัดการ Manaktola and Jauhari (2007 : 364) มีการระบุว่าการตลาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมสามารถเพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้วยการช่วยให้การวางตำแหน่งของโรงแรมนั้นมีความแตกต่างในเวทีการแข่งขัน อย่างไรก็ตามแม้ในงานวิจัยหลายชิ้นจะระบุว่า การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจโรงแรมจะช่วยเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน แต่ในขณะเดียวกันงานวิจัยหลายชิ้นกลับพบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อโรงแรมสีเขียวเป็นแบบผสมผสาน คือ บางการศึกษาพบว่ามีผลทางบวกและบางผลการศึกษาก็มีผลทางลบ (Yixing (Lisa) Gao, 2014 : 326) จึงเป็นที่มาของการศึกษารูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวว่าสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทยได้หรือไม่อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย
2) เพื่อศึกษาระดับการตลาดสีเขียวของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย
3) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพบริการของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย
4) เพื่อศึกษาระดับความได้เปรียบทางการแข่งขันของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย
5) เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีรวมไปถึงผลงานวิจัยในอดีตและการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ประกอบการโรงแรมสีเขียว ผู้วิจัยได้นำมากำหนดแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย ดังนี้

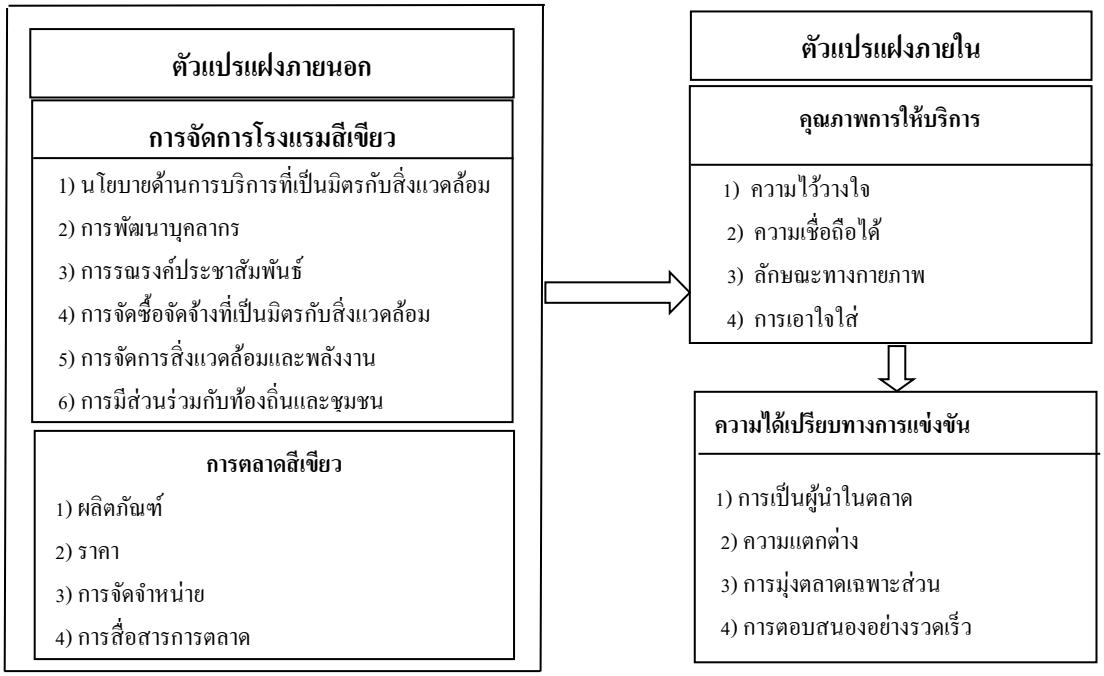

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออก 3 ระยะ ดังนี้

<u>ระยะที่ 1</u> การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ประกอบการโรงแรมสีเขียวเพื่อพัฒนากรอบแนวคิด

<u>ระยะที่ 2</u> การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการบันทึกเทป ถอดเทป จากนั้นทำการสรุปและสังเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) เพื่อตรวจสอบและหาความสัมพันธ์ของตัวแปรในการกำหนดรูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากร (Populations) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงแรมสีเขียว (Green Hotel) โดยตรง

ระยะที่ 3 คือ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อพัฒนาและการยืนยันรูปแบบการวิจัย

4.2 ประชากรและตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงแรม หรือผู้จัดการ พนักงาน นักวิชาการด้านการตลาดสีเขียว เจ้าหน้าที่ของรัฐ และลูกค้าของโรงแรม รวมทั้งสิ้น 25 คน กระจายไปยังทุกภูมิภาคในประเทศ

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร หรือผู้จัดการ และพนักงานโรงแรมสีเขียวที่ผ่านการประเมินจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประเภทโรงแรม ปี 2559 ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 460 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างเป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนห้องพักในแต่ละโรงแรม กระจายไปยังทุกภูมิภาคในประเทศ

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดความสัมพันธ์กลุ่มตัวแปรของการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน ตามผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กลุ่มตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ประกอบไปด้วย

1. การจัดการโรงแรมสีเขียว ประกอบด้วย 1) การบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ 4) การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5) การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน 6) การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นและชุมชน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559, น. 1)

2. การตลาดสีเขียว ประกอบไปด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา 3) การจัดจำหน่าย 4) การสื่อสารการตลาด (สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2553, น. 337)

ตัวแปรตาม ประกอบไปด้วย

1. คุณภาพบริการ ประกอบไปด้วย 1) ความไว้วางใจ 2) ความเชื่อถือได้ 3) ลักษณะทางกายภาพ และ 4) การเอาใจใส่ (Parasuraman, Zeithaml, and Berry, 1985)

2. ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย 1) การเป็นผู้นำในตลาด 2) ความแตกต่าง 3) การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน 4) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Porter. M.E., 1990)

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป การจัดการโรงแรมสีเขียว การตลาดสีเขียว คุณภาพบริการ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วประเทศ ประกอบไปด้วย ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคเหนือ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2559 – มิถุนายน 2561 รวมทั้งสิ้น 2 ปี 6 เดือน

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับการตลาดสีเขียว คุณภาพบริการ และความได้เปรียบทางการแข่งขัน ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) วิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุสมการโครงสร้างเส้นทางรูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย โดยใช้โปรแกรม Mplus

5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 67.17 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20-35 ปี จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 54.78 ส่วนใหญ่ตำแหน่งปัจจุบันเป็นพนักงาน จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 59.35 ส่วนใหญ่ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับโรงแรมสีเขียว อยู่ระหว่าง 1 – 3 ปี จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 57.61

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการโรงแรมสีเขียว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ การจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน การมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการตลาดสีเขียว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดจำหน่าย รองลงมาคือ การสื่อสารการตลาด ผลิตภัณฑ์ และราคา ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพบริการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความไว้วางใจ รองลงมาคือ การเอาใจใส่ ความเชื่อถือได้ และลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์ระดับความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเป็นผู้นำในตลาด รองลงมาคือ การตอบสนองอย่างรวดเร็ว ความแตกต่าง และการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ตามลำดับ

6. รูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย จากผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล พบปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยหลัก และปัจจัยรอง ปัจจัยหลัก ได้แก่ ราคา การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดการสิ่งแวดล้อม การสื่อสาร และ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยรอง ได้แก่ การมีส่วนร่วม ผลิตภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ การจัดจำหน่าย และการบริการ

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสมการโครงสร้างหลังการปรับสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงผลยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า โมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้พิจารณาจาก ค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 265.711 องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 91 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p – value) มีค่าเท่ากับ 0.000 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2 / df) มีค่าเท่ากับ 2.919 (ตามมาตรฐาน ควรมีค่าไม่เกิน 2.0 หรือ น้อยกว่า 5 กรณีโมเดลซับซ้อน CFI มีค่าเท่ากับ 0.965 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.9) TLI มีค่าเท่ากับ 0.941 (ตามมาตรฐานควรมีค่ามากกว่า 0.9) เมื่อพิจารณาค่าความสอดคล้องจากค่า RMSEA (Rool Mean Square Error of Approximation) มีค่าเท่ากับ 0.052 (ตามมาตรฐานควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 หรืออยู่ระหว่าง 0.05 ถึง 0.08) (สุนทรพจน์ ดำรงพานิช,

2555, น. 33) และค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR : Standardized Root Mean Squared Residual) มีค่าเท่ากับ 0.034 (ตามมาตรฐานควรมีค่าน้อยกว่า 0.08) (สุนทรพจน์ ดำรงพานิช, 2555, น. 33)

ตารางที่ 1 สรุปความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรง อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของรูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย

ตัวแปรสาเหตุ (Effect)	**อิทธิพลทางตรง** (DE)	**อิทธิพลทางอ้อม** (IE)	**อิทธิพลรวม** (TE)
Hotel to Competitive	0.106	-	0.106
Marketing to Competitive	0.155	-	0.155
Service to Competitive	0.700	-	0.700
Hotel to Service to Competitive	0.106	0.754	0.860
Marketing to Hotel to Competitive	0.155	0.498	0.653

จากผลของการวิเคราะห์ ผู้วิจัยนำเสนอค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุในแต่ละเส้นทาง นำมาตอบสมมติฐาน ข้อที่ 1-5 สรุปได้ดังนี้ <u>สมมติฐานที่ 1</u> พบว่า การจัดการโรงแรมสีเขียวมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.106 <u>สมมติฐานที่ 2</u> พบว่า การตลาดสีเขียวมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.155 <u>สมมติฐานที่ 3</u> พบว่า คุณภาพบริการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.700 <u>สมมติฐานที่ 4</u> พบว่า การจัดการโรงแรมสีเขียวมีอิทธิพลที่เป็นสาเหตุทางอ้อมเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย โดยผ่านเส้นทางคุณภาพบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.754 และ <u>สมมติฐานที่ 5</u> พบว่า การตลาดสีเขียวมีอิทธิพลที่เป็นสาเหตุทางอ้อมเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทย โดยผ่านเส้นทางการจัดการโรงแรมสีเขียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.498 ผลจากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในประเทศไทยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบประเด็นผลการวิจัยที่สำคัญควรแก่การอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการจัดการโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นนั้น เกือบทั้งหมดของพนักงานเป็นแรงงานในท้องถิ่น มีการนำผลิตภัณฑ์ในชุมชนมาจำหน่ายเพื่อเป็นของฝากหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ในโรงแรม ด้านการพัฒนาบุคลากร ได้มีการถ่ายทอดนโยบายรวมถึงสร้างความตระหนักรู้และปรับทัศนคติในการให้บริการสอดคล้องกับนโยบายของโรงแรมสีเขียว เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆในการที่จะดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมจะต้องมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่กระบวนการผลิต ดูแลสภาพแวดล้อมของโรงงานให้สะอาด มีมาตรการกำจัดของ

เสียออกจากโรงงานไม่ให้ออกมาทำลาย สิ่งแวดล้อม (สันทนา อมรไชย, 2552, น. 29) ธุรกิจโรงแรมควรสร้างแรงกระตุ้น และจูงใจลูกค้าที่มาใช้บริการเห็นความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมโรงแรมสีเขียว ในด้านการจัดซื้อจัดจ้างมีการติดต่อกับผู้จัดส่งที่อยู่ในท้องถิ่นและหาทางร่วมมือกันในการลดใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็นโดยอยู่บนพื้นฐานของต้นทุนที่ต่ำที่สุด สอดคล้องกับ (ขวัญฤดี โชติชนาทวีวงค์, 2555, น. 7) ที่ระบุว่าการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในองค์กร นอกจากจะช่วยลดต้นทุนการผลิตและลดรายจ่ายด้านการจัดการของเสียที่เกิดขึ้นแล้ว ยังเป็นการช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรในการมีส่วนร่วมช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับลูกค้าและกระตุ้นให้ลูกค้ารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือสังคม มีส่วนร่วมในการลดมลพิษและประหยัดพลังงาน

2. ระดับการตลาดสีเขียวของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย

จากการวิจัยพบว่า การสื่อสารการตลาด ตัวแปรที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันโรงแรมในประเทศไทย โดยรวมเป็นลำดับแรก สอดคล้องกับ ธัญปวีณ์ รัตน์พงศ์พร (2553, น. 41) ที่ระบุว่า การสื่อสารตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม คือ การสื่อสารเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เข้าใจถึงบทบาทของตนต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมีการใช้อย่างแพร่หลายเนื่องจากสามารถสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กรได้เป็นอย่างดี ในด้านผลิตภัณฑ์ รูปแบบอาคารสวยงามมีเอกลักษณ์สะท้อนความเป็นโรงแรมเพื่อสิ่งแวดล้อม มีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ ด้านการจัดจำหน่าย มีความสะดวกในการเดินทาง มีการวางแผนเส้นทางการเดินทางให้คุ้มค่าและลดการใช้พลังงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(สันทนา อมรไชย, 2552, น. 29) ที่ว่าธุรกิจโรงแรม เป็นสถาบันหนึ่งในการสร้างจิตสำนึกให้ผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม การใช้เครื่องมือการตลาดอื่นๆในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

3. ระดับคุณภาพบริการของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย

จากการวิจัยพบว่า ความไว้วางใจ ตัวแปรที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันโรงแรมในประเทศไทย โดยรวมเป็นลำดับแรก รองลงไปได้แก่ ความเอาใจใส่ และความเชื่อถือได้ สมวงศ์ พงศ์สถาพร (2546, น. 36) กล่าวว่า ความสำคัญคุณภาพการบริการเมื่อลูกค้ารับรู้ภาพของการบริการและความพึงพอใจของลูกค้าผ่านงานบริการนั้น คุณภาพและความพึงพอใจของลูกค้าจึงเป็นความสนใจของนักการตลาดบริการทุกคนที่จะพยายามแสวงหาคำตอบจากลูกค้า เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบจากการแข่งขัน โรงแรมแสดงให้เห็นถึงการดูแลและห่วงใยลูกค้าเป็นอย่างดี ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร มีอัธยาศัยไมตรีต่อลูกค้า พนักงานมีความเอาใจใส่ต่อปัญหาและแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วจะสามารถสร้างความพึงพอใจได้ (ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยุธยา, 2557, น. 14) ระบุว่าการบริการที่ดีเลิศตรงกับความต้องการหรือเกินความต้องการของลูกค้าจนทำให้ลูกค้าเกิดความพอใจ และเกิดความจงรักภักดี ลูกค้า เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบจากการแข่งขัน โดยการเน้นบริการของตนให้กับลูกค้า ตรงคุณภาพและปรับปรุงบริการให้ลูกค้ามีความพึงพอใจ

4. ระดับความได้เปรียบทางการแข่งขันของโรงแรมสีเขียวในประเทศไทย

ด้านการเป็นผู้นำในตลาด พบว่าประเด็นเรื่องของต้นทุนพลังงานที่ต่ำกว่าโรงแรมทั่วๆไป สำหรับโรงแรมที่มีการกำหนดให้เป็นโรงแรมเพื่อสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกจะมีความได้เปรียบในประเด็นนี้ชัดเจน สุพานี สกฤษฏ์วานิช (2553, น. 47) กล่าวว่า การบรรลุข้อได้เปรียบทางด้านต้นทุนต่ำ (Cost Advantage) เป็นการบริหาร

จัดการในทุกด้าน มิใช่ในด้านต้นทุนการผลิตเท่านั้น การที่จะบรรลุข้อได้เปรียบในการแข่งขันเรื่องต้นทุนต่ำได้นั้น โดยทั่วไปกิจการจะต้องมีการบริหารและการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าคู่แข่งขัน (Superior Efficiency) สินค้าและบริการที่มีคุณภาพเหนือกว่า (Superior Innovation) การคิดค้นสินค้าให้ง่ายต่อการผลิต หรือพัฒนาปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ง่ายขึ้น หรือเป็นกระบวนการที่สั้นลงหรือวิจัยพัฒนาหาวัตถุดิบทดแทนที่มีราคาถูกลงได้ กิจการก็จะมีต้นทุนที่ต่ำลงได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่า โรงแรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจะมีการบริหารจัดการด้านพลังงานโดยลงทุนเรื่องอุปกรณ์ประหยัดพลังงานซึ่งในระยะยาวส่งผลให้ต้นทุนต่ำกว่าโรงแรมทั่วไป ในประเด็นด้านความแตกต่าง ต้องยอมรับว่า โรงแรมเพื่อสิ่งแวดล้อมสามารถสร้างความแตกต่างในด้านกายภาพ การรับรู้และความรู้สึกของผู้บริโภค โดยเฉพาะประเด็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านภาพลักษณ์ สอดคล้องกับ ธีระ ขุนแผ้ว (2560) ที่ว่าการสร้างคุณลักษณะของสินค้าและข้อเสนอด้านคุณค่าทำให้เอกลักษณ์เฉพาะตัวทำงานได้ผลดี จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือด้านสื่อสารทุกชนิดที่มีอยู่และทำให้เกิดการรู้จักตราขี่ห้อ ในด้านของการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ผลจากการวิจัยพบว่า ลูกค้ากลุ่มยุโรป อาทิ แถบสแกนดิเนเวียที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยจะจองโรงแรมผ่านนายหน้า (Agent) กลุ่มนี้จะเลือกโรงแรมที่ได้รับการรับรองในด้านสิ่งแวดล้อมก่อน เช่นเดียวกันกับนักท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีจะให้มูลค่าเพิ่มกับโรงแรมอนุรักษ์ สอดคล้องกับ ศุภณัฐ ชูชินปราการ (2549, น. 59) กล่าวว่า การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (Market Focus) คือ การมุ่งเน้นไปยังเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวอาจเป็นกลุ่มลูกค้าเฉพาะกลุ่มหรือเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เฉพาะเขตก็ได้ กลยุทธ์นี้จะอิงอยู่กับหลักการที่ว่าบริษัทจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มได้ดีกว่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าการมุ่งจับกลุ่มลูกค้าทั้งหมด เช่นเดียวกันกับ เสนาะ ติเยาว์ (2560) ที่ระบุว่า การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (Market Focus) เป็นการสร้างความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันอย่างหนึ่ง การมีขอบเขตที่แคบ (Narrowly defined) หรือเป็นส่วนตลาดขนาดเล็ก (Niche segment) จะเป็นพื้นฐานที่มีผลต่อความสามารถของบริษัทในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

(1) ปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการจัดการโรงแรมสีเขียวในประเทศไทยเพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผู้ประกอบการควรคำนึงถึง ราคาที่เหมาะสมไม่กำหนดราคาที่สูงกว่าโรงแรมโดยทั่วไป วางแผนการจัดซื้อที่ประหยัดและไม่กระทบสิ่งแวดล้อม จัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานได้ดี สื่อสารกับพนักงานและลูกค้าถึงนโยบายสีเขียวอย่างต่อเนื่อง และสร้างการตระหนักรู้และปรับทัศนคติแก่พนักงานทุกระดับในองค์กร

(2) ปัจจัยรองที่ผู้ประกอบการควรตระหนัก คือ การมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยเฉพาะการจ้างงานและนำวัตถุดิบในชุมชนเข้ามาสู่กระบวนการผลิตบริการ ผลิตภัณฑ์ในด้านของอาคารสถานที่ต้องมีเอกลักษณ์บ่งบอกความเป็นโรงแรมสีเขียว มีการประชาสัมพันธ์ทั้งในและนอกโรงแรม ทำเลที่ตั้งต้องสะดวกเข้าถึงง่าย และการบริการที่ได้มาตรฐานสามารถสร้างความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือกับลูกค้าได้

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของตัวแปรสมรรถนะการบริหารจัดการกับประสิทธิผลในการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นข้อสนเทศในการสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะการบริหารงานความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม

(2) ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการโรงแรมสีเขียวระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ อาทิ เช่น กลุ่มประเทศยุโรปซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ในประเทศ เพื่อให้มองเห็นตัวแปรที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค

8. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยประเภททุนบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2561

9. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2559. **เอกสารโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมประเภทโรงแรม (Green Hotel)**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

ขวัญฤดี โชติชนาทวีวงค์. 2555. **จัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม.** นนทบุรี : องค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.

ธัญปวีณ์ รัตน์พงศ์พร 2553. **แบบจำลองพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค.** วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยุธยา. 2557. **การตลาดบริการแนวคิดและกลยุทธ์. (ฉบับปรับปรุง).** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระ ขุนแผ้ว. 2560. **สัมมนาการตลาด**. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์2560. จาก http://www.e-leaning.tapee.ac.th.

ศุภณัฐ ชูชินปราการ. 2549. การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาด. **วารสารมการวิเคราะห์.** 10 (68) : 59-61. มิถุนายน 2549.

สันทนา อมรไชย. 2552. ผลิตภัณฑ์สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน. **วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ.** 57 (179) 29-36 ; มกราคม 2552.

สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2553. **ผลิตภัณฑ์สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Products)**. กรุงเทพฯ : กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สุนทรพจน์ ดำรงพานิช. 2555. **โปรแกรม Mplus กับการวิเคราะห์ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุพานี สกฤษฎ์วานิช. 2553. **การบริหารเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสนาะ ดิเยาว์. 2549. **ความได้เปรียบทางด้านต้นทุน.** สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2560. จาก http://www. dld.go.th.

Tatreviewmagazine. 2559. **แนวทางปฏิรูปประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2559. จาก www.tatreviewmagazine.com

Thansettakij. 2559. **รายได้ธุรกิจโรงแรม.** สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2559. จาก www.thansettakij.com.

Manaktola, K., Jauhari, V., 2007. Exploring consumer attitude and behaviour towards Green practices in the lodging industry in India. **International Journal of ContemporaryHospitality Management.** 19 (5), 364–377.

Parasuraman, A., Berry, L.L., & Zeithaml, V.A. 1985. A Conceptual Model of ServiceQuality and Its Implications for Future Research. **Journal of Marketing**, 49(1), 41-50.

Porter, M.E. 1990. **Competitive Strategy : Techniques for Analyzing Industries and Competitors**. New York : Free.

Yinixg (Lixa) Gao, Anna S. Mattila. 2014. Improving consumer satisfaction in green hotels : The roles of perceived warmth, perceived competence, and CSR motive. **International Journal of Hospitality Management** . 42,1-202 ; September 2014.

การวิเคราะห์ช่องว่างสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

A Competency Gaps Analysis of Front Office Manager of Hotel in Huahin District Prachuapkhirikhan Province based on the ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professional

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศาสน์ นิยม
ผู้ช่วยศาสตรจารย์ ดร.วันเพ็ญ ควรสมาน
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
E-mail: nprasat99@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มาตรฐานโรงแรมระดับ 3, 4 และ 5 ดาว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้จัดการแผนกต้อนรับ ขนาดตัวอย่าง จำนวน 86 ราย ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะที่ควรพัฒนาเร่งด่วนสูงสุด ได้แก่ 1) การตรวจสอบและประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ 2) ความสามารถวางแผนและจัดการอพยพแขกโรงแรมออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย 3) ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งการอ่านและการเขียนในระดับสูงได้เป็นอย่างดี และ 4) สามารถวางแผนบริหารและจัดการประชุมได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ช่องว่าง สมรรถนะผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรม

ABSTRACT

The purpose of this research analysis based on the ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professional (ACCSTP) of the front office managers of hotels in HuaHin district, Prachuapkhirikhan Province; classification of 3, 4 and 5 star hotel. The methodology of the research used quantitative methods. Survey was applied in this method; the sampling were 86 front office managers of hotels. The results of this research found that the most necessary competency development were 1) monitor and evaluate the effectiveness of training outcomes 2) plan and conduct an evacuation of premises 3) read and write English at an advanced level, and 4) plan, manage and conduct meeting.

KEYWORDS: Competency Gaps Analysis, Front Office Manager Hotel

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ลงนามข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement (MRA) on Tourism Professionals) เมื่อ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555) มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพสาขาการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน การเปิดเสรีอาเซียน ปลายปี พ.ศ. 2558 สมาชิกอาเซียนได้มีการจัดทำมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professionals: ACCSTP) ซึ่งเป็นกรอบสมรรถนะมาตรฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว โดย MRA บุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวอาเซียนครอบคลุมใน 2 สาขา คือ สาขาธุรกิจโรงแรม และสาขาธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่ง ACCSTP ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ระดับ ได้แก่ 1.สมรรถนะหลัก (Core Competencies) เป็นสมรรถนะร่วมของบุคลากรในแต่ละสาขาธุรกิจ 2.สมรรถนะทั่วไป (Generic Competencies) เป็นสมรรถนะร่วมของบุคลากรของแต่ละแผนกในสาขาธุรกิจ และ 3.สมรรถนะตามหน้าที่ (Functional Competencies) เป็นสมรรถนะเฉพาะตำแหน่งของแต่ละบุคคล (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

ในขณะที่ผลการวิจัยของโครงการศึกษากรอบความร่วมมือการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานไทยใน 32 ตำแหน่งภายใต้ข้อตกลงอาเซียน พบว่า สาขาการโรงแรมนั้นไม่ขาดแคลนแรงงานระดับปฏิบัติการ เนื่องจากโรงแรมสามารถรับพนักงานใหม่เข้ามาฝึกอบรมระยะสั้นและสามารถทำงานได้ แต่ปัญหาหลัก คือ การขาดแคลนแรงงานในระดับบุคลากรระดับกลาง (Supervisor) ซึ่งต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสูง สามารถบริหารงานในสายงานตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้บริหารระดับกลางจะพิจารณาประสบการณ์และความสามารถเป็นหลัก สามารถรับผิดชอบงานบริหารได้ดี ทำให้ปัจจุบันขาดแคลนและหาบุคลากรทดแทนในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางได้ยากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2553)

ในปี พ.ศ. 2560 นักท่องเที่ยวได้มาเยี่ยมเยือนอำเภอหัวหินกว่า 1.3 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 18 จากปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) อันจะส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของอุปทานของจำนวนห้องพักในอำเภอหัวหินตามไปด้วย แสดงให้เห็นว่าธุรกิจโรงแรมในอำเภอหัวหินก็จะมีอุปสงค์ต่อผู้จัดการแผนกต้อนรับสูงขึ้น อาจก่อให้เกิดการขาดแคลนผู้บริหารระดับกลางของธุรกิจโรงแรม ดังนั้นภาคธุรกิจจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาสมรรถนะบุคลากรข้างต้นเพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคต โดยภาคธุรกิจสามารถใช้กรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วน จึงควรศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ช่องว่างสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มาตรฐานโรงแรมระดับ 3, 4 และ 5 ดาว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ช่วงทศวรรษ 1970 David McCellland ได้ให้ความหมายของ สมรรถนะ คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ ถัดมาปี ค.ศ. 1993 Lyle M. Spencer และ Signe M. Spencer ได้เสนอองค์ประกอบของสมรรถนะเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1.ความรู้ 2.ทักษะ และ 3.คุณลักษณะ ซึ่งคุณลักษณะประกอบด้วย แนวคิดของตนเอง บุคลิกลักษณะประจำตัว และแรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Oshins, 2002) ในขณะที่กรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ACCSTP) ประกอบด้วย 1. สมรรถนะหลัก 2. สมรรถนะทั่วไป และ 3. สมรรถนะตามหน้าที่

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ โดยการผสานแนวคิดตัวแบบสมรรถนะเข้ากับมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะตามความต้องการและสภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับในบริบทของธุรกิจโรงแรมในอำเภอหัวหิน สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

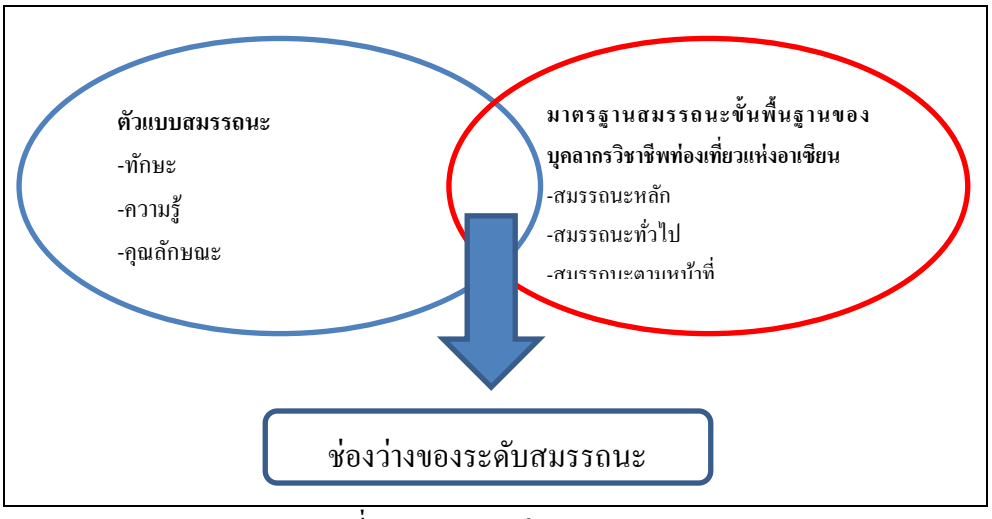

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ

4.2 ประชากรและตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ **ประชากรการวิจัย** ได้แก่ ผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มาตรฐานโรงแรมระดับ 3, 4 และ 5 ดาว จากรายงานข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระบุว่า มีโรงแรม จำนวน 118 โรงแรม (เทศบาลเมืองหัวหิน, 2560) ดังนั้นจึงควรมีผู้จัดการโรงแรมแผนกต้อนรับ จำนวน 118 คน **กลุ่มตัวอย่าง**ได้แก่ ผู้จัดการแผนกต้อนรับในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็นอย่างง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ Krejcie และ Morgan (1970) ขนาดตัวอย่าง จำนวน 92 คน

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา สมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะทั่วไป และ3) สมรรถนะตามหน้าที่

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยใช้วิธีวิทยาเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม Rating Scales แบบ Likert's Scales 3 ระดับคำถาม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เพื่อสอบถามความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะและระดับสมรรถนะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนของผู้จัดการแผนกต้อนรับ เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ (Competencies Gap : CG) ทั้งสมรรถนะหลัก สมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะตามหน้าที่ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบประเมินสมรรถนะหลัก ส่วนที่ 3 แบบประเมินสมรรถนะทั่วไป และส่วนที่ 4 แบบประเมินสมรรถนะตามหน้าที่

สำหรับเกณฑ์ในการวัดตัวแปรของข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก สมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะตามหน้าที่ของผู้จัดการแผนกต้อนรับ ในส่วนที่ 2-4 ใช้มาตรวัดระดับความถี่แบบ Likert Scales ประเมินค่าแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมาย ดังนี้

การแสดงสมรรถนะในปัจจุบัน	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ย
ระดับ 3	มีการปฏิบัติเป็นประจำ (สูง)	2.34-3.00
ระดับ 2	มีการปฏิบัติปานกลาง	1.67-2.33
ระดับ 1	มีการปฏิบัติเป็นครั้งคราว	1.00-1.66
สมรรถนะที่คาดหวังในอนาคต		
ระดับ 3	ต้องการพัฒนาในระดับมาก (สูง)	2.34-3.00
ระดับ 2	ต้องการพัฒนาในระดับปานกลาง	1.67-2.33
ระดับ 1	ต้องการพัฒนาในระดับน้อย	1.00-1.66

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล **การทดสอบความตรง** ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการโรงแรมจำนวน 3 ท่าน พิจารณาแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความตรงของข้อคำถามแต่ละข้อ **การทดสอบความเชื่อมั่น** ใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบสอบถามในแต่ละข้อคำถามก่อนการเก็บข้อมูลจำนวน 30 ชุด ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าต้องอยู่ในช่วง 0.71-1.00 ซึ่งเป็นระดับที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นระดับสูงในการอธิบายรูปแบบความแปรปรวนของข้อมูล (เกียรติสุดาศรีสุข, 2552) โดยผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0.71 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือนักวิจัยที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง หัวหิน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นผู้แจกและเก็บคืนแบบสอบถาม ด้วยการส่งแบบสอบถามโดยตรงไปยังโรงแรมในอำเภอหัวหิน มีผู้ตอบแบบสอบถามและส่งคืน จำนวน 86 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.5 ของขนาดตัวอย่าง

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis)

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 คุณลักษณะสำคัญของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 86 ฉบับ รายละเอียดสำคัญดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 67 คน (ร้อยละ 77.9) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 39 คน (ร้อยละ 45.3) สัญชาติไทย จำนวน 85 คน (ร้อยละ 98.8) รายได้น้อยกว่า 45,000 บาทต่อเดือน จำนวน 67 คน (ร้อยละ 77.9) ตำแหน่งปัจจุบัน มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ รองผู้จัดการแผนกต้อนรับ จำนวน 37 คน (ร้อยละ 43.0) และผู้จัดการแผนกต้อนรับ จำนวน 36 คน (ร้อยละ 41.9) ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน 6-10 ปี จำนวน 34 คน (ร้อยละ 39.5) และปฏิบัติหน้าที่ในโรงแรม ระดับ 3 ดาว จำนวน 49 คน (ร้อยละ 57.0) ระดับ 4 ดาว จำนวน 26 คน (ร้อยละ 30.2) และระดับ 5 ดาว จำนวน 11 คน (ร้อยละ 12.8)

ตารางที่ 1 คะแนนค่าปัจจุบัน ค่าคาดหวัง และช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะของสมรรถนะหลักของผู้จัดการแผนกต้อนรับ ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

ข้อที่	สมรรถนะหลักของผู้จัดการแผนกต้อนรับ	ระดับสมรรถนะในปัจจุบัน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ระดับสมรรถนะที่ค่าคาดหวัง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ	ลำดับ
1.1	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	2.52	0.57	สูง	2.71	0.57	สูง	0.19	4
1.2	สามารถทำงานในสภาพสังคม และวัฒนธรรมได้อย่างหลากหลาย	2.41	0.60	สูง	2.69	0.56	สูง	0.28	3
1.3	สามารถปฏิบัติงานตามสุขอนามัยในที่ทำงานได้อย่างปลอดภัย	2.55	0.57	สูง	2.70	0.58	สูง	0.15	5
1.4	สามารถปฏิบัติงานด้านสุขลักษณะในที่ทำงานได้ตามระเบียบปฏิบัติ	2.45	0.57	สูง	2.74	0.54	สูง	0.29	2
1.5	มีการพัฒนาความรู้ในธุรกิจโรงแรมอย่างต่อเนื่อง	2.38	0.54	สูง	2.84	0.46	สูง	0.45	1

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสมรรถนะด้วยการวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ (Competencies Gap : CG) ของความคาดหวังและระดับสมรรถนะในปัจจุบัน (ผลต่างของคะแนนความคาดหวังลบด้วยคะแนนในปัจจุบันของสมรรถนะ) ที่ผู้จัดการแผนกต้อนรับได้ประเมินมา พบว่า สมรรถนะหลักที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสูงสุดสามลำดับแรก (เรียงตามขนาดของช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ) ได้แก่ มีการพัฒนาความรู้ในธุรกิจโรงแรมอย่างต่อเนื่อง (CG = 0.45) สามารถปฏิบัติงานด้านสุขลักษณะในที่ทำงานได้ตามระเบียบปฏิบัติ (0.29) สามารถทำงานในสภาพสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างหลากหลาย (0.28) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สามารถปฏิบัติงานตามสุขอนามัยในที่ทำงานได้อย่างปลอดภัย (0.15)

ตารางที่ 2 คะแนนค่าปัจจุบัน ค่าคาดหวัง และช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะของสมรรถนะทั่วไปของผู้จัดการแผนกต้อนรับ

ข้อที่	สมรรถนะทั่วไปของผู้จัดการแผนกต้อนรับ	ระดับสมรรถนะในปัจจุบัน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ระดับสมรรถนะที่ค่าคาดหวัง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ	ลำดับ
2.1	สามารถสื่อสารทางโทรศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.34	0.59	สูง	2.72	0.59	สูง	0.38	2
2.2	สามารถแนะนำการให้บริการสินค้า และกล่าวการต้อนรับได้อย่างเหมาะสม	2.50	0.59	สูง	2.70	0.60	สูง	0.20	8
2.3	สามารถทำงานเกี่ยวงานธุรการทั่วไปได้อย่างถูกต้อง	2.44	0.52	สูง	2.65	0.63	สูง	0.21	6
2.4	สามารถใช้เครื่องมือทางธุรกิจและเทคโนโลยีทั่วไปได้อย่างถูกต้อง	2.51	0.53	สูง	2.65	0.63	สูง	0.14	9
2.5	สามารถใช้และค้นหาข้อมูลต่างๆ ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.49	0.59	สูง	2.70	0.60	สูง	0.21	6
2.6	สามารถแสวงหาความรู้ให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	2.43	0.58	สูง	2.74	0.56	สูง	0.31	5
2.7	สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม	2.30	0.60	ปานกลาง	2.69	0.56	สูง	0.38	2
2.8	สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อตอบคำถามทั่วไปได้อย่างถูกต้อง	2.38	0.62	สูง	2.76	0.57	สูง	0.37	4
2.9	สามารถปฏิบัติงานด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง	2.15	0.58	ปานกลาง	2.73	0.56	สูง	0.58	1

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสมรรถนะด้วยการวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะทั่วไปที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ สามารถปฏิบัติงานด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง (CG = 0.58) สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม (0.38) สามารถสื่อสารทางโทรศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (0.38) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สามารถใช้เครื่องมือทางธุรกิจและเทคโนโลยีทั่วไปได้อย่างถูกต้อง (0.14)

ตารางที่ 3 คะแนนค่าปัจจุบัน ค่าคาดหวัง และช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะของสมรรถนะตามหน้าที่ของผู้จัดการแผนกต้อนรับ

ข้อที่	สมรรถนะตามหน้าที่ของผู้จัดการแผนกต้อนรับ	ระดับสมรรถนะในปัจจุบัน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ระดับสมรรถนะที่ค่าคาดหวัง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ	ลำดับ
3.1	จัดให้มีและรักษาความปลอดภัยในที่ทำงานได้อย่างเหมาะสม	2.41	0.60	สูง	2.63	0.61	สูง	0.22	15
3.2	สามารถบริหารจัดการการบริการแขกที่มาพักได้อย่างมีคุณภาพ	2.58	0.58	สูง	2.63	0.61	สูง	0.05	20
3.3	สามารถเตรียมและตรวจสอบงบประมาณการประกอบการได้อย่างถูกต้อง	2.29	0.63	ปานกลาง	2.64	0.51	สูง	0.35	9
3.4	สามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายภายใต้งบประมาณตามที่กำหนด	2.31	0.60	ปานกลาง	2.63	0.61	สูง	0.31	10
3.5	สามารถบริหารการจัดซื้อสินค้าคงคลังและตรวจสอบรายการสินค้าได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ	2.30	0.55	ปานกลาง	2.62	0.60	สูง	0.31	10
3.6	สามารถดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เงื่อนไขของกฎหมาย	2.53	0.55	สูง	2.65	0.61	สูง	0.12	19
3.7	สามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสม	2.42	0.54	สูง	2.62	0.62	สูง	0.20	17
3.8	สามารถควบคุมและบริหารความสัมพันธ์บนความหลากหลายในสถานที่ทำงานได้อย่างเหมาะสม	2.42	0.58	สูง	2.66	0.61	สูง	0.24	13
3.9	สามารถจัดการให้มีการใช้ทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.44	0.54	สูง	2.65	0.61	สูง	0.21	16
3.10	สามารถสรรหาและคัดเลือกพนักงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน	2.38	0.58	สูง	2.66	0.59	สูง	0.28	12
3.11	สามารถตรวจสอบมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานได้อย่างถูกต้อง	2.41	0.56	สูง	2.64	0.59	สูง	0.23	14
3.12	สามารถจัดทำขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานได้อย่างถูกต้อง	2.49	0.57	สูง	2.69	0.58	สูง	0.20	17
3.13	สามารถจัดเตรียมและฝึกอบรมพนักงานได้อย่างเหมาะสม	2.31	0.58	ปานกลาง	2.72	0.57	สูง	0.41	6
3.14	จัดให้มีการฝึกอบรมกลุ่มย่อยให้พนักงานอย่างสม่ำเสมอ	2.31	0.64	ปานกลาง	2.69	0.56	สูง	0.37	7
3.15	มีการตรวจสอบและประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ	2.10	0.55	ปานกลาง	2.73	0.58	สูง	0.63	1
3.16	สามารถวางแผนบริหารและจัดการประชุมได้อย่างเหมาะสม	2.21	0.53	ปานกลาง	2.73	0.50	สูง	0.52	4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถนะตามหน้าที่ของผู้จัดการแผนกต้อนรับ	ระดับสมรรถนะในปัจจุบัน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ระดับสมรรถนะที่ค่าคาดหวัง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ	ลำดับ
3.17	สามารถรักษามาตรฐานและข้อมูลทางการเงินได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ	2.35	0.53	สูง	2.72	0.55	สูง	0.37	7
3.18	สามารถวางแผนและจัดการอพยพแขกโรงแรมออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย	2.19	0.60	ปานกลาง	2.74	0.56	สูง	0.56	2
3.19	สามารถวางแผนและจัดระบบและระเบียบปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	2.30	0.53	ปานกลาง	2.73	0.58	สูง	0.43	5
3.20	สามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งการอ่านและการเขียนในระดับสูงได้เป็นอย่างดี	2.21	0.56	ปานกลาง	2.74	0.60	สูง	0.53	3

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสมรรถนะด้วยการวิเคราะห์ช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะตามหน้าที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ มีการตรวจสอบและประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ (CG = 0.63) สามารถวางแผนและจัดการอพยพแขกโรงแรมออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย (0.56) สามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งการอ่านและการเขียนในระดับสูงได้เป็นอย่างดี (0.53) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สามารถบริหารจัดการการบริการแขกที่มาพักได้อย่างมีคุณภาพ (0.05)

ตารางที่ 4 คะแนนช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับ จำแนกตามมาตรฐานดาว

ลำดับที่	สมรรถนะ	ภาพรวม	ลำดับ	3 ดาว	ลำดับ	4 ดาว	ลำดับ	5 ดาว	ลำดับ
3.15	มีการตรวจสอบและประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ	0.63	1	0.71	1	0.69	1	0.09	3
2.9	สามารถปฏิบัติงานด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง	0.58	2	0.63	4	0.58	3	0.36	1
3.18	สามารถวางแผนและจัดการอพยพแขกโรงแรมออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย	0.56	3	0.65	3	0.50	5	0.27	2
3.20	สามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งการอ่านและการเขียนในระดับสูงได้เป็นอย่างดี	0.53	4	0.69	2	0.62	2	-0.36	5
3.16	สามารถวางแผนบริหารและจัดการประชุมได้อย่างเหมาะสม	0.52	5	0.61	5	0.58	3	0.00	4

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำสมรรถนะทั้งสามประเภท ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะตามหน้าที่ มาเรียงลำดับตามขนาดของช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า ในภาพรวมสมรรถนะที่มีค่าคะแนนช่องว่างในการพัฒนาสูงที่สุดห้าลำดับแรก ได้แก่ 1.มีการตรวจสอบและประเมิน

ประสิทธิผลของการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ (CG = 0.63) 2.สามารถปฏิบัติงานด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง (0.58) 3.สามารถวางแผนและจัดการอพยพแขกโรงแรมออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย (0.56) 4. สามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งการอ่านและการเขียนในระดับสูงได้เป็นอย่างดี (0.53) และ 5.สามารถวางแผนบริหารและจัดการประชุมได้อย่างเหมาะสม (0.52)

ทั้งนี้ เมื่อจำแนกขนาดของช่องว่างการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานโรงแรมระดับดาวแล้ว พบว่า โรงแรมมาตรฐานระดับ 3 ดาว และ 4 ดาว ผู้จัดการแผนกต้อนรับมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะสอดคล้องกับภาพรวม มีแต่เพียงสมรรถนะด้านความสามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งการอ่านและการเขียนในระดับสูงได้เป็นอย่างดีที่มีความต้องการพัฒนาสูงขึ้นมาก ซึ่งแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดกับความเห็นของผู้จัดการแผนกต้อนรับ มาตรฐานระดับ 5 ดาว ที่ไม่มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านนี้เลย

6. อภิปรายผล

ผลการศึกษาช่องว่างการพัฒนาสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรม มาตรฐานโรงแรมระดับ 3, 4 และ 5 ดาว พบว่า สมรรถนะที่สำคัญที่สุดของการวิจัยตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน คือ สมรรถนะตามหน้าที่ของผู้จัดการแผนกต้อนรับเป็นส่วนใหญ่ สะท้อนทัศนคติของผู้จัดการแผนกต้อนรับที่เห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสมรรถนะการทำงานที่ต้องสอดคล้องกับสมรรถนะตามหน้าที่เป็นหลักมากกว่าที่จะให้ความสำคัญต่อสมรรถนะหลัก หรือสมรรถนะทั่วไป เนื่องจากสมรรถนะตามหน้าที่สามารถช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในสายอาชีพของตนเองเป็นสำคัญ หรือทำให้ตนเองสามารถบรรลุเป้าหมายของอาชีพได้ ซึ่งสมรรถนะตามหน้าที่ดังกล่าว คือ การตรวจสอบและประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ สามารถวางแผนและจัดการอพยพแขกโรงแรมออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย สามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้งการอ่านและการเขียนในระดับสูงได้เป็นอย่างดี และสามารถวางแผนบริหารและจัดการประชุมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kong, Cheung, และ Song (2012) ที่พบว่า ผู้จัดการแผนกของโรงแรมแต่ละคนมีความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อความเป็นมืออาชีพในการทำงาน โดยการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องในการทำงานที่ตนรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายในอาชีพของตนเอง รวมถึงงานวิจัยของ Bharwani และ Talib (2017) ที่พบว่า การพัฒนาสมรรถนะตามหน้าที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาภาวะผู้นำได้อย่างยั่งยืนในธุรกิจโรงแรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jeou-Shyan, Hsuan, Chih-Hsing, Lin, และ Chang-Yen (2011) ที่พบว่า สมรรถนะตามหน้าที่ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดการทางการเงิน การตลาดและธุรกิจ การจัดการภาคสนาม ทรัพยากรบุคคล และสารสนเทศ จะช่วยทำให้ผลประกอบการของโรงแรมสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงแรมมาตรฐาน ระดับ 3 ดาว และ 4 ดาว ส่วนใหญ่ความต้องการพัฒนาสมรรถนะสอดคล้องกับในระดับภาพรวม แต่ค่อนข้างมีความแตกต่างจากความต้องการพัฒนาสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงแรมมาตรฐานระดับ 5 ดาว ซึ่งอาจเป็นผลของสภาพแวดล้อมของธุรกิจที่ต่างกัน รวมทั้งโรงแรมมาตรฐานระดับ 5 ดาว ส่วนใหญ่เป็นโรงแรมเครือต่างชาติ (ศันสนีย์ สีพิมขัด, 2556)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรมตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน มีความสอดคล้องกับสภาพจริงในการทำงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรประเมินสมรรถนะของผู้จัดการแผนกต้อนรับ โดยจำแนกออกตามมาตรฐานโรงแรมระดับดาว รายจังหวัด หรือรายภาค เพื่อจัดลำดับความเร่งด่วนในการพัฒนา โดยยึดตามแนวทางมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน หรือมาตรฐานสากลที่สูงกว่า เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณโดยสามารถมีความร่วมมือกับสมาคมโรงแรมไทย เพื่อเป็นหน่วยงานร่วมพัฒนาด้วยการจัดหาผู้จัดการแผนกต้อนรับที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีเยี่ยม มาทำหน้าที่เป็นวิทยากรหรือพี่เลี้ยงในการพัฒนาสมรรถนะผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรมที่สนใจ

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรนำสมรรถนะที่ค้นพบจากการวิจัยนี้ ได้แก่ การตรวจสอบและการประเมินประสิทธิผลการฝึกอบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การอพยพแขกโรงแรม และการใช้ภาษาอังกฤษในระดับสูง ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ผู้จัดการแผนกต้อนรับมีความต้องการพัฒนามากตามลำดับ โดยผู้วิจัยควรทำการออกแบบ พัฒนา และทดลองใช้หลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวให้สอดคล้องสภาพจริงในการทำงาน ซึ่งตรงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้จัดการแผนกต้อนรับของโรงแรมที่มีมาตรฐานโรงแรมระดับ 3, 4 หรือ 5 ดาว เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมให้แก่ผู้จัดการแผนกต้อนรับโดยทั่วไป

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสวนดุสิต สำหรับทุนอุดหนุนการวิจัย

9. เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. 2561. **งานมาตรฐานบุคลากรด้านการท่องเที่ยว**. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2561 จาก http://www.tourism.go.th

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2561. **สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2560 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด)**. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2561 จาก https://www.mots.go.th

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2555. **ข้อตกลงร่วมว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียน 32 ตำแหน่งงาน**. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2561 จาก http://www.senate.go.th

เกียรติสุดา ศรีสุข.2552. **ระเบียบวิธีวิจัย.** เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช่าง.

เทศบาลเมืองหัวหิน. 2560. **สภาพทางเศรษฐกิจ เทศบาลเมืองหัวหิน.** สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2560 จาก http://www.huahin.go.th

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2553. **โครงการศึกษากรอบความร่วมมือการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานไทยใน 32 ตำแหน่งงานภายใต้ข้อตกลงอาเซียน**. กองยุทธศาสตร์และเครือข่ายพัฒนาฝีมือแรงงานกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกระทรวงแรงงาน.

ศันสนีย์ สีพิมขัด. 2556. **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของโรงแรมเครือต่างชาติระดับ 4-5 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

Bharwani, S. & Talib, P. 2017. Competencies of hotel general managers: a conceptual framework. **International Journal of Contemporary Hospitality Management.** 29(1). 393-418.

Jeou-Shyan, H., Hsuan, H., Chih-Hsing, L, Lin, L., & Chang-Yen, T. 2011. Competency analysis of top managers in the Taiwanese hotel industry. **International Journal of Hospitality Management**. 30(4). 1044-1054.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. 1970. Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3): 607-610.

Kong, H., Cheung, C., & Song, H. 2012. Determinants and outcome of career competencies: Perspectives of hotel managers in China. **International Journal of Hospitality Management**. 31(3). 712-719.

Oshins, M. L. 2002. **Identifying a competency model for hotel managers**. Dissertation. School of Education. Boston University.

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศกับสายการบินในยุค 4.0

Satisfaction of Air Freight Users with Airlines in the 4.0 Era.

ภีรดา ประดิษฐพงษ์

วิทยาลัยการบินและคมนาคม มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: Prerada.pr@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศกับสายการบินในยุค 4.0 มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใช้บริการการในอดีต กล่าวคือ ยุค 1.0 จนถึง ยุค 3.0 ผู้ใช้บริการและผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายรับข้อเสนอ โดยจะคอยรับสินค้าหรือบริการจากผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการ แต่ในปัจจุบัน ผู้ใช้บริการและผู้บริโภคยุค 4.0 จะมีแนวผู้คิดที่จะเป็นผู้ร่วมสร้างและเสนอความคิดของตัวเองในลักษณะของ Co-creation

ดังนั้น การทำให้ผู้ใช้บริการและผู้บริโภคยุคใหม่เกิดความพึ่งพอใจต่อการให้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ โดยผู้ประกอบการต้องมีการบริหารความสัมพันธ์และสร้างอรรถประโยชน์เพื่อให้ผู้ใช้บริการเห็นคุณค่า (Value Added) ในบริการที่ได้รับมีความแตกต่างจากสายการบินคู่แข่งขันอื่นๆที่อยู่ในตลาด

คำสำคัญ: ผู้ใช้บริการยุค 4.0, ความพึ่งพอใจ, การขนส่งสินค้าทางอากาศ

ABSTRACT

There is the Satisfaction change of Air Freight Users with Airlines in the 4.0 era. Users in the past, from 1.0 era to 3.0 era, most of them , the consumers would accept the offers by receiving goods or services from the manufacturer or service provider. On the other hand, nowadays, users and consumers of the 4.0 era will have the idea to co-create and present their own ideas in terms of co-creation.

Users and consumers in the new era are satisfied with the air freight airlines services and air cargo operators. Entrepreneurs have to manage their relationships and make benefit for value-added in the services, which differs from other competitors in the industry.

KEYWORDS: Users of the 4.0 era, Satisfaction, Air freight

1. บทนำ

เพื่อที่จะทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุค "Thailand 4.0" รัฐบาลได้คาดหวังให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน และการคมนาคมขนส่ง อีกทั้งการวางระบบโครงข่ายทางด้านเทคโนโลยีของรัฐบาล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศในยุค 4.0

แนวโน้มของการย้ายฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลผลักดันโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นการลงทุนขนาดใหญ่ของรัฐบาล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ทั้งในส่วนของทางบก เรือ และอากาศ

อีกทั้งลักษณะของผู้ใช้บริการมีความเปลี่ยนแปลงไปจากยุคเก่า กล่าวคือ แนวคิดการตลาดยุค 1.0 จนถึงยุค 3.0 ผู้ใช้บริการและผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายรับข้อเสนอ ซึ่งจะคอยรับสินค้าหรือบริการจากผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการ แต่ในปัจจุบัน ผู้ใช้บริการและผู้บริโภคจะเป็นผู้คิด ผู้ร่วมสร้างและเสนอความคิดของตัวเองในลักษณะของ Co-creation

ดังนั้น การทำให้ผู้ใช้บริการและผู้บริโภคยุคใหม่เกิดความพึ่งพอใจต่อการให้บริการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางอากาศ ผู้ประกอบการจึงต้องมีการบริหารความสัมพันธ์และสร้างอรรถประโยชน์เพื่อให้ผู้ใช้บริการเห็นคุณค่า (Value Added) ในการบริการที่ได้รับมีความแต่ต่างจากคู่แข่งขันอื่นๆที่อยู่ในตลาด

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจสถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของบริษัทของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าในประเทศไทย
2. เพื่อสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินของผู้ประกอบการขนส่งสินค้า

3. การขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน Thailand 4.0

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้การติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถทำได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันกลุ่มผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าทางอากาศ จึงมีความสนใจที่สืบค้นหาข้อมูลการให้บริการของสายการบินในอดีตมาประกอบการตัดสินใจ ส่งผลให้พฤติกรรมการใช้บริการเปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษาพิมพ์เขียวการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน Thailand 4.0 ของกองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม ทำให้ทราบว่านโยบาลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของรัฐบาลในยุค Thailand 4.0 มีแนวคิดดังนี้

1. รูปแบบสินค้า : ต้องการเปลี่ยนสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม

2. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ : ในอดีตประเทศไทยมีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยภาคอุตสหกรรม แต่ในปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบาลที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยเทคโนโลยี

3. อุตสาหกรรมในประเทศ : แต่เดิมจะให้ความสำคัญในภาคการผลิตสินค้า แต่ในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนไปสู่ภาคบริการมากยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงปัจจัยทั้ง 3 ด้านทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลมีความต้องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปสู่ Value – Based Economy หรือ การพัฒนาเศรษฐกิจให้ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายของนโยบาย Thailand 4.0 ประกอบด้วย

1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture & Bio-Tech) เป็นการสร้างธุรกิจหรือเทคโนโลยีใหม่ (New Startups) ในด้านเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร เป็นต้น

2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness & Bio-Med) ยกตัวอย่าง เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีสุขภาพ เทคโนโลยีการแพทย์ สปา เป็นต้น

3. กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotices & Mechatronics) เช่น เทคโนโลยีหุ่นยนต์ เป็นต้น

4. กลุ่มดิจิตอล เทคโนโลยีอินเตอร์เน็ตที่เชื่อมต่อการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, Internet of Things, Artificial Intelligence & Embedded Technology) เช่น เทคโนโลยีด้านการเงิน อุปกรณ์เชื่อมต่อออนไลน์โดยไม่ต้องใช้คน เทคโนโลยีการศึกษา E-Marketplace E-Commerce เป็นต้น

5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture & High Value Services) เช่น เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ เป็นต้น

นอกจากนั้นการวิเคราะห์ของศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้กล่าวว่า การพัฒนาผู้ประกอบการของส่งสินค้าและสายการบินในประเทศไทยให้เป็น Smart Logistics สามารถเพิ่มมูลค่าในการให้บริการ ซึ่งสามารถทำให้ได้เปรียบในการแข่งขันได้

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้พัฒนาเป็นตลาด E-Commerce ที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากประเทศจีนและอินเดีย (ธนาคารกรุงเทพ เอสเอ็มอี, 2561) ประกอบกับความพร้อมในด้านต่างๆ ที่รัฐบาลให้การส่งเสริมและสนับสนุนเขตพัฒนาพื้นที่ ซึ่งต่อยอดมาจากความสำเร็จแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard รวมถึงการสนับสนุนในการพัฒนาเทคโนโลยีให้เป็น Smart Logistics โดยสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจโลจิสติกส์ของประเทศไทย

<u>ทิศทางการเจริญเติบโตของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย</u>

ธุรกิจโลจิสติกส์	**2560**		**2561**	
	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)
ธุรกิจขนส่งทางบก	137,700	6.2	145,100 - 147,300	5.3 – 7.0
ธุรกิจคลังสินค้า	71,700	6.2	75,500 – 76,700	5.3 – 7.0
ธุรกิจรับจัดส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Freight Forwarder)	57,700	1.6	58,000 -85,900	0.5 – 2.1
ธุรกิจไปรษณียภัณฑ์และรับส่งสินค้า	28,100	8.7	30,800 – 31,300	9.6 – 11.3

หมายเหตุ : มูลค่าธุรกิจโลจิสติกส์คำนวนภายใต้กรอบแนวคิดรายได้ประชาติของประเทศไทย
ที่มา : ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560

จากตารางทิศทางการเจริญเติบโตของธุรกิจจิสติกส์ในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า ในปีพ.ศ. 2561 คาดการณ์ว่าจะมีการขยายตัวของธุรกิจไปรษณียภัณฑ์และรับส่งสินค้าร้อยละ 9.6 – 11.3 เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเติบโตของธุรกิจ E-Commerce อีกทั้งกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ได้เข้ามามีบทบาทต่อภาคธุรกิจ เริ่มตั้งแต่การวางแผน การควบคุมการไหลของสินค้าและบริการ การขนส่งสินค้า การส่งข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มลูกค้า ดังนั้นกระบวนการจัดการโลจิสติกส์ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) จำเป็นต้องสร้างพันธมิตรกับผู้ให้บริการขนาดใหญ่ พัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ พัฒนาระบบธุรกิจสู่มาตรฐานสากล และใช้ประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยี เพื่อเป็นการลดต้นทุน เพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การพัฒนาภาคธุรกิจการขนส่งสินค้าให้เป็น Smart Logistics ยกตัวอย่างเช่น การให้บริการแบบ One Stop Service การนำระบบ Globe Positioning System : GPS เข้ามาติดตามและระบุตำแหน่งรถขนส่งที่

ใช้ในการขนส่งสินค้า การใช้ระบบ Radio Frequency Identification : RFID ในการติดตามสินค้า เนื่องจากความสามารถของ RFID ในการอ่านข้อมูลของฉลากสินค้าได้โดยที่ไม่ต้องมีการสัมผัส อ่านค่าได้แม่นยำ แม้ในสภาพที่ทัศนวิสัยไม่ดี การนำโดรนหรือหุ่นยนต์ในกระบวนการโลจิสติกส์ ถือเป็นการใช้เทคโนโลยี Artificial Intelligence : AI เพื่อเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันทางธุรกิจ และสร้างขีดความสามารถ ให้สามารถมีศักยภาพการเพื่อตอบโจทย์ของผู้บริโภคและผู้ใช้บริการในอนาคต ที่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ พฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้ใช้บริการเป็นแบบ Smart people **ที่**ต้องการความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น

4. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจถือเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากบุคคลได้กระทำตามความต้องการที่มุ่งประสงค์เอาไว้ เป็นการตอบสนองต่อแรงรูงใจที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงมีผู้ให้คำนิยามของคำว่า “ความพึงพอใจ” ไว้ดังนี้

คอตเลอร์ (Kotler, 2000) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจถือเป็นความรู้สึกของบุคคลอย่างหนึ่ง ซึ่งระดับความพึงพอใจเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่ผู้รับบริการได้รับบริการจริงกับความคาดหวังที่จะได้รับบริการ ดังนั้น ระดับความพึงพอใจจึงถือเป็นปัจจัยของความแตกต่างระหว่างการบริการที่ผู้รับบริการได้รับบริการจริงกับความค่าหวังที่จะได้รับบริการ ดังนั้น เมื่อบุคคลได้รับการบริการที่ต่ำกว่าหรือแย่กว่าความคาดหวัง จึงทำให้บุคคลนั้นเกิดความไม่พึงพอใจ (Dissatisfaction) แต่ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลได้รับการบริการตรงตามที่คาดหวัง หรือได้รับการบริการที่ดีกว่าความคาดหวังก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยจะส่งผลให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้บริการซ้ำ และจะประชาสัมพันธ์ให้กับสินค้าและบริการที่ตนได้รับไปในทางที่ดี

ความพึงพอใจ (gratification) ตามความหมายของพจนานุกรมทางด้านพฤติกรรม ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความรู้สึกที่ดีมีความสุข เมื่อคนเราได้รับผลสาเร็จ ตามความมุ่งหมาย (goals) ความต้องการ (need) หรือแรงจูงใจ (motivation) (Wolman, 1973)

ราชบัณฑิตสถาน (2546) ได้กล่าวถึง ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ ดังนี้ คำว่า “พึง” เป็นคำกริยาหมายความว่า ยอมตาม เช่น พึงใจ ส่วนคำว่า “พอใจ” หมายถึง สมชอบ ชอบใจ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อการบริการที่ได้รับ ซึ่งกล่าวได้ว่าความพึงพอใจของแต่ละบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา และสภาพแวดล้อม ดังนั้น ผู้บริการสายการบินที่ให้การบริการขนส่งสินค้าทางอากาศจึงจำเป็นต้องมีการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้และดำเนินกลยุทธให้สอดคล้องกลับความต้องการของผู้ใช้บริการ

5. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับอรรถประโยชน์ของการขนส่ง

อรรถประโยชน์ของการขนส่ง เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ ทั้งผู้ส่งออกและผู้นำเข้า ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนองค์ประกอบของอุปสงค์การขนส่ง ในเรื่องระยะเวลาในการขนส่ง

(Transit time) ความแน่นอน (Reliability) และ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งผลิตและตลาด (Accessibility) (Kenneth, 2010)

การขนส่งถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะอำนวยประโยชน์ต่อระบบการผลิตและตลาด ผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ให้บริการ จะดำเนินการผลิตสินค้าที่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการมีความต้องการ อีกทั้งพยายามที่จะสร้างอรรถประโยชน์ (Utility) ขึ้นในตัวสินค้า เมื่อสินค้าจะมีค่า ก็จะสามารถขายในสถานที่และเวลาที่มีความต้องการ อรรถประโยชน์ของสินค้าที่เกิดจากการขนส่ง สามารถจำแนกได้ 3 ประเภทได้แก่ อรรถประโยชน์ด้านเวลา (Time utility) อรรถประโยชน์ด้านสถานที่ (Place utility) อรรถประโยชน์ด้านปริมาณ (Quantity utility)

5.1 อรรถประโยชน์ด้านเวลา (Time utility)

การขนส่งเป็นการนำสินค้าไปยังผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ เมื่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการสามารถหาซื้อสินค้าได้ตามต้องการ สินค้านั้นก็จะมีค่าหรือมีประโยชน์ การที่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการมีสินค้าใช้หรือได้รับบริการทำให้เกิดความสุข ดังนั้น การขนส่งจึงมีบทบาทสำคัญในการนำสินค้าไปส่งถึงผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการในเวลาที่ต้องการ ทำให้สินค้ามีค่า

5.2 อรรถประโยชน์ด้านสถานที่ (Place utility)

แหล่งผลิตและแหล่งบริโภคอาจอยู่กันคนละสถานที่ สินค้าที่ผลิตแล้วต้องใช้ การขนส่งรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในการเคลื่อนย้านไปยังสถานที่ต่างๆ ดังนั้น การการขนส่งถือเป็นเครื่องมือในการนำสินค้าไปยังสถานที่ที่มีความต้องการ ซึ่งทำให้สินค้านั้นๆ มีค่า

5.3 อรรถประโยชน์ด้านปริมาณ (Quantity utility)

การขนส่งสามารถสร้างประโยชน์ได้ กล่าวคือ ผู้ขนส่งสามารถส่งมอบสินค้าให้กับผู้ซื้อได้ครบตามจำนวน และ อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ทำให้ผู้ขายสินค้าสามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่อง และ ผู้ซื้อไม่ได้ต้องเกิดความเสียหายจากการส่งสินค้าขาด

6. สรุป

ผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้การติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถทำได้ง่ายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการวางนโยบายยุธศาสตร์ชาติให้เป็นแบบ Value – Based Economy หรือ การพัฒนาเศรษฐกิจให้ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ส่งผลให้ภาคธุรกิจโลจิสติกส์และการส่งออกระหว่างประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งการจะทำให้ผู้ใช้บริการขนส่งทางอากาศกับสายการบินเกิดความพึ่งพอใจนั้น การบริการต้องตอบสนองกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ กล่าวคือ การขนส่งต้องสร้างอรรถประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ ทั้งทางด้านเวลา สถานที่และปริมาณ อีกทั้งชื่อเสียงของสายการบินในอดีต ความปลอดภัยในการใช้บริการ ผู้ใช้บริการได้สินค้าครบถ้านตามจำนวน ไม่สูญหาย หรือเสียหาย

7. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศที่ทำการขนสายสินค้ากับสายการบินในยุค Thailand 4.0 ผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก ดังนั้น ควร

จัดแยกกลุ่มผู้ใช้บริการการให้มีความชัดเจน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสายการบินในอนาคต ในการวางกลยุทธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง

8. เอกสารอ้างอิง

ราชบัณฑิตยสถาน. **ความพึงพอใจ.** กรุงเทพฯ : สานักพิมพ์นานมีบุ๊คส์, 2546.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. **E-Commerce แรงไม่ตกดันโลจิสติกส์โต.** [ออนไลน์]. https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/E-Commerce_Logistic.pdf, 2560

สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. **พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน.** กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, 2559

Kenneth Button. **Transport Economics.** (3rd ed). Wallingford : Edward Elgar Pub, 2010.

Kotler, P. 2000. **Marketing management** (10th ed.). NJ : Prentice-Hall.

Wolman, B.B. 1973. **Dictionary of behavioral science.** New York : Van Nostrand Reinhold.

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINES FOR TOURISM MANAGEMENT BY IDENTITY AND COMMUNITY IN THE CULTURAL TOURISM OF ELEPHANT'S VILLAGE PA-NIED LUANG AT PRANAKORN SRI AYUTTHAYA PROVINCE

นายมานะศิลป์ ศรทนงค์

โครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมบริการและนวัตกรรมภาษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

E-mail: mr.manasin9@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์หมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้อัตลักษณ์ที่มีต่อหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านวิถีชีวิต คือ มีอาชีพดั้งเดิมทำสวนเกษตรผสมผสาน ด้านวัฒนธรรมประเพณี คือ การมีอัธยาศัยไมตรีและแสดงออกซึ่งไมตรีจิตต่อนักท่องเที่ยว และด้านการจัดการท่องเที่ยว คือ การกิจกรรมร่วมใช้ชีวิตแบบวิถีชีวิต ชุมชน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความปลอดภัยและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อชุมชน ด้านจัดการสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสะดวกในการเดินทาง ด้านการให้บริการร้านค้าและสินค้ามีการให้บริการ ที่ดี สุภาพอ่อนน้อม และมีอัธยาศัยที่ดี และด้านบุคลากรให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ และใส่ใจ นักท่องเที่ยว สำหรับแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการกำหนดอัตลักษณ์ ของชุมชนที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว เส้นทางกิจกรรม การปรับปรุงภูมิทัศน์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวควบคู่กับการให้ความ รู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์, หมู่บ้านช้างเพนียดหลวง

ABSTRACT

The research aims to 1) examine the tourists' perception towards the uniqueness of the Elephant's village Pa-Nied Luang at Pranakorn Sri Ayutthaya province 2) study tourists' satisfaction towards the community, and 3) To study the development and promotion of tourism to reflect the identity of the Elephant's village Pa-Nied Luang at Pranakorn Sri Ayutthaya province. The research found that Tourists have a perception of the identity of the Elephant's village Pa-Nied Luang at Pranakorn Sri Ayutthaya province; for life style, mainly the local people are agriculturists; for the cultural aspect, they recognized the friendliness of the locals; and for tourism management, a way of life, community life, and fun. It is safe and does not destroy the environment. Concerning the tourists' satisfaction, for the management, the tourists were satisfied that the tourism there aims for the identity and local culture preservation. For the infrastructure, the tourists were satisfied that it is easy to access to the Elephant's village Pa-Nied Luang at Pranakorn Sri Ayutthaya province. For the service, the service provided is good and the shop assistants are helpful and polite. Lastly, staffs were willing to help and took good care of tourists. With respect to the guidelines for the development and promotion of uniqueness tourism of the Elephant's village Pa-Nied Luang at Pranakorn Sri Ayutthaya province, the tourism should be in the form of community-based tourism management, in which locals need to take parts in the development planning, tourist activities, landscape and infrastructure control, information provision, especially eco-tourism and instilling of people awareness on natural resources and environment preservation, as well as the establishment of local wisdom center.

KEYWORDS: Tourism Management, Identity Tourism, Elephant's village Pa-Nied Luang

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีแหล่งมรดกโลกสำคัญของชาติ เป็นอดีตราชธานีและศูนย์กลางการเมืองการปกครองของไทย มีความยิ่งใหญ่ในแถบดินแดนพื้นที่สุวรรณภูมิ มีต่างชาติเดินทางมาค้าขายและเจริญสัมพันธไมตรีหลากหลายเชื้อชาติ ดังปรากฏหลักฐานอยู่ในกฎมณเฑียรบาลที่กล่าวถึงชนกลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในพระนครศรีอยุธยาว่า "มีพิริยหมู่แขกขอมลาวพม่าเมงมอญมสุมแสงจีนจามชวานานาประเทศทั้งปวง...." (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2546 : 75) และด้วยความเป็นราชธานีที่ยาวนานถึง 417 ปี ก่อให้เกิดการสั่งสมอารยธรรมที่มีการผสมผสานของความเป็นประวัติศาสตร์ศิลปะและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในอดีตที่ส่งอิทธิพลจวบจนถึงปัจจุบัน แม้ว่ากรุงศรีอยุธยาจะถูกทำลายลงจากสงครามใน พ.ศ.2310 แต่โบราณสถาน ศิลปวัตถุและรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิต ยังคงเป็นมรดกตกทอดมาให้อนุชนได้ศึกษาเรียนรู้และชื่นชมความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ส่งผลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในปี 2560 จำนวน 7,216,514 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2560, สื่อออนไลน์) ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อย้อนกลับมามองการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วน

ใหญ่จะมุ่งเน้นนำเสนอโบราณสถานที่มีอยู่เดิมและมีการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมบางประเภท แต่พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวที่นำเสนอนั้น ยังสามารถที่จะพัฒนาเพิ่มเติมจากเดิมได้ให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาชูภาพลักษณ์ความเป็นมรดกโลก หรือที่ UNESCO เรียกว่า "มรดกวัฒนธรรม" มีความเป็นแบบแผนของอยุธยาดั้งเดิม มีอยู่ในรูปแบบพื้นที่และวิถีชีวิต อาทิ ย่านการค้าโบราณสมัยกรุงศรีอยุธยาที่เป็นหลักฐานความเจริญของชุมชนที่ตั้งอยู่ในพระนครจำนวนมาก แต่ปัจจุบันถูกแทนที่ด้วยสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ประเพณีที่เป็นแบบแผนดั้งเดิมตั้งแต่โบราณ อาทิ พระราชพิธีคล้องช้างหลวงกำลังเลือนหายไปตามกาลเวลา หรือแม้กระทั่งโบราณสถานสำคัญที่อยู่นอกพระนครที่ในปัจจุบันถูกปกคลุมด้วยต้นไม้และหญ้ารกร้างเพราะไร้ผู้คนเข้าไปชมความสวยงาม ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถรับรู้ถึงความเป็นมรดกโลกของอยุธยาอย่างแท้จริง ปัจจุบัน มีการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่เสมอ นอกจากนี้ ยังมีการเปลี่ยนแปลงผังเมืองอย่างต่อเนื่อง สุดท้ายร่องรอยอารยธรรมต่างๆของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเลือนหายไปในที่สุด

อัตลักษณ์ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ก่อตัวขึ้นมา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งนั้น ได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาท่องเที่ยวในชุมชนนั้นๆก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตนำไปสู่การพัฒนาด้านต่างๆ ให้มีความโดดเด่น น่าสนใจ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของชุมชนเกิดการพัฒนาควบคู่ไปกับการคานึงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการจดจำและเกิดความประทับใจ และทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีจุดขายที่ไม่เหมือนใคร และหากจะฟื้นฟูสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาให้เกิดความยั่งยืน ก็จำเป็นต้องอาศัยผู้คนมาเที่ยวชมความงดงาม เพื่อให้เกิดการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง คงไม่มีที่แห่งใด ที่จะคงความงดงามและทรงคุณค่า โดยปราศจากผู้คนมาเยี่ยมเยียน การท่องเที่ยวจึงเป็นหัวใจหลักสำคัญทางหนึ่งที่จะเป็นกุญแจสำคัญให้เกิดการฟื้นฟูมรดกโลกของอยุธยาขึ้นมาให้มีชีวิตดังเดิมได้ อีกทั้งยังสามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางมายังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มมากขึ้น โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมใหม่ๆ ซึ่งแนวทางที่จะส่งผลให้การดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ ต้องใช้การวิจัยเป็นกระบวนการศึกษา วางแนวทางและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีความยั่งยืน การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ได้ปรับเปลี่ยนแนวความคิดและวางแนวทางเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวและเกิดการกระจายตัวทางการท่องเที่ยว โดยอาศัยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางมรดกวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเชื่อมโยงกับความเป็นวิถีชีวิต ประเพณี สังคมและวัฒนธรรมในอดีตเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจการสร้างงานและรายได้ให้กับคนในชุมชน บนพื้นฐานของการหวงแหนรักษา อนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตัวเองได้อย่างถูกต้อง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

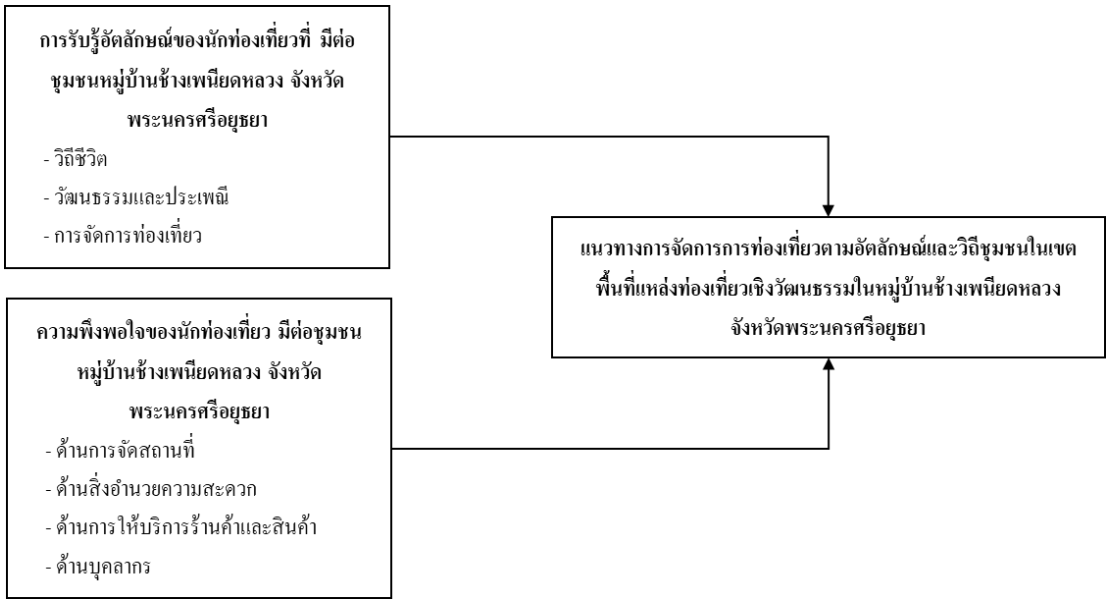

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และสนทนากลุ่ม (Focus Group) บุคคลจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยว ที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำมาใช้ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มและแรงจูงใจของการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์ของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

4.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

4.2.1 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling)

4.2.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบบเฉพาะเจาะจง ที่มีประสบการณ์ และสามารถให้ข้อมูลที่ต้องการได้ และยินดีให้สัมภาษณ์ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย นายก อบต. ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการร้านค้า โดยศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงร่าง ที่จากได้จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.) แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วนและคำถามในแบบสอบถามจะเป็นปลายปิด (Closed Form) ให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัย สาเหตุของการเดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะของคำถามเป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้อัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามไปทดสอบคุณภาพโดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้หรือไม่ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมและถูกต้อง นำแบบทดสอบไปทดสอบหาความเชื่อมั่น ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นโดยการนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทำการทดสอบ (Try Out) กับประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 ราย โดยทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของข้อความแต่ละตอนในแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ได้ คือ 0.921 ถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงร่าง

สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมเสวนาระดมความคิดเป็นการถามเจาะลึกโดยกำหนดหลัก ดังนี้

1) สิ่งที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะตนภายในชุมชนหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) สินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน

3) กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน

4) จุดเด่นและจุดด้อยของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5) การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

6) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

7) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยว

8) แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบซึ่งก็คือนักท่องเที่ยวไทยที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยเลือกตัวอย่างตามสัดส่วนที่มีอยู่ในประชากรทั้งหมดควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเลือกเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม

2.) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)

ผู้วิจัยทำการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบบเฉพาะเจาะจง ที่มีประสบการณ์ และสามารถให้ข้อมูลที่ต้องการได้ และยินดีให้สัมภาษณ์ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย นายก อบต. ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการร้านค้า โดยดำเนินการขอสัมภาษณ์ นัดหมาย ในการสัมภาษณ์ มีการแนะนำตัวเอง แจ้งจุดประสงค์ในการขอสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกเสียงพร้อมกับการจดบันทึกข้อมูลเ พื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการวิจัย

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้ที่จากแบบสอบถาม ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม มาทำการวิเคราะห์และประมวลผลดังนี้

1.1 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Editing) โดยผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

1.2 การลงรหัส (Coding) โดยนำแบบสอบถามที่ถูกต้องมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้และนำแบบสอบถามที่ได้ลงรหัสแล้วมาวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.) การวิเคาระห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จะถูกนำมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นที่ได้ทำการศึกษา สรุปและตีความ (Conclusion and Interpretation) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวมภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการนำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณาความ (Descriptive) ในแต่ละประเด็นของการศึกษา

5. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.หรืออนุปริญญา ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร สาเหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่หมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากการเดินทางสะดวก สามารถเดินทางไป–กลับได้ เพราะหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. นักท่องเที่ยวมีการรับรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะตัวของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้อัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ($\bar{X}$ = 4.21) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 3.98) และด้านวิถีชีวิต ($\bar{X}$ = 3.85)

2. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านการให้บริการร้านค้าและสินค้าเป็นลำดับแรก ($\bar{X}$ = 4.02) รองลงมาด้านการจัดการสถานที่ ($\bar{X}$ = 3.98) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 3.87)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังรายละเอียดดังนี้

1. อัตลักษณ์ของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ คนในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีความเป็นกันเอง อัธยาศัยดี มีไมตรีจิตต่อนักท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ธรรมชาติ และความเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

2. สินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน คือ สินค้าเกษตร แล้วใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน นำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่า ตลอดจนการนำมูลช้างมาทำการแปรรูปเป็นกระดาษสา

3. กิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นกิจกรรมที่เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเรียนรู้วิถีชีวิตระหว่างคนกับช้าง การค้างแรมแบบโฮมสเตย์ การอาบน้ำช้าง การเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านที่ถ่ายทอดภูมิปัญญา ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และสามารถไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต หรือฝึกทักษะอาชีพต่างๆ ได้ตามความถนัดและความสนใจ

4. จุดเด่น ที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยางมีอัตลักษณ์ และสร้างความพึงพอใจกับนักท่องเที่ยวได้อย่างสูงสุด คือ การที่ชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็ง คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยังคงดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิม มีผู้ประกอบการร้านค้าที่มีความเป็นกันเอง มีมิตรภาพและไมตรีจิต สำหรับข้อจำกัด คือ พื้นที่ไม่สามารถขยายเพิ่มเติมได้ ร้านค้าเพิ่มมากขึ้น ห้องน้ำไม่เพียงพอ ลานจอดรถไม่เพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวได้

5. การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในทิศทางที่ดีชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เศรษฐกิจดีมีรายได้ มีอาชีพ สังคมเป็นสุข อีกแง่หนึ่งอาจมีปัญหาตามมาเมื่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อประกอบการมากขึ้น การบริหารจัดการก็ยากขึ้นตาม

6. คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบุกเบิกการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมตัวกันทำกิจกรรมระหว่างผู้นำชุมชน กลุ่ม องค์กร และประชาชนในพื้นที่ ทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

7. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยว ปัญหาที่พบ คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำมีจำนวนที่ไม่เพียงพอ ไม่มีคนดูแลรักษาความสะอาด

8. แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน คือ การปรับปรุงภูมิทัศน์ ปลูกต้นไม้ และปรับทางเดินปูลาดเพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ

6. อภิปรายผล

การรับรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะตัวของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ด้านวิถีชีวิต นักท่องเที่ยวมีการรับรู้อัตลักษณ์ เกี่ยวกับอาชีพดั้งเดิมของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ อาชีพทำสวนเกษตรผสมผสานอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์จากข้อมูลการ สนทนากลุ่มของกลุ่มตัวแทนชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นว่า อัตลักษณ์ของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ คนในหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะชุมชนหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา มีแม่น้ำลพบุรีเป็นแหล่งน้ำหลัก นักท่องเที่ยวจึงได้สัมผัสวิถีชีวิตดั้งเดิม ของหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เข้าร่วมกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การทำกระดาษสาจากมูลช้าง การเลี้ยงช้าง

2. ด้านวัฒนธรรมและประเพณี นักท่องเที่ยวมีการรับรู้อัตลักษณ์เกี่ยวกับการมีอัธยาศัยไมตรีและแสดงออกซึ่งไมตรีจิตต่อนักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนในชุมชนบริการด้วยความเต็มใจ และใส่ใจ

นักท่องเที่ยวเสมือนเป็นเพื่อนหรือญาติ นำเสนอแต่สิ่งดีๆ ให้กับนักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม การสนทนากับพ่อค้าแม่ค้า มีความเป็นกันเอง พร้อมที่จะให้ข้อมูล ซึ่งสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวให้ อยากกลับมาเที่ยวอีก หรือบอกต่อให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธยา สมสุข (2552) ที่พบว่า คุณภาพการบริการการท่องเที่ยวของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งอยู่ในระดับดี ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมา ท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้ำผึ้งอีก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพร บุญปก (2549) ที่พบว่า นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนันทนาการ บริเวณตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง คือ บริการด้วยความสุภาพ และมีความ เป็นกันเองยิ้มแย้มเป็นมิตร

3. ด้านการจัดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีการรับรู้อัตลักษณ์เกี่ยวกับการมีเส้นทางจักรยานชมวิถีชีวิตชุมชน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความปลอดภัยและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นลำดับแรก

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ด้านการจัดการสถานที่ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นลำดับแรก คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สมควรอนุรักษ์ไว้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการวางแผนและการจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนพริกในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวในชุมชน ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งยังช่วยกันอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพทางธรรมชาติให้ คงเดิมไว้ให้มากที่สุดและเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยช่วยกันสืบสานให้คงอยู่สืบไป เกิดการหมุนเวียน

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกับความสะดวกในการเดินทางในระดับมาก เป็นลำดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพ เดินทาง ไปกลับได้ภายใน 1 วัน การคมนาคมก็สะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งทางบก เช่น รถยนต์ รถประจำทาง รถไฟ ซึ่งสอดคล้องกับงาน วิจัยของสุพร บุญปก (2549) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจด้านการคมนาคม เพราะการเดินทางสะดวกสบาย

3. ด้านการให้บริการร้านค้าและสินค้า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นลำดับแรก คือ พ่อค้า/แม่ค้าให้บริการดี มีความสุภาพ อ่อนน้อม และมีอัธยาศัยที่ดี ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะพ่อค้า/แม่ค้าส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว และพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชนอย่างเคร่งครัด ดังที่สุพร บุญปก (2549 : 171) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการ ตั้งกฎระเบียบเพื่อควบคุมการให้บริการของผู้ค้า รวมทั้งกริยามารยาท ซึ่งคนในชุมชนก็ให้ความร่วมมือใน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ

4. ด้านบุคลากร นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นลำดับแรก คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ และใส่ใจนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคนในชุมชน ต้องการให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่ามาเที่ยวที่นี่รู้สึกผ่อนคลาย และมีกิจกรรมต่างๆ ที่ทำร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการผูกใจลูกค้าไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพร บุญปก (2549) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการอยู่ในระดับมาก ส่วนในเรื่อง การมีมัคคุเทศก์หรือเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและความรู้ในเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ หมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับนักท่องเที่ยว ดังเช่นงานวิจัยของชาย

ชาญ ปฐมกาญจนา และนรินทร์ สังข์รักษา (2558) ที่เสนอแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวว่า ควรมีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีจิตอาสาในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันใน การให้ความช่วยเหลือ ประสานงาน และให้ข้อมูลซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นเครือข่าย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การรับรู้อัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิต หมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมให้โดดเด่น โดยเฉพาะการวิถีการดำรงชีวิตร่วมกันกับช้าง

2. การรับรู้อัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประเพณี หมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอัตลักษณ์ของชุมชนที่นักท่องเที่ยวประทับใจ คนในชุมชนอัธยาศัยดี มีมิตรไมตรีจิต มีความเป็นกันเอง ซึ่งหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรรักษาและส่งเสริมอัตลักษณ์ข้อนี้ให้ดำรงอยู่ต่อไป

3. การรับรู้อัตลักษณ์ด้านการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย ที่สร้างความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจควบคู่ไปกับการศึกษาหาความรู้จากแหล่งท่องเที่ยว

4. ด้านการจัดการสถานที่ นักท่องเที่ยวมีความพอใจหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สมควรอนุรักษ์ไว้อย่างยั่งยืน ควรกำหนดนโยบายไม่ให้มีสิ่งปลูกสร้างภายในบริเวณชุมชนมากเกินไป และควรปรับปรุงสถานที่ให้มีความเป็นเอกลักษณ์

5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว และความสะอาดของห้องน้ำ ควรมีผู้ดูแลความสะอาด ที่นั่งในสวนหย่อมที่ร่มรื่น ควรมีแผนที่หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

6. ด้านการให้บริการร้านค้าและสินค้า ควรมีการกำหนดและควบคุมคุณภาพสินค้าต่างๆ อย่างชัดเจนให้ผู้ประกอบการแสดงอัตราค่าบริการไว้อย่างเปิดเผย และมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มีความโดดเด่นเป็นสินค้าพื้นบ้านที่มีราคาถูก และมีคุณภาพ ควรมีการสาธิตการทำและให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำด้วย

7. ด้านบุคลากร การมีมัคคุเทศก์ หรือเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและความรู้ในเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ควรมีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชน โดยจัดโครงการอบรมคนในชุมชนให้มีความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบถึงความเป็นอัตลักษณ์เพิ่มเติม เพื่อหาควา มเหมือนและความแตกต่าง รวมทั้งควรมีการศึกษาเชื่อมโยงกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับ และแนวคิดเกี่ยวกับผลของการสื่อสาร เพื่อผลการวิจัยที่สมบูรณ์ ตลอดจนนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาอัตลักษณ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นกว่าเดิม

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานและประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำมาปรับปรุงให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปในทางที่ถูกต้องและได้ผลดียิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2560). **สถิตินักท่องเที่ยว.** สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2561, จาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=504&filename=index

ชายชาญ ปฐมกาญจนาและนรินทร์ สังข์รักษา. (2558, January-April). **แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม**. Academic Services Journal Prince of Songkla University, 26(1), 118-129.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2546). **อยุธยายศยิ่งฟ้า.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.

สุทธยา สมสุข, (2552) **คุณภาพบริการการท่องเที่ยวของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง**. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร, 3, 188-196.

สุพร บุญปก. (2549). **แนวทางการพัฒนากิจกรรมนันทนาการตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิทยาศาสตรการกีฬา. คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นวัตวิถีนครศรีธรรมราช: แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถี เส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช

Guidelines for Tourism Development of Nawatwithi Community Routes to Valley of the Mist in Nakhon Sri Thammarat Province

วชิรวิทย์ บัวขาว

สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail: ome7065@gmail.com

พัทธนันท์ อธิตัง

สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail: boss_ac0007@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช งานวิจัยเป็นแบบผสานวิธี พื้นที่วิจัย คือ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอพรหมคีรี อำเภอท่าศาลา อำเภอสิชล อำเภอขนอม และอำเภอนบพิตำ กลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่ท่องเที่ยว 12 คน และผู้นำชุมชน 18 คน รวม 30 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง และนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คนใช้วิธีคัดเลือกแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอกทั้ง 6 แห่งตามความเห็นของนักท่องเที่ยวในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สิ่งดึงดูดใจและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพระดับมาก ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยวและที่พักมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ศักยภาพที่เป็นจุดเด่น คือ ความเป็นธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ และความเป็นชุมชน

2. นักท่องเที่ยวใช้ระยะเวลาส่วนใหญ่ 1 วันแบบเช้าไป-เย็นกลับ นิยมท่องเที่ยวในอำเภอพรหมคีรีมากที่สุด เพราะมีสื่อสังคมออนไลน์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก ควรให้ความสำคัญ 4 ประการ คือ 1) อัตลักษณ์ของชุมชนและการบริการที่ตอบสนองนักท่องเที่ยว 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวประชารัฐ

คำสำคัญ: ชุมชนนวัตวิถี, หุบเขาทะเลหมอก, การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ, นครศรีธรรมราช

ABSTRACT

This research aims to: (1) to study the potential of the tourist attraction of communities routes to the valley of the mist in Nakhon Sri Thammarat. (2) to study tourist behaviors in the tourist attractions of communities routes to the valley of the mist in Nakhon Sri Thammarat. and (3) to propose a guideline to develop tourism in community routes to the valley of the mist in Nakhon Sri Thammarat. The research was a mixed method research. The research areas were Muang district, Promkiri district, Tha Sala distrct, Sichon district, Khanom district, and Nopphitam district. Research tools was comprised a set of questionnaires, observation form, interview form, and small group discussion were used for data collection administered by analyzed using percentage, mean, standard deviation and content analysis with the target group was 30 people i.e. 12 tourism officials and 18 community leaders by using selective method and 400 tourists using the accidental selection. The research found that:

1. The potential of the tourist attraction of communities routes to the valley of the mist in Nakhon Sri Thammarat all 6 areas in the opinion of tourists as a whole, finding showed that the opinion of tourists is at a moderate level. Considering individuality, the findings suggest that attraction and access to tourist attractions at a high level and access to tourist attractions at a high level and access to tourist attractions facilities, travel activities and residence at a moderate level. The distinctive point of potential is nature, fresh air, and community.

2. Most tourists spend one day trip and Phrom Khiri is most popular because it is the best air space in the country and many social media online travel guide.

3. The guideline to develop tourism in community routes to the valley of the mist in Nakhon Sri Thammarat should give priority 4 factors i.e. 1) the identity of the community and the services that serve the tourists, 2) the public relations, 3) the management of tourism, and 4) the participation of the people in the public sector.

KEYWORDS: Nawatwithi Community, Valley of the Mist, Nakhon Sri Thammarat Province

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั้งในประเทศและนอกประเทศ รวมทั้งเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้กับประเทศ ที่สามารถสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ได้ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเนื่องจากการท่องเที่ยวมีอัตราการขยายตัวสูงทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้นใหม่เรื่อยๆ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก็มีอัตราการแข่งขันสูงเช่นกัน ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในบางพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชุนไม่เป็นที่รู้จัก แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นอยากมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่เกิดใหม่

องค์ความรู้เดิมในเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมไปถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเรื่องที่คณะวิจัยได้ศึกษาค้นคว้านั้น พบว่าจากงานวิจัยของปรียาภรณ์ รัตนพงษ์ (2556) และธนดล สุวรรณนิกขะ (2556) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือเน้นที่ความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักและสร้างความสะดวกสบายรวมทางการจัดหาสิ่งอานวยความสะดวก ให้กับนักท่องเที่ยวมากที่สุดจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับนักท่องเที่ยวการอำนวยความสะดวกในการคมนาคมพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และในเรื่องของรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น งานวิจัยของลิลลาลี ศิริวิไลเลิศอนันต์ (2556) และสุขุม คงดิษฐ์ (2556) พบว่าแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว คือ การพัฒนาโดยเน้นด้านเศรษฐกิจพอเพียง และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ควรพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกลมกลืนและคุณค่าความโดดเด่นของทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมมากที่สุด และสร้างผลกระทบทางลบน้อยที่สุด และในเรื่องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว งานวิจัยของจิรัฐ ชวนชม และคณะ (2557) เกสร สว่างพนาพันธุ์ (2555) และวีระศักดิ์ กราปัญจะ (2554) พบว่า ควรมีการจัดการด้านการท่องเที่ยว ด้านความรู้ในท้องถิ่น ด้านเครือข่ายการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนและกับชุมชนท่องเที่ยวภายนอก เพื่อก่อให้เกิดเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวนวัตวิถีเพื่อเป็นการพัฒนาวิทยากรผลผลิตและ OTOP ชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ควรเน้นการพัฒนาผู้เล่าเรื่องและนำชมเพื่อส่งเสริมการตลาดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการคัดเลือกนักเล่าเรื่องหมู่บ้านละ 5 คน ที่มีคุณสมบัติสามารถเล่าข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน รู้เส้นทางพื้นที่ ประสานงานในพื้นที่ อธิบายนำเที่ยว ร่วมแสดงความคิดเห็นกับนักท่องเที่ยวได้ มีจิตอาสาและมีความชอบในบทบาทหน้าที่ซึ่งดำเนินการใน 82 หมู่บ้าน ผู้เล่าเรื่อง 410 คน จำนวน 4 รุ่น ใน 4 เส้นทาง ได้แก่ 1) เส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก ประกอบด้วย 6 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอพรหมคีรี อำเภอท่าศาลา อำเภอสิชล อำเภอขนอม และอำเภอนบพิตำ 2) เส้นทางท่องเที่ยวสายน้ำพระราชดำริ ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเชียรใหญ่ อำเภอปากพนัง อำเภอหัวไทร และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ 3) ชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวป่าพรุเสม็ด นากระจูด ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอจุฬาภรณ์ และ อำเภอพระพรหม และ 4) เส้นทางท่องเที่ยวโรแมนติกโรด ประกอบด้วย 9 อำเภอ คือ อำเภอลานสกา อำเภอฉวาง อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งสง อำเภอนาบอน อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอบางขัน อำเภอพรรณรา และอำเภอช้าง (สำนักประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2561)

งานวิจัยเรื่อง นวัตวิถีนครศรีธรรมราช: แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น จะทำให้ทราบข้อมูล จุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย โอกาสในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแห่งใหม่ในภาคใต้ของไทย ซึ่งจะสร้างมูลค่าการท่องเที่ยว สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน และจะทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของธรรมชาติมากขึ้น จะเกิดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประทับใจและได้มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การท่องเที่ยวแห่งออสเตรเลีย (2554: 20) ได้กำหนดมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เรียกว่า 5As ไว้ดังนี้ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) 4) ที่พัก (Accommodation) และ 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) สอดคล้องกับอารีย์ นัยพินิจและคณะ (2555: 31-40) แนวคิด 5As นี้ มีความจำเป็นในการนำมาใช้วางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

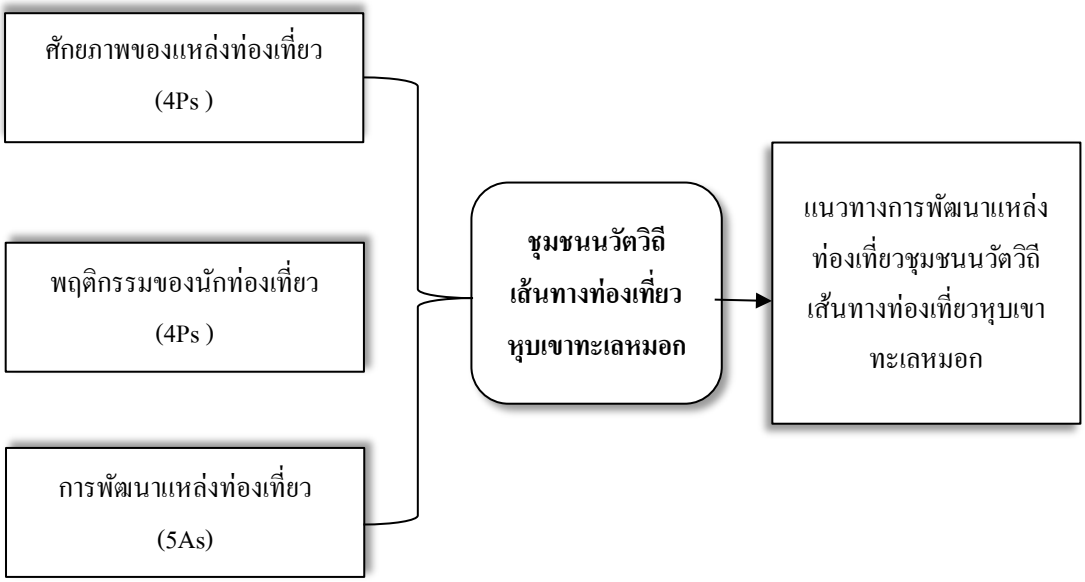

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 แบบแผนการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มย่อย พื้นที่วิจัย คือ 1) เส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก ประกอบด้วย 6 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอพรหมคีรี อำเภอท่าศาลา อำเภอสิชล อำเภอขนอม และอำเภอนบพิตำ

4.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ท่องเที่ยว จำนวน 12 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 18 คน รวมจำนวน 30 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง สำหรับการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช และนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คนใช้วิธีคัดเลือกแบบบังเอิญ เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงประมาณ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก และ 3) ความคิดเห็นเพิ่มเติม นำไปทดลองใช้ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (1990) มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability: R) = .9416 (2) เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ มี 2 ชนิด คือ 1) แบบสัมภาษณ์ และ 2) ประเด็นในการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์คำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 40 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปจากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช จากเจ้าหน้าที่ท่องเที่ยว 12 คน และผู้นำชุมชนการท่องเที่ยว 18 คน รวม 30 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางทะเลและหุลเขา เช่น ทะเลหมอกกรุงชิง หรือ จุดชมวิวเขาเหล็ก อยู่ในพื้นที่ของ หมู่ที่ 1 บ้านบางนบ ตำบลกรุงชิง กิ่งอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะอย่างยิ่ง สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติ พร้อมที่จะตื่นไปชมทะเลหมอกตั้งแต่เช้ามืด มองไปตามหุบเขาที่เรียงรายกันอยู่เบื้องหน้าถูกปกคลุมไปด้วย หมอก แต่ทะเลหมอกที่นี่จะแปลกกว่าทางเหนือ คือสามารถชมได้ตลอดทั้งปี หมอกดังกล่าวเกิดจากต้นไม้ที่อุดมสมบูรณ์ แล้วคลาย ก๊าซคาร์บอนไดอ๊อกไซต์ออกมาแล้วเกิดเป็นหมอก ในบริเวณใกล้เคียงยังอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง และอุทยานแห่งชาติเขานัน จึงทำให้ทะเลหมอกชิงกรุง หรือ จุดชมวิวเขาเหล็กห้อมล้อมไปด้วยธรรมชาติที่สมบูรณ์ ชิงกรุง ชื่อ มาจากต้นชิง เป็นพืชตระกูลปาร์มที่พบมากในแถบนี้ เขาเหล็กมาจากเดิมเคยเป็นเหมืองแร่มาก่อน บริเวณจุดชมวิวให้บริการจิบกาแฟยามเช้า

พร้อมรับฟังบรรยายประวัติเขาเหล็ก และประวัติพื้นที่กรุงชิง พื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ด้านความคิด การปกครองในพื้นที่ผืนป่ากรุงชิง ถูกปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ต่อมาฝ่ายรัฐบาลสามารถยึดพื้นที่ได้ป่ากรุงชิงคืน ในปี 2524 ปัจจุบันยังคงทิ้งร่องรอยประวัติศาสตร์การต่อสู้ เช่น ถ้ำหลบภัย หลุมขวาก สนามบาสเก็ตบอล ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน ต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามกรอบ 5As ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช (n=400)

ข้อที่	ข้อคำถาม	μ	σ	แปลผล
1	สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	3.89	0.77	มาก
2	การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)	3.66	0.73	มาก
3	สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)	3.47	0.69	ปานกลาง
4	ที่พัก (Accommodation)	3.38	0.67	ปานกลาง
5	กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)	3.38	0.67	ปานกลาง
รวม		**3.55**	**0.71**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านสิ่งดึงดูดใจและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรมการท่องเที่ยว มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้น ผลจากการให้ข้อมูลเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยว การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มย่อย ยังได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเสริมที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัวเพิ่มเติม นอกจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่นในชุมชน เช่น สวนสาธารณะ สวนผลไม้ สวนเกษตร เป็นต้น เพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับเชิงธรรมชาติชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ สามารถเดินทางเข้าถึงได้หลายเส้นทาง แต่ยังขาดป้ายบอกทาง หรือป้ายแสดงแผนที่หรือจุดหมายแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเห็นได้ในระยะไกลในขณะขับรถ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างถิ่น หรือนักท่องเที่ยวผ่านทางสามารถแวะมาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวได้

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก

โครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่างๆ เพื่อให้บริการประชาชนและนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4. ที่พัก (Accommodation) การเดินทางท่องเที่ยวนั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการ คือ ที่พักแรม เนื่องจากในการเดินทางไปท่องเที่ยวนั้นบางครั้งอาจมีการนอนพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ควรมีการจัดบริการที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย หรือควรสร้างที่นั่งพัก ศาลาสำหรับนั่งพักผ่อน ทำกิจกรรมหรือรับประทานอาหารเพิ่มเติม

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) ควรจัดกิจกรรมเพิ่มเติมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ฝึกหัดการทอผ้า หรือผักกระเป๋า หรือปักผ้าขึ้น มีการสาธิต อธิบาย หรือจัดฝึกอบรม เป็นต้น

5.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วิธีสอบถามแบบบังเอิญ พบว่า นักท่องเที่ยวใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 67.50 รองลงมาใช้เวลา 2-3 วัน คิดเป็นร้อยละ 23.50 ลักษณะการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นแบบเช้าไป-เย็นกลับ คิดเป็นร้อยละ 84.00 กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมทำมากที่สุด คือ สัมผัสอากาศยามเช้า คิดเป็นร้อยละ 87.00 ส่วนการวิเคราะห์ตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 5 ประเด็น (5As) ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) ที่พัก 5) กิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช (n=400)

ข้อที่	ข้อคำถาม	μ	σ	แปลผล
1	สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	3.89	0.77	มาก
2	การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)	3.66	0.73	มาก
3	สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)	3.54	0.70	มาก
4	ที่พัก (Accommodation)	3.56	0.71	มาก
5	กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)	3.38	0.67	ปานกลาง
รวม		**3.60**	**0.72**	**มาก**

จากตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช 5 ด้าน พบว่า มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวม 3.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สิ่งดึงดูดใจ มีคะแนนความคิดเห็นสูงสุด รองลงมา คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.3 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจากแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว การสังเกตจากคณะผู้วิจัย การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มย่อยกับประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ข้อมูลและแนวทางสำคัญโดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1. อัตลักษณ์และความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองนักท่องเที่ยว ควรมีการจัดการอัตลักษณ์ ทางธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ประสานให้มาอยู่แนวเดียวกันกับเส้นทางการท่องเที่ยว เพราะว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดขาย หรือจุดดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวหลากหลาย ก็จะสามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยมีการประสานกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นๆ ควรมีการจัดการให้เหมาะสมโดยไม่สูญเสียอัตลักษณ์ของชุมชน

2. การประชาสัมพันธ์ สังคมสมัยใหม่เชื่อมต่อสื่อสารกันผ่านโลกออนไลน์เป็นส่วนมาก การเข้าถึงทราบข่าว การแชร์ผ่านโลกโซเชียลทำได้ง่าย ดังนั้น การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ สื่อดิจิทัลต้องมีผู้จัดการดูแลอย่างเป็นระบบ การแบ่งหน้าที่ให้เยาวชนหรือคนรุ่นใหม่ช่วยจัดการในส่วนนี้จะเพิ่มนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชนได้มาก

3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติแตกต่างจากการท่องเที่ยวประเภทอื่น เพราะการรักษาอัตลักษณ์ทางธรรมชาติของชุมชนแบบดั้งเดิมไว้ให้ได้มากที่สุด เพราะนักท่องเที่ยวต้องการเสพความแท้ความดั้งเดิมของวัฒนธรรมนั้น การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวนั้นจึงไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้อง และจะไม่สามารถสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยวได้ในระยะยาว

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวประชารัฐ ปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งคนภายในและคนภายนอก หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน รวมถึงประชาชนในชุมชนทุกคนที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญให้การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติภูเขาทะเลหมอกดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความยั่งยืน จนสามารถสร้างงาน สร้างรายได้และสร้างชีวิตจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราชได้

สรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราชมี 4 ประการ คือ 1) อัตลักษณ์และความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองนักท่องเที่ยว 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวประชารัฐ 3) การประชาสัมพันธ์ และ 4) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน

6. อภิปรายผล

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นนสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก แต่มีอัตลักษณ์ทางธรรมชาติที่โดดเด่น และเป็นความภาคภูมิใจของชุมชน คือ ความเป็นธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราช ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งดึงดูดใจ

นักท่องเที่ยวและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นสำคัญ สอดคล้องกับรัฐนันท์ พงศ์วิริทธ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส (2555) ที่ค้นพบว่าแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่สำคัญ ควรมุ่งเน้น 1) การบริหารการจัดระบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติให้เกิดประสิทธิภาพในมิติต่างๆ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและระบบนิเวศของชุมชน 2) ต้องให้ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อผลในมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 3) การกำหนดกติกาและการจัดการร่วมกันในด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อดำรงไว้ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ดีของชุมชน 4) การจัดการด้านการตลาด ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ และสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเพิ่มเติม สอดคล้องกับงานวิจัยของนพพล เจริญสุข (2557) ที่พูดถึงพลวัตของการท่องเที่ยวภาคใต้ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงในการใช้เครื่องมือที่ช่วยให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจจากการผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนไปสู่การผลิตเพื่อขาย เปลี่ยนจากการผลิตในรูปแบบอื่นๆ เช่น กระเป๋า ย่าม เสื้อสูท เป็นต้น โดยประยุกต์ ปรับปรุงภูมิปัญญาดั้งเดิมไปสู่ภูมิปัญญาวิวัฒน์เพื่อเป็นจุดขายที่สำคัญในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราชต้องให้ความสำคัญ 4 ประการ คือ 1) อัตลักษณ์และความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองนักท่องเที่ยว 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวประชารัฐ 3) การประชาสัมพันธ์ และ 4) การบริหารจัดการ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเน้นการสร้างเรื่องราว บอกกล่าวถึงที่มา ความสำคัญของชุมชน จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการสร้างความดึงดูดใจ และเห็นคุณค่าในธรรมชาติพื้นถิ่นของตนเองได้ และ (2) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวหุบเขาทะเลหมอก จังหวัดนครศรีธรรมราชยังขาดการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวได้ทราบ ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รู้จักกันในวงแคบ ดังนั้น ควรพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น เวปไซต์ แฟนเพจ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ตามถนน เป็นต้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับชุมชนนวัตวิถีเส้นทางท่องเที่ยวอีก 3 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางท่องเที่ยวสายน้ำพระราชดำริ 2) เส้นทางท่องเที่ยวป่าพรุเสม็ด นากระจูด และ 3) เส้นทางท่องเที่ยวโรแมนติกโรดในจังหวัดนครศรีธรรมราชสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

8. เอกสารอ้างอิง

จิรัฐ ชวนชม และคณะ. 2557. **การสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและความตั้งใจท่องเที่ยวเลียบแม่น้ำในอนาคตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. รายงานการวิจัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ธนดล สุวรรณนิกขะ. 2556. **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาวัดไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิยาลัยศิลปากร.

ปรียาภรณ์ รัตนพงษ์. 2556. **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนรอบตลาดน้ำคลองลัดมะยมเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐนันท์ พงษ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส. (2555). แนวทางการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชนเผ่าเพื่อความยั่งยืน. **วารสารการวิจัยและพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยนเรศวร.** 6(1), 42-60.

ลิลลาลี ศิริวิไลเลิศอนันต์. (2556). **แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยพะเยา.

วีระศักดิ์ กราปัญจะ. (2554)**. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน-บ้านท่าพรุตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมทางวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย:"มสธ.วิจัยประจำปี 2554".

วาลิกา แสนคำ. (2545). **การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุขุม คงดิษฐ์. 2556. **แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และที่พักที่รักษาสิ่งแวดล้อมอุทยานแห่งชาติในจังหวัดน่าน**. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2561). "สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช สร้างทีมผู้เล่าเรื่องเพื่อขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี" สืบค้นจาก http://thainews.prd.go.th/website_th/news/news_detail/TNECO6107170010014 (29 ตุลาคม 2561)

อารีย์ นัยพินิจ, จิรชญา มณีเนตร, ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และภัทรพงษ์ เกริกสกุล. (2555ป. การศึกษาศักยภาพการท่งอเที่ยวเชิงศาสนาของวัดในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 5(1): 31-40).

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing** (^{5}th ed.). New York : Harper Collins Publishers.

McCarthy, E.J., Perreault, W.D., Jr. (1996). **Basic marketing: A global managerial approach** (12th ed). Chicago: Irwin.

กลยุทธ์การให้บริการของท่าอากาศยานกับความคาดหวังของผู้โดยสาร

AIRPORT SERVICE STRATEGY AND PASSENGER EXPECTATION

สิริพร ทัตทวี

วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: siriporn_tattawee@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพการให้บริการของท่าอากาศยาน และ (2) ความคาดหวังของผู้โดยสารในการใช้บริการท่าอากาศยาน ซึ่งท่าอากาศยานเป็นส่วนสำคัญของระบบขนส่งทางอากาศ ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้โดยสาร 155 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อความคับคั่งของผู้ใช้บริการในท่าอากาศยานและความคาดหวังของผู้โดยสารที่จะได้รับบริการ ดังนั้น กลยุทธ์การให้บริการของท่าอากาศยานจึงเป็นส่วนสำคัญ ได้แก่ การจัดการจราจรในการเดินทางมายังท่าอากาศยาน ความรวดเร็วในการให้บริการ ความปลอดภัยและการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารผู้โดยสาร การพัฒนารูปแบบการบริการให้สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ผู้ใช้บริการ เป็นต้น เพื่อตอบสนองความคาดหวังในการใช้บริการของผู้โดยสาร เช่น มาตรฐานการให้บริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ความรวดเร็วในการให้บริการและมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการ สิ่งแวดล้อมและความสะดวกสบายภายในอาคารผู้โดยสาร และความปลอดภัยในการเดินทาง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้โดยสาร

คำสำคัญ: ท่าอากาศยาน, ผู้โดยสาร, กลยุทธ์การให้บริการ, ความคาดหวัง

ABSTRACT

This paper aims to study (1) the service strategy of airports, and (2) the passenger expectations in the service of airports. Nowadays, Thailand has the passenger are 155 million people in 2018, that impacted to the congested airport and the passenger expectations. Therefore, Airport service strategy is important, that included the traffic service, security, facilities, and develop the service model comply with the passenger lifestyle. In order to response the passenger expectations, such as the equitable service standard, timely service, friendly access service, environment and convenience in the passenger terminal, and the travel safety. All this to response the passenger need and satisfaction.

KEYWORDS: Airport, Passenger, Service Strategy, Expectation

1. บทนำ

ธุรกิจการบิน (Aviation Business) เป็นธุรกิจการบริการขนส่งทางอากาศมีบทบาทความสำคัญที่บอกถึงศักยภาพด้านเศรษฐกิจของประเทศ มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว มีความรวดเร็วในการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้ในระยะเวลาอันสั้น (Citi-Pair) เชื่อมโยงและครอบคลุมทุกประเทศ เพื่อติดต่อทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศ (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2558) โดยภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ให้อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอนาคตใหม่ (New S-Curve) ที่สามารถเติบโตในอนาคต มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง รวมถึงกิจการสาธารณูปโภคและบริการเพื่อการขนส่ง ศูนย์รวมกิจการโลจิสติกส์ทันสมัย การบริการและซ่อมบำรุงอากาศยาน (Maintenance, Repair and Overhaul: MRO) อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน การผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน ระบบนำทางและซอฟแวร์ต่าง ๆ เป็นต้น (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559)

ท่าอากาศยานหรือสนามบิน (Airport) เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการขนส่งทางอากาศที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่อากาศยานหรือเครื่องบิน (Aircraft) และผู้โดยสาร (Passenger) เพื่อช่วยสนับสนุนและเพิ่มผลผลิตรวมของการขนส่งทางอากาศ โดยประเทศไทยกำหนดให้เที่ยวบินระหว่างประเทศสามารถทำการบินได้เฉพาะท่าอากาศยานนานาชาติ ปัจจุบันมีท่าอากาศยานนานาชาติ 7 แห่ง อยู่ในการดูแลของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทอท. จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานภูเก็ต ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวงเชียงราย และท่าอากาศยานหาดใหญ่ ส่วนท่าอากาศยานที่อยู่ในการดูแลของบริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด ได้แก่ ท่าอากาศยานสมุย (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2560) ปัจจุบันประเทศไทยมีท่าอากาศยานจำนวน 38 แห่ง มีสายการบินเชิงพาณิชย์ 27 สายการบิน มีเส้นทางบิน 556 เส้นทางบิน เป็นเส้นทางระหว่างประเทศ 416 เส้นทางบิน และเส้นทางภายในประเทศ 140 เส้นทางบิน มีเที่ยวบินจำนวน 2,854 เที่ยวบินต่อวัน มีจำนวนผู้โดยสารต่อวัน 423,000 คน ในปี พ.ศ. 2560 มีผู้โดยสารที่ใช้บริการจำนวน 155 ล้านคน (สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย, 2560)

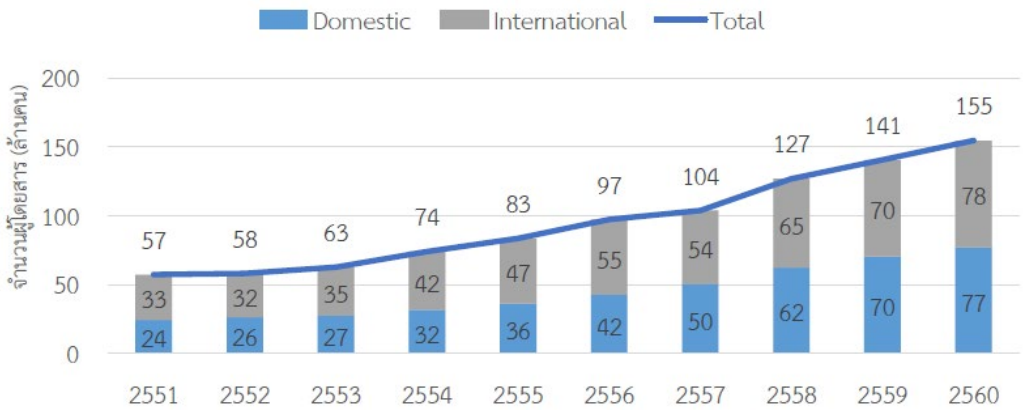

ภาพที่ 1 สถิติจำนวนผู้โดยสารภาพรวมทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2551 – 2560

ที่มา: สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (2560)

จากภาพที่ 1 ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-2560) โดยปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนผู้โดยสาร 57 ล้านคน และเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่า จำนวน 155 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2560 แสดงถึงจำนวนผู้โดยสารที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีอัตราการเติบโตเฉลี่ย (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ของผู้โดยสารทั้งหมดร้อยละ 11.7 ต่อปี แบ่งเป็นผู้โดยสารระหว่างประเทศมี CAGR ร้อยละ 10 ต่อปี และผู้โดยสารภายในประเทศมี CAGR ร้อยละ 13.6 ต่อปี

ในปีงบประมาณ 2560 ทอท. ให้บริการสายการบินแบบประจำ 135 สายการบิน เป็นสายการบินขนส่งผู้โดยสารผสมสินค้า 125 สายการบิน และขนส่งสินค้าอย่างเดียว 10 สายการบิน โดยมีสถิติการขนส่งผู้โดยสารตามตารางที่ 1 และภาพที่ 2 (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2560)

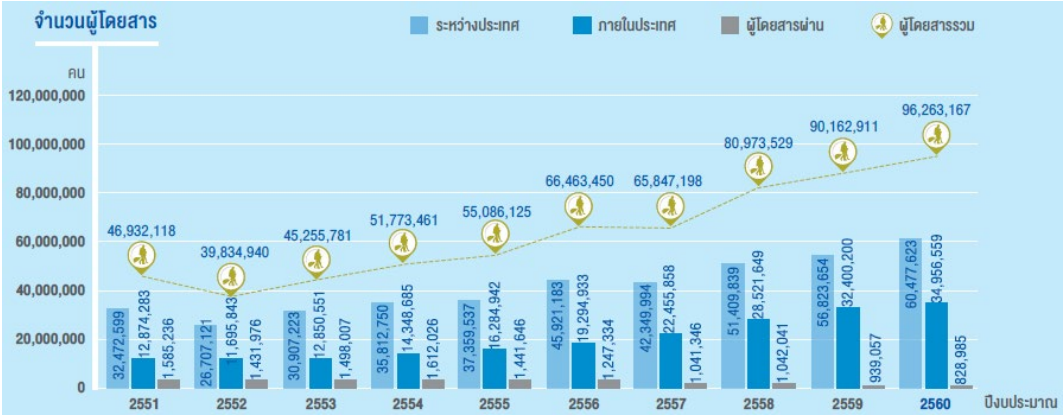

ภาพที่ 2 สถิติจำนวนผู้โดยสารภาพรวมของท่าอากาศยานในการดูแลของ ทอท. ปี พ.ศ. 2551 – 2560

ที่มา: บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (2560)

จากภาพที่ 2 แสดงจำนวนผู้โดยสารของท่าอากาศยานในการดูแลของ ทอท. ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551-2560) พบว่า ปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนผู้โดยสาร 46 ล้านคน และเพิ่มขึ้นเป็น 96 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2560 โดยระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553 มีอัตราการเติบโตค่อนข้างต่ำ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอย และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป มีจำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. 2556 สนามบินดอนเมืองได้เปิดดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง เพื่อลดปัญหาความคับคั่งของสายการบินต้นทุนต่ำที่ให้บริการ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ตารางที่ 1 สถิติการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศของท่าอากาศยานในการดูแลของ ทอท.

ท่าอากาศยาน	ผู้โดยสารรวม (คน)		
	2559	**2560**	**%**
ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ + ท่าอากาศยานดอนเมือง	90,162,911	96,263,167	6.77
ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	55,473,021	59,079,550	6.60
ท่าอากาศยานดอนเมือง	34,689,890	37,183,617	7.19
ท่าอากาศยานเชียงใหม่	9,208,256	9,973,449	8.31
ท่าอากาศยานหาดใหญ่	3,871,468	4,347,130	12.29
ท่าอากาศยานภูเก็ต	14,722,010	16,230,431	10.25
ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวงเชียงราย	1,959,353	2,385,224	21.74
รวม 6 แห่ง	**119,923,998**	**129,199,401**	**7.73**

ที่มา: บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (2560)

จากตารางที่ 1 พบว่า ท่าอากาศยานที่อยู่ในการกำกับดูแลของ ทอท. ให้บริการผู้โดยสารรวมทั้งสิ้น 129,199,401 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.73 แยกเป็นผู้โดยสารระหว่างประเทศ 72,539,940 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.57 และผู้โดยสารภายในประเทศ 56,659,461 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.26 ความแออัดของท่าอากาศยานนานาชาติ

นอกจากนั้นสมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (IATA) ยังคาดการณ์ว่าตลาดท่องเที่ยวและตลาดการบินของประเทศไทยจะติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลกในอีก 20 ปีข้างหน้า ซึ่งประเทศไทยกำลังลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโต โดย ทอท.ได้เร่งพัฒนา และยกระดับท่าอากาศยานทั้ง 6 แห่ง ที่อยู่ในความดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมของประเทศ เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และเพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของประเทศ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2560)

จากข้อมูลผู้โดยสารที่ใช้บริการท่าอากาศยานมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องดังกล่าวข้างต้น สามารถบ่งชี้ถึงความคับคั่งในท่าอากาศยานมีแนวโน้มในการใช้บริการที่มากขึ้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพการให้บริการของท่าอากาศยานรวมถึงยานยนต์ที่ใช้เดินทางมายังท่าอากาศยาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของผู้โดยสารที่เข้ามาใช้บริการ ทำให้ผู้บริหารท่าอากาศยานต้องพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เพื่อให้สามารถรองรับให้ทันกับความต้องการของผู้โดยสารในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการของท่าอากาศยาน
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้โดยสารในการใช้บริการท่าอากาศยาน

3. การให้บริการของท่าอากาศยาน

ธุรกิจการบิน (Aviation Business) เป็นธุรกิจที่ทำหน้าที่ด้านขนส่งทางอากาศที่ประกอบด้วยหลายบริษัทและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การขนส่งไปถึงจุดหมายปลายทางตามที่ผู้ใช้บริการต้องการ ซึ่งองค์ประกอบของธุรกิจการบินจะประกอบด้วย 1) บริษัทการบิน หรือสายการบิน (Airlines) 2) อากาศยานที่ใช้ในการบิน หรือเครื่องบิน (Aircraft) 3) ท่าอากาศยานหรือสนามบิน (Airport) และ 4) เครื่องอำนวยความสะดวกในการบิน (Air Navigation Aids) โดยแบ่งตามลักษณะการขนส่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ธุรกิจสายการบิน (Airline Business) ให้บริการในการขนส่งผู้โดยสาร (Passenger Service) เพื่อเดินทางทำธุรกิจ ท่องเที่ยว การค้า และ 2) ธุรกิจการขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ทางอากาศ (Air Freight Business) ให้บริการในการขนส่งสินค้า (Cargo Service) (วัชระ รณนภากาศ ฤทธาคนี, 2557)

ท่าอากาศยานได้แบ่งการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกบริการออกเป็น 2 ส่วน คือ การให้บริการในเขตการบิน (Airside) และการให้บริการนอกเขตการบิน (Landside) สำหรับการให้บริการเขต Landside จะมีกลุ่มผู้ใช้บริการ ได้แก่ ผู้โดยสาร ผู้ใช้บริการที่ไม่ใช่ผู้โดยสาร ผู้ประกอบการในท่าอากาศยาน และเจ้าหน้าที่สาย-การบิน ซึ่งตัวชี้วัดการบริการในเขต Landside เช่น การบริการในหรือบริเวณอาคารผู้โดยสาร อาคารสำนักงาน อาคารและลานจอดรถยนต์ กิจกรรมบริการเชิงพาณิชย์ บริการสาธารณูปโภค เป็นต้น (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2560)

แผนวิสาหกิจของ ทอท. ปีงบประมาณ 2560-2564 (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2560) ได้กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การดำเนินงาน (AOT Strategy House) ระดับท่าอากาศยานที่อยู่ในความดูแลผ่าน 7 ยุทธศาสตร์การให้บริการ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 Airport Strategic Positioning กำหนดแนวทาง (Roadmap) พัฒนาศักยภาพท่าอากาศยานของทอท.ทั้ง 6 แห่ง โดยใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลของแต่ละท่าอากาศยาน สร้างความแตกต่างการดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 Airport Service Capacity การเพิ่มขีดความสามารถท่าอากาศยานในการรองรับปริมาณการจราจรทางอากาศ และสิ่งอำนวยความสะดวกของท่าอากาศยาน การพัฒนาระบบบำรุงรักษาท่าอากาศยาน และพิจารณาความเป็นไปได้ในการบริหารท่าอากาศยานแห่งใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 Regional Hub การพัฒนาท่าอากาศยานสู่การเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศที่สนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ และศูนย์กลางการขนส่งสินค้าทางอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 Intelligent Services การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่าอากาศยานและองค์กร โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการยกระดับความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียสำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 Aeronautical Business การพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการการบิน โดยการเพิ่มศักยภาพการรองรับผู้โดยสารและเที่ยวบิน รวมถึงการพัฒนาการตลาดเส้นทางการบินเชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ 6 Non-Aeronautical Business การพัฒนาธุรกิจที่ไม่เกี่ยวกับกิจการการบิน โดยการพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมเชิงพาณิชย์ภายในและภายนอกอาคารผู้โดยสาร รวมถึงการพัฒนาธุรกิจรูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุน

ยุทธศาสตร์ที่ 7 Business Development พัฒนาธุรกิจรูปแบบใหม่ๆ เพื่อขยายการดำเนินงานของธุรกิจหลักและธุรกิจเกี่ยวเนื่องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สารานุกรมไทย (2540, หน้า 270) ได้แบ่งการให้บริการของท่าอากาศยานเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เป็นบริการที่ท่าอากาศยานจำเป็นต้องจัดให้มี เช่น เครื่องอำนวยความสะดวกให้เครื่องบินขึ้นลง การนำเครื่องบินเข้าจอดที่ลานจอด การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องบิน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ที่เพียงพอสำหรับผู้โดยสาร เป็นต้น โดยต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการคือ ต้องมีมาตรฐาน ต้องมีเพียงพอ และต้องมีความปลอดภัย 2) การให้บริการที่ท่าอากาศยานจัดให้ โดยผู้ใช้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (Free of charge servicing) เช่น บริการตรวจหนังสือเดินทาง การตรวจสินค้าและสัมภาระตามกฎหมายศุลกากร เป็นต้น โดยต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการ คือ มีความรวดเร็ว มีความสะดวก มีความสบาย และต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ 3) ให้ความเพลิดเพลินกับผู้โดยสาร (Amenities) เช่น ร้านค้า ภัตตาคาร ห้องพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้บริการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ โดยต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการคือ ราคาย่อมเยา เหมาะสม และเป็นที่นิยมยินดี

พอร์เตอร์ (Porter, 1980) ได้เสนอกลยุทธ์ที่ใช้ในการแข่งขัน (Generic competitive strategy) มี 3 วิธี ได้แก่ 1) กลยุทธ์ต้นทุนต่ำ (Cost leadership) เพื่อให้สามารถขายผลิตภัณฑ์ได้ในราคาถูกกว่าคู่แข่ง 2) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) เพื่อสร้างความแตกต่างทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา และการบริการให้กับลูกค้า และ 3) กลยุทธ์การมุ่งเน้น (Focus) ในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งกลยุทธ์การสร้างความแตกต่างด้านการให้บริการลูกค้า และลูกค้าที่เป็นผู้โดยสารที่เดินทางประจำ (Frequent Flyer Passenger: FFP)

ปัจจุบันสายการบินชั้นนำเกือบทุกสายมีระบบ FFP และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้ลูกค้ามีความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการจำหน่ายบัตรโดยสาร ทั้งแบบการซื้อบัตรโดยสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Ticket: E-Ticket) และการเดินทางของผู้โดยสารแบบไม่มีบัตรโดยสาร (Ticketless) การสำรองที่นั่ง (Reservation) หรือการจองที่นั่ง (Booking) ได้ด้วยตนเอง ทำให้สายการบินมีต้นทุนในการบริการที่ต่ำลง สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการตลาด การบริหารจัดการการจำหน่ายบัตรโดยสาร และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลไปยังฝ่ายบัญชีได้ ซึ่งการแข่งขันของสายการบินจะให้ความสำคัญกับงานบริการแบบครบวงจร นอกจากจะจำหน่ายบัตรโดยสารแล้ว ยังมีการจองที่พัก การเช่ารถ การบริการพิเศษแบบอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการ และเพื่อระยะเวลาเฉลี่ยในการให้บริการจัดการผู้โดยสารสั้นที่สุด (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2559)

Parasuraman, Zeithaml, & Berry (1990) กล่าวไว้ว่า คุณภาพของการให้บริการคือ การประเมินผลการให้บริการในมุมมองระยะยาวของผู้ให้บริการโดยผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคจะเปรียบเทียบกับความคาดหวังของตนกับการรับรู้ที่เกิดขึ้นจริง ทั้งก่อนและหลังจากการรับบริการ ดังนั้น คุณภาพของการให้บริการคือ การรับรู้คุณภาพในการได้รับการบริการของผู้บริโภค ซึ่ง SERVQUAL เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจของผู้โดยสาร

จากงานวิจัยที่ผ่านมามีนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้โดยสารของท่าอากาศยาน โดยพบว่า ถ้าผู้ให้บริการมีประสบการณ์ทำงานจะทำให้การให้บริการของท่าอากาศยานประสิทธิภาพ (ปิยะนุช เลิศศิริ, 2555) และถ้าผู้ให้บริการมีความพร้อม ความเต็มใจ มีการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และความกระตือรือร้นในการให้บริการจะส่งผลต่อคุณภาพในการให้บริการ (ณัฐกาณต์ ชินวงศ์อมร, 2559) และจากผลการศึกษาของ Juliet (2013) พบว่า คุณภาพการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกก่อนการบินเป็นสิ่งสำคัญมากในการสร้างความมั่นใจความน่าเชื่อถือและพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งจิตตพัฒน์ พรหมพงษ์ (2558) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานในระดับมากเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและการให้บริการอื่น ๆ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (ท่าอากาศยาน) ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านความคาดหวัง ตามลำดับ ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สุภกัญญา ชวนิชย์ ปริยากร มนูเสวต และกรณัฏฐ์ สกุลกฤติล (2557) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการแก่ผู้โดยสารของท่าอากาศยานและการรับรู้การได้รับบริการของผู้โดยสารโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ และ การได้รับบริการของผู้โดยสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการที่ท่าอากาศยานจัดให้ และด้านการบริการที่ให้ความเพลิดเพลิน

สรุปได้ว่าคุณภาพการให้บริการจากการรับรู้ของผู้โดยสารจะเป็นตัวสะท้อนในการประเมินศักยภาพในการให้บริการท่าอากาศยาน ทำให้ต้องทำการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ เนื่องด้วยอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศของไทยยังคงมีทิศทางเติบโตจากแนวโน้มปริมาณผู้โดยสารที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4. ความคาดหวังในการใช้บริการท่าอากาศยานของผู้โดยสาร

ผู้ใช้บริการต้องการอำนวยความสะดวกและมีระยะเวลาเฉลี่ยในการให้บริการจัดการผู้โดยสารสั้นที่สุด (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2559) ซึ่งความคาดหวังของผู้ใช้บริการก็คือ ความปรารถนาหรือความต้องการของผู้ใช้บริการที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในการบริการ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1985)

ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1994) ได้กล่าวไว้ว่า ความคาดหวังของบุคคลนอกจากจะขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลนั้นต้องการแล้ว ยังขึ้นอยู่กับการรับรู้ในที่สิ่งที่บุคคลนั้นได้รับ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

V = Valence หมายถึง ความพึงพอใจ ซึ่งเป็นความต้องการของผู้ใช้บริการนั้นให้ความสำคัญ

I = Instrumentality หมายถึง เครื่องมือหรือสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อนำไปสู่ความพึงพอใจ

E = Expectancy หมายถึง ความคาดหวังที่ผู้ใช้บริการนั้นต้องการ เพื่อตอบสนองความต้องการในสิ่งที่คาดการณ์เอาไว้ เมื่อได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความพึงพอใจ

ฉัตยาพร เสมอใจ (2547, หน้า 154-156) ได้กล่าวไว้ว่า ถึงแม้ผู้ให้บริการจะจัดเตรียมและให้บริการอย่างเต็มความสามารถ แต่ถ้าลูกค้ายังไม่พอใจกับการบริการ แสดงว่าการบริการนั้นยังไม่ดีพอและยังไม่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ความรู้สึกของลูกค้าที่มีต่อการบริการสามารถบ่งบอกได้ถึงคุณภาพของการให้บริการ ซึ่งแบ่งความรู้สึกของลูกค้าที่ได้รับจากการบริการออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ความไม่พึงพอใจ (Unsatisfaction) จะเกิดขึ้นจากการที่ลูกค้าไม่ได้รับในสิ่งที่คาดหวังจากการบริการ

2. ความพึงพอใจ (Satisfaction) เมื่อลูกค้าได้รับในสิ่งที่เขาคาดหวังจะเกิดความพึงพอใจ

3. ความประทับใจ (Delight) เมื่อลูกค้าได้รับผลประโยชน์มากกว่าสิ่งที่เขาคาดหวังไว้ว่าจะได้รับจากการบริการ ซึ่งจะเป็นมากกว่าความพึงพอใจคือ เกิดความประทับใจ

4. ความภักดี (Loyalty) ความพึงพอใจและความประทับใจเป็นจุดเริ่มต้นของความภักดี เมื่อลูกค้ารู้สึกพึงพอใจและประทับใจกับการบริการที่ได้รับ ลูกค้าก็จะไม่พยายามที่จะหาบริการอื่นมาทดแทนและจะใช้บริการนั้น ๆ จากผู้ให้บริการรายเดิมต่อไป

นอกจากนั้น John (1954 อ้างถึงใน วราพัณณ์ ถิระภิรมย์ไชย, 2556) ยังได้กล่าวไว้ว่าความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่จะได้รับการผู้ให้บริการ ได้แก่ 1) การได้รับให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) เป็นการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันทุกคนและใช้มาตรฐานในบริการเดียวกัน 2) การได้รับบริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (Timely Service) เป็นการให้บริการที่ตรงต่อเวลาตรงต่อความต้องการ 3) การได้รับบริการอย่างพอเพียง (Ample Service) ในด้านสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอและเหมาะสม 4) การได้รับบริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) เป็นการให้บริการและดูแลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง และ 5) การได้รับบริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) เป็นการให้บริการที่มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้มีคุณภาพให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

จากงานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการ ความพึงพอใจ ความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการท่าอากาศยานโดย เฉลิมพล กิจรุ่งเรือง (2553) วิจัยพบว่า ผู้โดยสารชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ร้านค้าภายในอาคาร 2) สถานที่จอดรถ 3) สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารผู้โดยสาร และ 4) การรักษาความปลอดภัยและการตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ สุพิชญา วงศ์วาสนา (2553) ที่พบว่าผู้โดยสารที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการให้ท่าอากาศยานให้การบริการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในความคาดหวังการบริการของท่าอากาศยานที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Juliet (2013) ที่ว่ามาตรฐานและคุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารในขณะที่งานวิจัยของ วราพัณณ์ ถิระภิรมย์ไชย (2556) ที่พบว่าผู้ใช้บริการมีความคาดหวังในการให้บริการของท่าอากาศยานโดยรวมในระดับมาก ได้แก่ 1) ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน 2)

ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า 3) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ 4) ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา และ 5) ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้ใช้บริการรับรู้ถึงการให้บริการของท่าอากาศยานโดยรวมในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกันผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการบริการเหนือความคาดหวัง แสดงให้เห็นว่าการให้บริการของท่าอากาศยานมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้บริการเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ John (1954 อ้างถึงใน วราพัณณ์ ถิระภิรมย์ไชย, 2556) นอกจากนั้น งานวิจัยของ จิตตพัฒน์ พรหมพงษ์ (2558) ยังพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัยและการให้บริการอื่น ๆ ด้านท่าอากาศยาน ด้านบุคลากร และด้านความคาดหวัง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยาน

สรุปได้ว่า ความต้องการของผู้ใช้บริการทำให้ผู้ใช้บริการคาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนองตามความต้องการในสิ่งที่คาดการณ์เอาไว้ เมื่อได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความพึงพอใจ โดยจะต้องได้รับให้มาตรฐานบริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ตรงต่อเวลา ตรงต่อความต้องการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารผู้โดยสารอย่างเหมาะสมพอเพียง ได้รับบริการอย่างมีคุณภาพด้านการรักษาความปลอดภัยและการตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งท่าอากาศยานต้องพัฒนาระบบต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

5. สรุป

จากการคาดการณ์ว่าในอนาคตแนวโน้มการเดินทางของผู้โดยสารจะเพิ่มขึ้นอย่างมากจากการส่งเสริมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ และนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ดังนั้น ท่าอากาศยานควรต้องพัฒนา ปรับปรุง และมีการทบทวนกลยุทธ์การให้บริการ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานการให้บริการตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัย ความรวดเร็วในการให้บริการ และเพื่อให้เกิดความสะดวก ความเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการในการตอบสนองความต้องการ

กลยุทธ์การให้บริการของท่าอากาศยานควรตระหนักความต้องการและความคาดหวังของผู้โดยสารที่มาใช้บริการก่อนและหลังการเดินทาง ได้แก่ การจัดการจราจรในการเดินทางมายังท่าอากาศยานและออกจากท่าอากาศยาน การเชื่อมต่อขนส่งมวลชน ความปลอดภัยในการเดินทางและทรัพย์สิน การเพิ่มศักยภาพความรวดเร็วในการให้บริการผู้โดยสารแต่ละรายในระยะเวลาอันสั้น เช่น การเช็คอิน การตรวจกระเป๋าเดินทาง เป็นต้น ความปลอดภัยและการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารผู้โดยสาร การพัฒนารูปแบบการบริการให้สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ผู้ใช้บริการโดยใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลแต่ละท่าอากาศยานและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีและไลฟ์สไตล์ผู้ใช้บริการเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การให้บริการเพื่อสร้างการบริการที่แตกต่าง โดยนำเทคโนโลยีกลุ่มดิจิทัล (Digital) มาใช้ให้เหมาะสมกับไลฟ์สไตล์ของผู้ใช้บริการเพื่อช่วยเชื่อมต่อการบริการให้มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการให้บริการในอนาคต เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การพัฒนาด้านอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การพัฒนาเทคโนโลยีอินเตอร์เน็ตเชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ (Internet of Things: IoT) การพัฒนาฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) การพัฒนาเป็นท่าอากาศยานสมาร์ทซิตี้ (Airport Smart City) (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559) ทั้งนี้การที่ท่าอากาศยานจะสามารถตอบสนองความคาดหวังการใช้บริการของผู้โดยสารได้นั้นต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้บริการโดยต้องตระหนักถึงความต้องการของผู้โดยสาร ได้แก่ มาตรฐานการให้บริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียม

กัน ความรวดเร็วในการให้บริการและมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการ สิ่งแวดล้อมและความสะดวกสบายภายในอาคารผู้โดยสาร และความภัยในการเดินทางและทรัพย์สิน เป็นต้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ด้านกลยุทธ์การให้บริการของท่าอากาศยานควรใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลแต่ละท่าอากาศยานมากำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายและกลยุทธ์เพื่อสร้างการรับรู้การบริการที่แตกต่าง พัฒนาให้เป็นท่าอากาศยานอัจฉริยะ (Airport Smart City) โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อพัฒนาท่าอากาศยานและสายการบินให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพการบริการให้ใช้เวลาให้สั้นที่สุดต่อผู้โดยสารหนึ่งราย เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตของอุปกรณ์ต่างๆ (Internet of Things: IoT) การใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) การพัฒนาด้านอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ เป็นต้น

2. ด้านความคาดหวังในการใช้บริการของผู้โดยสารคือการได้รับการตอบสนองความต้องการ มีบุคลากรที่มีศักยภาพในการบริการเพื่อให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลาและมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการให้บริการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารผู้โดยสารอย่างเพียงพอ มีการจัดการจราจรในการเข้าถึงท่าอากาศยาน และมีการนำเทคโนโลยีหรือระบบอัจฉริยะเข้ามาใช้เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงการบริการได้อย่างสะเวก

3. การวิจัยเชิงลึกในอนาคตในการค้นหากลยุทธ์ที่เหมาะสมในการให้บริการของท่าอากาศยานควรทำการศึกษาความต้องการและความคาดหวังในการใช้บริการของผู้โดยสาร โดยแบ่งผู้โดยสารออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้โดยสารที่เป็นคนไทย และผู้โดยสารที่เป็นคนต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบลำดับความคาดหวังในแต่ละกลุ่ม เนื่องด้วยจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผู้โดยสารทั้ง 2 กลุ่ม มีความคาดหวังในการได้รับบริการที่แตกต่างกัน

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)**. สืบค้นจาก : www.oie.go.th/sites/default/files/.../thailandindustrialdevelopmentstrategy4.0.pdf.

จิตตพัฒน์ พรหมพงษ์. (2558). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ**. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฉัตยาพร เสมอใจ. (2547). **การจัดการและการตลาดบริการ.** กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

เฉลิมพล กิจรุ่งเรือง. (2553). **ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวไทยต่อการบริการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ กรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ณัฐกาณต์ ชินวงศ์อมร. (2559). **กลยุทธ์คุณภาพการให้บริการสายการบินที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินระหว่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ**. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2560). **รายงานประจำปี 2560.** สืบค้นจาก : https://airportthai.co.th/wp-content/uploads/รายงานประจำปี-2560-ทอท.-Thai.compressed.pdf

ปิยะนุช เลิศศิริ. (2555). **การประเมินประสิทธิภาพการให้บริการ กรณีศึกษา ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วราพัณณ์ ถิระภิรมย์ไชย. (2556). **ความคาดหวังและการรับรู้ของลูกค้าต่อการให้บริการของท่าอากาศยานดอนเมือง**. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วัชระ รณนภากาศ ฤทธาคนี, พลอากาศโท. (2557). **อุตสาหกรรมสายการบิน**. สืบค้นจาก : http://www.elearning 2014.com/eLAP2014/Proceedings-old/C%206.1-6.9.pdf.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2558). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของชาติ พ.ศ. 2559-2574.** กรุงเทพมหานคร.

สารานุกรมไทย. (2540). **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ** เล่มที่ 22. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย. (2560). **รายงานสภาวะอุตสาหกรรมการบินของประเทศไทย ปี 2560**. สืบค้นจาก : https://www.caat.or.th/wp-content/uploads/2018/08/AE--รายงานภาวะอุตสาหกรรมการบิน-ประจำปี-2560.pdf.

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. (2559). **โครงการศึกษาจัดทาแผนแม่บทการขนส่งทางอากาศของประเทศไทย**. สืบค้นจาก: www.otp.go.th/uploads/tiny_uploads/PDF/.../25601005-presentation %20 seminar.pdf.

สุพิชญา วงศ์วาสนา. (2553). **ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกณ์มหาวิทยาลัย.

สุภกัญญา ชวนิชย์ ปริยากร มนูเสวต และกรณัฏฐ์ สกุลกฤติล. (2557). **การให้บริการแก่ผู้โดยสารของท่าอากาศยานในการกำกับดูแลของกรมการบินพลเรือน**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. หน้า 32-39.

Juliet, N. (2013). The influence of airline service quality on passenger satisfaction and loyalty: The case of Uganda airline industry. **The TQM Journal**, Vol. 25(5), pp. 520-532.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research. **Journal of Marketing**, Vol. 49 (Fall), pp. 41-50.

_____. (1990). **Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations.** New York: The Free Press.

Porter, M. E. (1980). **Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors.** New York: The Free Press.

Vroom, V. H. (1964). **Work and Motivation.** New York: John Wiley & Sons.

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักประเภทโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

THE BEHAVIOR OF THAI TOURISTS IN SELECTING HOTEL IN MUEANG CHIANG MAI DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

นางสาว สิริวิมล ประทุม
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
E-mail: Siriwimon.6399@gmail.com
อาจารย์ ดร.ประยงค์ คูศิริสิน
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
E-mail: prayongk@mju.ac.th
อาจารย์ ดร.วินิตรา ลีละพัฒนา
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
E-mail: winitra@mju.ac.th
อาจารย์ ดร.วราภรณ์ ดวงแสง
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
E-mail: Varaphorn@mju.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักโรงแรมประเภท 3 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการในการเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาพักโรงแรมประเภท 3 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียวและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน มีสถานภาพโสด และมีรายได้ต่อเดือน 10,000-30,000 บาท ผู้ร่วมเดินทางส่วนใหญ่คือเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน มีค่าใช้จ่ายค่าบริการที่พักโดยเฉลี่ยต่อคืน 500-700 บาท โดยเฉลี่ยใช้บริการ 1-5 ครั้งต่อปี ช่องทางที่เลือกจองห้องพักในครั้งนี้คือ เลือกจองด้วยตนเองที่เคาน์เตอร์โรงแรม เว็บไซต์ Agent ที่เลือกจองคือเว็บไซต์ Agoda วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวคือ เพื่อการพักผ่อน ผู้ร่วมตัดสินใจเลือกพักคือเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน และแหล่งรับทราบข้อมูลโรงแรมคือจากคำบอกเล่าจากผู้ที่เคยมาพัก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการในการเลือกใช้ที่พักโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านกระบวนการให้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านราคา ด้านบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า อายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายค่าบริการที่พักเฉลี่ยต่อคืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืนพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.002 (P = 0.966) โดยค่าสหสัมพันธ์แสดงผลว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแต่ละด้านแสดงผลว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, โรงแรมประเภท 3, ส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's), การตัดสินใจซื้อ

ABSTRACT

The objectives of this study were to: 1) study Thai tourists' behavior in choosing hotel's type 3 2) study Thai tourists' behavior in marketing mix factors of choosing hotel's type. A set of questionnaires was used for data collection administered with 400 Thai tourists staying in type 3 hotels in Muang district, Chiang Mai province. Obtained data were analyzed by using frequency, percentile, mean, and standard deviation. The One-way Analysis of Variance and Pearson Correlation Coefficient was applied as the statistic method with the statistical significance at the 0.05 level.

Results of the study revealed that most of the respondents were female aged between 20-30 years old. They graduated in Bachelor's Degree and single with income of 10,000 – 30,000 baht per month. They travelled with friends or co-workers. They spent 500 – 700 baht per night for their stay and the average of staying was 1 – 5 times per year. They booked the hotel directly and also used Agoda website to reserve the room. The purpose of travelling was for leisure. Moreover, friends or co-workers helped choosing the hotel to stay. The main reason that they chose to stay in that hotel was word of mouth from past guests.

The opinions about the marketing mix factors which effected to the decision making of Thai tourists' behavior in choosing hotel's type to stay in Muang district, Chiang Mai province, overall were in high level. They were prioritized by the respondents as follows; the process was the highest mean followed by price, people, product, physical evidence, place, and promotion accordingly.

When compared the differences between gender, age, status, educational attainment, occupation, and monthly incomes. The results of age and educational attainment effected to choosing behaviors that were significant at 0.05. and the correlation between marketing mix factors and choosing behavior found that they

were significance at 0.002 (P=0.966) which means that it was not statistical significant at 0.05. Moreover, the main marketing mix factors showed that none of them were statistical significant at 0.05.

KEYWORDS: tourists' behavior, type 3 hotel, marketing mix factors (7P's), decision making

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

จังหวัดเชียงใหม่เป็นหนึ่งในห้าจังหวัดจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) โดยจังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองแห่งล้านนาที่มีความเป็นเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ที่สืบทอดกันมายาวนาน และความสวยงามของธรรมชาติ ที่เป็นตัวกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว รวมไปทั้งยังมีสถานที่พักแรมอย่างครบครันที่ให้ความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวได้เลือกใช้บริการได้อีกด้วย โดยแต่ละปีจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี และมีจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยในปี 2557 มีจำนวนห้องพักรวม 32,948 ห้อง มีผู้เข้าพักแรมชาวไทยจำนวน 4.2 ล้านคน ปี 2558 มีจำนวนห้องพักรวม 34,510 ห้อง มีผู้เข้าพักแรมชาวไทยจำนวน 4.5 ล้านคน ปี 2559 มีจำนวนห้องพักรวม 33,515 ห้อง มีผู้เข้าพักแรมชาวไทยจำนวน 9.6 ล้านคน และในปี 2560 มีจำนวนห้องพักรวม 35,994 ห้อง มีผู้เข้าพักแรมชาวไทยจำนวน 10.4 ล้านคน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) ส่งผลให้มีผู้ประกอบการทำธุรกิจที่พักแรมเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี อย่างไรก็ตาม เจ้าของธุรกิจโรงแรมบางแห่งที่มีประสบการณ์ไม่มากพอและประกอบธุรกิจไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้ในบางปีมีจำนวนห้องพักลดน้อยลงหรือเปลี่ยนไปทำธุรกิจอื่นแทนธุรกิจโรงแรมด้วย

ปัจจุบันโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งหมดจำนวน 301 แห่ง และเป็นโรงแรมประเภท 3 จำนวน 40 แห่ง (ปกครองจังหวัดเชียงใหม่, 2559) โรงแรมเหล่านี้ได้มีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในการเปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวตามมาตรฐานหลักเกณฑ์ของกฎกระทรวงในการประกอบธุรกิจโรงแรมปี พ.ศ. 2551 (กระทรวงมหาดไทย, 2551) ซึ่งคู่แข่งทางธุรกิจที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่ได้เกิดขึ้นมากมายหลายระดับ และราคาห้องพักโรงแรมของยังไทยต่ำมากถ้าเทียบกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงแรมระดับสามดาว (เตือนใจ ศรีชะฎา, 2560) ทำให้มีความเสี่ยงในการเกิดภาวะการแข่งขันทางด้านราคาระหว่างผู้ประกอบการในระดับสูงกว่า นอกจากนี้ ปัญหาที่พักแรมที่ไม่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่กลับมาใช้บริการอีก จึงก่อให้เกิดปัญหาสำหรับกับธุรกิจและเกิดผลกระทบกับสถานที่ท่องเที่ยว ชุมชน เศรษฐกิจในชุมชน อาจไปถึงระดับประเทศได้ แม้ว่าจำนวนที่พักแรม ประเภท และระดับของที่พักแรมจะมีหลากหลายก็ตาม เพื่อเป็นทางเลือกด้านที่พักของนักท่องเที่ยวที่มาเลือกใช้บริการ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมจำเป็นมีข้อมูลด้านพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นให้ดีที่สุด เพื่อการบริการที่มีคุณภาพและได้รับความไว้วางใจจากลูกค้า จนเกิดประทับใจและกลับมาใช้บริการซ้ำอีกหลายๆ ครั้ง

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักประเภทโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจที่พักประเภทโรงแรม และนำผลการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจเกี่ยวกับที่พักประเภทโรงแรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักประเภทโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

(2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ใช้บริการโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. ทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมด้านแนวคิดการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคพบว่า เครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ประกอบด้วย คำถาม (6Ws และ 1H) คือ 1) ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who) 2) ผู้บริโภคซื้ออะไร (What) 3) ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why) 4) ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who) 5) ผู้บริโภคจะซื้อเมื่อไร (When) 6) ผู้บริโภคจะซื้อที่ใด (Where) 7) ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How) (จงรักษ์ ศรีคำหน้อย , 2556; เสาวภา มีถาวรกุล และคณะ, 2559; ณัฐพล ใยไพโรจน์, 2560) นอกจากนี้ ยังสามารถนำหลักการส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการเข้ามาใช้ในการทำให้ทราบถึงความต้องการและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกที่พักประเภทโรงแรมของนักท่องเที่ยว ที่ประกอบด้วย 1) ด้านที่พักและการบริการ 2) ด้านราคา 3) ด้านสถานที่หรือด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านพนักงานให้บริการ 6) ด้านกระบวนการให้บริการและ 7) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2558; ณัฐพล ใยไพโรจน์ , 2560) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำตัวแปรเหล่านี้มาทำการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและตัวอย่าง โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และเข้าพักแรมในโรงแรมประเภท 3 โดยเลือกวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ไม่ทราบค่าพารามิเตอร์ ไม่ทราบจำนวนประชากร ทราบแต่ว่ามีจำนวนประชากรเดินทางมาจำนวนมากจึงเลือกใช้สูตรคอแครน (Cochran) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

(1) ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ

เพศ เป็นลักษณะที่แสดงให้รู้ว่าคือเพศหญิงหรือชาย

อายุ เป็นช่วงเวลาที่ดำรงชีวิตอยู่ตั้งแต่เกิดจนมาถึงปัจจุบัน

ระดับการศึกษา เป็นองค์ความรู้ที่ได้รับสอนในสถานการศึกษาตามที่รัฐกำหนด

สถานภาพ เป็นการแสดงถึงสภาพการสมรสหรือไม่ได้สมรส

อาชีพ เป็นงานที่ทำประจำและทำให้บุคคลมีรายได้

รายได้ต่อเดือน เป็นค่าตอบแทนที่ได้จากการทำงาน

ปัจจัยทางการตลาดบริการ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรม ประกอบไปด้วย (1) ด้านผลิตภัณฑ์ (2) ด้านราคา (3) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (4) ด้านส่งเสริมทางการตลาด (5) ด้านบุคคล (6) ด้านการสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (7) ด้านกระบวนการให้บริการ

(2) ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ พฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายค่าบริการที่พักเฉลี่ยต่อคืนของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ และอัตราร้อยละ ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักประเภทโรงแรม ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ และส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโรงแรม ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดระดับคะแนน (Likers' Scale) 5 ระดับ

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ข้อมูลในส่วนนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากรายงานการวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วรวมถึงแหล่งข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต หนังสือที่ เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเลือกใช้บริการโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเลือกเก็บเฉพาะนักท่องเที่ยวไทยที่เข้าพักในโรงแรมประเภท 3 ที่มีจำนวน 40 แห่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้ววิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5. สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.5) มีอายุระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 39.5) มีระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 61.0) มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน (ร้อยละ 37.3) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 57.8) และมีรายได้ต่อเดือน 10,000-30,000 บาท (ร้อยละ 65.5) เมื่อเปรียบเทียบเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า เพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มี

พฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายค่าบริการที่พักเฉลี่ยต่อคืนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่พบว่า อายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายค่าบริการที่พักเฉลี่ยต่อคืนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอายุนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืน

การเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืน	$\overline{X}$	อายุ (ปี)				
		20-30	31-40	41-50	51-60	≥61
20-30	3.16		.472*	.034	.705*	.553
			(.003)	(.853)	(.003)	(.086)
31-40	2.69			-.438*	.233	.061
				(.024)	(.334)	(.848)
41-50	3.13				.671*	.499
					(.010)	(.132)
51-60	2.46					-.172
						(.633)
≥61	2.63					

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 ผลเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่และ *P*-value ของอายุนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 20-30 ปี ($\overline{X}$ = 3.16) มีพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืนแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 31-40 ปี ($\overline{X}$ = 2.69) และนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 51-60 ปี ($\overline{X}$ = 2.46) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05) และนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 31-40 ปี ($\overline{X}$ = 2.69) แตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 41-50 ปี ($\overline{X}$ = 3.13) (P<0.05) นอกจากนี้ ยังพบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05) ของนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 41-50 ปี ($\overline{X}$ = 3.13) กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 51-60 ปี ($\overline{X}$ = 2.46) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืน

การเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืน	$\overline{X}$	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.66		-.339*	-.466*
			(.028)	(.030)
ปริญญาตรี	3.00			-.127
				(.504)
สูงกว่าปริญญาตรี	3.12			

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่และ *P*-value ของระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 2.66) มีพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืนแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.00) 3.00 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี ($\overline{X}$ = 3.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักประเภทโรงแรม

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่มีผู้ร่วมเดินทางคือเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 47.0) มีค่าใช้จ่ายค่าบริการที่พักโดยเฉลี่ยต่อคืนคือ 500-700 บาท (ร้อยละ 43.5) โดยเฉลี่ยใช้บริการ 1-5 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 57.5) และช่องทางที่เลือกจองห้องพักในครั้งนี้คือ เลือกจองด้วยตนเองที่เคาน์เตอร์โรงแรม (ร้อยละ 31.8) และเว็บไซต์ Agent ที่เลือกจองคือเว็บไซต์ Agoda (ร้อยละ 8.3) โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวในครั้งนี้คือเพื่อการพักผ่อน (ร้อยละ 39.5) มีผู้ร่วมตัดสินใจเลือกพักโรงแรมคือเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 40.8) และมีแหล่งรับทราบข้อมูลโรงแรมจากคำบอกเล่าจากผู้ที่เคยมาพัก (ร้อยละ 48.0)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้ที่พักประเภทโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.92) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกระบวนการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03) ด้านราคาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00) ด้านบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00) ด้านผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) ด้านการสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.88) และด้านส่งเสริมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.58) แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้ที่พักประเภทโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	3.99	0.652	มาก
ด้านราคา	4.00	0.624	มาก
ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	3.88	0.667	มาก
ด้านส่งเสริมทางการตลาด	3.58	0.805	มาก
ด้านบุคคล	4.00	0.700	มาก
ด้านการสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ	3.93	0.671	มาก
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.03	0.647	มาก
เฉลี่ยรวม	**3.92**	**0.575**	**มาก**

ซึ่งจากการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืนพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.002 (P = 0.966) โดยค่าสหสัมพันธ์แสดงผลว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยส่วนประสมทาง

การตลาดหลักแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคคล ด้านการสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ กับการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.033 (P = 0.505), -0.071 (P = 0.158), 0.042 (P = 0.403), 0.076 (P = 0.129), 0.001(P = 0.979), -0.023(P = 0.654) และ 0.000 (P = 0.986) ตามลำดับ โดยค่าสหสัมพันธ์แสดงผลว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกที่พักประเภทโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

(1) จากข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดเป็นเพศหญิง มีอายุ 20-30 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี และผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน มีสถานภาพโสด และมีรายได้ต่อเดือน 10,000-30,000 บาท สอดคล้องกับการศึกษาของ วริศรา วาริชวัฒนะ และ กุลเชษฐ์ มงคล (2556) ซึ่งพบว่า ผู้เข้าพักส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-20,000บาท โดยอายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายค่าบริการที่พักเฉลี่ยต่อคืนแตกต่างกัน และการศึกษาของ สุนทรีย์ ศิริจันทร์ (2561) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้บริการที่พักแบบโอสเทลเขตจังหวัดเชียงใหม่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันมีการเลือกใช้บริการที่พักแตกต่างกัน

(2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เลือกที่พักประเภทโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีผู้ร่วมเดินทางคือเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับการศึกษาของไพศาล ทองคำ (2553) ซึ่งพบว่า มีผู้ร่วมเดินทางมาด้วยกันมากที่สุดคือเพื่อน และจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้เข้าพักในโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายบริการที่พักเฉลี่ยต่อคืนคือ 500-700 บาท โดยเฉลี่ยใช้บริการ 1-5 ครั้งต่อปี มีวัตถุประสงค์เพื่อมาพักผ่อน และมีผู้ร่วมตัดสินใจเลือกพักโรงแรมคือเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพัชรินทร์ เรือนแก้ว (2553) ซึ่งพบว่ามีผู้เข้าพักส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวและพักผ่อน มีเพื่อนแนะนำ และใช้บริการ 1-2 ครั้งต่อปี และการศึกษาของหทัยชนก นิรันดรไชย (2554) ที่พบว่านักท่องเที่ยวจะชอบมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ 4-6 ครั้งต่อปี และเลือกพักในโรงแรมระดับสามดาวเนื่องจากค่าที่พักเฉลี่ยต่อคืนราคาไม่สูงมากนัก โดยมีเพื่อนเป็นผู้ให้คำแนะนำ และการศึกษาของ ณัฐธิดา เทพสุทิน (2558) ซึ่งพบว่าการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเพื่อนหรือแฟน โดยมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และมีความถี่ในการใช้บริการโรงแรม 1-2 ครั้งต่อปี นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของอภิรดี เนติรังษีวัชรา และ อัญรัตน์ วิเชียร (2551) ที่พบว่าผู้เข้าพักส่วนใหญ่จะเลือกห้องพักที่มีระดับราคาอยู่ในช่วง 500-1,000 บาท ในพฤติกรรมด้านช่องทางที่เลือกจองห้องพักในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกจองด้วยตนเองที่เคาน์เตอร์โรงแรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพัชรินทร์ เรือนแก้ว (2553) ซึ่งพบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีการจองห้องพักล่วงหน้าและมีวิธีการจองโดยตรงกับโรงแรม และการศึกษาของหทัยชนก นิรันดรไชย (2554) ที่พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเลือกใช้บริการจากทางโรงแรมโดยตรง อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าหากเลือกจองผ่านเว็บไซต์ Agent ก็จะเลือกจองที่เว็บไซต์ Agoda ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐธิดา เทพสุ

ทิน (2558) ซึ่งพบว่ากลุ่มผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรงแรมผ่านทางอินเตอร์เน็ตหรือสังคมออนไลน์ และการศึกษาของ ศิริมงคล ราชสันเทียะ (2557) ซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเว็บไซต์ที่ผู้บริโภคเคยใช้บริการจอง คือ Agoda.com

(3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้ที่พักประเภทโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ารวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งหากพิจารณาตามรายด้านก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน และปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกที่พักที่มีค่าใช้จ่ายบริการเฉลี่ยต่อคืน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรรณเกษม วสันตวิษุวัต (2551) ซึ่งพบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการทุกปัจจัยมีผลต่อผู้ใช้บริการโรงแรม โดยรวมในอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของ หทัยชนก นิรันดรไชย (2554) ซึ่งค้นพบว่า ปัจจัยด้านการตลาดมีระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจโรงแรมอยู่ในระดับมากทั้งหมด และสอดคล้องกับการศึกษาของ อัครเดช เนตรสุวรรณ และคณะ ซึ่งพบว่า ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการในการเลือกที่พักโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วริศรา วาริชวัฒนะ และ กุลเชษฐ์ มงคล (2556) ที่พบว่าพฤติกรรมการตัดสินใจในการเลือกที่พักแรมโดยรวมมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากเช่นกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ที่พักประเภทโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือรับสมัครบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้ามาช่วยทำงานในหน่วยงาน เช่น ด้านการตลาดเพื่อโปรโมทโรงแรม เป็นต้น เพื่อการให้ลูกค้าที่เข้ามาพักได้เกิดความประทับใจมากขึ้นและบอกต่อบุคคลอื่นให้เข้ามาใช้บริการ

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติด้วยเพื่อจะได้ข้อมูลที่แตกต่างมากขึ้น

(2) การศึกษาครั้งต่อไปควรใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือทำ Focus group เพื่อจะได้รู้ถึงจุดแข็งจุดอ่อน รวมถึงข้อเสนอแนะในการให้บริการและการพัฒนาโรงแรม ทำให้ธุรกิจโรงแรมสามารถนำมาปรับใช้สร้างแผนกลยุทธ์ในการทำงานเพื่อเข้าถึงความต้องการลูกค้าที่จะเข้ามาพักมากขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย. 2551. **กฎกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ.2551**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://download.asa.or.th/03media/04law/ha/mr51.pdf

กรรณเกษม วสันตวิษุวัต. 2551. **ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกใช้บริการโรงแรมแบบบูติค ในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2560. **สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2559 (ภาคเหนือ)**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.mots.go.th/more_news.php?cid=438&filename=index

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2561. **สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2560 (ภาคเหนือ) (16 พ.ย.2561)**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.mots.go.th/more_news.php?cid=438&filename=index

คำนาย อภิปรัชญาสกุล. 2558. **พฤติกรรมผู้บริโภค.** กรุงเทพฯ: บริษัท โฟกัสมีเดีย แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด

จงรักษ์ ศรีคำหน้อย. 2556. **พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและจิตวิทยาบริการ.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.

ณัฐธิดา เทพสุทิน. 2558. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมระดับ 4 ดาวขึ้นไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐพล ใยไพโรจน์. 2560. **Digital Marketing:Concept &Case Study**. นนทบุรี: บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด

เตือนใจ ศรีชะฎา. 2560. **ศึกษาปัจจัยของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกที่พักแรม ในเขตพัทยา. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์,** ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2560); 247-259

พัชรินทร์ เรือนแก้ว. 2553. **พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกใช้บริการโรงแรมบูติคในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไพศาล ทองคำ. 2553. **พฤติกรรมและความต้องการเลือกใช้บริการที่พักแรมของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาบริเวณอ่าวนาง จังหวัดกระบี่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

วริศรา วาริชวัฒนะ และ กุลเชษฐ์ มงคล. 2556. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกที่พักแรมในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ของนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริมงคล ราชสันเทียะ. 2557. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

เสาวภา มีถาวรกุล, ฉัตรชัย ลอยฤทธิวุฒิไกร, เชาว์ โรจนแสง, ยุทธนา ธรรมเจริญ, อัจฉรีย์ ลิมปมนต์, วุฒิชาติ สุนทรสมัย, บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ, วราภรณ์ อุปลาคม, กุญชร เจือตี๋, เนาวรัตน์ โชสนับ, สหัสโรจน์ โรจน์เมธา และสุธีรพันธุ์ สักรวัตร. 2559. **การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค.** นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุนทรีย์ ศิริจันทร์. 2561. **พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักแบบโฮสเทลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

หทัยชนก นิรันดรไชย. 2554. **พฤติกรรมการเลือกใช้บริการธุรกิจโรงแรมระดับสามดาวในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวชาวไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

อภิรดี เนติรังษีวัชรา และ อัญรัตน์ วิเชียร. 2551. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมและที่พักในจังหวัดนครราชสีมา**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ความสัมพันธ์ของการจัดการองค์ความรู้และการบริหารจัดการที่ส่งผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ASSOCIATED RELATIONSHIP OF KNOWLEDGE MANAGEMEMENT AND AFFECTING PERFORMANACEPRACTICEOF THE PERSONNEL IN PHRANAKKHON SI AYUTTHAYA HISTORICAL PARK

ว่าที่ร้อยตรีดุสิต มีชนะ

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

E-mail: dusit.meechana@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

E-mail:golf_songwit@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของระหว่างการจัดการองค์ความรู้และการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ประชากร คือ บุคลากรของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จำนวน 281 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่ามีค่าความเชื่อ 0.983วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และด้านการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา สำหรับการจัดการความรู้ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ และด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และการบริหารจัดการด้านการจัดองค์กร ด้านการอำนวยการด้านการประสานงาน และด้านการจัดทำงบประมาณมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา สำหรับการบริหารจัดการ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการทีมงานและด้านรายงานไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

คำสำคัญ: การจัดการองค์ความรู้ การบริหารจัดการประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

The aim of this research is to study the associated relationship of knowledge management and the management that affected the performance of the personnel in Phranakhon Si Ayutthaya historical park. The data were collected by simple random sampling form 281 people. The valuation scale questionnaire, having the reliability of 0.983, was applied as the research instrument. The collected data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. While the Pearson's correlation coefficient correlation was used for the hypothesis test.

The research found that knowledge management in the knowledge codification and refinement, knowledge accessing, knowledge sharing and learning were related to the performance of the practice personnel of Phranakhon Si Ayutthaya historical park. On the other hand, knowledge Identification, knowledge creationand acquisition, and knowledge organization were not affected to the performance of the practice personnel of Phranakhon Si Ayutthaya historical park. While, management organization, management administration, coordination, and budgeting were relatedtothe performance of the practice personnel of Phranakhon Si Ayutthaya historical park. However, planning, team organization,and report were not affected to the performance of the practice personnel in Phranakhon Si Ayutthaya historical park.

KEYWORDS: Knowledge management Management Perfor

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เป็นองค์กรภาครัฐมีหน้าที่บริหารจัดการงานด้านโบราณคดี งานด้านโบราณสถาน และส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ และรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากถึง6.5 ล้านคนเป็นอันดับ 7 ของประเทศ สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13,000ล้านบาท (สำนักงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2558) z จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทำให้การบริการนักท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา รวมทั้งการบริการจัดการมีประสิทธิภาพลดน้อยลงอาทิ ด้านบุคลาที่มีความรู้ในการให้บริการนักเที่ยว ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการ เป็นต้นทั้งนี้อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge management) มาใช้ในการบริหารงานซึ่งการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge management)เป็นกระบวนการสร้างจัดระบบเก็บความรู้ที่สั่งสมในตัวบุคคล หรือองค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อการจัดการทรัพยากรความรู้อันมีค่าที่มีอยู่ในตัวบุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรและผู้ปฏิบัติงานส่งผลให้การทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อาจนำไปสู่วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรอย่างต่อเนื่อง และเพื่อพร้อมในการถ่ายทอดไปยังบุคคล

หรือองค์การอื่น ด้วยขั้นตอนและวิธีการต่างๆ เพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกทั้งยังช่วยให้การบริหารจัดการหน่วยงานมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น ช่วยในการประหยัดทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนลง และทำให้การปฏิบัติงานตามแผนได้อย่างสะดวกรวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานการจัดระบบการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้การบริหารจัดการและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นความรู้ขึ้นโดยมีเทคโนโลยีด้านข้อมูลและคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยในการจัดการความรู้(ชินวัฒน์ ศาสนนันท์ 2556 : 22)และการจัดการความรู้ จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) ภายในองค์การประกอบกับต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการตีความหมายและประยุกต์ใช้ความรู้ในการสร้างนวัตกรรมและเป็นผู้นำทางให้องค์การรวมทั้งจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งสำหรับช่วยแนะนำวิธีประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนไม่ว่าจะเป็นการดึงดูดคนเก่งและดีการพัฒนาคนการติดตามความก้าวหน้าของคนการดึงคนที่มีความรู้ความสามารถไว้ในหน่วยงานจึงเป็นกระบวนการในการจัดการองค์ความรู้ (วิจารณ์พานิช 2548:56)

จากเป้าหมายที่ต้องการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และการเพิ่มขึ้นของปริมาณนักท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาว่าการจัดการองค์ความรู้และการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาหรือไม่

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการจัดการองค์ความรู้และปัจจัยด้านการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

3. ทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจุบันหลายองค์กรมุ่งเน้นความสำคัญของการบริหารจัดการ และการจัดการองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่องค์กร

วิจารณ์พานิช (2548 :5 – 6) ได้อธิบายความหมายของการจัดการความรู้ไว้ว่าคือกิจกรรมที่ซับซ้อนและกว้างขวางในการรวบรวมการจัดระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นความรู้ขึ้น โดยมีเทคโนโลยีด้านข้อมูลและคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยในการจัดการความรู้และการจัดการความรู้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยพฤติกรรมการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) ภายในองค์การประกอบกับต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการตีความหมายและประยุกต์ใช้ความรู้ในการสร้างนวัตกรรมและเป็นผู้นำทางให้องค์การรวมทั้งจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งสำหรับช่วยแนะนำวิธีประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนไม่ว่าจะเป็นการดึงดูดคนเก่งและดีการพัฒนาคนการติดตามความก้าวหน้าของคนการดึงคนที่มีความรู้ความสามารถไว้ในหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในด้านต้นทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันเพิ่มผลิตแห่งชาติ (2548 : 5 - 8) ได้กล่าว

เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) และกระบวนการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management Process) มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) เพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งขั้นตอนการจัดการองค์ความรู้ เป็นทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้1) การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ (KnowledgeCreation and Acquisition)3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) 5) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) และ7) การเรียนรู้ (Learning)

Luther GulickandLyndalUrwick (1937: 87 - 95) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานไว้ 7 ด้าน เรียกว่า “POSDCORB” ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน 2)การจัดองค์การ 3) การบริหารบุคคล 4) การอำนวยการ 5) การประสานงาน 6) การรายงาน และ 7)การงบประมาณ นอกจากนี้ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550: 4) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึง ของหน่วยงาน หรือบุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคนสิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น 1) การบริหารนโยบาย 2) การบริหารอำนาจหน้าที่ 3) การบริหารคุณธรรม 4) การบริหารทีเกี่ยวข้องกับสังคม 5) การวางแผน 6) การจัดองค์การ 7)การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 8) การอำนวยการ 9)การประสานงาน 10) การรายงาน และ11) การงบประมาณ

Becker and D.Neuhauser(1975: 94) ได้เสนอตัวแบบจำลองเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์กรนอกจากพิจารณาถึงทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลผลิตขององค์กร คือบรรลุเป้าหมายแล้วองค์กรในฐานะที่เป็นองค์กรระบบเปิด (Open system) ยังมีปัจจัยประกอบอีก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้1)หากสภาพแวดล้อมในการทำงานขององค์กรที่มีความซับซ้อนต่ำหรือมีความแน่นอน มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติในการทำงานขององค์กรอย่างละเอียดถี่ถ้วนแน่ชัดจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพขององค์กรมากกว่าองค์กรที่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานยุ่งยากซับซ้อนสูงขึ้นหรือมีความไม่แน่นอน(2) มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติให้ชัดเจนเพื่อเพิ่มผลการทำงานที่มองเห็นได้มีผลทำให้ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย3) ผลการทำงานที่มองเห็นได้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพ (4) หากพิจารณาควบคู่กันจะปรากฏว่าการกำหนดระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจนและการทำงานที่มองเห็นได้มีความสัมพันธ์มากขึ้นต่อประสิทธิภาพมากกว่าตัวแปรแต่ละตัวลำพังและยังเชื่ออีกว่า การสามารถมองเห็นผลการทำงานขององค์กรได้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพขององค์กรเพราะองค์กรสามารถทดลองและเลือกระเบียบปฏิบัติและทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ ต่อการบรรลุเป้าหมายได้ ฉะนั้นโครงสร้างของงานระเบียบปฏิบัติงานผลการปฏิบัติงานจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติ

จากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยความสัมพันธ์ของการจัดการองค์ความรู้ และการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ดังนี้

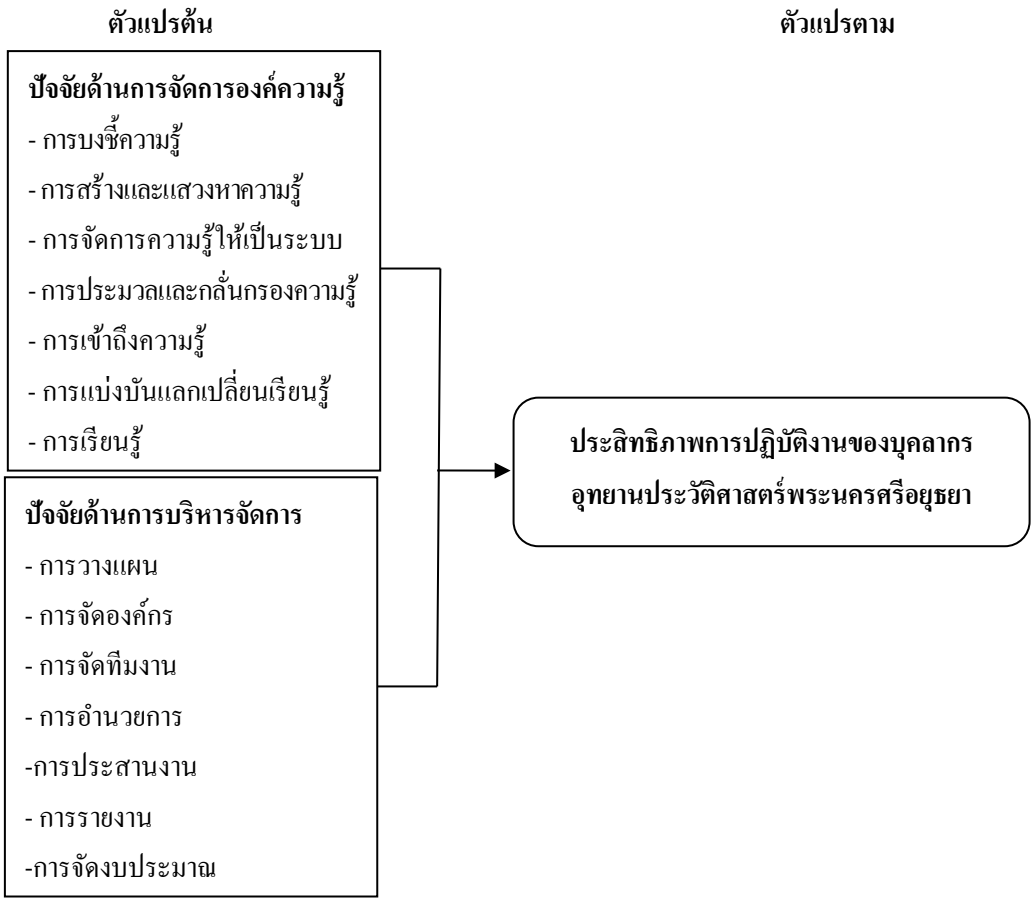

แผนภาพที่ 1กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1

H0 การจัดการองค์ความรู้ ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปั่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

H1การจัดการองค์ความรู้ ด้านการบ่งชี้ความรู้ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ และด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

สมมุติฐานที่ 2

H0 การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

H1 การบริหารจัดการไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1แบบแผนการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดการองค์ความรู้และการบริหารจัดการที่ส่งผลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้ การบริหารจัดการ และประสิทธิภาพ เพื่อใช้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

5.2ประชากรและตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของอุทยานประวัติพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 281 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2559)

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของอุทยานประวัติพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 281 คนเนื่องจากประชากรมีขนาดเล็ก ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษากลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยจากประชากรทั้งหมด

5.3 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ประกอบด้วย

1)การจัดการองค์ความรู้ประกอบด้วย 1.1) ด้านการบ่งชี้ความรู้ 1.2) ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ 1.3) ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ1.4) ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ 1.5) ด้านการเข้าถึงความรู้ 1.6) ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้1.7) ด้านการเรียนรู้

2) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 2.1) ด้านการวางแผน 2.2) ด้านการจัดองค์กร2.3) ด้านการจัดการทีมงาน2.4) ด้านการอำนวยการ 2.5) ด้านการประสานงาน 2.6) ด้านการรายงาน 2.7) ด้านการจัดทำงบประมาณ

ตัวแปรตาม (Dependent variable)คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย1) ด้านการทำงานสำเร็จตามแผนงานขององค์การ2) ด้านการใช้ทรัพยากรประหยัดและคุ้มค่า3) ด้านความถูกต้องในการทำงานและตรงตามกำหนดเวลา

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มาสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)แบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วย 1)ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2)ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้ 3)ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และ 4)ความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และได้ขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยออกหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องสมบูรณ์ของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (item - objective congruence index: IOC) พบว่า ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 61 ข้อ มีค่าดัชนีความ ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่า ข้อคำถามทุกข้อสามารถนำไปใช้วัดตามวัตถุประสงค์ได้หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach, 1984, pp.161) จากการทดสอบ พบว่า ข้อคำถามทั้ง ... ข้อมีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.983

5.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยครั้งแรก เก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 251 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.32 และเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 2 ซึ่งเก็บรวบรวมเพิ่มเติมได้ 30 ชุด รวมทั้งสิ้น 281 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

5.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1.ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาตำแหน่ง และเงินเดือนด้วยความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระ ด้านการจัดการองค์ความรู้ ด้านการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาโดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Correlation coefficient)

6. สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 281 คน พบว่า แบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน184 คน คิดเป็นร้อยละ 65.48 และเพศชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 34.52 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 65.12 รองลงมาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12.81 ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.58 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.85 และระดับประถมศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.49 มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 51.60 และมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40

ค่าระดับคะแนนการจัดการความรู้ด้านการบ่งชี้ความรู้ มีค่าเท่ากับ 3.950 ด้านการสร้างและแสดงหาความรู้ มีค่าเท่ากับ 3.827 ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ มีค่าเท่ากับ 3.788 ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ มีค่าเท่ากับ 3.835 ด้านการเข้าถึงความรู้ มีค่าเท่ากับ 3.892 ด้านการแบ่งปั่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 3.837 และด้านการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 3.893

ค่าระดับคะแนนการบริหารจัดการ ด้านด้านการวางแผน มีค่าเท่ากับ 3.892 ด้านการจัดองค์กร มีค่าเท่ากับ 3.844 ด้านการจัดการทีมงาน มีค่าเท่ากับ 3.828 ด้านการอำนวยการ มีค่าเท่ากับ 3.837 ด้านการประสานงาน มีค่าเท่ากับ 3.800 ด้านการรายงาน มีค่าเท่ากับ 3.788 และด้านการจัดทำงบประมาณ มีค่าเท่ากับ 3.893

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดการองค์ความรู้ กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

การจัดการองค์ความรู้	คุณภาพการปฏิบัติงาน		t	p – Value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย (β)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (ε)		
ค่าคงที่ (a)	0.702	0.142	4.954	0.000***
1.ด้านการบ่งชี้ความรู้	0.062	0.045	1.392	0.165
2.ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้	0.026	0.034	0.758	0.449
3.ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ	0.018	0.025	0.717	0.474
4.ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้	0.205	0.060	3.411	0.001***
5.ด้านการเข้าถึงความรู้	0.116	0.056	2.060	0.040**
6.ด้านการแบ่งปั่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0.245	0.065	3.792	0.000***
7.ด้านการเรียนรู้	0.277	0.055	5.065	0.000***
R = 0.824	**R^2= 0.678**	**Adjusted R^2 = 0.670**	**SEE = 0.374**	**F = 82.252**

*ระดับนัยสำคัญ $p < 0.100$, **ระดับนัยสำคัญ $p < 0.050$, *** ระดับนัยสำคัญ $p < 0.010$

จากตารางที่ 1พบว่า การจัดการองค์ความรู้ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปั่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และด้านการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับการจัดการองค์ความรู้ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ และด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่0.05

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

การบริหารจัดการ	คุณภาพการปฏิบัติงาน		t	p – Value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย (β)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (ε)		
ค่าคงที่ (a)	0.641	0.134	4.786	0.000***
1. ด้านการวางแผน	0.073	0.055	1.318	0.189
2. ด้านการจัดองค์กร	0.194	0.056	3.453	0.001***
3. ด้านการจัดการทีมงาน	0.021	0.033	0.627	0.531
4. ด้านการอำนวยการ	0.191	0.064	2.980	0.003**
5. ด้านการประสานงาน	0.116	0.031	3.705	0.000***
6. ด้านรายงาน	0.010	0.024	0.398	0.691
7. ด้านการจัดทำงบประมาณ	0.235	0.053	4.451	0.000***
R = 0.834	**R^2= 0.695**	**Adjusted R^2 = 0.687**	**SEE = 0.365**	**F = 88.816**

ระดับนัยสำคัญ $p < 0.100$, **ระดับนัยสำคัญ $p < 0.050$, *** ระดับนัยสำคัญ $p < 0.010$

จากตารางที่ 2พบว่า การบริหารจัดการด้านการจัดองค์กรด้านการอำนวยการด้านการประสานงานและด้านการจัดทำงบประมาณมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05สำหรับด้านการวางแผนด้านการจัดการทีมงานและด้านรายงานไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

7.อภิปรายผล

สมมุติฐานที่ 1การจัดการองค์ความรู้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

การจัดด้านการองค์ความรู้ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ด้านการเข้าถึงความรู้ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมจิตร์ สุวรักษ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ในสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตภาคกลาง ผลวิจัยพบว่าการจัดการความรู้ด้านการบ่งชี้ความรู้ด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบด้านการประมวลและการกลั่นกรองความรู้ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้และด้านการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรและสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี เกษมสิริบุญวัฒน์และธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ(2555)ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับผลการปฏิบัติงานของบุคลากร กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ด้านการจัดเก็บความรู้ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการวิเคราะห์และการทำเหมืองความรู้ด้านการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ และด้านการประยุกต์ใช้และการทำให้ข้อมูลถูกต้องเที่ยงตรงมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมุติฐานที่ 2การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

การบริหารจัดการจัดการด้านการจัดองค์กรด้านการอำนวยการด้านการประสานงานและด้านการจัดทำงบประมาณมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05ซึ่งสอดคล้องกับปลื้มใจ ไพจิตร และชาญวิทย์ ทองโชติ(2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปและผลิตอาหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหาร ด้านการรายงาน ด้านการวางแผนด้านการประสานงาน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการจัดองค์การ ด้านการอำนวยการ และด้านการจัดงบประมาณ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปและผลิตอาหารในจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี ขำสวัสดิ์ และสิทธิเดช สิริสุขะ(2558) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเพชรบุรีผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการวางแผนมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเพชรบุรีในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการจัดองค์การ ด้านการอำนวยการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการประสานงาน ด้านงบประมาณ และด้านการรายงาน

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าการจัดการองค์ความรู้ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการจัดการองค์ความรู้ด้านการบ่งชี้ความรู้ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ และด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาดังนั้น อุทยานประวัติศาสตร์จึงควรมีการส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ขององค์กรให้มีการประสานความร่วมมือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเผยแพร่ความรู้การหาความรู้ใหม่การใช้ความรู้การประยุกต์ใช้ความรู้การสร้างเครือข่ายความรู้การแปลงความรู้ของบุคคล ตลอดจนการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

อีกทั้งยังพบว่าการบริหารจัดการจัดการด้านการจัดองค์กรด้านการอำนวยการด้านการประสานงานและด้านการจัดทำงบประมาณมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาแต่อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการด้านการวางแผนด้านการจัดการทีมงาน และด้านรายงานนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาควรส่งเสริมให้บุคลลากรมีการจัดทำแผนและเรียนรู้การทำงานเป็นทีม และกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

9. เอกสารอ้างอิง

ชินวัฒนิ ศาสนนันท์.2556.*“ประสิทธิผลการจัดการความรู้ของมหาลัยราชภัฏในประเทศไทย”*,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

ภาวิณี เกษมสิริบุญวัฒน์และธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ.2555.*“ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับผลการปฏิบัติงานของบุคลากร กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม”*.เอกสารวิชาการจัดพิมพ์ในการประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9 หน้า 615 – 622.นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

วารุณี ขำสวัสดิ์ และสิทธิเดช สิริสุขะ.2558.“ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเพชรบุรี”.*วารสาร*มหาวิทยาลัย*ศิลปากร*ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 8,1 : 565 - 581

วิจารณ์ พานิช. 2548.*การจัดการความรู้กับการบริหารราชการไทย*.กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ.2550.*การบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรมและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง*.กรุงเทพฯ: โฟรเพซ

สมจิตร์ สุวรักษ์. 2554. *“การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ในสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตภาคกลาง”*.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.2548. *การจัดการความรู้ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บ.ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด*

สำนักงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.2558.*รายงานประจำปี2558*

Becker,S ,andNeuhauser,D.1975.*TheEfficientOrganization*.NewYork:ElsevierScientificPublishing Co

Gulick, Luther, and L. Urwick, eds.1939. *Paper on the Science of Administration*.New York: Institute of Public Administration, Columbia University

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง

Factors Determining Organizational Commitment of Operational Staffs: A Case Study of a Thai Low-Cost Air Carrier

ดร.วสวัตติ์ สุติญญามณี

หัวหน้าหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการบิน (หลักสูตรนานาชาติ)

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Email: vasavat.su@spu.ac.th

ศราวุทธ แจ้งใจดี

Email: j.saraguide@gmail.com

บทคัดย่อ

ทรัพยากรมนุษย์ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เกิดการผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นบุคลากรที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาองค์กรให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ความรู้ และสร้างคุณค่าให้กับระบบการบริหารงาน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยองค์กรจะต้องสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน และมีการส่งเสริมพัฒนาให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์การพร้อมที่จะพัฒนาองค์กรอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนด ในขณะเดียวกันองค์กรพร้อมที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณค่าขององค์กร ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความผูกพันต่อองค์การจะปฏิบัติงานให้องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ:กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ซึ่งการศึกษาพบว่าอายุ ระยะเวลาปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในด้านมนุษยสัมพันธ์ในองค์กร ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าในงานด้านความมั่นคงในงาน มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นองค์กรควรมีมาตรการต่างๆ ที่ส่งเสริมองค์ประกอบต่างๆ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้องค์กรเจริญก้าวหน้าต่อไป

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์กร พนักงานปฏิบัติการ สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทย

Abstract

Human resources play an important role in driving the organization to succeed in achieving its goals effectively. Therefore, the personnel who will help to develop the organization for working effectively achieve the results must be a competent person, knowledgeable and valuable to the management system which to be able to carry out activities to achieve the objectives of the organization. Organizations need to motivate employees, to develop the employees' commitment for the organization and the ability to develop the organization for achieving the goal and the purpose that the organization determines. At the same time, the organization is ready to preserve its valuable personnel. Human resources with organizational commitment work well for the organization. The purpose of this study was to investigate the factors determining organizational commitment of Operational Staffs: a case study of a Thai Low-Cost air carrier. The study found that age, working time, income monthly and the working environment (the human relations in the organization, Compensation and welfare and the progress in the job security) were affected organizational commitment was statistically significant. Therefore, the organization should take measures that promote the elements and the efficiency of the workers to be effective for the organization to progress.

Keywords: Organizational commitment, Operational Officer, Thai Low-Cost Carrier

1. บทนำ

1.1 ปัญหาและความสำคัญ

ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยี อันมุ่งพัฒนาไปสู่การพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยเทคโนโลยี แต่อย่างไรก็ตามยังคงเป็นที่ยอมรับกันว่าทรัพยากรที่มีความสำคัญและมีค่าที่สุด และมีส่วนสำคัญต่อความอยู่รอดขององค์กร ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จึงมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องรักษาบุคลากรที่มีค่าต่อองค์กร โดยในปัจจุบันทุกองค์กรเกิดการตื่นตัวในการสภาวะการแข่งขันที่มากขึ้น การดึงดูดบุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ให้มาอยู่กับองค์กรของตนให้มากที่สุดเพื่อให้องค์กรมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ จากเหตุการณ์ดังกล่าว นโยบายการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมุ่งเน้นให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในองค์กร โดยองค์กรจะมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น สวัสดิการ โบนัส เงินเดือน รวมถึงการเสนอแรงจูงใจในการทำงานภายนอกตามหลักมนุษยสัมพันธ์ เช่น สร้างบรรยากาศภายในองค์กรที่ดีในการทำงานให้แก่พนักงานในองค์กร และเปิดโอกาสให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อองค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของพนักงานได้ พนักงานภายในองค์กรจะเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น อันนำไปสู่ความผูกพันต่อองค์กรซึ่งเป็นความรู้สึกที่ลึกซึ้ง โดยเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปของการตระหนักในการทำงาน ภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรในการทำงาน อันนำไปสู่ประสิทธิภาพขององค์กร

ความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรที่มีต่อองค์กร และช่วยลดปัญหาการลาออกของบุคลากร จึงถือได้ว่าความผูกพันในองค์กรมีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดการผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพได้ ดังนั้นบุคลากรที่จะ

เข้ามาช่วยพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มี ความรู้ ความสามารถ และสร้างคุณค่าให้กับระบบการบริหารงาน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

การสร้างความเจริญเติบโตขององค์กรต้องให้ความสำคัญกับบุคลากร โดยองค์กรจะต้องสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร และมีการส่งเสริมพัฒนาให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กร และมีพร้อมที่จะพัฒนาองค์กรอย่างเต็มความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนด ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งการเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าขององค์กร ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความผูกพันต่อองค์กรจะปฏิบัติงานให้องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง และเกิดความพร้อมที่จะปฏิบัติงานให้กับองค์กรได้เสมือนเป็นครอบครัว

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน เนื่องจากเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพดำเนินกิจกรรมภายในองค์กรได้อย่างต่อเนื่อง ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ กรณีศึกษา : สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง จำแนกตามลักษณะ และนำผลจากการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากร และเพิ่มความผูกพันต่อองค์กรต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการของสายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง

2) เพื่อหาแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานปฏิบัติการของสายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ กรณีศึกษา: สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่งที่มีจำนวนพนักงานสายปฏิบัติการจำนวน 3,472 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานปฏิบัติการที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง โดยใช้สูตรของจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973 : 125 อ้างใน ยุทธ ไกยวรรณ์, 2555 : 79) ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้ตัวอย่างจำนวน 350 คน การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยใช้แบบสอบถามทำการสอบถามพนักงานปฏิบัติการสายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ระหวางเดือน มีนาคม – เมษายน 2561 โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และ สถิติเชิงอนุมานโดยวิธี Ordered Logistic Regression ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

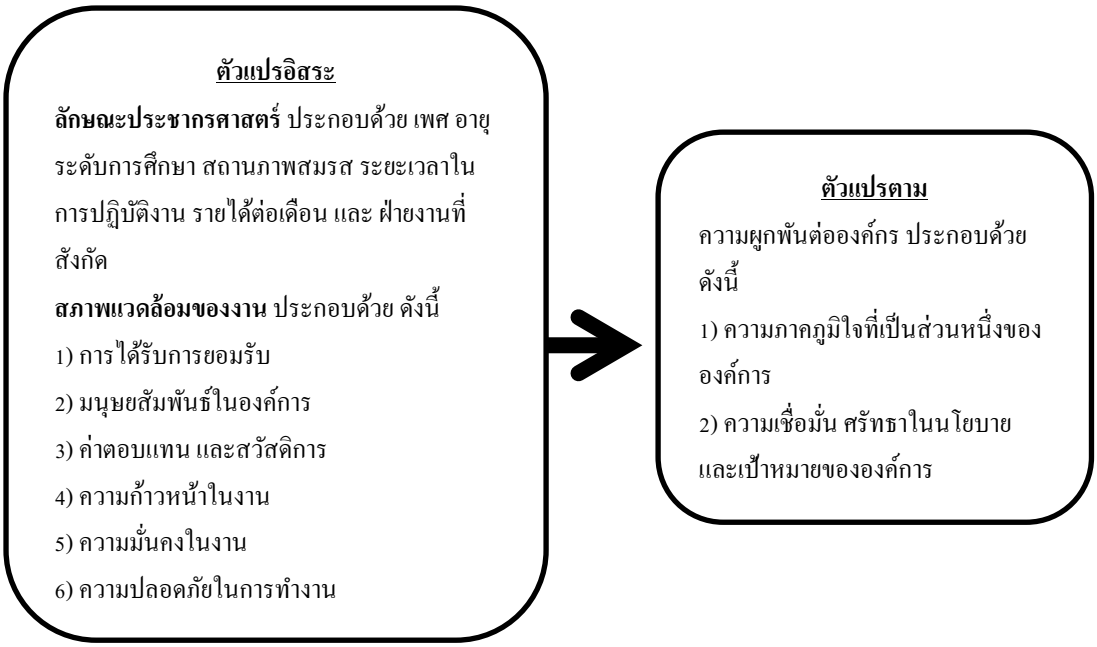

2. วิธีดำเนินงานวิจัย

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Method) เพื่อองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากสายการบินในการเข้าไปเก็บข้อมูลกับพนักงานปฏิบัติการ จำนวน 350 คน ด้วยตนเองและผู้แทนจากบริษัทฯ ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งลักษณะของการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานปฏิบัติการ ข้อมูลจากสายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง 350 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการทำวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากสายการบินสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ซึ่งใช้สถิติดังนี้

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน สายงานหรือฝ่ายในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย บรรยากาศในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจ

ต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่งประกอบด้วย ด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร ด้านการจ่ายค่าตอบแทน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านขวัญและกำลังใจ และส่วนที่ 4 ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานปฏิบัติการ สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ประกอบด้วย ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพ ด้านผลผลิต

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) โดยใช้สถิติชั้นสูงด้วยวิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุ Ordered Logistic Regression ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ผลการวิจัย

3.1 ลักษณะทั่วไปทางประชากร

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะทั่วไปทางประชากร (n=350)

คุณลักษณะข้อมูล (n=350)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
เพศ		
ชาย	46.9	
หญิง	53.1	
อายุ		
อายุเฉลี่ย		35.72ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		8.0412
สถานภาพสมรส		
โสด	36.6	
สมรส	63.4	
หม้าย	-	
หย่า/แยกกันอยู่	-	
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	
ปริญญาตรี	95.7	
สูงกว่าปริญญาตรี	4.3	
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน		
ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย		7.25 ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		4.562
รายได้ต่อเดือน		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		32,576.47 บาท
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		10,345.484
ฝ่ายงานที่สังกัด		
การบริการผู้โดยสารภาคพื้น	32.00	
การบริการบนเครื่องบิน	44.57	
การปฏิบัติการการบิน (นักบิน)	10.57	
การบริการลานจอด	12.86	

จากตารางที่ 1 เป็นการพิจารณาลักษณะทั่วไปทางประชากรพบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพนักงานปฏิบัติการของสายการบินสัญชาติไทยแห่งหนึ่งพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่ร้อยละ 53.1 มีอายุเฉลี่ย 35.72 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส ที่ร้อยละ 63.4 มีระดับการศึกษาที่ระดับปริญญาตรี ที่ร้อยละ 95.7 ระยะเวลาการปฏิบัติงานเฉลี่ย 10.25 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 38,576.47 บาท ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานปฏิบัติการ ฝ่ายการบริการบนเครื่องบิน ที่ร้อยละ 44.57

ตารางที่ 2 แสดงระดับความพึงพอใจสภาพแวดล้อมการทำงานและระดับความผูกพันต่อองค์กร

คุณลักษณะข้อมูล (n=350)	ค่าเฉลี่ย
สภาพแวดล้อมของงาน	
ด้านการได้รับการยอมรับ	3.81
ด้านมนุษยสัมพันธ์ในองค์กร	4.24
ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	3.52
ด้านความก้าวหน้าในงาน	4.15
ด้านความมั่นคงในงาน	3.62
ด้านความปลอดภัยในการทำงาน	4.15
ความผูกพันต่อองค์กร	**4.14**
ด้านความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร	4.39
ด้านความเชื่อมั่น ศรัทธาในนโยบายและเป้าหมายขององค์กร	3.89

จากตารางที่ 2 ที่แสดงระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของงานด้านต่างๆพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านการได้การยอมรับในระดับมากที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 ในด้านมนุษยสัมพันธ์ในองค์กรในระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.24 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการในระดับมากที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 ด้านความก้าวหน้านงานในระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.15 ด้านความมั่นคงในงานในระดับมากที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.62 และด้านความปลอดภัยในการทำงานที่ระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.15รวมทั้งระดับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมที่ระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.14 หากมองถึงความผูกพันในองค์กรในแต่ละด้านนั้น ด้านความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรมีระดับที่มากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.39 และ ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาในนโยบายและเป้าหมายขององค์กรอยู่ในระดับมากที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.89

3.2 การตรวจสอบความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicolinearity) ของตัวแปรอิสระที่เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง

การตรวจสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่จะนำไปเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) โดยเกณฑ์ที่จะพิจารณาตัวแปรที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ ก็คือ จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ร่วม (Correlation) ระหว่างคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยกว่า 0.75 หากมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 นั่นหมายความว่าตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระคู่นั่นจะมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างสูง ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicolinearity) ซึ่งจากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ร่วม (Correlation) ระหว่างคู่ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระพบว่า ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ต่ำกว่า 0.50 ทุกตัว นั่นหมายถึงตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระเป็นอิสระต่อกันมีความสัมพันธ์กันต่ำจึงสามารถใช้เป็นตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระใน

การหาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินสัญชาติไทยแห่งหนึ่งต่อไป

3.3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ด้วยการวิเคราะห์ Ordered Logistic Regression

ตารางที่ 3 แสดงการประมาณค่า Ordered Logistic Regression ขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง

ตัวแปรอิสระ	Odd Ratio
เพศ	
ชาย (กลุ่มอ้างอิง)	-
หญิง	1.0875
อายุ	1.1217**
สถานภาพสมรส	
โสด (กลุ่มอ้างอิง)	-
สมรส	1.0583
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	1.0527***
ระดับการศึกษา	
ปริญญาตรี (กลุ่มอ้างอิง)	-
สูงกว่าปริญญาตรี	1.1453
รายได้ต่อเดือน	1.0003***
ฝ่ายงานที่สังกัด	
การบริการผู้โดยสารภาคพื้น (กลุ่มอ้างอิง)	-
การบริการบนเครื่องบิน	1.0874
การปฏิบัติการการบิน (กบินั:น)	1.0563
การบริการลานจอด	1.0245
ความพึงพอใจสภาพแวดล้อมของงาน	
ด้านการได้รับการยอมรับ	1.1452
ด้านมนุษยสัมพันธ์ในองค์กร	1.0241*
ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	1.6785**
ด้านความก้าวหน้าในงาน	1.2453**
ด้านความมั่นคงในงาน	1.1872*
ด้านความปลอดภัยในการทำงาน	1.0232
Sample size	350
Prob>chi2	0.0000
Pseudo-R2	0.2467
Log likelihood	-545.71539
*p-value=.10 **p-value=.05 ***p-value=.01	

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายการผันแปรของความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ได้ร้อยละ 24.67 และผลการวิเคราะห์พบว่า อายุของพนักงานปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีจะมีโอกาสที่จะมีระดับความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น 1.1217 เท่า (ค่า Odd Ratio =1.1217) ระยะเวลาการปฏิบัติงานของพนักงานปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีจะมีโอกาสที่จะมีระดับความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น 1.0527 เท่า` (ค่า Odd Ratio =1.0527) รายได้ต่อเดือนของพนักงานปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละหน่วยจะมีโอกาสที่จะมีระดับความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น 1.0003 เท่า (ค่า Odd Ratio =1.0003) ระดับความพึงพอใจสภาพแวดล้อมของงานด้านมนุษยสัมพันธ์ในองค์กรของพนักงานปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละหน่วยจะมีโอกาสที่จะมีระดับความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น 1.0241 เท่า (ค่า Odd Ratio =1.0241) ระดับความพึงพอใจสภาพแวดล้อมของงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการของพนักงานปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละหน่วยจะมีโอกาสที่จะมีระดับความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น 1.6785 เท่า (ค่า Odd Ratio =1.6785) ระดับความพึงพอใจสภาพแวดล้อมของงานด้านความก้าวหน้าในงานของพนักงานปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละหน่วยจะมีโอกาสที่จะมีระดับความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น 1.2453 เท่า (ค่า Odd Ratio =1.2453) ระดับความพึงพอใจสภาพแวดล้อมของงานด้านความมั่นคงในงานของพนักงานปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละหน่วยจะมีโอกาสที่จะมีระดับความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น 1.1872 เท่า (ค่า Odd Ratio =1.1872)

4.อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

4.1 อภิปรายผล

1) อายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงาน จากการทดสอบความแตกต่างของระดับความผูกพันของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง จากการวิจัยพบว่า อายุและระยะเวลาการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ส่งผลให้มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hrebiniak and Alutto (1978: 557) ที่พบว่า ผู้ที่มีอายุสูงจะมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่น่าสนใจของหน่วยงานมีความคุ้นชินและสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กรได้ดีกว่าผู้ที่มีอายุน้อย หรือผู้ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อยกว่า และงานวิจัยของ บุษยาณี จันทร์เจริญสุข (2552 : 61-63) พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยกว่ามีความผูกพันต่อองค์การน้อยกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า และงานวิจัยของ กรกฎ พลพานิช (2551 : 65-66) พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้บุคคลมีความผูกพันต่อองค์การที่แตกต่างกัน

2) รายได้ต่อเดือน จากการทดสอบความแตกต่างของระดับความผูกพันของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง จากการวิจัยพบว่า รายได้ต่อเดือนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ส่งผลให้มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hrebiniak and Alutto (1978: 557) ที่พบว่า ผู้ที่มีรายได้สูงจะมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของหน่วยงาน และงานวิจัยของ บุษยาณี จันทร์เจริญสุข (2552 : 61-63) พบว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่าจะมีความผูกพันต่อองค์การน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า และงานวิจัยของ กรกฎ พลพานิช (2551 : 65-66) พบว่า เศรษฐฐานะ ได้แก่ รายได้ต้อเดือนที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้บุคคลมีความผูกพันต่อองค์การที่แตกต่างกัน

3) สภาพแวดล้อมของงาน ในภาพรวมลักษณะงานที่ปฏิบัติที่แตกต่างกันของพนักงานปฏิบัติการ: กรณีศึกษา สายการบินต้นทุนต่ำสัญชาติไทยแห่งหนึ่ง ส่งผลให้มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Porter and Steers (1973: 151) ซึ่งพบว่าความน่าเชื่อถือ และการพึ่งพาได้ขององค์กร มีอิทธิพลต่อระดับความผูกพันของสมาชิกในองค์กร กล่าวคือหากสมาชิกรู้สึกว่าองค์กรที่ตนทำงานอยู่มีความน่าเชื่อถือและมั่นคง พนักงานจะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ และมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์การตามไปด้วย ส่วนเรื่องความมั่นคงในการทำงาน พบว่า หากองค์กรไม่สามารถสร้างความรู้สึกมั่นคงในการทำงานภายในองค์การได้ ซึ่งจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พนักงานลาออก หรือโอนย้ายไปจากองค์กร หรือไม่อยากมาทำงานโดยการขาดงาน ลางานบ่อย ๆ และงานวิจัยของ นภาเพ็ญ โหมาศวิน (2554 : 95-100) ที่พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร ได้แก่ ด้านลักษณะงาน (งานที่ท้าทาย โอกาสก้าวหน้า การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และงานที่ติดต่อกับผู้อื่น) ด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงาน (ทัศนคติของกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ความน่าเชื่อถือและพึ่งพาได้ขององค์กร ระบบพิจารณาความดีความชอบ และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน) และเมื่อทดสอบเป็นรายด้าน พบว่า ลักษณะงานที่ปฏิบัติที่แตกต่างกันส่งผลให้มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่แตกต่างกัน ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการได้รับการยอมรับ 2) ด้านความเชื่อมั่น ศรัทธาในนโยบายและเป้าหมายขององค์กร 3) ด้านความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์การ 4) ด้านความมั่นคงในงาน รวมถึง 5) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ส่วนลักษณะงานที่ปฏิบัติที่แตกต่างกันส่งผลให้มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน

4.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

4.1.1 อายุและระยะเวลาปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร โดยเฉพาะพบว่าระดับความผูกพันต่อองค์กรจะเพิ่มขึ้นตามอายุ และระยะเวลาปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารระดับสูงจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ให้มากขึ้น สร้างบรรยากาศการทำงานมีความสมานสามัคคีเห็นอกเห็นใจกันรักกันเหมือนพี่น้อง สร้างความประทับใจให้อบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน เพื่อให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรให้มากขึ้น ด้วยการสื่อสารให้พนักงานทั้งองค์กรได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร อาจจัดการอบรมหรือสร้างกิจกรรมระหว่างผู้บริหารและพนักงาน รวมถึงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ให้กับพนักงานได้รับความรู้ใหม่ ๆ ทันต่อยุคสมัย จัดสัมมนาหรือกิจกรรมสันทนาการระหว่างหน่วยงาน โดยจัดกิจกรรมที่มุ้งเน้นให้พนักงานทุกระดับมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น

4.1.2 รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร โดยเฉพาะพบว่าระดับความผูกพันต่อองค์กรจะเพิ่มขึ้นรายได้ต่อเดือนที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารระดับสูงจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ให้มากขึ้น การให้ผลตอบแทนแก่พนักงานจึงป็นส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัตงานอันจะส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรในที่สุด ดังนั้นการให้ค่าตอบแทนแก่พนักงานที่เหมาะสมต่อสภาพการทำงาน ปริมาณงานจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาบุคลากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่า รวมทั้งมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับของค่าตอบแทนกับองค์กรที่เป็นคู่แข่ง หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจในลักษณะเดียวกันเพื่อเป็นการลดอัตราการลาออกของบุคลากรไปสู่องค์กรที่เป็นคู่แข่งขัน เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับองค์กรอีกด้วย

4.1.3 สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร 4 ด้าน คือ 1) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ 2) ด้านความก้าวหน้าในงาน 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ในองค์กร และ 4) ด้านความมั่นคง

ในการทำงาน ซึ่งในความเป็นจริงงานทุกด้านมีความสำคัญเท่าเทียมกัน เพราะงานทุกด้านจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน และเป็นพลังขับเคลื่อนองค์กรร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารระดับสูงจึงควรมีความยุติธรรมและยึดหลักธรรมาภิบาลให้มากขึ้น ส่งผลให้พนักงานที่รักเคารพศรัทธาต่อองค์การ และมุ่งมั่นตั้งใจทุ่มเททำงานเพื่อองค์การเสียขวัญและกำลังใจในการทำงาน ก่อให้เกิดการแบ่งแยก อันจะทำให้บรรยากาศการทำงานภายในองค์การการทำงานไม่ราบรื่น ไม่เกิดความสามัคคี ประสิทธิ์ภาพและประสิทธิผลของงานด้อยลง ซึ่งในระยะยาวอาจส่งผลคู่แข่งขันอาจแทรกเข้ามาแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดอีกทั้งอาจส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรลดลงอีกด้วย

บรรณานุกรม

กรกฎ พลพานิช. 2540. **ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน : กรณีศึกษาเฉพาะ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2541. **การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราภรณ์ น้อยนคร.2551. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันธ์ต่อองค์การของพนักงาน : กรณีศึกษาเฉพาะ บริษัท ในนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พงษ์เทพ เงาะด่วน. 2560. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)** : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานใหญ่ (ดอนเมือง). คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ทรงวุฒิ แก้วกรม. 2546**. ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทโรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า จำกัด (มหาชน)** วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรยงค์ โตจินดา.2537. **การบริหารบุคคล (การจัดการทรัพยากรมนุษย์)**. กรุงเทพฯ : บริษัท รวมสาส์น (1977) จำกัด.

ประยงค์ มีผล. 2545. ตัว**แปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป บริษัทไหมทอง จำกัด** . สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

ปราการ กุฎีคง .2544. **ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ บริษัท ทีพีไอคอนกรีต จำกัด**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัทมา พุ่งแสง. 2543. **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของสำนักงาน กรณีศึกษาบริษัทบุญรอดเบเวอรี่ จำกัด**. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยคริสเตียน.

สมยศ นาวีการ 2543. **การบริหารและพฤติกรรมองค์การ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. 2541. **พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์** กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อัครินทร์ พาพเสวต .2546. **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน บริษัทคาโออินดัสเตรียล (ประเทศไทย) จำกัด**. สารนิพนธ์ บธ.ม.(การจัดการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

Allen, N.J. & Meyer, J.P. et al. 1990. "The Measurement and Antecedents of Affective Continuance, and Normative Commitment to the Organization," **Journal of Occupational Psychology.** 63 : 1-18.

Andrew J. Dubrin. 1984. **Foundations of Organizational Behavior**. p.142 Englewood Cliffs, J : Prentice-Hall, Inc.

Buchanan, B. 1974. **Building organizational commitment: The socialization of manager in work Organizations**. Administrative Science Quarterly organizations. 19 : 533-456

Edwin A Locke. 1976. **The Nature and Causes of Job Satisfaction**. In Marvin D. Dennett, ed., Handbook of Industrial and Organizational Psychology p.1342 Chicago : Rand McNally.

Fried Lander and H. Pickle. 1968. **Components of Effectiveness in Small Organization**. p.195 Administrative Science Quarterly.

Frederick Herzberg, 1966. **Work and the Nature of Man**.Cleveland : Work Book Company, passim.

Henri Fayol. 1949. **General and Industrail Management**, P. 97.London : Pitman Publishing Company.

Mowday, Richand , R.T.,L.W. Porter, & R.M. Steers. 1982. **Employee – Organization Linkages : The Pyschology of Commitment, Absenteeism and Turnover**. New York : Academic Press.